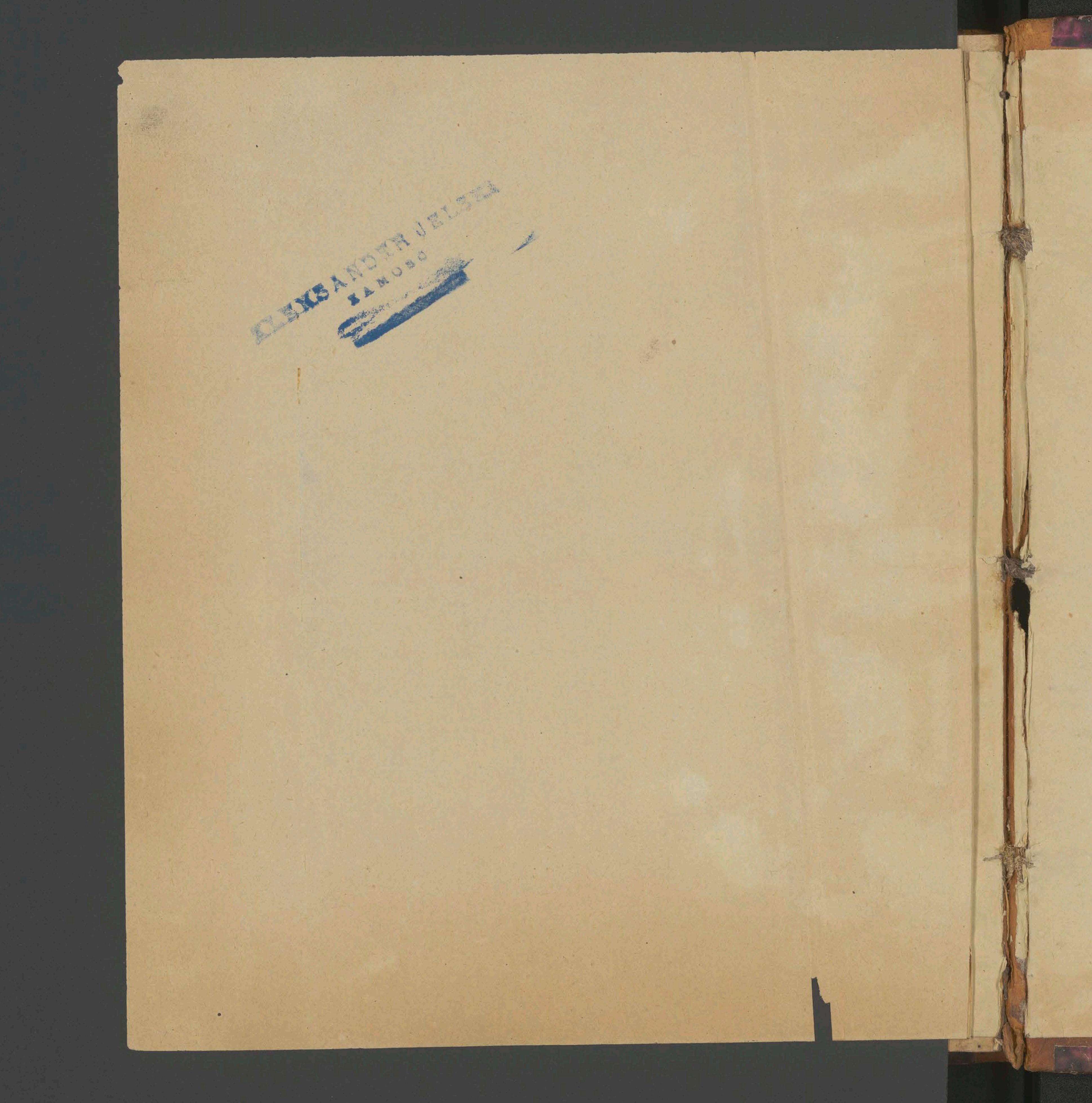
Aleksander Jelski.
Domi ium Zamość.
Gubernia Mińska
poczta i telegraf **Uzlany.**

Jesu

Manuskrypt Tadeusza Lipskiego całkowity, z roku 1773.

Ofiarowane ze zbiorów swoich Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie
Aleksander Jelski

Zamosze.
1/14 października 1909 r.

CIEKAWOŚCI Anni 1773tiy.

1.

Januarius.

Z Warszawy d. 7. Stycznia.

Przed kilko dniami nadbiegli Kuryerowie od Wiednia i Peterburga do tuteyszego Dworu, i lubo niewiadomo z czym by przybyli, nie jednak niepociesznego, przynaymniey dla Dworu z wesołego Gabinetowych humoru wnosić niemożna. Kuryerowie do Dworu

Przybył tu także JmP. Wessel Podskarbi W. K. który po powitaniu Króla JMci, dopominał się od Skarbu Koronnego wypłacenia 300tm Złotych pensyi na Rok Onemu należącey, a że Skarb w niedostatku będący, żądaniom JWgo zadosyć uczynić niechciał, przeto rzeczony JmP. Podskarbi udał się w tym do Protekcyi JmPa de Stackelberg Ministra Dworu Rossyyskiego, jakoż Minister ten i na Skarb Koronny nalega mocno o wypłacenie teyże Pensyi, i o toż samo z Królem JMcią niezaniedbał przeszłey mowić niedzieli, przeto i wypłacenie przyobiecane, i iuż in parte zaczęte. Wessel Podskarbi o Pensyą. Stackelberg mowi za nim.

Z Dyspozycyi Xcia Marszałka W. Koron. zalecono iest aby w Mieście tuteyszym nikt nieważył się w teraznieyszym czasie trzymać Redutów, i lubo wielu tu przybywaiących Cudzoziemców przez JmPa Ministra Rossyyskiego, starali się o pozwolenie onych, jednakże otrzymać go niemogli. Lubomirski zabrania Redutow.

JP. Walewski, Marszałek Konfederacyi Krakowskiey, przybywszy tu ostatnich dni skończonego Roku, podał do Akt Grodu tuteyszego Recess od Konfederacyi Barskiey, przez siebie podpisany, i z Rekognicyą Królowi JMci prezentował się. Walewski czyni od Konfederacyi Recess.

JP. Sobolewski Pisarz Ziemski i Grodzki Warszawski, przez Manifest ad Acta podany, obwieścił publicum, aby Summy w Kancellaryi do Depozytu dane, Obywatele z niey na powrot odbierali, gdyż nierozumie bydź dłużey Kancellaryą mieyscem bezpiecznym. Sobolewski obwieszcza aby Depozyta odbierano

Z Gdańska

A.

2.

Pruscy zakazują Handlu Warmij z Gdańskiem Upominaią się o poddanych.

Z Gdańska donoszą, że Gubernium Pruskie, Zakazało
z Warmij Lnow i Wełny dostawiać Gdańskowi, na czym rzeczone
Miasto traci w dochodzie rocznego 500 m. Złotych dobrey monety.
Też Gubernium dopomina się u wspomnionego Miasta wydania
ludzi poddanych Pruskich.

Do Torunia niedopuszczaią Zboża Orły Pruskie.

Z Torunia piszą, iż dowoz Zboża do tegoż Miasta, Zatamowany iest przez Woyska Pruskie, a Słupy z Orłami Pruskiemi
w bliskości tego Miasta Zakopane.

Do Krakowa Lublina i Częstochowy Austryacy.

Z Krakowa i Lublina piszą, że Moskwa z tamtąd
ma wymaszerować ku swym Granicom, lub do Obozu na Wołoszczyznę, a na Jey mieysce tam i do Częstochowy Austryacy
przyiść maią.

Sztormont odieżdża, kiedy na iego mieysce Posłem Angielskim w Wiedniu.

Z Wiednia de 24a Elapsi piszą, że Poseł Angielski
JmĆ Pan Sztormont na Audyencyi pożegnania, Został darowany
Portretem Cesarskim, kosztownie Brylantami Kameryzowanym, i
z tamtąd po Nowym Roku wyieżdża do Paryża. Następca
iego JmĆ Pan kiedy iuż tam przytomny, z wszelką dystynkcyą
od tamteyszych Panow bywa przyimowany. Dedukcya Dworu Wiedenskiego względem Pretensyi do Prowincyi Polskich uroszczoney, o 12 Arkuszach w Drukarni tameczney iuż
iest gotowa.

Armistitium między Moskwą i Portą.

Od Granic Tureckich piszą, że ponieważ Armistitium między Woyskami do 21ta Marca przedłużone, tedy
Woyska Tureckie z Bułgaryi do Romelij na Zimowe kwatery poszły, a po nad Dunaiem tylko małe Garnizony zostaią.
Naywiększa zaś część Woyska Azyatyckiego przy Konstantynopolu zgromadzona stoi. A tak wszystko teraz w
Okolicach Dunaiu spokoynie, bo i Woyska Rossyiskie zostawiwszy niektóre mieysca Garnizonami opatrzone, na Zimowe rozeszły się kwatery.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 14° Stycznia

Sułkowski Woiewoda Gnieźnieński Prezes

Kommissya Woyskowa Koronna odebrawszy wiadomość, Że Rada trzech Wództw Wielkopolskich, pod Prezydencyą Xcia Augusta Sułkowskiego trzymana, już rozeszła się, przeto na wybieranie Podatków z rzeczonych Wództw Pogłownego i Hyberny, wysłała po kilkanaście ludzi.

Wessel na Kommissyi prezyduie.

Jmć Pan Wessel Podskarbi W. K. Zaczął prezydować na Kommissyi Skarbowey, któremu na Assystencyą Skarbowych ludzi to iest Kontenierów do trzymania Obwachu przy Rezydencyi Jego dysponowano, ale Onych przyiąć niechciał. W Następuiących zaś Sessyach Oświadczył Się Żądania Kommissyi; iż piąty Rok końca bliski, jak Onyż Onemu według Ostatniey Konstytucyi Seymu 1768. po 300[m] Złotych Rocznie wyznaczoney, nieodebrał, przeto aby Mu w tym czasie 50[m] ✱ wyliczone były, dopraszał Się, ale gdy Kommissya odpowiedziała, iż Nowe Prawo w Exekucyi niejest, więc Jmć Pan Podskarbi udał Się w tym do Jmć Pana Posła Rossyiskiego, który mocno o to dopominał Się na Audyencyi u Króla Jmci, ale odebrał Odpowiedź; Że inne nieuchronne potrzeby publiczne niemaią dostarczaiących pieniędzy, a zaciągnione dla Regimentów na Lenungi Summy, trzeba aby Skarb ante Omnia uspokoił, jednakże wyliczył pomieniony Skarb Jmć Panu Podskarbiemu 20[m] ✱, a dla Kupców Zagranicznych na 300[m] Złotych od Jmć Pana Podskarbiego Jm Winne tenże Skarb dał Assygnacye do pobliższych Jmże Komor.

o wypłacenie 50[m] ✱ dopomina Się.

odbiera ✱ 20.

i assygnacye na 300[m] ✱

Jest tu Odgłos (: któremu wierzyć można :) Że na umocnienie Rady przyszłey d. 8° Jebz przypadaiącey, po 3[m] Cesarskiego, Moskiewskiego i Pruskiego Woyska, pod te miasto ma przybydź, aby to łatwiey Potencye rzeczone wymogły, czego Żądaią.

a Woysko pod Warszawę.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 21. Stycznia

Moskwa iedna wychodzi druga przychodzi.

Moskwa tu Stoiąca, wyiść ma połowa do Armii na Wołoszczyznę a połowa do Zastaw Moskiewskich, a na iey Mieysce Polki z Krakowa i z Częstochowy tu przybędą.

Projekta różne nowego Rządu.

Daie Się tu Słyszeć o różnych Projektach, nowy Rząd Polszcze układaiących. Z tego iednakże więcey wnosić niemożna, jak tylko iż Projektować każdemu wolno i naysłatwieysza, decydować zaś Rozsądnie nietak podobno będzie teraz łatwo, jeżeli Legislacya od przemocy dependować będzie.

Nadzieia.

Pewna tu Wiadomość od Zacnieyszej Warstwy Namieniona, że trwaiące nieszczęśliwości kraju Polskiego, im bliższy końca tym uprzykrzeńszy da Się uczuć Obywatelom kraju Polskiego, Atoli władnący wszystkim Bóg, przeniesie ten Pożar na inną Stronę a Polszcze przywróci Pokoy.

Rekrut z Szlachty Polskiey nakazany.

Donoszą z Wiednia kordonem Woyska Austryackiego Zaiętych, iż tam głoszą Officerowie Austryaccy, że im Cesarz Zalecił, aby 60m Woyska z Samey Szlachty Polskiey Rekrutowali, dla których Kassa z Skarbu Cesarskiego iść będzie, to iest każdy Towarzysz po ✱ 6 a Pocztowy każdy po fl. 15 co Miesiąc brać będą.

kuryerowie z Londynu.

Z Berlina de 7ma Praesentis donoszą, iż w trzech dniach Stanęło tam dwoch kuryerow z Londynu, z tych po niedługim zabawieniu Się ieden do Petersburga, a drugi do Drezna udali Się.

Niepewny Pokoy.

Od Granic Tureckich twierdzą, iż Się tam niedawno długiego Spodziewano pokoiu, lecz teraz Rokuią dłuższą Woynę ponieważ prócz już przybyłych 40m Świeżego Tureckiego Woyska, oczekuią ieszcze tegoż 80m między którymi przy Artylleryi naywięcey znayduie Się Francuzów.

Od Rzeki

Od Rzeki Elby de 4.a Grudnia piszą; Iż w tuteyszych Okolicach twierdzą, Że na przyszłą wiosnę, Ogień Woienny roz=szerzy Się, i Że nietylko Kray Niemiecki, ale i inne graniczące Państwa niebędą też ochronione. Francya i Hiszpania Z Podziału Polski niekontenta, przeto Starają Się, i ten dział Ze=psuć, i przeciwko tym trzem Potencyom Alians mocny dla utrzy=mania Aequilibrium w Europie reformować, przeto u Dworu Hiszpańskiego do tąd nieprzestaią ustawiczne Wielkie Rady.

O Woynie w Europie

Francya i Hiszpania przeciwna Działowi Polski.

Z Wiednia de 5.a Stycznia, Dwor tuteyszy wszy=stkim Ministrom Dworow cudzoziemskich tu Rezyduiącym, Podał Noty względem Pretensyi do Polskich krajow, jako też 40.m Rekrutow do Woyska Cesarskiego wybierać nakazał.

Wiedeń oświadcza Pretensye do Polski

Rekrutow nakazuie 40.m

Z Warszawy d. 28.o Stycznia

Poszła tu pogłoska Że kilka Regimentow Woysk Pruskich ciągnie pod tuteysze Miasto, i częścią w Piasecznie Częścią w Błoniu i innych okolicznych Miasteczkach lokować Się ma, w tuteyszym zaś mieyscu ma Stać na Wulinie 300 koni, a to dla assystencyi Swego Dworu Posłowi.

Pogłoska o Prusakach pod Warszawą.

W tych dniach Woysko Rossyiskie, sprowadziło tu kilkadziesiąt Armat Z Częstochowskiey Fortecy, Z ktorych 12. przewiozła Moskwa dla Siebie na kraię, a inne do dalszey dyspozycyi tu pod Strażą Swoią trzyma. Garnizon Mo=skiewski Z Częstochowskiey Fortecy ustąpić także ma w krotce, ktorą Woyska Cesarskie obiąć maią.

Armaty Z Częstochowy 12. Moskwa Sobie wzięła.

Dnia Onegdayszego Nadbiegła tu Z Wieruszowa Sztaffeta, Oznaymuiące Że Woyska Pruskiego 18.tm Z Armatami 24. wkroczyło w kray Polski od niższego Szląska, ktorego pierwsze Straże w tych dniach w Piotrkowie Stanęły.

18.m Prusakow weszło do Polski.

Stanowszy, kazali sobie wypisać Gazettę z tamecznego Grodu, dla wiadomości wiele ktore miasto i wieś, ma przystawić dla tegoż woyska furażow.

Nieszczęśliwości w ktorych teraz znayduie się Polska, zdaią się bydź że wszelkiemi przepowiedziane okolicznościami przez Jana Kazimierza naszego Krola w mowie Jego do zgromadzonych Stanow w Roku 1661, oświadczaiącey nieodmienną chęć swoią odstąpienia i złożenia korony. Pewnie Polacy po ten czas niemogli wierzyć, aby mowa tego Pana, [: ktory z Jezuity a potym Kardynała wstąpił na Tron Polski, i z niego zstąpiwszy Mnichem we Francyi umarł :] była proroctwem prawdziwym się w dniach naszych. Rzeczone przepowiedzenie znayduie się w Księdze Jana Christiana Lünig [: Orationes Procerum Europae. Lipsiae. 1713° parte I :] w te słowa: „Dozieram nieszczęśliwości, ktore grożą oy-

Przepowiedzenie Krola Jana Kazimierza o teraznieyszych nieszczęśliwościach Polski.

„czyznie naszey, day Boże bym był Prorokiem fałszywym.
„Moskale i Kozacy złączywszy się z ludem naszym, ich pra-
„wie językiem gadaiącym, przywłaszczą sobie Litewskie Xięstwo.
„Pogranicza Wielkiey Polski otwarte będą Brandeburgowi, i same
„Prussy będą, lub mocą Traktatu lub mocą broni należność swoią
„do naszego powierać kraiu. W pośrod tego Państw naszych
„Rozdziału, Dom Austryacki nieopuści tey dla siebie przygody, aby
„o Krakowie pomyśli niemiał. Każdy z naszych sąsiadow
„będzie wolał raczey zbroyną ręką urwać część Polski, niżeli
„czekać posiadania tego Krolestwa, do ktorego, Przywileje Jego
„dawne zagradzaią potrzebnym cudzoziemskim drogę i onym
„ujmę czynią."

Krol Pruski wsi Toruńczanom zabiera.

Z Torunia donoszą; że Krol Pruski zagarnowszy swym woyskiem kilkanaście wsi do miasta Torunia należących, dwa tylko folwarki onemu zostawił, i na piśmie przysłał

deklaracyą

deklaracyą, aby się nie sprzeciwiali wyrokom Jego, a upewnia ich o ich bezpieczeństwie i Protekcyi. Lecz Konsulowie Miasta tego Zastanowiwszy się w odpowiedzi, naradzaią się wspólnie co w tym Czynić i jaką dać Rezolucyą, maią.

Ze Lwowa piszą, że Kontrakty Lwowskie, nie tak były ludne jak się Spodziewano. Wszystkie Tranzakcye które tam teraz stawały, Zawierane były pod Imieniem Maryi Teresy Cesarzowy Wdowy, Królowy Węgierskiey i Czeskiey, nawet Pieczęcią Cesarską, pod nieważnością Tranzakcyi bydź były powinny Potwierdzane. Niektórzy zaś Panowie Polscy uchylając się od takowych przepisów i czynności, jedni zjeżdżali do Włodzimirza, drudzy do Łucka dla Zawierania Kontraktów.

Kontrakty we Lwowie nieliczne.
Tranzakcye pod Imieniem Cesarzowy Wdowy.
dla czego Wielu kontraktowało w Włodzimirzu i Łucku.

Donoszą i to ze Lwowa, że JP Głogowski, za uderzenie w NB Szylwacha Austryackiego, Zostaie w Areszcie, po tey Zaraz Akcyi Gubernator Cesarski publikować kazał, aby Wszyscy Urzędnicy i Szlachta, bez Szabel przez Czas bawienia się swego we Lwowie, chodzili; co wykonane bydź musiało.

Głogowski za uderzenie Szylwacha w Areszcie.
bez Szabel każą chodzić Szlachcie.

Z Prus Zabranych przez Woyska Króla Pruskiego, piszą, że Obywatele tameczni Obligowani są dać wiele Rekrutów dla Kompletowania Regimentów. Po Spisaniu młodzieży w tey Zabraney Prowincyi, Rachują onej od lat 19 do 30, tys. 142.

Rekrutowanie w Prusach.
młodzieży wiele!

Listy z Brandeburgii donoszą, że w całym Państwie Króla Pruskiego, wielkie czynią się gotowości do Woyny, Officerowie w Konie i inny przysposabiaią się Bagaż. Chłopstwu nakazano mieć w gotowości pod Artylleryą Konie, słowem oznacza wszystko bliski Marsz naszego Woyska, Rozumieją iednak Wszyscy że do Polski, zwłaszcza że do niey iuż 30 tys. Woyska Austryackiego weyść miało, jako też że i Moskiewskiego tamże ma więcey przybywać, głoszą.

w Całym Państwie Króla Pruskiego Armowanie się do Woyny.

Z Wiednia

Dezercya w Woysku Austryackiem.

Z Wiednia donoszą; iż tam przyszła z Polskich miejsc w kordon Austryacki zabranych wiadomość, o ustawney a znaczney Woyska Austryackiego Dezercyi, tak dalece że w Regimencie Leopolda Palfy, każda Chorągiew ze Stu trzynastu ludzi złożona, zmnieyszona iest do Czterdziestu, przytym też i inne Regimenta uszczuplone przez tęż Dezercyą zostaią, ktorey dodaie dosyć łatwości, kray zewsząd otwarty.

O Marszach i Cofaniach się Moskwy.

Z Peterburga donoszą: że owe tak nagłe przygotowania Woienne zwolniały, a Regimenta powracaiące z Litwy, wolnym tylko marszem do Rygi zbliżaią się; przy zas Regimenta Gwardyi z Peterburga tamże wysłane, cofnąć się na powrot odebrały Ordynans. Jednakże znaczna część Woyska Rossyiskiego z Polski ubywa, to powracaiąc do Rygi, to idąc do Woyska na Wołoszczyznę, i podobno tyle tylko w Polszcze zostanie, ile potrzeba do utrzymania kommunikacyi z Woyskiem Feldmarszałka Romanzowa, i dla trzymania Garnizonow w Polszcze w mieyscach Moskwie Datnieyszych. Też wiadomości dodaią, że Xiążę Orłow przybywszy tamże, prezentował się u Dworu, jak długo ma zabawić niewiedzą. Stancyą ma u Swoich Krewnych, Dwor Jego pryncypalnieyszy iuż wyiechał do Rewla, gdzie i on sam ma swoie założyć mieszkanie.

Xiążę Orłow prezentuie się, w Rewlu ma osieść.

Piszą i to, że po~~niewaz tamże~~ że ponieważ tamże gry Hazardowne zakazane w karty, przeto zaślepieni passyą grania, a jak pospolicie mowią Kosterowie, nowy Sposob gry wymyślili; to iest, Kluby Ordynaryine Tarwurki, a Stłuczony kawały Rachuią, czy do pary czy nie, i w tak dziwaczną grę iuż się znayduią przegrawaiący w krotkim czasie do 80 [mt] Rublow to czyni złł pol: 560 [xmo].

Nowy Sposob gry od Kosterow wymyślony.

List do Monitora Warszawskiego

List do Monitora

List do Monitora Warszawskiego de d. 20.ª Janu. 1773.º

Między innemi wadami, ktore poważny Urząd Wpana Szpecą, liczyć Się i to poważne, iż wydaiesz na Swiatło publiczne te do Siebie pisane listy, ktore nie tylko druku, ale i czytania nie Są godne, jakim Sądzię było trzeba list N.º 3.º d. 9.º Stycznia 1773.º pod Tytułem: Niebywało tego przedtym. wydany; ktorym, korrespondent natyza umysł Swoy, aby wnowił w Polakow na Nowości łakomych, iż Oni tego jako kardynalnego trzymaiąc Się prawa: Niebywało tego przedtym, nowych Rzeczy gdyby naylepszych nieprzyimuią. Jest to właśnie; jak gdyby kto kupcow ganił, że na Zysk nie Są chciwi: Usiłuie dowieść, że Się niedobrze wnosi: Niebywało tego przedtym, Zatym bydz nie powinno, jak gdyby kto: dy Filozof napisał Dyssertacyą wywodzące; iż to niedobra konsekwencya: Miotła w kącie więc deszcz będzie. Trzeba też trzeba wiedzieć co jest godnego Refutacyi, a co wzgardy.

Dopiero zbłądzi, gdy teraznieysze nieszczęścia Dyczyny Zkłada, iż Polacy te Słowa: Niebywało tego przedtym, jak Bożka adoruiąc, dla nich niechcieli przyiąć nowych ustaw. A że przydaie, iż je mieli za przeciwne Wierze i Wolności, toć już insza a daleko insza przyczyna nieprzyięcia, niż zaś wspomnione Słowa. A gdy, wnosie Wiara i Wolność" Zrzenicą Narodu Polskiego, toć urażać tey Zrzenicy, miała nayżywiey dotykać Polakow.

Gdy Zaś na końcu mowi: Nieukontentowania tak wiele i głośne na Upadek Wiary i Wolności (: choć te dwie Polski Naszey Zrzenice, nienaruszone Zostaią:) narzekania, etc: Z dzikich to chyba Pol nie z naszych krajow Polaku, ktory i z nowych tych ustaw, i z tyle konfederackich Manifestow, i z tak wielu innych, do

Obiaśnienia

Objaśnienia naygrubszych Prostaków, Zdolnych Skryptów, i Z gwałtownych postępków niewolącey Potencyi i Jey Szalcy; i Z Traktatu o Religii, [: choć exekucyą Jego ustaw Zatamowali Konfederaci:] nie wie, co wierze, co wolności Zaszło tak Szkodliwego, iż gdyby te Źrenice były tak grube i twarde jak Skora na karku u Pobożnego Woła, przeyrzeby tak ciężkie ciosu powinny Razy.

A gdzież to Z Niekontentowanych tak wielu, dawał który te Razy; Niebywało tego przedtym, i na niey polegał? Grubego to chyba Rusina potrzeba, nie Polityka Polskiego, Żeby Się przytym upierał Szczo ne buwało, ne bude. I czy nowe to Są te Sekt obcych Pretensye? które wspomnionego Traktatu ustawami Uregulowano teraz. Od dawnych Wieków te przeciw panującey Katolickiey Religii, tak po innych Państwach, jako i u Nas bywały Zapędy. Tym, Surowym prawem Oparł Się, Zwyciężywszy exorbitujących w Polszcze Hussytów [: jako czytamy w Dziejach:] Władysław Jagełło. Potwierdziła to potym Cała Oyczyzna, Za Syna Jego w Korczynie. Późnieyszym Herezyom i Ich buntom Sprzeciwiał Się Zygmunt I. A Że Zygmunt August koło tego opieszały chodził, Srodze nato Narzekał w Edykcie Swoim Z Seymu Parczowskiego Wydanym. Doznała i po Jego Smierci Polska, Szkodliwych Z tąd niepokojów. Same nawet Domy Polskie, temi Sektami Zarażone, Ich Się błędów wyrzekły licznie, i na przeciw nim Obstawały Statecznie.

Już to przez tylu Wieków doświadczeniem rzecz nad to Złych Skutków, Wymiarkowana. Ale Z tym dzikim Polakiem który Swoy podnosi kaprys, a nie wie [: jak mówisz gdzie który grany,] Szkoda Więcey mówić. Powinien Monitor Nieco nie

Smiechu

śmiechu i wzgardy godne, ale mądre, poważne, prawdziwe, i do poprawy obyczajów użyteczne, powszechności na uwagę podawać.

Odpis J.O. X.cia J.Mci Podoskiego Prymasa Korony Polskiey i W.o X.a Lit.o Na List Okolny Króla J.Mci Stanisława Augusta. Z Gdańska d. 29.a Jan: 1773.o

Odpis Prymasa Królowi

Nayiaśnieyszy Królu Panie moy Miłościwy.

Z powinnym uszanowaniem Majestatu, mam honor odpisać na odebrany list okolny W.K.Mci P.na M.o Mił.go wzywający mnie na Wielką Radę, naznaczoną w Warszawie na dzień 8 Lutego. Pod wielką Radą rozumiem i spodziewam się; że to będzie tylko zwyczayne Senatus Consilium w większey liczbie zgromadzonego Senatu, każda bowiem inaksza byłaby nietylko przeciwna Prawu, ale też i niebezpieczna dla Interessów Rpltey.

Rada Wielka, prócz Zwyczayney Senatu Rady, przeciw Prawu i Niebezpieczna.

W teraźnieyszych okolicznościach, usilnych staranności W.K.Mci, około uszczęśliwienia Oyczyzny, ten chyba nie widzi i niepoznaie, kto niewie że szczęśliwość Królów, jest nieoddzielna od szczęśliwości Krajów, panowaniu ich od Boga powierzonych. Ja o Czynnościach W.K.Mci Zbawiennych [?] dla Rpltey niewątpię, nad tym tylko ubolewam, żem sobie nie umiał zasłużyć na tyle poufałości u W.K.Mci, aby się nie niebyło działo podług Opisu Prawa, po mimo [?] wiadomości Prymasa.

Wyrzuca że mimo Wiadomości Prymasa Król czyni.

Dziękuję W.K.Mci Za Zamieszony [?] prowizyonalnie Manifest, na który spodziewam się że cały Senat niewzdrygnie [?] się pisać przy całości Oyczyzny, za chwalebnym przykładem W.K.Mci. Uważam jednak że na odpowiedzi W.K.Mci są

Dziękuie Za prowizyonalny Manifest

wyrażone

dziwi się że niepodpisani Ministrowie na Deklaracyi

wyrażone podpisy Ministrow Polskich, na poprzedzającey zaś też odpowiedź Deklaracyi niemasz żadnego podpisu.

Ubolewa nad przypadkiem Krola i nad potwarzą Narodu.

Pierwszy raz dopiero Autentycznie uwiadomiony, o nieszczęśliwym, a bodaj w wieczney niepamięci zagrzebanym przypadku W. K. Mci; jako naydotkliwszym żalem przerażony z serca ubolewam, nietylko że ta garść bezbożnych Zaboyców, Swiata podniesła Swiętokradzką rękę na Pomazańca Bożego, na ukoronowaną głowę, na Krola Swego, ale też oraz włożyła przez ten szkaradny i światu całemu obrzydliwy występek, pozorną potwarz plamiącą Narod, od wieków osobliwszą wiernością ku Panom Swoim wsławiony, i o podobny występek nigdy od jak naydawnieyszych dzieiopisow, nieobwiniony.

Jakie dla Senatora bezpieczeństwo w Warszawie, i wolność gdy tego Krol niema.

Wołasz nas Nayiaśnieyszy Panie do boku Swego, i obiecujesz nam wszelkie bezpieczeństwo na mieyscu, w ktorym Bog Ciebie samego, osobliwym prawie cudem Swoim ledwo wyrwał jako z naywiększego niebezpieczeństwa. Dowiaduię się z konskryptu Listu okolnego W. K. Mci; żeś musiał zbliżyć termin Rady Senatu, przeniosszy go z pierwszego marca na 8my dzień Lutego, a jakoż się może ktory Senator spodziewać zupełney wolności mowienia i radzenia tam, gdzie sam W. K. Mość niemogłeś mieć wolności, determinowania czasu pewnego Radzie Senatu?

Wymawia się od przybycia do Warszawy.

Z tych i wielu innych przyczyn, raczysz W. K. Mość, dobrotliwie przyjąć moią exkuzę, że się do Warszawy stawić niebędę mogł na dzień 8my Lutego, tym więcey że z moiey tam bytności niewidzę żadnego pożytku, ani dla usług W. K. Mci; ani dla dobra i uszczęśliwienia Oyczyzny moiey. Jednak ile moia słabość raczy poiąć i sądzić potrafi, maiąc przed oczyma obowiązki krzesła i urzędu mego, życzę i radzę W. K. Mci; abyś raczył Rezyduiącemu w Petersburgu

Zalecić

Zalecił Ministrowi Swemu, dopomnienia Się jako nayusil-
nieyszego u Nayiaśn: Imperatorowy Jeymci, aby Ta Monar-
chini wspaniałością Tronu równie jako i Wielkością Duszy
Zaszczycona, w tey niebezpieczney Rzplitey Sytuacyi, Dotrzyma
Życzeń Deklaracye swoie wielokrotnie powtórzone, utrzymy-
wania i Obrony Granic, i Possessyi naszych. Powtóre: Życ-
czę i Radzę W. K. Mci Z tey następuiącey Rady, Posłów Po-
Zesłać do wszystkich Europeyskich Potencyi, w Traktat po-
działu niewchodzących, reklamuiąc Ich Interpozycyi, Assy-
stencyi, pomocy, a na Ostatek i Protekcyi. Znayduiący
się Zaś przy niektórych Dworach Ministrom Polskim,
Raczysz W. K. Mość Zalecić podobneż reklamowania.

Seymu prędkiego nieradzę: owszem dopiero z o-
debranych Odpowiedzi Wezwanych na Ratunek Oyczyzny, Poten-
cyi, pomiarkuiesz W. K. Mość, iakiemi Sposobami będzie
można uniknąć tey Ostatniey nieszczęśliwości.

Te Są moie Zdania, które Składam przed Maiestatem
W. K. Mci. Uznam Się być Szczęśliwym, ieżeli Znaydą Ap-
probacyą Pańską, doskonalsze daleko Oświecenie W. K. Mci
przyda Im to, czego iszcze niedostaie do iak nayprędszych
i nayskutecznieyszych Sposobów wydźwignienia Oyczyzny
Z tey toni.

Niezostaie mi więcey nad to, abym iak naypokor-
niey Supplikował W. K. Mci, Żebyś wierzyć Raczył W. K.
Mość, Żem cokolwiek tu wyraził, to wyraziłem Z tą otwar-
tością i Wylaniem Serca, które charakteryzuią moy Sposób
myślenia. Składam przy tym Głowę moią do Nóg Mci.

Nayiaśnieyszey Waszey Królewskiey Mci Mego Mtd.

Wierna Rada
i Nayniższy Sługa
Gabriel Podoski Prymas Arcyb. Gnieźn.

w Gdańsku
d. 29ª Jan. 1773º

Manifest

Radzi dopomnieć Się u Imperatorowy o deklaracye Całości Kraju.

Rozesłać Posłów do Guarantów.

Seymu prędkiego nieradzi.

14.
Manifest Sułkowskiey przeciw Krajewskiemu

Manifest Xcia Augusta Sułkowskiego przeciw JW^{o} Krajewskiemu Instygatorowi Koronnemu.

Actum in Arce Vschovensi Sabbatho pt Fm Conversionis S. Pauli Apli proximo Videlicet d. 30ª mensis Januarij A^o. Dni 1773°.

Ex parata Copia.

Do Urzędu i Akt niniejszych Grodzkich Wschowskich, osobiście przyszedłszy J.O. August Xże na Bielsku w Gornym Szląsku na Sułkowie Sułkowski, Wwda Gnieznienski, Starosta Nowodworski, ten swoy Solemny przed Aktami niniejszemi, naprzeciw W. JM^{ci} Stanisławowi Kostce Krajewskiemu Instygatorowi Koronnemu Zanosi Manifest w Sposob takowy. Iż tenże J.O. Xże Jmść Sułkowski Wwda Gnieznienski, powziowszy wiadomość o Manifeście pewnym przez wyżey wyrażonego W. JM^{ci} Krajewskiego Instygatora Koron^o przeciwko Sobie w Warszawie w Poniedziałek w Wigilią Swięta Niepokalanego Poczęcia N. P. Maryi, to iest dnia 7° mca Grudnia R^u Swieżo Zeszłego 1772° przed Aktami Metryki Kancellaryi mnieyszey Koronney uczynionym, nieskazitelnemu Honorowi tegoż J.O. Xcia Jmci uwłaczającym, i Patryotyczne dla dobra powszechnego Wwdtw Wielkopolskich czynności Jego, w wątpliwość niejaką, przed Swiatem podawać usiłującym, a tym bardziey uważającym, Że po kilkokrotnie podług mniemania Jego tylko, Zarzuty bez fundamentu Zawstydzające Autora Są jednak ogłoszone, lubo tenże to J.O. Xcia Jmść^u Wwda Gnieznienski, do tąd z niniejszym Manifestem Sumin dla usprawiedliwey i publiczney, a bardziey potrzebney i użyteczney Wwdtwom Wielkopolskim w układaniu Interessow przynaglaiących pracy, wstrzymać Się był przymuszony, atoli przynaymniey na teraz, wolnieyszy i prożnieyszy

Znalazłszy

Znalazłszy i upatrzywszy sobie moment, to nayuroczystsze przed temiż aktami czyni oświadczenie swoie; iż tak iuż gdy Honorowi swemu, przez W.o JX.dza Instygatora Koron: wzgnić mianey, iako też Urzędowi i karę za opisanie siebie wspomnionym Manifestem w Aktach Metryki Koronney zaniesionym, z osoby tegoż JX.dza Stanisława Kostki Krajewskiego Instygatora Koronnego, na fundamencie Statutu, Praw i Konstytucyi Koronnych, a mianowicie Roku 1565.o w Woluminie drugim folio 693 titulo o Urzędach które się podściwości dotyczą, i 1588.o w tymże Woluminie folio 1207.o titulo de Crimine Læsæ Mtis et Perduellionis, coram Statibus Regni, prawnie szukać i dochodzić będzie, i tak na przeciw temuż W. JX.du Instygatorowi Koronnemu o wyżey wyrażony a prawem zakazany postępek, iako też przeciw Kancellaryi mnieyszey Koronney o przyięcie wspomnionego Manifestu, krzywdę honoru Senatorskiego iawnie w sobie okazuiącego, podobnież prawnie na niey za to Urzędu i kar podług osnowy Konstytucyi Koronnych szukać przyrzekaiąc, powtórnie iako nayuroczyściey manifestuie się, salwuiąc sobie iako też każdemu z Obywatelów, a osobliwie JJ.WW. Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom i Rycerstwu, Poznańskie.o Kaliskiey, i Gnieźnieńskie.o Wodew. wielkopolskich, równie z sobą tyle razy zmiankowanym manifestem, urażonym, teraznieyszego Manifestu poprawienia, powiększenia, odmienienia, lub inszego w obszernieyszy opisie uczynienia zostawuiąc.

August Xże Sułkowski W. Gn.

Ex Actis Castren. Wschoven. Extraditum

Szymański

L. S. C.

Lectum per Jarczyński

Uwagi

16. Uwagi nad Deklaracyami, Dworow, Wiedeńskiego, Peterburgskiego, i Berlińskiego względem Podziału Polski podanemi, uczynione in Januario R^u 1773°.

Uwagi nad Deklaracyami Podziału Polski

w Deklaracyach, niesprawiedliwość dla Polski; niebezpieczeństwo dla Europy.

Deklaracye wspolne i poiedyncze ktore Dwory Wiedeński, Peterburgski i Berliński w Warszawie ogłosiły, dla usprawiedliwienia Podziału Polski, niemogą służyć tylko do pokazania niesprawiedliwości, ktore te popełniaią Dwory przeciw tey Rpltey, i niebezpieczeństwa, ktorym grożą całey Europie.

Co za przyczyny Podziału Polski.

Żeby bydź w tym przekonanym; trzeba roztrząsać pobudki, ktore te trzy Potencye wykładaią, odkryć źrodła z ktorych pochodzą, i uczynić wnioski ktore z ich postępkow wynikaią.

Byłaby rzecz przytrudna dociec pobudek, ktore przynagliły, nagłe nayscie i opanowanie kilku prowincyi Polskich, gdyby Potencye ktore je zagarnęły, niestarały się same w tym uwiadomić Publicum.

Niktby temu niewierzył żeby przyczyny, ktore wzbudziły Portę Ottomańską do dania Pomocy Polszcze, były pretextem Monarchom Chrześciańskim do rozdzierania Jey.

Dwory Wiedeński i Berliński, zaczynaią dawać pochwały postępkom ktore Moskwa przedsięwzięła dla przeszkodzenia rozruchom, ktore bezkrolewia i Elekcye krolow sprawuią w Polszcze; A nieuważaią te Dwory że to chwaląc, iest chwalić niesprawiedliwość nayoczywistszą; niesprawiedliwość zaś iest fundamentem nayprędszym do obalenia zapędow monarchow.

Wie Europa cała że Carowa Moskiewska uwiedziona niegodziwemi radami, stała się Panią absolutną w Polszcze, że dała Jey Krola, że zbroyną ręką włożyła na nią Prawa jakie chciała, i że odmieniła Jey Rząd wewnętrzny. Wie też

Rownie

Powinie Cała Europa Oświecona, Że taki postępek gwałci Prawa Natury i Narodów, wywraca niepodległość Państw, podrywa i podkopuie grunt Ciała politycznego.

Coby Wielki Cesarzowa Krolowa i Krol Pruski, gdyby iaka postronna Potęga mięszała Się w Rządy Ich Państwa! Czemuż wolno czynić to w Polszcze, czego Oni niedozwolili by czynić u Siebie? Monarchowie Są Cóż Sami wszędzie, i rowną niepodległością cieszą Się. Nikt w tym przekonany niebędzie, Żeby to co iest występkiem w Wiedniu i Berlinie, było Cnotą w Warszawie. Dziwnaż to więc, Że gwałtowności Moskwy przeciw Polszcze, krotkie powodzenie miały? Możnaż Się było Spodziewać, By Narod Wolny, wspaniały i Waleczny, miał dźwigać długo kaydany, ktore na niego włożono? I czy można dziś poczytać Za Buntowników tych Obywatelow, ktorzy poświęcili Swe Życie na Uwolnienie miłey Oyczyzny Z jarzma upodlaiącego i Tyrańskiego? Możnaż nad to brać pochop do Ich podbicia, Z czynności Ich Sprawiedliwych, ktorych na Odzyskanie Swey Wolności Użyli?

Sprzymierzone Dwory mogą Ich pogrzebić, ale niedokażą tego aby kto uwierzył; iż Polacy woynę domową wzniecili, i przywłaszczyli Sobie władzę, na Zażywanie Jey Z pogardą, Praw. Wie Swiat Cały, Że Konfederaci niewzięli Się do broni, tylko przeciw Moskalom, ktorzy pierwsi nayokrutnieyszą Zaczęli woynę. Ktokolwiek Swiadom iest choć trochę Rządu Polskiego, niemoże niewidzieć, Że Konfederacye Są Srodkiem pozwolonym przez Ustawę Krajową na poprawienie bezprawia i oddalenie niebezpieczeństwa.

Jeżeli nieszczęśliwości wszelkiego Rodzaju niszczyły Polskę, komuż ie przypisać potrzeba, jeżeli nie Intrygom Moskwy, gwałtom i występkom, ktore Jey woyska nieprzestały wyrządzać w kraju

tym

tym, ktory Iey naymnieyszey niedał do użalenia się przyczyny, a nad ktorym Ona i Cienia Prawa niemiała.

Owszem ci to nieszczęśliwości Polski, powinny były raczey wzbudzić do litości Potencye Sąsiedzkie, i zniewolić je do przywrocenia w niey Spokoyności bez Obrazy jednak Praw Rzpltey. To by to było naywspanialsze użycie Ich Mocy, i taka wspaniałość Imby pomnożyła Sławę.

Wprawdzie Dwory Sprzymierzone pokazuią chęć do powrocenia Polszcze, pokoju, bezpieczeństwa i dobrego porządku, ale ten Zamysł chwalebny w Swym Szacunku upada zaraz dla Srodkow do wykonania Zażytych.

Przywłaszczać bowiem Sobie naypięknieysze Prowincye Krolestwa, pod pozorem przywrocenia mu Spokoyności, i naznaczać mu Granice Naturalne, iest to pokazywać całemu Swiatu, że Sprawiedliwość, prawda i Rzetelność, nie są tylko Czcze Imiona, ktoremi igrać według potrzeby Swoich Interessow można. Ani Spodziewaymy się znaleść gruntownieyszey przyczyny i w dalszych pobudkach, ktore Sprzymierzone przytaczaią Dwory na pokrycie Swoiego Nayazdu.

Rzpltey Zamieszanie i wzruszenie się, ktorego oni zdaią się obawiać, iest Samą Chymerą. Bywała Polska Często placem naywiększych Rozruchow a niedoświadczyła nigdy tego z Swych Zawsze wzruszenia, ktorego oni dzisiay Strachać się zmyślaią. Więcey powiem; Czy może się komu pomieścić w Głowie, żeby trzy Potencye tak Straszne, obawiały się iakiego dla własnych Państw uszczerbku z przyczyny Rozruchow Naszych. Jak to! Polska bez broni, bez Woyska, do nikczemności prawie przyprowadzona, sprawiała boiaźń Dworom Wiedenskiemu, Peterburgskiemu i Berlinskiemu. Smiechu Rzecz godna!

Wielepiey że

Nie lepiey że wyznać szczerze; iż wszystko to co iest
ku pożytkowi, iest dopiero sprawiedliwe, a moc staie się pra-
wem, niżeli błahe wynaydować przyczyny, które omamić
niepotrafią nikogo.

Do tych lobudek śmiechu raczey a nie natężoney
uwagi godnych, Dwory z sobą zmówione przydaią
ieszcze dowody, w których niesprawiedliwość i nieprawda
są oczywiście jasne.

Naypierwszy iest; iż dla usprawiedliwienia swo-
iego Najazdu, dosyć iest, gdy sobie wzaiemnie kommuni-
kowali do Nas pretensye i że się umówili zgodnie na
opanowanie wielu Prowincyi Polskich, i wzięcia nawet
wartości tego co im niby od używania przeszłych odięto
czasow.

Trzeba przyznać że taka Polityka, iest łatwa, uży-
teczna i niepodległa rozstrzygnieniu żadnemu. Ale czy iestże
sprawiedliwa? Czy nieiestże przeciwna Prawom Narodów
które Potencye utrzymuią rządne. Prawda że Narody niemaiące
między sobą Sędziego, mogą sobie same sprawiedliwość
czynić; Ale kto słyszał, aby sobie czyniły ią pierwey, nim
by im ta odmówiona została. Jest to stateczna utrzymywa-
na we wszystkich Europy Narodach Maxyma, niepierwey do
Zaboru rzeczy iakiey przychodzić, aż póki upominaiącemu się, odda-
nie odmówione niebędzie. Takie Prawo między Narodami ułożone,
z przyrodzoną sprawiedliwością zgadza się, która niecierpi aby
dwie strony na Obdarcie trzeciey zmówione, same sobie Sędziami
w swey sprawie były, a niewysłuchawszy trzeciego i swoich z nim
nierozstrzygnąwszy prawności, same sprawiedliwość przyznawały sobie.

A gdyby też i Pretensye Dworow z sobą złączonych
były sprawiedliwe iak niesą, tedy postępek ich przeciw Polszcze

iest zawsze

jest zawsze Najazdem ochydnym, gwałcącym Sprawiedliwości przepisy, dopieroż tym bardziey gdy są ozłocone nawet z prawności pozorem.

Drugi Jch do utrzymywania się dowod jest; że niemasz żadney między Monarchami praeskrypcyi, i że iako naydłuższa possessya zaszczycać się praeskrypcyą niemoże. Objaśniać ten dowod i onże zbijać, jest to iedno co w nim istotę fałszu pokazać. Naysławnieysi Prawnicy niebez przyczyny nazywaią praeskrypcyą Patronką Rodzaju Ludzkiego, jeżeli bowiem ona, jest potrzebną dla kończenia kłotni prywatnych, tym więcey dla kończenia onych między Monarchami jest potrzebnieysza, bo te sprawuią nieszczęśliwość" narodow, gdy tamte niektorych tylko familij.

Trzeci dowod Dworow z sobą złączonych jest; że Przymierza i nayuroczystsze nieumarzaią zadawnionych pretensyi. I ten Dowod jest z liczby owych błędliwych, ktore same przez się w swey upadaią mocy. Przymierza są to zarzeczenia wzaiemne Monarchow; i tenże sam węzeł ktory trzyma pomnieyszych ludzi do dotrzymania umowy, obowiązuie także ukoronowane głowy do trzymania publiczney.

Z tym wszystkim za powodem takich trzech dowodow oczywiście niesprawiedliwych i błędnych, Dwory z sobą złączone obdzieraią Polskę, i mniemane swe prawa do tego rozciągaią stopnia, iakiemu dawnego Historya niepodaie przykładu, a to chcę mowić o wartości ktorą sobie przywłaszczaią w nadgrodę nieużywania tak długiego tych osiadłości ktore sobie teraz należeć mniemaią.

Nieużyta była jeszcze do tąd wyniosłość" nowego tego wzmocnienia się sposobu. Rozumiano zawsze że długoletnia possessya zasłaniała Monarchow od wracania z nieyże

branych

branych pozytkow. Jakoż każdy uzna, jak jest Smieszna, do- Sić Sobie prawo do prowincyi lub krolestwa całego, dla nie- odbieranych przez wiele wiekow pożytkow z jedney jakiey wsi.

Z ktoreykolwiek Strony uważemy ułożenie Złączonych z Sobą Dworow, Z każdey iest niegruntowne, i tym godniey- sze podziwienia; Że Onez Same też Zbijały dowody, ktorych dzisiey dla Swoiego używaią Interessu. Takie mowię do- wody Zbijały Rzeczone Dwory, jako to Krol Pruski w Swoim Antymachiawelu, Carowa Moskiewska w Deklaracyach ktore publikowała w Okolicznosciach Polski, a Cesarzowa Krolowa w Swoich memoryałach, ktore po wszystkich Europy Roze- słała Dworach, w tenczas kiedy Krol JMść Pruski wszedł Zbroyną Ręką do Szlązka.

Bardziey Się jeszcze nad tym trzech Dworow Zadziwią postępkiem, gdy Rplta Polska odpowie na Wywody, ktore też Potencye dla Ważnosci Swoich pretensyi obiecały podać. Niebędzie trudno Rpltey dowieść i pokazać, Że Zamiast ułożonych do Niey pretensyi, niema Żadney Z tych trzech Potencyi, ktoraby do Oddania czego Rpltey ~~niebyła~~ Obowiąza- na niebyła. Wszyscy ktorzy maią wiadomość Historyi widzą jak dowod jest Łatwy. Ale dosyć tym Czasem, nim Pzyjdziemy do jaśnieyszego poznania i Rozsądzenia tey Spra- wy Europę Oświecą, dosyć mowię tym Czasem jeden przy- wieść dowod, Że Rzecz ta, juz przez uroczyste traktaty każdemu wiadome, jest Ztwierdzona.

Possessye tych trzech Potencyi jako i Polski były ustanowione przez Traktaty; Welawski 1657 i War- szawski 1699° Z Prussami. Przez Traktat Moskiewski 1686° Z Moskwą. Przez Traktaty Wiedenskie 1696° i 1736° Z Austryackim Domem. Polska nienaruszyła w Niczym

Rzeczonych

ręczonych Traktatow a te trzy korony nieusprawiedliwią się nigdy z podeptania obowiązkow ktore z nich wynikały. Dla tego też niemasz podobno nikogo, ktoryby przekonany niebył, że ich najazd na kraje Polskie gruntuie się na pobudkach podłych, a na powodach miałkich. Robota to tylko iest przemocy i gwałtownosci, uzurpacya oczywista, a niesprawiedliwość o pomstę wołaiąca, i ktora całey Europie strasznym z tąd grozi zamachem.

Jakoż zaprawde, ieżeli dla rozerwania całego Narodu, dosyć iest na związku Jnnych przeciw niemu taiemnym, na umowieniu między sobą na zgubę iego pretensyi. Jeżeli preskrypcya niema mieysca między panuiącemi. Jeżeli posiadanie spokoyne przez wiele wiekow nieutwierdza osiadłosci. Jeżeli przymierza bydź maią bez obowiązkow onych trzymania? więc czyliż z tąd nie oczywiście wynika; że Europa cała niebędzie nigdy ustawać w woynie, że wszystkie związki społeczności ludzkiey zerwane, że ciało polityczne narodow niejest w swey całosci bezpieczne, że wszystkie przepisy sprawiedliwosci są zniesione, i że na ruinach sprawiedliwosci tyże same się tylko zostaią rządy, przemoc i zuchwałość, dzikie dla narodu pocztwary. Biada tym mocarstwom, ktore tak szkodliwe daią z siebie też raz przykłady, powinny by przewidzieć, że też same powody kiedyś tęyż przeciw nim użyte będą, i że bydź mogą ofiarą swych błędow, ktore teraz dla poparcia Jnteressu swego za fundament stawiaią.

Że krol Pruski chwycił się polityki zupierzkiey, nie trzeba się dziwować, niemiał bowiem innego sposobu powiększenia Panstwa swego i mienia znaczney w Europie powagi. Ale że Cesarzowa Krolowa, i Carowa moskiewska, te dwie tak wielkie Potęgi

maią

mając tyle chwalebnieyszych ustawienia się sposobow, weszły w niesprawiedliwe ułożenia Domu Brandeburskiego, to jest do podziwienia dzieło, ktore by się mogło stać kiedy, niktby może i pomyślić nieważył się.

Niemożna tego naybardziey pojąć, jak Cesarz, ktorego pierwsze kroki, Dawały się obiecywać Panowania Wielkiego Monarchy, mogł nakłonić ucha na ułożenia sprzeciwiające się honorowi i sprawiedliwości? Jakże mu daley zaufać mają Xiążęta Imperyi, Jego sąsiedzi i poddani własni?

Każda z trzech Potencyi z sobą złączonych, straciła naymocnieyszą Państw podporę, Dobrą sławę i wziętość, daremnie będą rozsiewać nowe oświadczenia i pomnażać swoie przysięgi dla uśpienia w bezpieczeństwie innych Europy ~~mocarzow~~ narody; ich z Polską postępek, niebezpieczną innym wystawuie nakwidok politykę, a ten straszny przykład, prozne ich wszystkie obietnice czyni.

Gdyby rzeczony przykład przez jednę tylko z tych Potencyi był dany, można by nieco spokoynieyszym zostawać, ale trzech strasznych mocarstw związek, powinien wszystkie koniecznie potrwożyć narody.

Traktat o podział Prowincyi Polskich, rownie grozi Danii, Szwecyi, Niemieckiey Rzeszy, Hollandyi, Szwaycaryi, Xiążętom Włoskim, na koniec i Europie całey.

Sprawa Polski jest to sprawa Narodow wszystkich, a w szczegulności Potencyi drugiego porządku. One powinny iuż poznać, że jeżeli wczesnego nieuczynią związku na rozerwanie między Wiedniem, Peterburgiem i Berlinem zaszłego, tedy iedna po drugiey pod jarzmo tych trzech dostaną się mocarstw. Juz innego niezostaie do wstrzymania ich, od upadku sposob, tylko związek zaczepny powszechny a prędki.

Tez. Samo

24.

Observations

Toż samo tłumaczone po Francuzku

Observations sur les Declarations des Cours de Vienne, de Petersbourg et de Berlin, au Sujet du demembrement de la Pologne, données dans le mois de Janvier 1773.

Les Declarations Simultanées et Separées, que les Cours de Vienne, de Petersbourg et de Berlin ont repandues à Varsovie, pour colorer le demembrement de la Pologne, ne peuvent servir qu'à demontrer l'injustice, que les Cours commettent contre cette Republique, et les dangers dont Elles menacent le reste de l'Europe.

Pour s'en convaincre, il suffit d'examiner les motifs que les trois Puissances exposent, les principes d'où Elles partent, et les consequences qui resultent de leurs demarches.

Il seroit difficile de penetrer les motifs, qui ont determiné l'invasion subite de plusieurs Provinces de Pologne, si les Puissances voisines, qui s'en sont emparées, ne prenoient soin Elles mêmes d'en instruire le Public.

On n'auroit jamais pû se persuader, que les raisons qui ont porté une Puissance infidelle (: la Porte Ottomane :) à secourir la Pologne, serviroit de pretexte à des Puissances Chretiennes pour la dechirer.

Les Cours de Vienne et de Berlin, commencent par faire l'Eloge des mouvemens que la Russie s'est donnés pour empecher les troubles que les Interregnes et les Elections des Rois produisent en Pologne. Elles n'ont pas fait attention, que c'etoit louer l'injustice la plus manifeste, et que l'injustice est la base la plus ruineuse de la conduite des Souverains.

Toute l'Europe sçait que l'Imperatrice de Russie, guidée par des Conseils pernicieux, s'est rendue la maitresse

absolue

absolue en Pologne, qu'elle y a fait le Roi, qu'elle y a dicté à main Armée les loix qu'elle a voulu, qu'elle en a changée le Gouvernement interieur. Toute l'Europe éclairée sait egalement qu'une pareille entreprise, viole le droit de la Nature et des Gens, renverse l'independence des Etats, sape le fondement des Corps politiques.

Que diroient l'Imperatrice Reine et le Roi de Prusse, si quelque Puissance Etrangere, s'immisçoit dans l'administration de leurs Provinces. Pourquoi seroit-il permis de faire en Pologne ce qui est defendu chez eux. Les Souverains sont par tous les mêmes et jouissent d'une independence egale. On ne persuadera jamais que ce que seroit un Crime à Vienne et à Berlin, soit un Vertu à Varsovie. Est-il surprenant que les Attentats de la Russie Contre la Pologne, n'aient eu qu'un Succés momentané. Devoit-on s'attendre qu'une Nation libre, fiere et belliqueuse porteroit long tems les fers dont on la chargeoit. Veut-on aujourd'hui traiter de factieux les Citoyens, qui ont prodigué leur Vie pour delivrer leur Patrie d'un joug humiliant et tyrannique. Veut-on surtout se faire un titre pour les subjuguer des efforts legitimes qu'ils ont faits pour recouvrer leur liberté.

Les Cours unies pourront les accabler, mais elles ne reussiront pas a faire Croire, qu'ils aient excité une guerre Civile, ni qu'ils aient usurpé l'autorité, pour en abuser au mepris des Loix. Tout le Monde sait, que les Confederés n'ont pris les Armes que Contre les Russes, qui ont été les premiers à leur faire la guerre la plus barbare. Quiconque Connoit un peu le Gouvernement de la Pologne, n'ignore pas que les Confederations sont un remede permis par la Constitution de l'Etat pour reparer l'abus, ou repousser de danger.

Si les.

D.

Si les Calamités de toute espece ont ravagé la Pologne, à qui doit on les imputer. n'est ce pas aux intrigues de la Russie? aux Violences, aux excès, que ses troupes n'ont cessé de commettre dans un Pays qui ne lui avoit jamais donné le moindre Sujet de se plaindre, et sur le quel elle n'avoit aucun Sorte de droit.

Mais dans le fond les Malheurs de la Pologne pouvoient tout au plus exciter l'humanité des Nations limitrophes, et les engager a y retablir la tranquillité, sans blesser les loix de la Rpblque. C'etoit le plus noble usage, qu'Elles pouvoient faire de leur Puissance. Leur Generosité les auroit couvertes de gloire.

Les Cours unie ne manquent pas de montrer le desir de ramener la Sureté, la Paix, le bon Ordre en Pologne; Mais ce projet louable est bientôt degradé par les moyens qu'on emploi à son execution.

S'emparer de plus belles Provinces du Royaume sous pretexte de lui rendre la tranquillité, et de lui marquer des limites naturelles, c'est declarer à la face de l'Univers, que l'equité, la Verité et la bonne foi, ne sont que des Noms dont on se joue au grés de ses interets. N'esperés pas trouver de fondement plus solide aux autres motifs que les Cours unies allequent pour couvrir leur invasion.

La decomposition de la Rpblque, qu'Elles font semblant de craindre, n'est qu'une Chimere. La Pologne a eté souvent le Theatre de plus grands troubles, et n'a jamais eprouvé cette decomposition, qu'on feint d'apprehender aujourd'hui. Ce n'est pas tout. auriez vous imaginé que des Puissances formidables craindroient pour leurs propres frontieres les suites de ces troubles. La Pologne depourvue d'Armes et de Troupes, reduite

à une

à une espece de nullité, qui dans le Sisteme Politique approche du Neant faisoit peur aux Cours de Vienne, de Petersbourg et de Berlin. Quelle derision!

Ne valoit-il pas mieux avouer franchement, que tout ce qui est utile est juste, et que la force fait le droit, que de presenter des Raisons pitoyables, qui ne peuvent faire illusion à personne.

A ces motifs frivoles et si peu dignes d'attention, les Cours unies ajoutent des principes, dont l'Injustice et la fausseté sont d'une evidence palpable.

Leur premier Principe est, que pour justifier leur invasion, il suffit qu'elles se soient comuniquées entre elles leurs pretentions respectives, qu'elles s'en sont fait reciproquement raison pour s'emparer de plusieurs Provinces de Pologne et prendre même l'equivalent de ce, qui leur revenoit pour la non jouissance du passé.

Il faut en convenir, une telle Politique est assée commode et degagée de toute discussion. Mais est elle juste? N'est elle pas contraire au droit de Gens qu'observent toutes les Nations policées et à l'equité naturelle? Les Nations n'ayant point de Juge entre Elles, peuvent sans doute se faire justice à Elles mêmes. Mais il est inoui, qu'on se la fasse avant qu'elle ait été refusée, et c'est une maxime constamment observée par tous les peuples de l'Europe, qu'avant d'être autherisé à en venir aux voies de fait, il faut avoir demandé et n'avoir pas obtenu satisfaction. Le droit de Gens convenu entre les Nations est conforme sur ce point à l'equité naturelle, Elle ne souffre pas que deux parties interessées à depouiller un tiers, soient elles mêmes Juges de leurs pretentions, et qu'Elles s'en fassent raison sans avoir entendu ce tiers, et avoir discuté leurs droits avec lui.

Quand

Quand donc les pretentions des Cours unies seroient aussi legitimes qu'elles sont depourvues de pretextes, leur conduite contre la Pologne seroit toujours un invasion odieuse qui viole toutes les regles de l'equité.

Leur second principe est de soutenir, qu'il n'y a point de prescription entre les Souverains, et que la possession la plus long, ne peut servir de titre. Exposer un tel principe, c'est en demontrer la fausseté. Ce n'est pas sans raison que les plus grands Juris-Consultes apellent la prescription la Patrone du Genre humain. Si elle est necessaire pour mêtre fin aux querelles de particuliers, elle l'est bien plus pour terminer celle de Souverains, parce que celles ci font le malheur de peuples, au lieu que les autres ne font que ceux de famille.

Le troisieme principe des Cours unies est que les Traités les plus solemnelles n'abolissent pas les pretentions les plus anciennes. C'est encore un de ces erreurs qui portent leurs refutations avec elles mêmes. Les Traités sont les contrats de Souverains, et le même lien qui engage les particuliers dans les conventions privées, oblige les Têtes couronnées dans les conventions publiques.

C'est neanmoins en consequence de cès trois principes evidemment injustes et faux, que les Cours unies depouillent la Pologne, et qu'elles donnent même à leur pretendus droits une extention dont l'histoire ne fournit point d'exemple, je veut parler de l'equivalent qu'elles s'arrogent pour se dedommager de la non jouissance des possessions qu'elles imaginent leur appartenir.

L'Ambition n'avoit pas encore songé jusqu'ici à cette nouvelle maniere de s'aggrandir. On avoit toujours

Crû

crû, que la long possession, mettoit les Souverains à l'abri de toute demande sur la restitution des fruits, et l'on sent en effet combien il est ridicule de pretendre qu'on ait droit de s'emparer d'une province, d'un Royaume entier, pour avoir été privé pendant plusieurs siècles de la jouissance d'un village.

De quelque coté qu'on envisage le sisteme des Cours unies, il est egalement insoutenable; il est d'autant plus etrange qu'elles ont elles mêmes refutés d'avance les principes, que leur interet leur fait adopter aujourd'hui. Le Roi de Prusse dans son Anti-Machiavel, La Czarine dans les Declarations qu'elles a publiées sur les affaires de Pologne, l'Imperatrice Reine dans les memoires qu'elle repandit dans toutes les Cours de l'Europe lorsque le Roi de Prusse entra à main armée en Silesie.

On sera bien plus etonné quand la Republique de Pologne aura repondu aux deductions que les trois Puissances ont promis de produire pour justifier leurs pretentions. La Republique n'aura pas de peine à demontrer que bien loin d'avoir des demandes a former contre Elle, il n'y a pas une de ces Puissances qui ne fut tenue de lui faire des restitutions. Tous ceux qui connoissent l'histoire, savent combien cette preuve est facile, mais en attendant des eclaircissemens qui mettront toute l'Europe en etat de juger avec une pleine connoissance de cause, on peut dire que l'affaire est deja decidée par des Traités solemnelles que personne n'ignore.

Les possessions respectives de trois Puissances et de la Pologne etoient fixées par les Traités de Welau de 1657 et de Varsovie de 1699 avec la Prusse, par le Traité de Moscou

de 1686. avec la Russie, par les Traités de Vienne de 1696 et 1736 avec la Maison d'Autriche. La Pologne n'avoit donné aucun atteinte à ces Traités, et les trois Puissances ne se justifieront jamais d'avoir foulé aux pieds l'engagement qui en resultoit pour elles. Aussi n'y a-t-il personne qui ne soit persuadé que leur invasion n'est fondée que sur des motifs frivols et des principes insoutenables, qu'elle est ouvrage de la force et de la violence, une usurpation manifeste, une injustice criante, et qu'elle presente au reste de l'Europe les consequences les plus allarmantes.

En effet si pour depouiller une Nation, il suffit de se liguer secretement contre elle, de se communiquer des pretentions qu'on forme à sa charge sans lui en donner connoissance. Si la Prescription n'a pas lieu entres les Souverains. Si une Possession paisible de plusieurs siecles ne sert plus de titre. Si les Traités ne produisent point d'engagement. N'est il pas evident que l'Europe sera dans un Etat continuel de guerre, que tous les liens de societé humaine sont rompus, que les Corps politiques des Nations n'ont plus rien d'assuré, que toutes les regles d'equité sont detruites, et qu'il ne reste sur le debris de la justice, que l'affreuse anarchie de la force et de l'audace. Malheur aux Puissances qui donnent des exemples aussi funestes. Elles devroient prevoir qu'on est authorisé à les suivre contre elles mêmes, et que peuvent être un jour la victime des erreurs qu'elles erigent en Sistemme pour favoriser leur interet du moment.

Que le Roi de Prusse ait adopté une Politique spoliatrice, il ne faut pas en être surpris, il n'avoit pas d'autres moyens pour augmenter ses Etats, et jouer un role important dans l'Europe, mais que l'Imperatrice Reine et Czarine, que deux grandes Puissances au milieu de toutes les ressources qui font la splendeur

des Empires

des Empires, soient enfin entrées dans les injustes projets de la maison de Brandebourg, c'est un evenement qu'on n'avoit pas osé mettre au rang des possibilités.

On ne conçoit pas sur tout, comment l'Empereur dont les premieres démarches sembloient promettre le Regne d'un Grand monarque, a pu preter l'oreille à des propositions inconciliables avec l'honneur et l'equité. Quelle confiance pourront avoir en lui les Membres de l'Empire, ses Voisines, ses propres peuples.

Chacun de trois Puissances Unies a perdu le plus ferme appui des Etats la Reputation. Elles auront beau repandre les Declarations et multiplier les sermens pour assurer les autres nations de l'Europe. Leur conduite contre la Pologne met au grand jour leur politique, et cet exemple affreyant, rendra vaines toutes leurs promesses.

S'il nétoit donné que par une seule de ces cours on pourroit être plus tranquille sur les suites, mais la ligue de trois Puissances formidables doit necessairement allarmer toutes les peuples.

Le Traité de Partage pour les Provinces de Pologne menacent egalement le Danemarck, la Suede, le Corps Germanique, la Hollande, la Suisse, le Prince d'Italie, enfin l'Europe entiere.

La Cause de la Pologne, est celle des toutes les Nations et particulierement des Puissances du Second Ordre. Elles doivent sentir, que si Elle ne se confederent pas de bonne heure pour rompre la ligue de Cours de Vienne de Petersbourg et de Berlin, Elles tomberont les unes après les autres, sous le joug de ces trois Puissances, et qu'il n'y a qu'une Aliance offensive prompte et generale, qui puisse les garantir de leur chute.

Pelaya

32.

Relacya o postępkach Krola Pruskiego

Relacya o postępkach Krola Pruskiego względem zamieszania teraźnieyszego w Europie.

Krol Pruski wszedłszy w Alians z Moskwą, wyciągnąwszy Gwarancyą Szląska, a szczegolnie excypowawszy się od Woyny Tureckiey na czasem gdyby ona nastąpić miała, całą myśl obrocił o awantażach z Polski, i dla tego omni officio dopomagał przez całe Interregnum Polskie Rossyi. Gdy się zaś rzeczy brały ku koncowi, postrzegł że Imperatorowa, kontentuiąc się iaż sławą rozrządzenia Polski, żadnych zysków nieszuka, tylko do uspokoienia tego narodu dąży.

Wzniecił kwestyą o Dyssydentow, ktorych pobudził aby suppliki Narodowi Polskiemu, a memoryały Moskwie i innym protestantskim Dworom podawali, a razem wystawował kolossy wiekopomney sławy Imperatorowy z tego dzieła, kiedy złączona z nim i ze wszystkiemi Dworami Protestantskiemi, sama na siebie weźmie wykonanie tey Imprezy; mieniąc że to wszystko bez Woyny stać się może, bo Krol i Naród Polski, uięci świeżemi [illegible] tey Monarchini, nieodmowią z siebie takiey łatwości.

Tym czasem wiedząc, iak Naród Polski iest gorliwy o wiarę, podżegał Dyssydentow, aby żądania swoie daleko posunęli, i że teraz iest dla nich czas iakiego się potym niedoczekaią. A gdy przez te Intrygi jeszcze uidział, że się po Konfederacyi Radomskiey Naród Polski trwoży, i z inney miary przenikało go to, że Imperatorowa nietylko Gwarancyą Traktatu z Dyssydentami ale i całości Kraju Polskiego przyimowała na siebie, rzucił krotko na inną stronę pobudzaiąc Portę do Woyny przez takowe remonstracye następuiące:

„ Czy Porta swey zguby niewidzi? Oto Moskwa

„ podbiła

„ podbita kray tak wielki; władnie całą Polską, Stanowi w niey
„ podatki, wystawiła i wystawi w krotce wielkie Woyska z
„ tego Narodu. Na kogoż? na Portę, bo chce podbić Cesarstwo
„ Wschodnie etc: Teraz ma więc Porta czas i przyczyny Słuszną
„ deklarować Woynę, a wnet i Sami Polacy w pomoc Się
„ Turkom Zburzą, ktora Sobie gwałtownie danego Zrucać będą;
„ i Wielką dla Moskwy Dywersyą uczynią etc:"
To Zrobiwszy Siedzi ten Monarcha Spokoynie.
Tym czasem Moskwa na podniesioną Turecką Woynę Srodze
Się wysiliła w Skarbie i w Ludzie. Dopiero On jako wierny
niby Alliant podaie Reflexye Moskwie:
„ Co za awantaż z tey Woyny? i co za koniec iey? Oto
„ Cesarz iest obojętny, Oto Francuz Turka wspiera, Oto woyna
„ niewidzieć jak długo potrwa. Nikt Się do niey niewmiesza,
„ nikt z posiłkami nieprzyidzie, chyba On tylko Sam choć per
„ indirectum Słusznie dopomoże. Ale bez awantażu Swego
„ tego uczynić niemoże, chyba że mu pozwoli i dopomoże
„ Moskwa wziąć Wielką Polskę, Prussy i Warmią, a Sama Sobie
„ weźmie Ruś przyległą i Dawna pretendowaną. On
„ zaś za to Woyska Swoie wyprowadzi, Polskę niemi osadzi,
„ wszystko to wykona co Imperatorowa zechce, a Woyska Jey
„ wszystkie w Polszcze będące, Sił nieoszczędzając, zaptem na Turczyna
„ Nastąpią etc."
W takowey Propozycyi Moskwa, widząc interessowaną
przyjaźń Allianta tego, udaje Się tajemnie do Wiednia, kaptuie
Sobie przyjaźń Cesarza, wzywa pośrednictwa Jego do Traktatu z
Turkiem, dając ad intendere że Się zrzecze z przyjaźni Pruskiey.
Cesarz przyjmuie Ofiarę, żąda Projektu i Kondycey do pokoju z
Portą. Moskwa daie Punkta twarde. Cesarz wzbrania Się
przyjęcia Onych, mowiąc; że Się Onych i proponować Porcie niepodeymie.

Tym czasem

E.

Tym czasem Krol Pruski profituiąc z tego, demonstruie w Gabinecie Peterburgskim „Nieszczerość Dworu Wiedenskiego, Stawia przed oczy pierwsze Swoie Ofiary i Intrygi Zaspokoienia Polski wtaiemni Siłami, aby Moskwa Silniey bez Rozerwania Swoich woiować mogła.

I tym to koniem wraz Woyska Swoie wprowadza do Wielkiey Polski, jakiesmy to w Czasie widzieli.

Cesarz widząc tę Scenę, i rozumieiąc że Krol Pruski iuż Się Sczesnał bardziey z Moskwą, wchodzi z Turczynem w porozumienie, i niejakowyś taiemny podpisuie Traktat, Sciąga nagle Woyska Swoie zewsząd ku tamtym Stronom, co Go 6 millionow ** kosztowało, i Oswiadcza Się także przed Moskwą, że musi wprowadzić one i do Polski, jeżeli Krol Pruski z niey, Swoich niewyprowadzi.

Moskwa obawiaiąc Się irrytować Cesarza, prosi usilnie Krola Pruskiego aby ustąpił z Polski, a tym Czasem znowu Cesarzowi podchlebiać Carzyna i Jego Pośrednictwa do Traktatow używa.

Cesarz wymusiwszy łagodnieysze kondycye do takowego Pokoju, przyimuie imię Punkta dla Turkow i bierze na Siebie Medyacyą.

Krol Pruski obawiaiąc Się, aby Sensim Moskwa z Austryą niezaprzyiaźniła Się, wpada z Cesarzem w porozumienie, a zatym i w obecne konferencye. Proponuie wspolne awantaże na Polszcze. Cesarz czyni wstręt niejaki tym Propozycyom mieniąc że Się to bez Moskwy Stać niemoże, Ona Się tak uroczyście z gwarancyą Swoią dla całości Polski Oswiadczyła, więc Jey takich propozycyi proponować niechce, ale tylko pozwala Krolowi Pruskiemu traktować od Siebie z Moskwą. A interea teraz Cesarz zazdrzany od

Francuza

Francuza, aby przez Prussaka Radził pokoy Moskwie, Subordynuie Go do tego i Sam wchodzi w Negocyacye z Moskwą, ale Szczegulnie tylko końcem Traktatu.

Krol Pruski wysyła Krolewica Henryka do Imperatorowy. Ten pierwszego dnia na pozwoloney Sobie konferencyi, proponuie Pokoy pod Medyacyą Cesarza i Krola Pruskiego z Turkiem. Tey propozycyi wdzięczna Carowa. Drugiego dnia demonstruie, Że Szkoda, gdy Woyska Pruskie wprowadzone pierwey do Wielkiey Polski, przymuszony ~~było~~ jest Krol Pruski wyprowadzić na Obligacyą Moskwy. Ofiaruie znowu One wprowadzić ku Uspokoieniu Polski, mieniąc że Się tym prędzey Skłoni do przyięcia Kondycyi Pokoju, gdy Obaczy Siły Moskwy nieprzerwane Zamieszaniem Polski. Carowa akceptuie te reflexye, wysyła Zaraz Kuryera do Krola Pruskiego, i do niego pisze list własną Ręką, pozwalaiąc i prosząc aby wprowadził w Polskę Woyska Swoie. Krolewic Henryk to wyiednawszy, trzeciego dnia proponuie Imperatorowy odstąpienie Ligi z Anglią a przyięcie oney z Francyą, a Zatym wprowadza na Stoł i podział Polski.

Dopiero w Gabinecie Wielka Rada, poznaie Rossyiskie Ministerium że Są Kapcye, wysyła Kuryera w pogoń Za pierwszym, wraca go, i list we wczoray posłany odbiera. Na tym Się Zkończyła konferencya z Henrykiem. Odrzuciła wszystkie Jego propozycye Carowa, i Na Samych tylko Uczciwościach, Prezentach i Krotofilach, odprawiła tego wielkiego Negocyatora.

Czym Krol Pruski poruszony, znowu Kordony Swoie rozciąga, znowu z Cesarzem Się porozumiewa; Ale Się też i Moskwa co raz bardziey do Wiednia udaie oraz z Niem w porozumienie większe wchodzi. Zaczym z tąd wypłynęło; że wszystkie te trzy Dwory komportuiąc Się z Sobą, układały Plantę,

Ale jednakże

Ale iednakże Krol Pruski do Moskwy mowi: „Weźm Ty
„ Niech weźmie i Cesarz, wezmę i ja, a Traktat z Turczynem
„ Zrobiemy, bylesmy zaraz wolny byli wzięli co chcemy„ Moskwa mowi na koniec „ Dobrze, zgoda na to, ale niepierwey bierzcie aż Traktat zrobicie w takich a takich dla mnie Awantażach. Cesarz odpowiada; mnieysza o to, ale na takich kondycyach niemożna Turka do Pokoju przyprowadzić, przeto niepodeymuie się Pośrednictwa takiego i części w Polszcze odstępuie.

Krol zaś Pruski poty pracował tu i owdzie, poki Punktow do Traktatu Moskwa niezmnieyszyła, i kraiu Polskiego obydwom im zabierać niepozwoliła. Dopiero Krol Pruski zaraz do Malborka, mniemaiąc że i Cesarz wraz swoią część zabierać zechce w Polszcze. Ale gdy Cesarz w swych krokach wstrzymał się, Moskwa wtedy do Krola Pruskiego; Za co ty kray Polski bierzesz, kiedy Cesarz iego się nietyka, a bez niego ja Traktatu czynić z Tobą niemogę, wstrzymay się więc i ustąp etc.

Potym znowu Negocyacye się zaczęły aż do tego punktu przyprowadzone, że na koniec Traktat podziału Polski w Peterburgu na dniu 5 Augusta 1772° wszystkie trzy Potencye podpisały.

Czy wszyscy szczerą chęcią trzymaią się onego czyli nie, iest rzecz zgadnąć trudna. Krol Pruski naybardziey zdaie się że szczerze. Cesarz także kto wie, czy nie dla innych jakich końców. Carowa zaś pewnie permissive tylko.

Teraz zaś gdy się Traktat Pokoju z Turczynem niewiąże, tedy i obiectum Moskwie upada, kondycye w tey mierze niedopełnione, rzecz stoi na tym, że kto pomyślniey dla Moskwy Traktat z Turkiem zrobi, ten awansować w Interessach swoich będzie.

A tym czasem

A tym czasem tak się już te potencye przysłużyły ku Moskwie, że zasłaniają Europę aby w nią nie zaglądała tylko na rzecz parrzata, woynę prowadzą po swojey mając woli. Z tąd wypłynęła zaraz ta okoliczność że Imperatorowa mając to wszystko za siatki na siebie rzucone, dała z siebie pochop Franceyi i Anglii że się z niemi chce porozumiewać &c:

I ta to też przyczyna, ruszyła posłem Jmć Pana Durand do Moskwy.

Punkta na Seym

Z Strony Cesarza Rzymskiego

Punkta, które bydź mają (: tak głoszą :) podane na Seym w Roku teraźnieyszym, determinowany w Warszawie

Z Strony Cesarza Rzymskiego.

1mo. Król Jmć Polski absolutny z całą swoią familią.

2do. Ad casum ustania królewskiey familii, Cesarz wyznaczy króla.

3tio. Polska mieć będzie tylko 30^{m} swego woyska.

4to. Dobra Jezuickie na dwie części mają bydź podzielone, połowa na króla, połowa na szkołę Rycerską.

5to. Wszystkie Seymy, Seymiki, i Sądy zniesione bydź mają.

6to. Król z Rptą ma dependować od Cesarza Jmci.

7mo. W kraju zabranym od Cesarza polacy złożą wszystkie urzędy i tytuły.

8vo. Liczba zakonników ma bydź umnieyszona, i ustanowiona dla nich pensya. Jako to dla Biskupa 60^{m}, dla Prałata 15^{m}, dla kanonika 5^{m}, dla plebana tysiąc złotych, dla zakonnika 500.

9no. Biskup każdy obowiązany edukować 12 szlachty ubogiey, a prałat 3.

10mo. Zakonnicy, bez respektu pary trzymać powinny, i jeden klasztor w mieście bydź powinien. Inne zaś klasztory obrócić się mają na edukacyą ubogich panien.

11mo

11mo Xięży mają dependować od Prymasa, i On ma Jch święcić po Nominacyi Krolewskiey.

12mo. Za Sacry, Dyspensy, niema iść do Rzymu płaca, tylko do Prymasa, aby za granicę pieniądze niewychodziły.

13tio. Krol z Cesarskim Postem wyszle swego do Papieża, iż od tąd obieranie Papieżow, będzie należało do Krolow Katolickich.

14to. W Polszcze Cesarskiey, Polacy chodzić będą po Niemiecku i Stosować Się do Jch Obyczajow, jako wspołobywatelow.

15to. Bez pozwolenia Krolewskiego żaden Zakonnikiem bydź niemoże osobliwie 26 lat niemający.

16to Polacy z dobr dziedzicznych kwartę płacić mają do Skarbu Krolewskiego.

17mo Zrzeczenie dadzą na Seymie wszystkich zabranych krajow.

18vo Poczta ma bydź płacona w Polszcze Cesarskiey, jako za granicę.

19o Cesarz Obmyśli Żonę dla Krola Polskiego z Swoiey Familiy.

20mo Polska niema wypowiadać Woyny, ani czynić Traktatow bez Cesarza

21mo Kommunikacya z Rzymem dla Duchownych i Świeckich osob Zostanie przeięta.

22do W każdym Mieście ma bydź Szkoła osobna dla Szlachty, osobna dla mieszczan a po wsiach dla Chłopow.

23tio Liberum Exercitium Religionis dla Dyssydentow, jednakże do Senatu i Poselstwa przypuszczeni bydź niemają.

24to. Polacy mają Się poddać Krolowi Swemu jako Absolutnemu a Wolność Polska ma bydź zniesiona.

25to Chłopi od Swych Panow mają mieć Wolność.

26to Cesarz w potrzebie obowiązuie się dać Polszcze 30tu Woyska.

27mo Sol Krolowi gratis będzie dawana, innym przedawana.

28vo

28vo Dobra Pułaskiego maią bydź Skonfiskowane jako Authora Konspiracyi na Krola, a za Złapaniem nadać gardło.

29no Konfederacyi Barskiey przybydź powinni na Seym pod Dobr Jchże konfiskatą.

30mo Starostwa po Smierci każdego z teraznieyszych Possessorow iść maią na Krola.

31mo Starostwa w Polszcze Cesarskiey na Skarb Cesarski Zabrane będą.

32do Kordon Cesarski na granicy Polskiey Zawsze Stać będzie nieprzepuszczaiąc nikogo bez Passportu.

33tio Konfederaci Barscy na Seymie Krola przeproszą, że Się Ważyli ogłaszać Jnterregnum i popełnić Crimen Laesae Mttis.

34to Sądy w Polszcze będą jak w Absolutnym Kraju, Appellacya od nich do Naypierwszego Ministra w Polszcze.

35to Nuncyatura ustanie, a na ich mieysce Sądy trzyma: Sowskie.

36to Rezydent lub Poseł Cesarski Zawsze przy Krolu będzie, a Pałac dla niego ze Skarbu Polskiego płacony.

37o Urzędy Duchowne i Swieckie wszystkie Sam Krol rozdawać będzie, Plebanie tylko Bpi.

38vo Towarzystwo czyli Chorągwie Polskie Zniesione będą.

39no Drukowanie wszystkich xiąg wolne każdemu bez approbacyi Censury.

40mo Cesarz obowiązuie Się trzymać w Wiedniu Spyżem wszystkiem 20 młodzi Polskiey od lat 12 do 24, na Edukacyi in Collegio Theresiano.

Sequitur

40.

Punkta z Strony Imperatorowy Moskiewskiey.

Punkta z Strony Imperatorowy Rossyiskiey.

1mo Krol Absolutny z Całą Swoią Familią.

2do Polska 50m Woyska mieć ma.

3tio Szlachcie Moskiewskiey wolne Dobr w Polszcze kupienie.

4to Wierze Dyzunickiey liberum Exercitium pozwolone bydź ma.

5to W Kraiu Zabranym przez Moskwę Zakonnikom w pewney liczbie Rezydować pozwoli Się.

6to Szlachta w Zabranym kraiu, Jey wszystkie Tytuły i urzędy dependować będą, i Sądzić Się u Gubernatorow Tamych Prowincyi.

7mo Rezydent lub Poseł Moskiewski Zawsze w Warszawie Rezydować powinien.

8vo Krolestwu Polskiemu Imperatorowa Rossyiska Protekcyą dawać Zawsze Się ostarać i posiłki jeżeliby Woyna nastąpiła słuszna.

9no Konfederackie Dobra przez Moskwę Zabrane, na Skarb Imperatorowy poydą.

10mo O Stracenie Pułaskiego który popełnił Crimen læsæ Maiestatis Imperatorowa Solennie domaga Się i Konfiskaty Dobr.

11mo Polacy dadzą Zrzeczenie Się Zabranych krajow.

12mo Oddanie Więźniow Wszystkich Imperatorowa deklaruie.

13tio Poseł lub Rezydent Polski w Petersburgu Zawsze mieszkać będzie, i Rapportować Imperatorowy o Interesach Polskich.

14to Żadnych Praw Polacy bez Wiedzy Imperatorowy Stanowić niemaią, ani Woyny Wypowiadać, ani traktatow czynić.

15to Moneta Moskiewska w Polszcze Rowny Walor mieć ma jak w Moskwie.

16to Od Kurlandii dawniey Polszcze Zabrane kraie Imperatorowa przy-wroci Deklaruie, i te po skonczonym Traktacie na Skarb Krolewski obroci.

17mo

17mo Kupcom Moskiewskim wolne w Polszcze przedawanie i kupczenie pozwolone będzie.

18vo. Od Konfederatow Barskich, Żadnego Imperatorowa Skuteczne przeproszenia niechce, jako od tych, ktorych na Samym początku uznała Za Buntownikow i Rabusiow.

19no Cerkwie ab antiquo Grekom pozabierane, tymże powrocone być mają.

20mo Za nakłady podczas Woyny konfederackiey, Imperatorowa Samym tylko Zabranym krajem kontentować Się przyrzekła.

21mo Na Insignia Krolewskie Imperatorowa Polakom w Zabranym kraju, Ordery rozdawać obiecuie.

22do Na Ministerium Polskie Imperatorowa osoby Krolowi Zalecać będzie.

23tio Starostwa w Kraju Zabranym na Woysko Rossyiskie obrocone będą.

24to Niektore Starostwa wydzielone będą dla Posłow i Rezydentow Polskich w Moskwie.

25to Arcybiskupowi Połockiemu Pensya wyznaczona będzie.

26to Plebanom Pensya po Zł 1000, Zakonnikom po Zł 500 wyznaczy Się. Dobra Zaś Ich na Skarb Imperatorowy wzięte będą.

27mo W Kraju Zabranym, Polakom Za granicę wyieżdzać niewolno będzie bez pozwolenia Gubernatora Swoiego.

28vo Polacy w Zabranym Kraju Stosować Się mają do Obyczaiow, Praw Przywileiow i Stroju Państwa Moskiewskiego.

29no Drukowanie Xiąg Greckich, Moskiewskich i przywożenie onych do Polski, bez approbacy Cenzury Wolne będzie.

30mo Imperatorowa trzymać gotowa w Akademij Peterburgskiey Swoim kosztem co Roku 30 młodzi Polskiey na Naukach Rycerskich, od lat 12 do 24.

Vuelta

Z Strony Dworu Polskiego

Punkta Z Strony Dworu Polskiego.

1mo. Senatu Rady więcey bywać niebędą, tylko będzie Consilium Permanens Z kilkunastu Osob Złożone, ktorego Krol będzie Głową.

2do. Trybunał jeden Co pół Roku przenosić Się będzie Z Piotrkowa do Grodna i Z Grodna do Piotrkowa.

3tio. Patronowie do Spraw tak w Sądach po Województwach, tak w Trybunalskich jako i wszelkich, Z każdey Kondycyi Za wypełnieniem wprzod przysięgi, bydź i Stawać mogą.

4to. Sprawy mixti fori, in Solo foro Seculari Sądzić Się będą, na ktorych Duchowni Zasiadać niepowinni. Same Zaś Duchowne in Curiis Archiepiscopalibus Rozsądzane bydź mają.

5to. Starostwa i Krolewczyzny w dobra Krolewskie Stołowe obrocone będą.

6to. Po Miastach Krolewskich Grodzkich, Zamki Reparowane będą, a in defectu onych nowe Stawiane, i w nich Akta Złożone, oraz Garnizony Stawione.

7mo. Dobra Duchowne wszystkie Sekularyzowane będą, tylko dla każdego według Stopnia wyznaczy Się Pensya.

8vo. Plebani wszyscy porownani w Pensyi będą, a Plebanie i Zakonnicy trzymać będą mogli.

9no. Jura Parochialia od Slubow, Chrztow i pogrzebow Plebani podług Taxy od Kogo brać mają.

10mo. Exercitium Religionis Wolne będzie Dyssydentom i nieunitom prozz Apostazyi.

11mo. Zydom Sposobnieyszym handel Się pozwoli, a niesposobnych Z Kraju wypędzą.

12mo. Rzemieślnikom i Mieszczanom grunta odbierą, aby Rzemiosła i handlu pilnowali.

13o. Mayorzey

13tio. Magazyny Krolewskie w pryncypalnych miastach Załozone będą, oraz na wszelkie Zagraniczne trunki.

14to. Przedawanie win, miodow, wisniakow, Za przywilejem wolne będzie.

15to. Szlachta po Wództwach ta tylko do Seymikow i Rady nalezec będzie, ktora 10tu Złotz aktualney fortuny pokaze.

16to. Niepozwalam ani na Seymach ani Seymikach miec wagę swą inaczey będzie, tylko pod wielością głosow.

17mo Poddaństwo niewolnicze Zniesione będzie, dziedzicznosc jednak na Chłopie pozostanie Się.

18vo Rozmiar gruntow Ziemskich przez Geometrow wszędzie na rowne Łany nastąpi.

19no Chorągwie Pancerne i Husarskie ustaną tylko 30m Woyska Zkładać Się będą z Infanteryi, Kawaleryi i Lekkich Pułkow.

20mo. Dla tego Woyska, Krol ammunicyą, a Obywatele Żołd dawać będą.

21mo Dla 15tu od trzech Potencyi Zostawionego Woyska, Obywatele Lokacyą dadzą bez Żołdu.

22do. Kazda Prowincya, to jest Wielkopolska, Małopolska i Litewska po 10tum Narodowego Woyska, a po 5tu Obcego u Siebie lokować będzie.

23tio. Kazdy Szlachcic, będzie winien przystawić Krolowi nieśmiertelnego Zołnierza.

24to. Stroy Sukien, Materyi, Wielosc ludzi do usług, Pojazdow, Koni, kazdemu Stanowi i Kondycyi, przepisane będą.

Czyli te troistych Dworow Punkta, Są wszystkie i będą proponowane na Seymie; Czyli tez tylko od Czyiego wynalezione umysłu i Rozrzucone, Czas nas Seymowy naydokładniey nauczy.

Doktor

Doktor Paryski

Doktor Paryski nieomylnie Defekta Monarchow poznajacy.

Carowa Moskiewska; Jnnych wielu leczyła, Sama teraz bez nadziei polepszenia chora. J lubo juz niemysli o niczym, tylko Żeby do pierwszego przyszła Zdrowia, jednakze z roznych Symptomatow o powrocie jego watpic trzeba.

Cesarz Niemiecki; Niemocen jeszcze, niespodziewane miewa Laxacye, Na Woysnę obawiac Się trzeba by nakorawaną gie Zachorował Dyssenteryą. Wina Węgierskie z naglego w niezwyczaynym Czasie fermentowania, mocno mu Zaszkodzic mogą, a Dzyalkiew Wencela tym bardziey.

Krol Pruski; z Wielkiego Appetytu Zapadł na Konstypacyą. Ex Consilio medicorum Conclusum Stanelo, aby mu Zewsząd krew upuscic.

Krol Polski; Niezwyczayną cierpi melancholią. Consilium Medicorum ułozyło, aby w cudzym kraie Agitacyi, Czyli Peregrynacyi Zazył.

Polakow Nieborakow; Ciecka i niezwysna trzesie Peryyama, ale krople Angielskie, Wody Dunskie, Zelazo Szwedskie będą Jm lekarstwem.

Peryyama, Sz to Woyska Frank Potencyi w Polszcze grassuiące.

Zegarek Paryski i Kalendarz Stambulski, Czas Zazycia lekarstw pokazą; a z tąd na całym Swiecie Maligna.

Reflexya nad Rachunkami X^da^ Smuraglia

Reflexya nad Rachunkami X^da^ Smuraglia wzgledem Dochodow i Wydatkow Seminarium Rzymskiego.

Le Sieur Pierre Smuraglia, deputé par les Cardinaux Visiteurs du Seminaire Romain, pour Verifier les livres des Comptes du dit Seminaire, prend dans les 195 ans, que le Seminaire a été administré par les Jesuites, une Epoque de 25 ans, où il pretend montrer par ces memes livres; que les Jesuites pendant

ces 25 ans

ces 25 ans, ont epargné et mis en reserve 50^m Ecus Romains, ensuite par une regle de proportion merveilleuse, comparant cette Epoque de 25 ans avec les 195 ci-dessus marqués, il conclut, que les Jesuites ont du epargner et mettre en reserve 374.009 Ecus Romains et 12 Baiocs. Puis de cette somme il permette qu'on en defalque la moitié pour les batiments construits par les Jesuites, pour les embelissements faits au Seminaire et autres depenses (: ce qui auroit été mieux employé a payer les dettes :) et cette soustraction faite, il resulte, que les Jesuites sont redevables de 180000 Ecus Romains et 12 Baiocs. En consequence de cette dette exorbitante, provenante de la mauvaise administrations de Jesuites, par un Bref du Pape ils ont été congediés comiter, et le Seminaire Romain a été fermé per modum Suspensionis et Provisionis.

Or selon cette nouvelle et singuliere methode de reviser des comptes, et d'evaluer les dettes de qui est chargé d'une administration, voicy le resultat des dettes de la Chambre Apostolique en compulsant les registres et livres des comptes à la Smeraglia. Sixte V, en 5 ans et 4 mois, mit en reserve 5 millions d'Ecus Romains; depuis lors se sont ecoulés 182 ans. Donc par une regle de proportion la Chambre Apostolique a du epargner et mettre en reserve 180 millions d'Ecus. De 5 millions de Sixte V, elle a depensé comme l'on sçait un million et demi, la Chambre Apostolique reste donc redevable 181 millions et demi. Qu'on defalque la moitié de cette somme et plus même pour les Edifices publics, pour les presents, gratifications, et autres depenses (: ce qui auroit du plutot être employé a payer les dettes de communautes des Villes, et a decharger les Sujets

du Pape

du Pape des impots extraordinaires:) il resulte; que la Chambre Apostolique est redevable de 80 millions d'Ecus Romains et 12 Baioes; ce qui prouve evidemment la mauvaise administration des Officiers de la Chambre Apostolique. Donc pour agir consequemment, je conclus; qui faut a titre de mauvaise administration, congedier les administrateurs Comites, et fermer la Chambre Apostolique per modum Suspensionis et Provisionis.

Toż Samo po Polsku.

Van Tiori Smuraglia, przez Kardynałów Wizytatorów Seminarium Rzymskiego, do przejrzenia tegoż Seminarium wyznaczony Rachunków, bieżne w latach 195 (: w których też Seminarium było przez Jezuitów rządzone:) czas 25letni, a w tego przeciągu, upitnie Regestrami pokazać; iż Jezuici mogli oszczędzić i powinni byli zachować 50^m Szkudów Rzymskich. Daley przez dziwną proporcyą czas tenże 25letni ze 195 laty wyżey wyrażonemi równając, konkluduie; że Jezuici powinni byli ochronić i zachować 374009 Szkudów Rzymskich i Bajoków 12. Pozwala potym z tey Summy odtrącić połowę na Budynki przez Jezuitów wystawione, na ozdobę Seminarium i inne Expensa, (: które lepiey mogły być łożone gdyby na wypłacenie długów:) a tylko uczyniwszy Subtrakcyą wnosi; iż resztę Jezuici powrócić powinni 182000 Szkudów Rzymskich i Bajoków 12. Przeto więc dla tak wybraczajęcego długu, że złey administracyi Jezuickiey wynikłego, są ciż Księża od wyżey przez krewę łapiezkie oddaleni grzecznie, a Seminarium Rzymskie zostało zamknięte dla obwarowania i opatrzenia dalszego.

Według tedy tak nowego i osobliwszego zachowania

Sposobu

Sposobu, oraz wyciągnienia długu od tych, którzy po-
wierzony sobie rząd dobr jakich maią, dawno dochodzić
się i wnosić może, wiele i Kamera Apostolska pozostaie
winna, przetrząsaiąc Regestra i Księgi Rachunkowe
po Smuralsku. Sixtus V, w trzech 3 i 4 mie-
siącach zebrał i zachował w Depozycie 5 millionów
Szkudów Rzymskich, od owego czasu upłynęło już lat
182; więc przez tę epokę kroporcyi, Kamera Apostolska
powinna była ochronić i do zachowania złożyć 180
millionów Szkudów. A że jako wiadomo z 5 millionów
Syxtusowych uroniono półtora milliona Szkudów, więc
Kamera Apostolska pozostaie winna Szkudów 181
millionów i pół. Z tey Summy wytrącimy połowę
i więcey na wystawienie i poprawienie publicznych
gmachów, na podarunki, na nadgrody i inne wydatki,
(: co byłoby lepiey, ażeby to łożone było na zapłace-
nie Długów miast podupadłych, i dla uwolnienia
poddanych kościelnych od nayzwyczaynych podatków :)
tedy iednak pokaże się być winna Apostolska Kamera
80 Millionów Szkudów i Bajoków 12. Co dowodzi
oczywiście złą administracyę Officialistów Apostolskiey
Kamery, tedy razem i to wynika; że z przyczyny tey-
że złey administracyi, należy się administratorów
oddalić zupełnie, a Kamerę Apostolską zamknąć
dla obwarowania i opatrzenia dalszego.

Excerpt Listu Z Manheymu
de 6ta Janu:

Excerpt Listu.

Żądasz Przyiacielu listem ostatnim, aby Wam prześwietna
Generalność" jako współbraci donosiła co się dzieie w teraźnieyszych
robotach,

Robotach, radzibyśmy to czynić jako dla tych których Cnota, męstwo i miłość Oyczyzny żadnemi niewzruszone przewidywaniami. Lecz sami Przyiaciele rozważcie, jak w tych Czasiech jest sekret potrzebny, i czy przystałoby powierzać go Poczcie. Dosyć Wam Przyiaciele namienić, że Interessa nasze a Waszey Oyczyzny nie są w złym stanie w jakim je Wam przeciwni wystawić usiłują. Bóg żyie, ten nas nieopuści. Turcy do Traktatu z Moskwą przystępować niechcą, bo za naypierwszy do niego Interess, maią Interess Polski; mówiąc, iż Woyna rozpoczęta o Interess Polski, skończona niebędzie przed, poki Jey że uszczęśliwienia nienastąpi.

Excerpt Listu.

Excerpt Listu ze Gdańska de 26.ᵃ Januar:

Przy odchodzącey z tąd Poczcie, przebieżał tędy Major Moskiewski Kuryerem z Petersburga do Berlina, z doniesieniem, iż Turcy inaczey Traktatu z Moskwą zawrzeć niechcą, tylko aby odstąpiła w Polszcze zabranego kraju, i pomocą wraz z Tureckiem temuż Narodowi była do odzyskania od innych.

Ordynans na uwolnienie Senatorow.

Ordynans Imperatorowey na uwolnienie Senatorow.

My Katarzyna II. &c.

Dajemy ten Ordynans Wam Półkownikow NN. że z wrodzonego nam miłosierdzia uwalniamy niewolników Polskich Status, Biskupow i Hetmana z Synem, których abyście odprowadzili do granic Polskich. Czyniemy to na chwałę nowonarodzonego Chrystusa. Datt die 27. Xbris 1772. według Kalendarza Greckiego, a według Rzymskiego die 7.ᵒ Janu: 1773.ᵒ w S.ᵗ Petersburgu.

Elżbieta II.

Z Warszawy

Z Warszawy dº 4º Luteg.

Februarius.

Po przybyłych tu na dniu onegdayszym kuryerach, doniósł JmPan Stackelberg minister Rossyyski naprzód na piśmie JmXiędzu Kanclerzowi W. K. potym Ministerialiter u Dworu; iż Ichmość Xięża Biskupi Krakowski i Kijowski, Wda Krakowski i Syn Jego Sta Doliński, wzięci przez Xcia Repnina w Roku 1767mym w niewolą, i zaprowadzeni do Kaługi, już z tyże niewoli wypuszczeni, powracają się prosto do Polski. Ciż kuryerowie głosili; Że i innych konfederatów 3m to w potyczkach to z domu zabranych, tak Officerów jako i Gemeynów, uwolnionych zostało, z których każdemu po 3 Rubla na drogę dano. Ale że o tych wszystkich JmPan Rossyyski Poseł nie namienia, przeto niemoże tey powieści zupełna dawać się wiara, chyba że ich własne nasze oglądaią oczy.

Poseł Rossyyski donosi o wypuszczonych z niewoli Senatorach.

Kuryerowie o uwolnionych 3m konfederatach głoszą;

Powszechny tu idzie odgłos; Że Senatorowie tak tu przytomni jako i nieprzytomni, a swe dobra za kordonami, (Stawszy podobno Wdztwa, Ziemie i Powiaty, od których Wdami lub Kasztelanami mianowani:) Cesarskim, Moskiewskim i Pruskim maiący, odebrać mają, czyli już odebrali od Ministrów tychże Dworów Obwieszczenie czy Zakaz, iż na przyszłey Radzie Senatu, w Gronie zasiadających Senatorów, znaydować się niemają, i niepowinni, bo Ich Tytuły i Prerogatywy z zabranemi już ustały krajami. Z tey więc przyczyny lubo wielu Senatorów w Kraju Polskim znayduie się, jednak dla poprzedzającey przestrogi, pewnie tu nie zjadą.

Senatorowie których Stolice w kordony zabrane, znaydować się na Radzie Senatu niemaią;

W przeszłym tygodniu z okoliczności nadeszłych Expedycyi od Dworów Cudzoziemskich, w Interessie teraznieyszym Polski, wezwani byli Ministrowie do Króla na konferencyą, która przez dwie godziny trwała.

Konferencya u Króla.

Kommissya

G.

50.

o fałszywey Monecie Kommissya Skarbowa Koronna, przez wydany w przeszłym miesiącu Uniwersał, obwieszcza publicum o weszłey w kray Polski Zagraniczney Monecie fałszywey w półzłotówkach Srebrnych i Groszówkach Miedzianych.

Wieszczby Rożne Przed następuiącą Senatu Radą Rożne tu pawstaią Wieszczby. Mowią, Że ani Austryackiego ani Pruskiego Woyska assystencyi na nię niebędzie, lubo Pruskie Woyska w bliskości Warszawy znayduią się, a Cesarskie są dosyć daleko; Moskwa też codziennie z tąd przenosi swe Bagaże na Pragę, i wymaszerować ma do swego Kraju przez Litwę, i ma z Laurza tu przyidzie dla trzymania praesidium. Mowią także Że Podział Polski odmieni się i redibit ad Dominium quod fuit ante suum. I lubo w tym Polu znaczne jakieś ominuią zawichrzenie, jednak na kogo innego przeniesienie burzy obiecuią.

między Turkiem a Moskwą niepewny Pokoy Z Rożnych mieysc Ukrainy starecznie donoszą, Że Woyska Rossyyskie od Kijowa, temi czasy codziennie prawie Ammunicye za Dniestr codziennie prowadzą, z tąd wnosić można, Że obiecywany między Rossyą i Moskwą Pokoy, jest daleki od pewności, owszem przydaią, Że zabieranie Kraju Polskiego przez Graniczące trzy Potencye mimo Praw i Traktatów, jest powodem Porcie na fundamencie Traktatu Belgradzkiego, Karłowickiego i Nadprutskiego, do pomszczenia większych Sił swoich, dla obrony swych Sąsiadów Granic; Dając razem przykład Chrześciańskim Monarchom jak uroczyście Porta zachowuie Przymierza, sama cudzego nie pragnie, owszem broni upadaiących ma za prawidło.

Moskwa Prussakom Zabiera Prowiant. Z Litwy piszą, Że pod Tylżą, Moskwa Prussakom zabrała Prowiant, z tąd między Woyskami niekontentowanie, jednak spokoyność do tąd z obu stron zachowuią.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 11. Lutego.

Senatu Rada na dniu Osmym Miesiąca ninieyszego Zaczęta Senotis Arbitris, na ktorey, czytane były Odpisy od Rożnych Monarchow na listy Krola Jmci, względem Zabierania Prowincyi Polskich przez trzy graniczące Potencye, i takowych odpisow czytanie do dziś dnia ciągnie Się, Szczegulnie tylko krolowie z Domu Burbońskiego Zadney odpowiedzi niedali, A lubo ciekawe jest Resultatum teraznieyszey Senatu Rady, przecież Publicum niespodziewa Się innego, jak tylko według deklaracyi pod dniem drugim niniejszego miesiąca wydanych od Trzech Dworow Ministrow, Złożenia Seymu na dzień 19. Kwietnia.

Senatus Consilium Zaczęte d. 8.a Secretis.

Ponieważ dnia 2.o Niniejszego mca Ministrowie Dworow Wiedeńskiego, Peterburgskiego i Berlińskiego tu Rezyduiący podali jednosłowne Deklaracye Imieniem Swych Dworow Ministrom Narodowym, aby Stany Rzplitey Polskiey Seymowały na dzień 19 Kwietnia, gdyż ieżeli Sey odwleczona będzie, Zażyią Srodkow i Mocy na uczynienie Sobie Samym Sprawiedliwości.

Deklaracye Sąsiedzkich monarchow grożne aby Seym Złożono pro 19.a April.

Moskwa z Zabranych w Częstochowie Armat, za Rekwizycyą Kommissyi Woyskowey Koronney i udaniem Się Krola Jmci; oddała do Arsenału Artyllery tuteyszey, oddała tylko Sztuk 24, a inne na Kradze przy Woysku Swoim Zostawiła.

moskwa tylko 24. Armat oddaie.

Z Londynu de 12.a Jan. donoszą, o Aliansach ktore Się między pewnemi Potencyami, formuią na wyrownanie Siłom trzech Potencyi dzielących Się Polską, jako też na utrzymanie Polski w Swey Wolności i Całości. To pewna że Dwor Londyński niewszedł do tąd w Zadną Alianse, bo Krol jest Spokoynych myśli i chęci, obawiaią Się jednak by do Woyny pociągniony niebył.

Aliansach przeciw Potencyom Kraie Polskie Zabieraiącym.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 18° Lutego.

Bp Krakowski z niewoli Moskiewskiey z Kaługi przybywa.

Dnia 12° praesentis o godzinie 5tey po południu przybył tu Xże Jmść Kajetan Sołtyk Biskup Krakowski, z niewoli Moskiewskiey z Kaługi. Na przyięcie którego za Pragę wiele bardzo wyiechało karet i konnych, a na Pradze oczekiwali JmX Garampi Nuncjusz Apostolski i inni Bpi, jako też Senatorowie, Urzędnicy koronni, i Rycerstwo, tudzież gmin ludu obojey płci i rożnego wieku od Pragi aż do Warszawy cały okrywał Wisłę, iż obawiać się trzeba było, aby nie załamał lodu. Skoro tylko przybyłego na Pragę Xięcia witać zaczął Nuncjusz, Biskupi i Panowie, zaraz Pospólstwo okrzykiem swoim; Przybył Ofiara Wiary i Oyczyzny Xże Bp Krakowski napełniło okolicę, a w tych nieustających okrzykach, zacieśniwszy wszystkie ulice i otoczywszy karetę do Pałacu Jegoż wprowadziło, a wysiadającego z karety, na ręku swoich do Pokojów wniosło, kiedy całując z radosnemi łzami Suknie i Ręce, powtarzało okrzyki Witay i Żyi jak naydłużey Ofiaro Wiary i Oyczyzny. Napełnione były pokoie przez Państwo i Damy do powitania, krzykiem po wszystkich prawie ulicach radosnym pobudzone pospólstwa, przybywających, i ledwie aż za mocnym Xcia proszeniem, dla dania wczasu i długą niewolą i przykrą podróżą strudzonemu, ustąpiło z Pokojów i Pałacu Pospólstwo, o drugiey po północy. Nazajutrz równo ze dniem zgromadzone pospólstwo assystowało przed, w koło i za karetą jadącemu Xciu do Kościoła Augustynianów, kiedy przed Obrazem Matki Nayświętszey Pocieszenia odprawił Xże Bp Mszą S., a potey Xięża Augustyanie na podziękowanie Bogu za wybawienie Onego z niewoli śpiewali Te Deum laudamus z Kościoła

Jego radosne witanie i od pospólstwa okrzyki.

Zaś

Zaś przy Weyzie Pospolstwa Assystencyi i Okrzykach do Pa=
łacu Swego odprowadzony, kiedy iuż napełnione Państwem
Obojey Płci pokoje Zastawszy, był Witany tamże Jmieniem
Krola Jmci od Xiaż Podzonisch Krolewskich Xiążąt Xię=
dza Sekretarza Koronnego i Podkomorzego Koronnego. W Nie=
dziele po odprawioney w Kollegiacie przed Cudownym Ukrzy=
żowanym Panem Mszey S. i odspiewanym przez Duchowieństwo
i Kanonikow Te Deum laudamus udał Się Xże Bp na
powitanie Krola Jmci do Zamku, gdzie przez całą godzi=
nę z Krolem Jmcią konferował, z kąd do Siebie w Jey=
dzie Pospolstwa Assystencyi, ktore dziedziniec Zamkowe
napełniło, powrocił. W Poniedziałek Odprawił Mszą S.
u XX Teatynow przed Cudownym Ołtarzem S. Patrona Swego
a Fundatora tegoż Zakonu Kajetana S. a iako tam iadącemu
tak i z tamtąd powracającemu, nieumniejszające Się
gminnego ludu Assystowały Radosne Okrzyki. Słowem
do dnia dzisieyszego nieustaią te Radosne jeżeli nie od
wszystkich Szczere Panow, to pewnie od pospolstwa
niepłonne i niepowierzchowne powitania, Okrzyki i
Applauzy, ktore nietylko z wszelką przyjemnoscią od
Xcia Są przyimowane, ale na zawdzięczenie Onych,
utwierdzonym z ust Samych Xcia Zostaie każdy; że
niezmnieyszyła w Nim poniesiona niewola Żarliwo=
sci dla Wiary i gorliwosci dla Dobra Oyczyzny, owszem
na okrutnieyszą choćby i do Smierci, nawet i na Smierć
Samą zatem Wiarę S. i Oyczyznę gotowy iest poyść w
każdym Razie i Czasie!

Oświadczenie Xcia Biskupa.

Woyska Rossyiskie po przedmiesciach tuteyszych
na czterech Traktach od Szlakbanow idących, Są rozlwa=
terowane, według Dyspartymentu Xcia Marszałka W. Koron.
i Gnrła

Woyska mostowiczym Kwatery.

i Gnrła Bibikow Kommendanta tychże Woysk, z których od każdego Legionu po killadziesiąt ludzi odciągaią z Ich Bagażami, tak z miasta tego jako i z kraju, wysyłaiąc onych połowę przez Litwę do Rygi, a połowę do Armii Wielkiey na Wołoszczyznę.

mostwe wysyłaią do Rygi i na Wołoszczyznę.

Do tąd w tym mieyscu na przedmieściach, wszelkie Jurysdykcye Szlacheckie i Duchowne, miały swe Urzędy z Władzą Rządzenia i Sądzenia, gdy iednak przez niedoskonałość Subiektow wiele zdrożności zdarzało się w opoźnianiu Sprawiedliwości, i z ubliżeniem oneyże, tedy od Assessoryi Koronney postanowiono iest, aby wszystkich Jurydyk mieszczanie, w Sprawach Cywilnych, od swoich Jurydyk Sądow jako a 1ma Instantia, per Appellationem sądzili się przed Magistratem Starey Warszawy jako in 2da Instantia, a od Magistratu Appellować mogą gdy zechcą ad ultimam Instantiam do Assessoryi, in Causis zaś facti, tym bardziey in Criminalibus do samego JW Marszałka Appellacya iest porzymna.

Porządek w Jurysdykcyach postanowiony.

Rada Senatu na dniu Ostnym ninieyszego mca zaczęta, dnia 15o tegoż zakonczyła się. Na którey stanęło: 1o. Seym wyznaczony pro 19a Aprilis, według Deklaracyi trzech Sąsiedzkich Dworow. 2o. Aby Gwarantom Kancellarye Koronne i o terminie Seymu i o gwałtownościach na nas doniosły. 3o. Aby Instygatorowie Oboyga Narodow, przeciw Krolobóycom na Seymie agant. 4o. Aby osadzeni w więzieniu Krolobóycy z Skarbu Koronnego żywieni byli. 5o. Aby Instygatorowie przeciw piszącym się na Bezkrolewie manifest zaniesli. 6o. Aby Ministrowie Narodowi, podali Posłowi Rossyiskiemu notę, o uwolnienie Czołwiego Podczaszego Koronnego i innych. 7mo Aby ciż Ministrowie podali Notę o Ewakuacyą Woysk Zagranicznych.

Rada Senatu skonczona którey punktow 7.

Z Warszawy.

Z Warszawy d. 25.° Lutego.

Xiąże JoMść XBp Krakowski Ofiarowanych Sobie od
kilku nieuiadomych Osob w podarunku po kilka tysięcy Czerwo=
nych Złotych, nieakceptował, wszelką jednak wdzięczność przed
Bogiem i pamięć Za nieuiadomych dobroczyńcow mieć przyrzekł.
Ktory przytym kilkanaście Szczerozłotych Tabakier i kosztownych
Zegarkow tyleż posłał do Moskwy w podarunku dla tych Offi=
cerow, ktorych ludzkość w Swey doznawał niewoli. Pi=
sał także Z tąd Zaraz List do Papieża O Swoim Z niewoli
uwolnieniu i tu przybyciu, Uprzedzając o Ratunek Oyczyzny
Swoiey, a Ofiaruiąc na Obronę Wiary i Oyczyzny, Łożyć
na nowo Zdrowie, krew, i Zycie Samo, byle tylko i
Z Strony Jego Swiątobliwości jaka pomoc i Rada nastą=
piła. Tenże Wielki i XBp i Statysta, Spodziewaiąc Się
Że mu Zabrane przez Moskwę pięcioletnie Z Biskupstwa
Intraty Wrocone będą, ktore Z Zabranemi Oraz bogatemi
Sprzętami do 12 Millionow Złotych Polskich wynoszą, Onez
ustanowił Obrocić na pozyteczne Kraiowi Osobliwie dla Edu=
kacyi Szlachty Polskiey fundacyę i na Zaratowanie podupa=
dłych w Polszcze Familiy, nieopuszczaiąc przez Sprawiedli=
wość i Swoiey. Tenże odebrał Z Petersburga Sztaffetę
przez ktorą Imperatorowa Moskiewska Z Sekwestru do=
bra Biskupie oddać Onemu kazała. Tenże po odpra=
wionym w Zapustny Wtorek Czterdziestogodzinnym u Xię=
Ży Jezuitow Mazowieckich Nabożeństwie i Processyi, da=
wał w Pałacu Swoim Czterogodzinne Assamble przy Mu=
Zyce wyborney jednak bez Tańców i uczcie wspaniałey,
Na ktorey i Państwo tu przytomne i Ministrowie wszy=
scy Cudzoziemscy, jako też i Krol JMść, Z Familią
Swoią, Znaydowali Się.

Kancellarye

XBp Krakowski podarkow pieniężnych nieprzyimuie.

Officerom Moskiewskim podarunki posyła.

Do Papieża pisze.

Jego myśli dla publicznego pozytku.

Dobra Bpie onemu powrocone.

U Jezuitow Nabo=Zeństwo kończy.

Assamble daie.

Uniwersały drukują.

Kancellarye którome wygotowawszy już Uniwersały na Seymiki przedseymowe, drukować one dla prędszego w tak krótkim czasie przesłania kazały.

Fałszywe złoto.

Przybył tu Żyd Effraim, Liwrant Króla Pruskiego przywiózłszy pod konwojem kilkudziesiąt Huzarów 13 Beczułek złota, ale gdy Kommissya Skarbowa dowiedziała się o tym, oraz o fałszywym złocie, iż każdy ✱ niezawierał więcey w sobie jak zł 12, przeto posłała do niego Rewizorów, którym gdy Żyd rewidować tychże niedopuścił pieniędzy, tedy Kommissya pod konfiskatą onych kazała mu z niemi precz odjechać.

Austryacy w Krakowie rządzą się.

Donoszą z Krakowa, że po wyjściu z tamtąd Moskwy, Austryackie Woysko zaraz też miasto objęło, klucze sobie oddać kazało, i wszelkie intraty z niego należące, nikomu innemu tylko do Skarbu Cesarskiego oddawać nakazało.

Xcia Prymasa Królowi Respons.

W Responsie Xcia Prymasa z Gdańska, na List okólny Królewski zawiera się 1° Aby zalecił Rezydentowi Polskiemu w Petersburgu, dopominać się u Imperatorowy Jeymci deklarowaney po kilkakrotnie utrzymania całości Granic i Possessyi Kraju naszego. 2° Radzi dozesłać Posłów do Potencyi w podział Polski niewchodzących, reklamując ich gwarancyę i pomoc. 3° Seymu złożenia prędszego nieradzi, aż poki rezolucye od tych Dworów nienadeydą.

Konferencye Turka z Moskwą oporem.

Od Granic Tureckich piszą, że konferencye o pokoy oporem idą, a rekruty tak do jednego, jako i drugiego Woyska przybywaią, i chociaż w zimowey porze jedna strona niedowierzaiąc drugiey, mają się w gotowości do obrony, przeto co raz bardziey upada nadzieia pokoju.

Excerpt

Excerpt Listu z Manheymu de 19. Jan.

Excerpt Listu.

Wybaczcie Przyiaciele że wam się nie opisuią rzeczy wielkiey wagi, bo ciężko je powierzać poczcie. To tylko donoszę że in Imperio wszystkie Miasta lubo niektóre Heretyckie, i Xiążęta Imperii są do naszych Interessów przywiązani, gdyż i oni takiego lub gorszego spodziewaią się losu. Anglia iak pospólstwo i Parlament nam dosyć sprzyia. Rzplta Szwaycarska odebrała List od Cesarza, aby przez góry Państwa swego drogę pozwolili, sprawiła ta Propozycya w nich zadziwienie i trwogę, ale wraz dali odpowiedź, iż tego czynić niebędą ani w tym czasie ani poźniey, oraz oświadczyli się; że Interess Polski, iest ich Interessem własnym. Elektorowie i Xiążęta Imperii, mieli in Imperio Pełnomocnego Cesarskiego Posła Pana Neyberka, ten czynił propozycyą Manheyskiemu, Moguntskiemu, Kolońskiemu i Trewirskiemu Elektorom, Xiążętom i Miastom Wolnym, aby oddali swe Woyska w Żołd Cesarski, ale jednakową od wszystkich odebrał odpowiedź; że niewidzą Rzeszy Niemieckiey Interessu mieć woynę, ponieważ chcą zostawać in Neutralitate. Z tąd poznaią iż więcey in Imperio znayduie się przychylnych i przyiaznych Francyi. Francya swego Woyska w Alsacyi, terom lo w Forteczkach, liczy 100.[m] Przysłał Armię się Cesarz Pebrutnie.

Copie des Declarations uniformes Signées et remises au Ministere de Sa M.té le Roi et de la Rplique de Pologne, par M.r le Baron Rewitzki Envoyé Extraord.re et Ministre Plenipot.re de Sa M.té Imp.le et Royale de Hongrie et de Boheme. M.r le Baron de Stackelberg Ministre Plenipotent.re de Sa M.té l'Imperatrice de toutes les Russies; Et M.r de Benoit Ministre Plenipotent.re de

Copia Deklaracyi trzech Dworów.

Sa M.té

58. Sa M.té le Roi de Prusse, au Nom de leurs Cours respectives; le 2. de Fevrier 1773.

Sa Majesté l'Imperatrice Reine d'Hongrie et de Boheme, par la Declaration, qu'Elle a fait presenter à Sa majesté le Roi et à la Rpblque de Pologne par son Soussigné Ministre Plenipotentiaire, le 26 7bre, necessitée par l'Anarchie, qui depuis tant d'annés desoloit l'Etât, a fait Solemnellement la reclamation d'anciens droits et pretentions legitimes à la Charge de la Rpblque, pour l'equivalent des-quels Elle se mettoit en possession effective de quelques unes de ses possessions, et a en même tems invité toute la Nation Polonoise en general à bannir ou au moins à suspendre tout esprit de trouble ou de seduction; s'assembler en Diette, et dans cette representation legale du Corps de la Rpblque travailler de concert avec Sa M.té Imperiale et Royale et les deux Cours unies avec Elle, aux moyens de retablir solidement chez Elle l'Ordre et la tranquillité, et confirmer par des Actes formels et Amiables les echanges des titres et pretentions de chacune contre l'Equivalent, dont Elles viennent de prendre possession. Tel etoit le veritable sens et l'intention de cette Declaration, et Sa Majesté Imperiale et Royale en attendoit patiemment l'effet juste et necessaire. C'est avec la plus vive sensibilité qu'Elle a appris d'abord, que pour reponse à une telle Declaration le Roi par un premier mouvement et d'Autorité privée a fait remettre à son dit Ministre et rendre publique une protestation tendante à infirmer les dits droits et pretentions de Sa M.té Imp.le et Royale;

Ainsi

ainsi que la dite prise de possession faite en Son Nom:
ce n'est pas avec moins de douleur, que Sa M.te Impér. le
et Royale a vû d'autre part, que la Nation Polonoise,
au lieu de Se porter avec Zele et affection à la Convocation
d'une Diette Sans la quelle Elle ne peut ni pacifier Soli=
dement les troubles interieurs, ni Regler les affaires Si
pressantes, qu'Elle a avec Ses Voisins, Se livre encore
a toutes les Seductions, les intrigues et les Vues d'in=
terêts particuliers, propres a eloigner le terme Si desi=
rable de la paix et de la Sureté de Ses possessions: Mais
quel est Son etonnement et Son indignation de Voir ma=
nifesté par les demarches Suivies du Gouvernement
de la Rep.que, le plan funeste de prolonger jusqu
aux tems les plus eloignés la confusion tant interieure qu'
exterieure de l'Etat, de lasser la patience des Trois Puissances
voisines Sur la justice qu'Elles reclament de la Rep.que,
et tacher par des demarches insidieuses de commettre la legi=
timité de leurs droits à toutes les Vicissitudes des evene=
ments. On ensemble un Conseil, qui n'est ni assez nombreux,
ni assez uni, ni assez autorisé: On Se Separe Sans Resoluti=
on: on en indique un autre, mais, comme s'il s'agissoit de
l'affaire la plus indifferente pour la Nation, le terme de Sa
Convocation est Reculé Sous les pretextes les plus frivoles
au dela de toute mesure, et Sous main on excite les esprits,
on met en mouvement toutes les Cabales et les factions, à fin
d'opposer tous les obstacles possibles et à la pacification in=
terieure et à la negociation demandée par les trois Cours.

Deja les ministres respectifs ont fait par une
Seconde Declaration des instances iteratives auprés du Roi et de
la Rep.que pour la Convocation d'une Diette, et ont mis Sous

les yeux de la Cour de Varsovie les dangers imminents, qui resultent de tant de lenteurs et de detours.

Mais dans une Crise aussi dangereuse pour la Republique, Sa M[te] Imp[le] et Royale ne voulant pas qu'il puisse lui être imputé aucun des maux ulterieurs, que la Pologne peut eprouver, veut faire un dernier effort pour vaincre une Opiniatreté aussi inconcevable. A cet effet Sa M[te] Imp[le] et Royale renouvelle de la maniere la plus forte et la plus pressante, ses instances auprès du Roi et de la Nation pour la Convocation de la Diette, et la Consommation d'un Arrangement final, entre la Republique et les trois Puissances Voisines. Et à fin qu'aucun illusion ne puisse diminuer aux yeux de la Nation Polonoise le poids de cette nouvelle demarche de l'Imperatrice Reine, Elle fixe un terme jusqu'ou seulement et non au delà Elle en attendra l'effet, savoir pour l'Assemblée de la Diete le 19 d'Avril 1773, et pour l'arrangement definitif avec les trois Cours le 7 du Mois de Juin suivant; Et ces termes expirés sans que de la part de la Nation Polonoise il y ait été pourvû, Sa M[te] Imp[le] et Royale se declarant dès à present degagée de toute renonciation quelconque portée en sa premiere Declaration, employera d'abord tel moyen qu'Elle trouvera plus prompt et plus expedient pour se faire pleinement justice. Faite à Varsovie le 2. Fevrier 1773.

Rewiczki. Cesarski
Stackelberg Moskiewski
Benoit. Pruski

Zgodno

Toż Samo po Polsku.

Copia Deklaracyi jednostownych oddanych Ministrom Krola Jmci i Rplitey Polskiey przez Jch Mciow Panow Barona de Rewitzki, Barona de Stackelberg i de Benoit, Ministrow Cesarzowy Jeymci Krolowy Węgierskiey i Czeskiey, Imperatorowy Jeymci wszystkich Rossyi i Krola Jmci Pruskiego, z podpisem każdego na Swoiego Dworu Deklaracyi.

Cesarzowa Jeymość Krolowa Węgierska i Czeska przez Deklaracyą Nayiaśnieyszemu Krolowi Jmci i Rplitey Polskiey przez niżey podpisanego Ministra Swoiego na dniu 26 września podaną, znie wolona Anarchią, ktora od tylu lat niszczyła Kray ten, odwołała się uroczyście do dawnych Praw i Pretensyi Sprawiedliwych do Rpltey, na wyrownanie ktorych, wzięła w Possessyą istną niektore z Dzierżaw Jey, i w tym samym czasie wzywała cały Narod Polski w powszechności do uprzątnienia albo przynaymniey zawieszenia wszelkiego umysłu zamieszania i omamienia, aby zgromadziwszy się prawnie na Seym mogł pracować wspolnie z Nayiaśnieyszą Cesarzową Krolową Jeymcią i dwiema Dworami z nią złączonemi względem obmyślenia Sposobow do ustanowienia w nim gruntownie porządku i Spokoyności, i do utwierdzenia przez Ustawy formalne i Przyiacielskie zamian tytułow i Pretensyi każdey z nich za Ekwiwalencyą Possessyi, ktore teraz świeżo objęły. Ta a nie inna myśl była i przedsięwzięcie tey Deklaracyi, ktorey potrzebnego, Sprawiedliwego i koniecznego Cesarzowa Krolowa Jeymość cierpliwie oczekiwała skutku. Lecz z iako nayżywszą dotkliwością dowiedziała się naprzod: iż w zamian odpowiedzi na takową deklaracyą, Krol pierwszym krokiem i powagą prywatną oddać kazał Jey Ministrowi, oraz publicznie złożyć protestacyą dążącą do osłabienia rzeczonych

Praw

Praw i Pretensyi Cesarzowy Krolowy JeyMci jako i objęcia Dzierżaw Jey Imieniem. Nie z mnieyszym zmartwieniem Widziała z drugiey Strony Cesarzowa Krolowa JeyMość, jako Narod Polski zamiast usiłowania z gorliwością i affektem do zgromadzenia Się na Seym, bez ktorego ani wewnętrznych zamieszkow stale uspokoić, ani Interessa tak nagłe z Sąsiadami miane umiarkować może, udaia Się jeszcze do wszystkich zwodzeniow Intryg, i zmierzaniow do partykularnych Interessow zgodnisch, do oddalenia kresu tak pożądanego jak jest pokoju i bezpieczeństwa Swoich Dzierżaw.

Ale jakie Jey iest zadumienie, jaka indygnacya, widzieć jawnie okazywaną przez Krola liczne Rządow Rplitey plantę nieszczęsną przedłużania aż do Czasow naydalszych zamieszanie tak wewnętrzne jako i zewnętrzne kraju, zmordowania Cierpliwości trzech Potencyi Sąsiedzkich nad Sprawiedliwością, ktorey Się domagaią u Rplitey, i Starania Się Sidlącemi Krolami Zostawić Słuszności Praw Swoich niepewney przypadkow odmianie. Zgromadzaią Radę, ktora ani dosyć liczna, ani dosyć zjednoczona, ani dosyć Władzy Maiąca; Rozchodzą Się bez Rezolucyi, naznaczaią inną lecz jakby o Rzecz nayobojętnieyszą narodowi chodziło; Czas Zjazdu tego pod pozorem bardzo nikczemnych przyczyn odwłoczą bez miary, a pod Ręką wzbudzaią, poruszaią wszystkie Kabały i Fakcye koncem założenia wszelkich mogących bydź zawad do Pacyfikacyi wewnętrzney i żądaney Negocyacyi przez trzy Dwory. Też Ministrowie trzech Potencyi powtorzoną Deklaracyą przełożyli Krolowi i Rplitey powtorne Nalegania o zgromadzenie Seymu, i oraz wystawili przed Oczy Dworowi Warszawskiemu nieuchronne niebezpieczeństwo z tych odwłok i wybiegow urosłe. Ale Cesarzowa Krolowa

JeyMość

JeyMość w Stanie tak niebezpiecznym i krytycznym dla Rptey, niechcąc aby dalsze dolegliwości, których doznać Polska może, Oney przypisane były, jeszcze ostatnie czyni usiłowanie do przezwyciężenia tak niepożytego uporu. J dla tego ponawia Sposobem wszelkim i naywiększym nalegania Swoie Królowi i Narodowi o Zgromadzenie Się na Seym i Zakończenie ułożenia finalnego, między Rptą i trzema Potencyami Sąsiedzkiemi.

A na koniec aby żadne omamienie ważności tego nowego postępku Cesarzowy Królowy JeyMości, zmniejszyć w oczach Narodu Polskiego niemogło, naznacza termin, do którego a nie daley uskutecznienia wyglądać będzie; to iest na Zgromadzenie Seymu dzień 19ty Kwietnia 1773. a na dokończenie ostatnie ułożenia z trzema Dworami dzień 7my Mia Czerwca następuiącego. Po wyszłych zaś tych terminach, jeżeli przez Naród Polski zaradzono temu niebędzie, Cesarzowa Królowa JeyMość deklaruiąc Się, już teraz uwolnioną od Renuncyacyi jakieykolwiek w pierwszey Seryi Deklaracyi zawartey, zaraz użyie Sposobu, który Jey Się dawać będzie naysposobszy i nayprzyzwoitszy do utrzymienia Sobie zupełnie Sprawiedliwości. W Warszawie d. 2. Lutego 1773.

Bilet JmX Barona de Stackelberg Posła Moskiewskiego do JmX Sołtohuba Wdy Witebskiego, de d. 4. Febr. zabraniaiący zasiadania w Senacie. Bilet JW. Stackelberg do Wdy Witebskiego

L'Imperatrice de Russie m'a ordonné d'empecher, qu'aucun des Senateurs des Provinces Reunies a Son domaine, qui Sont à present Ses Sujets, ne Se trouve au Senatus Consilium. J'ai doné l'honneur de Vous informer que Vous ne devez assister au Senat, et Si Vous transgressez Cet Ordre, je Vous averti que Vous Vous attirerez un traitement très rigoureux,

et que

et que les Suites de Votre desobeissance Vous seront fatales &c.

To ż Samo po Polsku.

Nayjaśnieysza Imperatorowa Rossyi nakazała mi nie pozwalać, aby Senatorowie według do Jey panowania przyłączonych, i którzy teraz są Jey poddanemi, na przyszłey Senatu Radzie zasiadali. Więc mam honor JWWmć Pana wcześnie o tym uwiadomić, abyś się podów czas nieznaydował w Senacie, inaczey przestępuiąc ten Zakaz, ostrzegam WmćPana, ściągnąłbyś na Siebie ostre kroki, i następuiące za nieposłuszeństwem Jego przykrości były by mu uciążliwe. d. 4a Lutego 1773°.

B. de Stackelberg.

Mowa Xa Wileńskiego

Mowa J. W. Jmći Ignacego Massalskiego Xa Wileńskiego na Radzie Senatu dnia 9° Lutego Miana.

Wystraszony z moiey Oyczyzny, w kilkanaście miesięcy powracaiący Jey i Siebie niepoznaię, patrząc do czego przyszła, ten chyba nieczuły, kto Serca ludzkiego niema. Widzę rozebrane naybogatsze kurnie, wszędzie Spustoszenie, Smutek i Rozpacz, i większych jeszcze obawiam się fatalności. Widzę do tąd niezpotwarzoną Polaków Wiarę skalaną obmierzłym krolobóystwa grzechem, gdyby w tenczas Opatrzność Naywyższego wyniesioney na zabicie Świętokradzkiey niewstrzymała ręki. Widzę z Krolem upadaiącym upadłą, i zniszczoną aż do Jmienia Polskę. Dzięki Bogu miłosiernemu że nam W. K. Mość i w nim nadzieie nasze, jeszcze zachować raczył.

Ten Zbiór hańby ucisków i nieszczęśliwości Oyczyzny próżnie komu innemu przypisywać, tylko tym strasznym od dwochset lat grassuiącym nieprzyiaciołom domowym, to iest długoletniey Anarchij, i zaniedbaney we wszystkich Stanach Narodowey

Edukacyi

Edukacyi; tamta, dawała moc wszystkim do wszelkiey Rozwiozłości; ta złych Skutków Anarchii, nietylko odwrócić, ale nawet poznać niedopuszczała. Moim Zdaniem, pierwsza Myśl i Staranie W. K. Mci bydź powinno, aby te dwie potwory, tyle Szkody krajowi i niesławy narodowi kosztujące jako nayprędzey zetrzeć.

W Opuszczonym szpetney Stanie i w tey Ostateczności, gdy ani do Ratunku Sił, ani do Sciągnienia litości i z kądkolwiek pomocy już niezostało Sposobów, Śmiało Radzę: W. K. Mci, powolność Żądaniom Sąsiedzkich Protekcyi względem Złożenia Seymu, jako też unikanie tych Okazyi któreby mogły one obrazić. Jeżeli innego Skutku nieprzyniesie ta Ostrożność, przynaymniey wstrzyma Zagraniczne Woyska od Ruynowania Kraju, na co patrząc Że Łzami niemogłeś Nayjaśnieyszy Panie dać Żadney do tąd Protekcyi, o którey Skuteczność teraz nayusilniey odważam Się doprasząć.

Rozumiem Że W. K. Mość dwa wielkie dzieła masz przed Oczyma; Ocalić Kraje Sobie powierzone, i uszczęśliwić ludzi w Nich mieszkających; Pierwsze, jeżeli Zostałeś mogącym Sprawić (: o czym po wczorayszey i dzisieyszey Sessyi bardzo wątpię Zaczołem:) Sam Jeden już tylko Zostałeś; Około drugiego, wspólnie Z W. K. Mcią, pracować możemy i powinniśmy; lecz aby i Wola i Umiejętność do Wykonania Onego w Nas Się Znalazła, Racz W. K. Mość, wziąwszy postać Oyca nie Króla, (jakoś Się wspaniale Oświadczył :) darowawszy Nam Swoim poddanym jak Swoim dzieciom, Złączywszy nasze umysły dobrocią które już Znagła łączyć potrzeba, Racz Wybrać Osoby do gotowania Projektów na Seym przyszły, aby nie w tłumie i Zamieszaniu albo w Rozsypanych Zdaniach i w dogadzaniu Różnym prywatnym względom i chęciom, Szukać poprawy Szpetney

ale w ścisłym

J.

ale w ciągłym i nieprzerwanym porządku Natury z Światła przyrodzonego wynikającym, iedynie tu ubezpieczeniu każdego mieszkańca własności i wolnego używania oney, wziąć ustawy.

Słyszeliśmy z zbudowaniem tu dowody Starania W. K. Mci i Jego Ministrów; Czyń i daley co możesz Nayiaśnieyszy Panie, dla ocalenia kraju, jednak dla niepewney nadziei, pozostałey nieczarodney Reszty, a w niey, miłe dla wszystkich Stanów i kondycyi Sprawiwszy Życie, nowe, pamiętne i porządane dla Rodzaju Ludzkiego, na prędurecznych i nieodmiennych Prawach Zasadzone, Utworzysz Królestwo niestraszne ale Spokoyne, nie do Zazdrości ale do Naśladowania Nayppotężnieyszym Świata mocarzom.

Treść Mowy Rady iest taż Sama, co i Twoiey Nayias. Królu powinności, gdy Sławną Polskę Zrobić już niemożesz, to ią Zrobisz Szczęśliwą.

Mowa Lipskiego

Mowa J. W. Jmci Pana Tadeusza z Lipego na Lipsku Lipskiego Krzelna Łęczyckiego Kawalera Orderu Orła Białego na Radzie Senatu dnia 8. Lutego zaczętey, a dnia 10. tegoż R. 1773. w Warszawie miana.

Nayiaśnieyszy Królu.

Do tey już doszliśmy N. K. Epochy, która po Senacie i Narodzie złączonym, owego Serca i owey wyciąga odwagi, jakiey niegdyś używali Rzymianie, do przewyższania Nieszczęśliwości swoich, na pognębienie ich Rzpltey Często bijących.

Wyliczać nasze i narzekać na nie, próżna treść i daremna; iuż tych i w Nayutaieńszym kraju naszego Zakątku doświadczył mieszkaniec, a Wieści na Wschód i Południe, na Zachód i Północ rozeszły się: Że trzy Sąsiedzkie nam Potęgi, niektóre z krainy Naszych przywłaszczyły Sobie; Że maią liczne w gotowości Woyska;

Że z tych

Że z tych znaczne Ich części Są już w Kraju Naszym; Gdzie my bez-
bronni, a nadewszystko nie w iedno Spoieni Ogniwo, niejesteśmy w
Stanie Onychże Zapędow wstrzymania.

Tychże Sąsiedzkich ostatnie oświadczenia Dworow Zgo-
dne i groźne, Są nam także iawne; Są pewnie i nikomu nietayne,
Zaczym i o tych próżnie pono i bezskutecznie mowiłbym, zwłaszcza
gdy z inney Strony nieslyszę czytania o Żadnym, ktore by nam
lub pomyślność wrożyło jaką, lub dodawało Swiatła i Srodkow
do Skutecznego w tak przykrym postępowania Radzie.

Takie tedy w istocie Swoiey położenie nasze, lub za takie
trwożliwym wydaiące Się Umysłom, (: gdy go bydź niebezpie-
cznym pomienione ostrzegaią jeszcze Dwory :) każdego pobu-
dza Obywatela, aby z jaką tylko zdoła usilnością, przyno-
sił Ratunek Oyczyźnie.

Ten zaś Ratunek według Rozumienia moiego, nayskute-
czniejszym Stanie Się, gdy Zrodło, z ktorego Rzeczonych nie-
szczęśliwości pochodzą wylewy, [illegible] Zostanie, a to Zro-
dło w Własnym Naszym Znaydziemy Rządzie.

Jeżeli to ten Rząd teraźnieyszy, nieuleczoną nam na Zawsze
Zostawi Ranę, jeżeli onego nieprzemienimy kształtu. Ta Sama
[illegible] dostateczna złożenia Seymu przyczyna, na ktorym by Zgro-
madzone Rzpltey Stany, nową Rządu postawę ustanowiły:

Naprzod: Sposobność gruntownieyszego ubezpieczenia Dzier-
żaw Rzpltey Naszey.

Powtore: Daty Jeyże nieustaiąca [illegible] i Czynność.

Potrzecie: Daty Jeyże Łatwość Obierania Sobie takiego
Przymierza i Związku, ktore naypożyteczniejsze Jey potrzebom by-
łoby.

Poczwarte. Trybunałow, Kommissyi i innych Sądow Za-
pobiegły występkom.

Popiąte

Vopiąte: Seymikom i Seymom, Skuteczność krzepszy w Obradach taką, jaka bydź może nayzgodnieysza z Wolnością.

Vo Szoste: Zarzuciwszy Urzęd trafiającym się, a przeto Szarpiącym Oyczyznę przemocom, każdego Szlachcica w doskonałey postawiły Równości.

Przecież jednak nim przyidzie do złożenia Seymu (: a Wolnego :) którego tak natarczywie trzey Ościenni domagaią się Sąsiedzi; upraszam z mieysca mego W. K. Mci, abyś dla dania i Nam, i Oświeconemu Rycerskiemu Stanowi Świata, złecił Skarbowemu Ministerium; aby w przeciągu tey Rady Naszey, u Jchmciów Panów Posłów wspomnionych Sąsiedzkich Dworów, urzędownie domagali się

Naprzód: O Opis Oświadczonych od Jch Monarchów do Polskey uroszczeń.

Vo Wtore: O Wyciągnienie Woysk zupełnie wszystkich, przynaymniey z tego kraju, do którego Sami Jchże Monarchowie uroszczenia niezakładaią żadnego, a w Szczególności z tey Stolicy Obrad i innych mieysc, które Seymikowym wyznaczone Ziazdom.

Vo Trzecie: Jakie Jch Dworów są żądania do Seymu: by o tych Uwiadomieni Obywatele, Stosuiące się do tychże żądań, Posłom Swoim przepisy dali.

Odpowiedziawszy na Rzecz od Tronu W. K. Mci Senatowi do Rozwagi podaną, w innych okolicznościach Dobra Oyczyzny tyczących się, Zdanie moie równie Żarliwe, w Zgromadzonych Otworzę (: gdy Bog pozwoli Zdrowia i Życia :) i nie Zaniedbam Stanach; Maiąc nadzieię; że w tak dotykaiących Oyczyzny przygodach wszyscy Ogólnie Senatorowie i mieszkaiący w kraiu, i którzy do tąd za granicą przytrzymani, przytomni będą.

Na Końcu

Na koniec z wszelką Majestatowi uniżonością, czekam tego Światła i Środków, które mądrość i przenikłość W. K. Mci, dla Dobra i uszczęśliwienia Oyczyzny, nayskutecznieysze podać nam zechce.

Mowa Wyhowskiego.

Mowa JW. JMci Pana Kazimierza Wyhowskiego, Kasztelana Wyszogrodzkiego, d. 11. Febr. miana.

W tey rozpaczy a prawie ostatnim Losu Rzpltey czardzie, mówić ciężko, a dopieroz radzić niebezpieczno. Bo naypierwey niemasz rady przeciw temu; komu się tak podobało ukarać Oyczyznę naszą sromotną hańbą, i odjąć Sposoby ratunku. Powtóre: kto może zakazać, tym samym rozkazuje. Przy potencyi tak wielkie na zgubę Oyczyzny sprzymierzone, (które ani przez ludzkość, ani przez Sprawiedliwość, nieodbywaiąc nigdy pretensyi swoich do Rzpltey jako Sąsiadami i Sojuszami uroczyście zaspokojonych, pierwey się krajem podzieliły, niż pretensye mentalne ogłosiły:) Czy niegrożą jawnie i niezatykaią gęby, Speciosa libertate nostra, a żebyśmy factum tak wielkie et immegabile nayścia i zabrania kraju bez prorogacyi czasu, który częstokroć daie Sposób lub życie, bez justyfikacyi która broni i zastania niewinność, bez wezwania pośredniczych potencyi do medyacyi i pomiarkowania, dobrowolnie jeszcze i rozmyślnie to okrucieństwo Seymem utwierdzili, wziętek gwałtowny kraju pochwalili, i niejako rękami własnemi jugulum Oyczyznie swoiey przyśpieszyli, tak jak kiedyś nad zgubą i zniszczeniem Rzymu et maerens Burchus ~~factum~~ Fatum laudavit.

Dodaie nam Serca, zmacnia i cieszy przykładna miłość W. K. Mci i JW. N. Mtci dobru powszechnemu poświęcona, któremu, wycieńczaiąc ostatnie Siły Swoie, uczyniłeś już ofiarę życia, czynisz jeszcze ofiarę reszty zdrowia, ratuiąc usilnie tę strapioną

Oyczyznę

Oyczyznę, kiedy choć z przynagleniem i niechętnie z naywaznieszych okoliczności wielką Radę szczupleyszą Senatu, lubo już w mnieyszey dziśiay liczbie znayduiącą się naznaczyć raczyłeś. A iako na Propozycyą od Mtu W. K. Mci podaną, wiecey i pierwśi przedemną Mężowie dali wyroki swoie, tak i ia z mieysca moiego uniżaiąc się pod Tron W. K. Mci z kolei guttam Mari przyłączam.

Dwie tu ia Nayiaśnieyszy Krolu upatruię myśli w tey nieszczęśliwey Sytuacyi Rzpltey, już do upadku nachyloney. Pierwsza iż na tak srogie Rozkazy i Ukazy tych trzech Potencyi iednym Ogniwem związanych, ktore istnym gwałtem rozszarpały nasze kray, chcąc oszczędzić i ocalić reszte Krolestwa, trzebaby się powodować Resultando Seym przyszły nieszczęśliwy, a ile tą Deklaracyą ostatnią despotyczną i bezwzględną naznaczony i przykazany, a podobno ad consummationem nostri. Dotkliwie na to iezyk iaką tu wybrać lepszą zgubę Rzpltey, i iak zabieżeć tey Gangrenie szerzącey się od członkow odiętych do reszty ciała Rzpltey. Czy a żeby na tym fatalnym Seymie ultimis tabulis disposita citius moriatur, i bylibyśmy wcześnie świadkami pogrzebu swego; Czy dłużey słabieiąc oczekała zgonu i dokonczenia swoiego. A kto wie, w tym niebezpieczenstwie, jezeli wszyscy i my na ten Seym iak w Matnią zgromadzeni, non haeriemus Euripo.

Druga myśl moia, że nieżyczące Seymu dla nas wszystkich trwozliwego, i opieraiąc się uporczywie tym Rozkazuiącym Potencyom, iest to w zawod popuścić Cugle ostatniemu nieszczęściu, ktoreby nas nietylko ochłonąć i połknąć, ale zgaśić imie Rzpltey mogło. Między gatunkiem rownym nieszczęśliwości, niemasz tu co do leyszey straty i lepszej obrać, bo in utroq et exitus et exitium. A jeszcze toby się stało w przeciągu czasu z nami na iawie, co się trafiło we śnie Silnemu i Mężnemu Samsonowi, ktory stracił ostatnie siły, stracił i życie.

a kto tez

A kto tak niewzględny aby widząc niebespieczeństwo Życia, nie chciał go bronić? Kto Zajętego w domu niebroni ognia, aby do szczętu niezgorzał? Kto tak niebaczny, aby wypadłszy z rozbitego okrętu, niemiał się chwytać deszczki? Każdy bojąc się zguby szuka ratunku, et parvi frutices iram metuere Gigantis.

— Ja tedy z tych przyczyn względem naznaczenia tego Seymu Imperyalnego, groźną tą ostatnią Deklaracyą, Prawa i Swobody nasze już na pierwszym progu znoszącą, determinowanego, i na nim przed Zupełnemi Stanami Rzpltey, do pomiarkowania się z temi Koronami [illegible], gotów jestem łączyć się z liczniejszą liczbą Senatu, a partykularnie względem ułożenia Projektów wczesnych i doskonałych na ten Seym, zgadzam się z JW. Jmć XPem Wileńskim, bo nuż z czasem Bóg i Koniunktura darzy jeszcze kościom i popiołom naszym dźwignąć Reliquie Rzpltey, kiedy zupełnie niezginie, nuż zmordowana samą niewinnością Oppressya i nieszczęśliwość, kiedyżkolwiek i naszą nadludzką cierpliwość znowu się i rozbije, a to dziś zawistne fatum wydziera i depcze, z czasem zakwitnie i znowu rozkrzewi się. Nuż konający nad konającemi w którym Wiara i Nadzieja nasza, tentowany o tak wielką zgubę Dusz wiernych z krajem niebezpiecznie oddzielonych, wspierające się w kadze Dobro Korony (: szczęściem wynagrodziłby :) I mocą już i Ręką Wszechmocności swojey odepchnie, i tak jak kiedyś na ofiarę niewinnego Izaaka, zamach dobytego zatrzyma miecza, owszem te wszystkie Ziemskie mocarstwa i straszydła, obali i zniszczy.

Te tylko jeszcze Nayiaśn. Królu mam honor W. K. Mci i Senatowi okoliczność przełożyć. Deklaracya Absolutna od Korony, wyznacza nam czas Seymowania dzień 19ty Kwietnia niniejszego Roku, więc jeżelibyś W. K. Mość

Uniwersałami swemi

Uniwersałami Swemi, ten Sam czas precise naznaczył, byłoby to wczesnym posłuszeństwem i trzymą Praw Narodowych o Czasie Seymu i Seymików Napisanych; chybaby Się to na to w Czasie Zdało, Żebyśmy więcey gwałtów probowali, Że nie Za Prawem tylko Za Deliberacyą Seymować będziemy.

Ale pozwolisz mi W. K. Mość dalszey lucubracyi myśli moich. Na tym fatalnym Seymie będą dwie Strony, Czyli Sprawy, Jedna niesprawiedliwa, ale ambicyą, Zuchwałością, i Różnemi pretextami wsparta, a naybardziey Woyskami uzbroiona. Druga Nasza, ciemiężona, Sprawiedliwa, ale bez Sił i Sposobów Ratowania Się, Szczególnie Pana Za Tarczę maiąca. W takim Razie, mocnieysza Zawsze Słabą ponękać i Złamać może. Trzeba tu tedy kogoś trzeciego aby Rozeznał jako gwałt cierpiemy, trzeba koniecznie innych Monarchiy i Potencyi ad arbitrandas Sortes Rzpltey, a Osobliwie Gwarantów Traktatu Oliwskiego, jako naszych Kuratorów pokoy, bezpieczeństwo i Całość Rzpltey Assekuruiących, albo jako Sędziów, albo jako Przyjaciół, albo przynaymniey jako Spektatorów Ostatniego Fortuny naszey uszczerbku, którzy jako wierzymy Że Jch Samo Europy Equilibrium interessuie, tak niemogą cieszyć Się i urągać Z upadku i Zginienia naszego.

Juz tu demaskowane wszystkie okoliczności i Pretexta, dały Się poznać Ręce Ezawa a głos Jakuba, ani Jch więcey menażować Możemy Widząc Ostatnią Zgubę Oyczyzny, Juz tu nietylko Rozdzielone i Podarte Szaty Niewinności Naszey ale i Samo Królestwo. Juz nas nie stać na to, abyśmy Mogli Vendere tunicam et emere gladium. A Za tym W. K. a Żebyśmy ~~tessze JchmPanowie Ministrowie~~ niemieli co Sobie wymawiać, idąc na Lep i Zdobycz przewidziany

fatalności

Fatalnosci, Zdałoby mi się N. K. a Żeby cięszcze JchMość Panowie Ministrowie Z wiadomoscią W. K. Mci i Senatu ministerialiter choc do Samych Ministrow Dworow, osobliwie Domu Burbońskiego, Angielskiego, Hollenderskiego i Duńskiego prosby powtorzyli i o Responsa prosili, oraz to przynaglające Resultatum wraz Z Deklaracyą ostatnią pełną wzgardy, nietylko nam odkazującą ale i surowo grożącą postaci, przekładające tak bliską przepaść Zginienia naszego, a Z tąd pochodzące w całey Europie przewagi, Zamieszania i niespokoynosci.

Prosić Zaś należy tych Dworow o tę litość, aby co prędzey przysłali Posłow i Agentow, ktorzyby uprzedzając naszę Supplicium, czterema lub dwiema niedzielami przed Seymem tu Staneli do wsparcia i Ratowania Nas, a gdyby potrzeba tego wyciągała, w takim to będzie W. K. Mci i Rzpltey prorogować Seym pro Exigentia.

Wiem ja Że w tak ważney i poważney Sprawie należałoby wysłać Posłow pro Authoritate tych Dworow, ale Że i Skarb ubogi bo per Spolium Zabrany, i Czas in Arcto, więc Satius ten niedostatek uchylawszy wstydu in praesenti excuzować, a wysłać Kuryerow mniey kosztuiących, Z doniesieniem tych krytycznych okolicznosci. Rozumiem Że te Dwory Znając ostatnią Nędzę i Stan Nasz, niebędą mieli Za ubliżenie Zwykłych Im Ceremoniałow, bo to wiedzą Że nad Posełstwa i wymowy, więcey mocy, Wagi i powagi w takiey potrzebie Łzy nasze mieć będą, a Żebyśmy tylko jak nayprędzey te gwałtowne ucisku i poteranie Nas fatalne, istotnie Uznaymili.

Niewyciągaiąc Zaś Sprawiedliwego Żalu Z przypadku Żałosnego Nayszanownieyszey Osoby W. K. Mci, jako

Oyca

Oyca tey Oyczyzny pochodzącego, abym niedoznał uszpa-
niadego i litości pełnego Serca W. K. Mci; Jednak w Spra-
wie Cały Naród interessującey, Z Obowiązków moich doga-
dzając Sprawiedliwości, a żeby takie Scelus Supra Scelus
Z ohydą i hańbą Narodu, było przykładnie ukarane, Zga-
dzam Się aby JchMść. XX. Instygatorowie utriusq Provinciae
Mandaty na Sądy Seymowe nietylko kryminalistom,
ale i tym którzy będą powodani Z konfessat ad Complici-
tatem wcześnie powydawali.

Nota JM. Pa d'Essen Lipskiemu.

Nota od JmPana d'Essen Rezydenta Saskiego
JW. Lipskiemu Kanclerzowi Koronnemu podana.

En Cas que la lecture des lettres de L'Electrice
douariere de Saxe, devroit avoir lieu dans le Senat, il
Seroit a propos d'y opposer;

1. Qu'il est a croire que Ceux qui ont Supedité
Ces lettres l'ont fait par un esprit de Delateur, Sorte
de gens plutôt a être meprisé qu'a meriter Croyance.

2° Que l'on ne doit Regarder ces lettres que
Comme fausses, Supposées et imaginées pour Se faire meri-
Dite auprés du Roi, et pour mettre la mauvaise intelligence
entre les deux Cours.

3° Qu'il est notoire, que dans une Cour, c'est le
Souverain Regnant, dont les demarches decident de la Conduite
politique de l'Etat, que Ses Parens Sont a Regarder dans cette
Occasion Comme Ses premiers Sujets, et leurs actions Comme
Celle de Simples particuliers.

4° Que Rien n'ayant jamais eclaté de Contraire
aux assurances que l'Electeur avoit donnés de Conserver la
plus exacte neutralité en Pologne. C'est peut-être plutôt

la faute

la faute de quelque Polonois qui se sont adressés aux Parens de l'Electeur, au lieu de s'adresser à son ministere dans les affaires politiques, qui leur auroit deconseillé leur entreprises.

5° Que l'on n'ignore pas les peines, que le Gouvernement s'est donné en Saxe pour moderer même l'empressement (: deplacé peut-être mais toujours estimable :) de venir au secours des souffrans en Pologne.

6° Que par ces motifs, la lecture de ces lettres seroit inutile et plutôt a regarder comme une action inconsequente et faite simplement pour piquer la Cour de Saxe.

Qu'il etoit a prevoir que celle cy repondroit vigoureusement à cette offense, ou n'y feroit aucun attention; que dans tous les cas on exposoit gratuitement la dignité de la Rplque et attaquoit sans raison une maison respectable en Europe.

Que par ces raisons on seroit obligé de faire suivre ces representations par un manifeste en forme, si malgré ces reflexions on alloit plus avant.

Process obwieszczaiący Dyecezyą o powrocie do Oyczyzny Xcia Bpa Krakowskiego. | Process o powrocie Xcia Bpa Krakows.

Kajetan Ignacy Sołtyk, z Bożey i Stolicy Apostolskiey Łaski, Biskup krakowski, Xiążę Siewierski.

Wszystkim Duchownym Swieckim i Zakonnym, oraz Wiernym Chrystusowym Dyecezyi Naszey Zdrowie i Pasterskie z Bogą Błogosławieństwo.

Po milczeniu przeszło pięcioletnim, zaczynając do Was używać głosu Pasterskiego Naymilsi Synowie i Owieczki,

o jako

O jak wiele rzeczy w myśli znayduiemy, których wyłożyć nie-
zdołamy! Odmiana nasza z więzienia w stan wolnego, wzno-
si naprzód wszystkie siły duszy do wielbienia Wszechmocney
ręki Boskiey za miłościwe z nami rozrządzenie. Ta serca-
mi panuiących władnąca; ta losy ludzkie, przechodzącym
poięcie ziemskich umysłów sposobem szafuiąca, natchnęła
dobroczynną wolą Nayiaśnieyszey Imperatorowy Jeymci Rossyiskiey
do przywrócenia nas oyczyźnie i Dyecezyi, abyśmy dni na-
sze już im przez nayświętsze obowiązki winne, na usługach
ich przepędzali. Jak wielkiey Naywyższego nad nami lito-
ści, iż w utrzymywaniu nas Nayłaskawiey w zdrowiu i
życiu, już w zbliżeniu do Was okazaney rozważanie, może
bydź namienione bez potoku łez obfitych niniejszy list
zalewaiących. Ach naymilsi jakże obficie, jakże niewypowie-
dziane przepełniaią serce nasze radości skutki! Nayukochań-
sze dzieci nasze, owieczki, uczniowie, korono i ozdobo nasza,
możemyż Was bez płaczu z pociechy rzewliwego przywitać?
Słodko nam było w więzieniu naszym nosić Was nieustannie
w troskliwey pamięci, miłością pasterską Was ściągaiącey, o jakże
nad moc wymowy jest nam przyjemno zbliżyć się do Was!
Którey niegdyś Jakób względem syna Józefa w Egipskim, któ-
rey Józef w przywitaniu się z braćmi w braterskim sercu
przenikaiącey, w skroś duszę doznawał słodyczy, tey my dzi-
siay w naywyższym stopniu doświadczamy. Uprzedzamy ser-
cem i umysłem przytomność naszą, stawamy w pośród Was
tym pisaniem, posłuchaycie głosu pasterza Waszego. O
jakże pragnął mówić do Was! O wiele razy nam i Wam
zdawało się, iż już głosu naszego na wieki nieusłyszycie! Ale
któż mógł kiedy zayrzeć w skrytości sądów Boskich! Wielbi-
my tych przepaści, bo są nieskończenie chwalebne. Całuiące

z nami

Z nami Oycowską Ręką Boską za wykonanie nad nami dotąd
Woli Swoiey. Widząc ym Skrytość Serc ludzkich Oczom Bo=
skim jawno jest, że szczególnie Wiara Swięta i Swobody Kra=
jowe pobudką kroków naszych były. O gdyby nasz przy=
padek stad się dla Religii i Oyczyzny użytecznym! Lecz
smutnie niemoże Człowieka pod okiem Boskim powinność
swoią czyniącego, że zabiegów jego nieuwieńczą te korzyści,
ktoreby sobie zamierzał; od wiecznych wyroków te zawisły.
W głębokości tajemnic swoich ukrywa te Opatrzność,
Człowiekowi tylko w zasługach zostawia wykonanie po=
winnych obowiązków. Nierozszerzamy się więcey z ni=
nieyszym powitaniem. Naydłuższe wyrazy i jedney czę=
ści niezdołają wytłomaczyć tey pociechy, ktorą cała du=
sza nasza ogarniona, radaby głosem po całym się swiecie
rozchodzącym wielbić Boga, litość i miłosierdzie swoie
od wieków ustawiającego, za dobrodzieystwa nayszczegól=
nieysze w czasie niewoli naszey nam uczynione. Za=
praszamy Was Naymilsi do tych dziękczynienia, ufamy
w przywiązaniu do nas Waszym, iż ich skąpić niebędzie=
cie. Wy Naymilsi Współbracia Kapłani tamtey, kto=
rzy wraz z nami owczarnią Chrystusa strzeżecie, lub
w niey nam dopomagacie, ogłoście wiernemu ludowi, jako
Biskupem i Pasterzem ich i Waszym Naymiłosierniejsze Nay=
wyższego wyroki rozrządziły. Waszey roztropności, Waszemu
gorliwemu i pobożnemu wybraniu, zostawiamy sposoby,
ktoremi z owieczkami Pasterstwu naszemu powierzonemi
te nayżywsze Bogu dziękczynienia okazać macie. Dzień
Stycznia 19ty S.tu Henrykowi Biskupowi i Męczennikowi
poświęcony uwolnienia naszego epoka, będzie dla nas przez
całe życie pamiętnym do wysławiania szczególniey chwały

Naywyższey

Naywyższey Stan nasz niewolniczy szczęśliwie odmieniaią-
cey. Obiecujemy Sobie po Waszey do Pasterza przychylności,
iż z Nim Wasze modły, Wasze ofiary przed Tronem Boskim
odnawiać będziecie. Wstrzymuiemy pióro. Nie czyniemy wię-
cey na piśmie wyrazów, bo zabawiwszy w Stolicy dla
wyrozumienia Oyczyzny Interessów, spodziewamy się Was
oglądać, ustnie z Wami mówić, aby pociecha Wasza i
Nasza była doskonała. Zgoła kończemy słowy S^o Jana
Apostoła i Ewangelisty z drugiego listu Jego wziętemi:
Plura habens Vobis Scribere, nolui per chartam et
Atramentum; Spero enim me futurum apud Vos, et os
ad os loqui, ut gaudium Vestrum plenum sit. Ni-
nieysze zaś pisanie, aby nieodwłocznie do wiadomości
wszystkich doszło, zwyczayną drogą ma bydź przez
Jchmciów XX Dziekanów rozesłane i z Ambon ogło-
szone. Dan w Warszawie w Pałacu naszym Bisku-
pim Dnia 13° Miesiąca Lutego Roku 1773°.

Kajetan Biskup Xiążę Siewierski

(: L. S. :)

Proces obwieszczający Dyecezyi o powrocie do Oyczyzny.

Excerpt Listu.

Excerpt Listu z Drezna de 13ª Febr.

Cesarz Turecki pisał do Jmości, że od dawania
Jey Protekcyi, ani Go te trzy Potencye Kray Polski bezprawnie
dzielące odwiodą, ani też ustraszą. A do Króla Francuzkiego
odpisał, upewniając takie że Jmości nie odstąpi, i z nim jed-
ności zachować zawsze przyrzeka. Taż Jmość od Króla
Francuzkiego zapytana teraz, jakie Jey są finalne chęci?
odpowiedziała: że wolą tułaczami bydź, niżeli do Oyczyzny
rozerwaney powracać, lub ją pod Jarzmem Moskwy widzieć,

lub na

lub na koniec Stanisława Poniatowskiego Królem uznawać. 79
Pąż Gorlność Z Łancut Z Bawarji porozsyławszy do rożnych Dworow Manifesta swoie i Skrypta, porechadzowali się jedni we Francyi, drudzy w Szwaycaryi.
Europa prawie cała teraz Armuie się. Officerowie Francuzcy tędy gęsto przewijają się, powiadają o nich, że jadą do Tureckiego Woyska. Mowią tu że Moskwa Zapewne odstąpi podziału, i że Oboz swoy rozciągał będzie a dalszey Linią Woyska od Inflant aż do kresś Krymskich. A Tureczyn od Dunaiu aż do Węgier. Konfederaccy niewolnicy w Moskwie, mają być wszyscy na Wolność wypuszczeni. Orłow miał wziąć Rewalencyą nad Panienną. Wielu tu powroto i powraca Officerow od Moskiewskiego z Wołoszczyzny Oboza, ktorzy upewniaią, że teraz Subordynacya u Turkow zupełna przy ich niewypowiedzianey odwadze i natarczywości, i gdyby nie Armistycyum, toby Moskwa już była wybita. To u Turkow nayStraszniejsza, że Pardonu Nieprzyiacielowi niedają, i sami dla siebie niemnożą. Te wszystkie wiadomości jaki skutek wezmą, czas dalszy odkryie.

Rada Senatu

Rada Senatu

przez JO. K. Mość[1] JW. Mił. na dzień 8my Mca Lutego w Rku teraznieyszym 1773 im w Warszawie złożona, dnia zaś 15. tegoż Miesiąca i Roku publikowana, w Obecności Wielebnych w Bogu Antoniego Ostrowskiego Kujawskiego, Ignacego Massalskiego Wileńskiego, Feliza Turskiego Łuckiego Antoniego Okęckiego Chełmskiego, Biskupow. Wielmożnych Ignacego Twardowskiego Kaliskiego, Stanisława Lubomirskiego Kijowskiego, Józefa Sosnowskiego Smoleńskiego, Józefa Podoskiego

Biskupow 4.

Wiedow 4.

80. Podolskiego Płockiego, Wdow. Jozefa Mielzyńskiego Poznańskiego, Tadeusza Lipskiego Łęczyckiego, Jozefa Stempkowskiego Kijowskiego, Adama Krzysztowskiego Połockiego, Jozefa Niesiołowskiego Nowogrodzkiego, Jozefa Wilczewskiego Podlaskiego, Bazylego Walickiego Rawskiego, Ludwika Podhorodyńskiego Czerniechowskiego. Urodzonych Szymona Szydłowskiego Zarnowskiego, Woyciecha Węgleńskiego Chełmskiego, Rafała Gurowskiego Przemęckiego, Szymona Dzierzbickiego Brzezińskiego, Jozefa Dąmbskiego Kowalskiego, Macieja Pszczewskiego Sochaczewskiego,

Kasztelanow Wyższych 8.

Kasztelanow Mnieyszych 11.

Antoniego Łąckiego Gostyńskiego, Kazimierza Karasia Wizkiego, Jana Chryzostoma Krajewskiego Raciązkiego, Kazimierza Wykowskiego Wyszogrodzkiego, Stanisława Podoskiego Ciechanowskiego, Kasztelanow. Wielmoznego Stanisława Lubomirskiego Marszałka W. Koron. Wielebnego w Bogu Andrzeja Stanisława Kostki Młodziejowskiego Bpa Poznańskiego Kanclerza W. Koron. Wielmoznych Michała Xiążęcia Czartoryskiego Kanclerza W. W. X. Lit. Jana Borcha Podkanclerzego Koron. Teodora Wessla Podskarbiego W. Koron. Władysława Gurowskiego Marszałka Nadwornego Litewskiego.

Ministrow 6.

Propozycya.

Propozycya od J. K. Mci i N. Mił. na Radę Senatu pro 4 Dia Febr. 1773. naznaczoną z Kancellaryi W. Koron. wydana.

Że ex Resultato Rady Senatu in Obri w R. Zeszłym odprawioney, J. K. Mość Super Eodem Objecto to uś z przyczyny iednostaynych Deklaracyi od Sąsiedzkich dwoch Dworow Sub d. 18. a od trzeciego Sub d. 26. 7bris podanych, podział Państw między nie oznaymuiących, i kazdemu iuz wiadomych, expedywać kazał Listy okolne na zgromadzenie teyże Rady pro d. 8. Czerwca

Rzecz powtorna

Przez powtórną zaś podobnie jednostayną Deklaracyą Sub dto 4ta miesiąca Grudnia Roku przeszłego podaną także każdemu wiadomą, przez powiększaiące się coraz nieznośnieysze bo aż do zniszczenia wycieńczanie reszty iącey od rozdziału Kraiu; na reszte przez deklaracyą świeżą Sub dto 2da Miesiąca zaczętego podaną, która in Conclavi Senatus oznaymiona będzie, rzeczone Dwory nalegaią o przyspieszenie Seymu i pomiarkowania się z niemi, względem pretensyi Ich do Rplitey oświadczonych. Więc Jego K. Mość niewchodząc teraz w żadne insze Materye do porozumienia się w nich z Wierną Radą należące, zasięga tyże Wierney Rady zdania, Jedynie względem odwrócenia wiszącego i w doświadczeniu zaczętego nad Królestwem Jego a Oyczyzną Naszą nieszczęścia.

Conclusum Rady Senatu. — Resultatum

Doświadczanie co raz większey nieszczęśliwości Całey Polski i W. X. Litt. z okazyi Dworów Wiedeńskiego, Peterburgskiego i Berlińskiego, które Dwory te powiększać w ostatnich Swoich jednosłownych Deklaracyach de dto 2da Currentis Febr. podanych grożą się, jeżeli prędkie pomiarkowanie z niemi przez Seym nienastąpi, względem pretensyi namienionych tylko w Deklaracyach także jednosłownych przez Dwory Peterburski i Berliński Sub dto 18va a przez Wiedeński Sub dto 26ta 7bris w Roku przeszłym ale poprzedzaiącym odebraniem w Posessyą Swoią Państwo Rplitey i coraz głębiey w Polskę wprowadzeniem Woysk Swoich na większy powszechności ucisk wspartych, niezaniedbanie oraz środków które tylko mogły bydź przydatne do odwrócenia na zgubę Królestwa Polskiego zamachów, nigdzie zaś nawet nadziei prędkiego ratunku nieznaleziwszy, determinuią J. K. Mość i J. W. W. Mił. nietylko do zgromadzenia

Wszystkich

L.

wszystkich Stanow Rzpltey na Seym, ale też Żeby tenże Seym na dzień w Deklaracyach de 4. Xra currenti wytkniety, to iest na dzień 19ty Kwietnia blisko Następuiącego naznaczyć, dla Czego na tym predszé przyspieszenie, Expedycyi Przedseymowy wygotowanie, i Oneyże do podpisu Sobie podanie, WW Kanclerzom Obuyga Narodow Zaleca.

Żeby Zaś tey niedobrowolney, ale Za niezbędnie potrzebną uznaney determinacyi, Europeyskie a nayważniey te Dworu, ktore gwarantowały Traktaty Oliwski i Welawski, pospiechem do Własney Zguby bydź nierozumiały, Kancellaryi Koronne niebawnie Listy do tychże Dworow, Z doniesieniem wszystkich pobudek do predkiego Złożenia Seymu, i Z prozbą aby per bona Officia Całości Naszey Ratować chciały, wygotować maią.

Niezgadza Się w prawdzie Z wielkością Umysłu dobroci i Chrześciańskich Sentymentow J. K. Mci Wnioskuie przez Wierną Radę potrzeby Sprawiedliwości na Kryminał Krolobuystwa na Osobie Krolewskiey tentowany i Na tych ktorzy w niego wpływali, lecz Że i to prawda, Że Krol nie Sobie ale Ludowi Swoiemu Żyć powinien, a tak na Życie Jego Zasadzka, iest Zuchwałą na publiczne Zdrowie odwagą, do tego Oprisom Prawa przeciwić Się niemoże, przeto Zna Się bydź Obligowanym przychylić Wolą Swoią do tego; Żeby WW. Instygatorowie Obuyga Narodow względem dochodzenia Rzeczonego Kryminału powinność Swoią Za Znoszeniem Się Z Laską W. Koron. preparatorie do Dyspozycyi przyszłego Seymu pełnili, i na to, iako też od tąd na Utrzymywanie in detentione Kryminalistow, potrzebnego Kosztu wykład, Kommissyi Skarbu Koronnego Za Rekwizycyą Ministrow Naszych i Rzpltey, de quanto i komu

Solwendo

Solvendo nakazuie.

Względem Zaś publikacyi Bezkrolewia w Piśmie de dato 9.ª Aug. w Roku 1770tym do niektorych Grodow podanym na UU. Instygatorow teraz wkłada powinność, iżeby Zanieśli ad Acta Publica Manifest, przeciwko tym wszystkim ktorzy się na to Bezkrolewia pisali, albo z przyczyny do tąd jednak popełnionego bezprawia i krzywoprzysięztwa, przez Reiessa do Kancellaryi Respective Narodowych oddane, niezrzekli, lub przed Seymem niezrzeką, a to na koniec ten, żeby ktoś Rplta w trzech Stanach zgromadzona, Zapozwać kazać, i w tenczas gdy Służe Zdawać się będzie, był Zapozwany.

Gdy Bogu dzięki Interessowanie I. K. Mci do Dworu Petersburgskiego wielokrotnie uczynione od wzięcia w Areszt Naprzod U. Czackiego Podczaszego Koronnego, potym trzech Senatorow i Posła Za Granicę Krolestwa wyprowadzonych, na Reszte Za wszystkiemi inszemi w Areszta w niewolą pobranemi tey Oyczyzny Synami gdziezkolwiek do tąd trzymanemi, skutek pomyślny wzięło Naprzod na Wielebnym Xpie Kamienieckim, a potym na Osobach Przewielebnego Krakowskiego i Wielebnego Kijowskiego Xpow, tudziez W. Rzewuskiego Wdy Krakowskiego Hetmana Polnego Koron. i U. Rzewuskiego Syna Jego, juz uwolnionych; Więc żeby to Samo uwolnienie nastąpić niebawnie mogło na U. Czackim Podczaszym Koron. w dobrach Swoich do tąd trzymanym, i na wszystkich innych Za granicą i gdziezkolwiek in Detentione Woyska Rossyiskiego do tąd będących, J. K. Mość Zlecił podać Notę Ministerialną Ministrowi tu przytomnemu Nayiaśn. Imperatorowy Jeymci Rossyiskiey, z

podziękowaniem

podziękowaniem za uwolnionych, a z prozbą za pragnącemi uwolnienia.

Ponieważ Deklaracyja ostatnia de 2da Currentis, już wyżey dwukrotnie wspomniona potrzebuie odpowiedzi Ministrom tu przytomnym trzech Sąsiedzkich Dworow, tedy donosząc o terminie Zaczęcia Seymu na dzień przepisany w Deklaracyach, a wraz dopraszając się, żeby gdy się zadosyć stanie woli tych Dworow, nietylko trwające dosiwiadczania pogrożek w twardych postępkach Woysk obcych w Państwach Rzpltey aby ustały, ale też te Woyska z granic iszły, na odprawienie Seymow i Seymikow nie pod bronią ale w zupełney wolności prawnie potrzebne, wyprowadzone były, WW. Kanclerzom obeyga Narodow, ułożyć wygotować, i podać tę odpowiedź J. K. Mości rozkazuie, Resultato praesentis Senatus Consilij ad praemissa mediante.

Stanisław August Krol.

Daley następuią kopiie wszystkich wyżey wyrażonych.

List Krola do Imperatorowy Rossyi

List Krola Jmu do Imperatorowy Rossyiskiey de 16ta Febr: 1773o.

Kochaiącey przez wdzięczność Sławę Waszey Imperatorskiey Wieliczeństwa, tę ci Nayjaśnieysza Pani niosę prozbę, abyś niechciała odmawiać tytułu Dobroczynney, ktory ci Pańska do tąd zadoznawane i spodziewane dowody nieraz chętnie dała, a tyś go dała się przyimować tak mile, żeś przeto samo i ośmieliła prozby, i ślodziła dolegliwości, ktore się z zachodzących rodziły okoliczności. Dałaś się obrażać tym iedynie, gdyś pozor jakiey niepoufałości w nas

upatrywała

upatrywała; Pozor mowię, gdyż Rzeczywiście to Zawsze w Nas do tych czas przedsięwzięcie, Że byle w czasach Swoich Prawda Stanąć mogła, byle do Swego przedrzeć Się mogła Tronu, Słuszną dla nas byłaby Zawsze u Siebie pomocą. Za tey powodem idę jeszcze uciekać do wspaniałego Serca Waszego Imperatorskiego Wieliczeństwa; jednegoż Że mną Zdania Senat Polski także trzyma, Że niejest daremna przekładać Waszemu Wieliczeństwu Niezmierność Krzywd, i Srogą Nieszczęśliwość Króla Królestwa Polskiego, w tey perswazyi; Że jak potęgą przewyższasz tyle Mocarstw, tak Duszy dobrocią tym Się Różnisz od wielu Mocarzów, iż Ani jesteś chciwą Z potrzeby, ani przy niesprawiedliwości uporną. W tey nadziei poważam Się jeszcze prosić Waszego Wieliczeństwa, Abyś dała miejsce do przełożenia Sobie Wywodów i dowodów Praw Naszych do tych Dzierżaw, które do tąd posiadała Rzplta Polska. Ta bezemnie bydź i czynić niemogąca, nigdy Waszemu Wieliczeństwu niedała do Urazy przyczyny.

Proszę Się Nawiasem Pani teyże Słownego Ucha Królowi mówiącemu Z powinności Urzędu, mówiącemu przy Słuszności, na fundamencie Traktatów jasnych, i niezatartych dawności, ani przerwą Possessyi, ani Zadnemi poźnieyszemi Umowami, ale nadewszystko Królowi, którego Twa Ręka Wielowładna do Tronu wprowadziła, który Nam wstępując w Swoich Obietnicach funkcyi przyjaźni nieodmienney Zkłada naypewniejsze Ozdoby i granic Swoich bezpieczeństwo; Królowi, który własną Krwią przypłacił Imię Przyjaciela Swego, a który dziś Obnażony Z Sposobów utrzymania przystoynego Dostoieństwa nawet Życia Swego, wierzyć po dziś dzień Sam Sobie niechce,

Żeby do

Żeby do Nędzy i Cierpienia mego, Byś się miała i mogła
przykładać.

Pozwol Nayiaśnieysza Pani Sobie przełożyć, wiele
Polska Cierpi i jak niesłusznie, i Niech Twe Serce Spra-
wiedliwe, Niech Twoy umysł wspaniały wyższy
nad daleką od Natury Twoiey Obłudę Czyieykolwiek
interessowaney Złości. Niech po tak długich Cier-
pieniach tey dożyię pociechy, Żeby Cię wraz ze mną
Naród moy Cały, Swoią wyłączną wybawicielką;
Niech Twa Wola Stanie się ów Bohatyrski Oręż,
który to węzeł, Sam jeden umiał ciąć.

Co wyraziwszy, Czerstwego i długoletniego
Zdrowia, i Naypomyślnieyszego powodzenia, Szcze-
rze Sprzyiaiącym Sercem Waszemu Imperatorskie-
mu Wieliczeństwu od P. Boga życzemy.
Dan w Warszawie dnia 16. Febr. Roku 1773°
Panowania Naszego IX°.

Waszego Imperatorskiego Wieliczeństwa
Dobry Brat, Sąsiad i Przyiaciel
Stanisław August Krol Polski
Michał Czartoryski Kanclerz Litewski.

List Krola do Krola Francuzkiego

List Krola JMci do Krola Francuzkiego.

Ad Literas Nostras quas in decursu Superioris Anni
ad Mtem Vestram Senatusq Nomine Scripsimus, nul-
lum hucusq Responsum Accepimus. Fatemur ingenue
Summo nos hac de Re dolore affici, praesertim qui in ipso
jam pene Malorum praecipitio Constituti, Spem melioris
Fortunae in Ope Potentissimi in Orbe Christiano Principis

maximam

maximam collocaverimus. Caeterum nequaquam illam etiam nunc ex animo deponimus, cum et quantum Regum omnium intersit lamentabiles hosce casus ab infelici Poloniae Regno propulsare, quantumve Majestati Vrae gloriae ex salute Nostra manu Ejus asserenda accessurum sit mature perpendimus.

Minime itaque credimus Christianissimam Maiestatem Vram ambigua mente imminentem Regni hujus ruinam speculari velle. Vetus in Gentem Polonam benevolentia, prisca illa et felix universi totius consignata Regum Franciae erga Reges populosque afflictos sollicitudo. Tua denique ipsa Rex Sapientissime alta solersque in pernoscendis recognitae polityce arcanis mens, quaeve Rectores humani Generis ipsa sceptrorum claritate pulchrius exornat; Tuum pietate ac justitia plenum pectus, confidere Nos jubet, quod de Nobis serio cogites, inque causa Nostra Orbis universi causam aequus rerum ponderator tueri non desistes.

At ecce jam tempus adest si unquam ingruere potuit periculosissimum. Actum sane est de Nobis, nisi periclitantibus atque extremo jam fatorum agone decurrentibus subvenire celerrime velis. Porrecta novissime Ministerio Nostro (: cujus exemplum Mti Vrae transmisimus :) trium Aularum Declaratio, cogit Nos ut sponte interea opprimi ac justis quasi armis jugulari libenter fateamur. Adduntur truces atque inani justitiae nomine palliatae comminationes, indicatur certa sumendo supplicio dies, breve admodum languentis vitae interstitium, in quo stupendo ac pernicioso fato dilacerata haec et suis peregrinisque viribus convulsa Rplica, ab omni parte jam

mutila,

88.

mutila, corruet penitus.

Nulla post Deum Immortalem innocentiae nostrae Vindicem Salus, nulla apparet Spes nisi in M^tis V^rae Praesidio Regumq caeterorum Authoritate, quorum interventae Pactiones illae Olivensis et Viennensis publicae fidei pignora hactenus Stetere inconcussa.

Ad Vestram itaque M^ttem denuo de nostra Senatusq Rursus Congregati Sententia, fideliter Recurrimus, Tuam Magnanime Rex Opem Ardentissimis Votis imploramus, Praesta Te nobis eque benevolum, quemadmodum Se Praedecessores Tui Serenissimi Eidem Semper Genti praestitere. Interpone Officia apud pergraves Nobis Principes, ut memores tot Pactorum et Foederum quae inter illas atq Rplcam hanc Vetu Solemni Vobis Arbitris intercessere, non Sinant eam opprimi, neq in illa omnium Jurium Sanctitate imminui patiantur. Atq hoc quidem quod praesentem diem et designatam ab illis ad instauranda Comitia interjacet tempus mederi malis nostris ut possit Ardentissime Exoptamus; quae enim postea eveniant extimescimus. Eo jam quippe Angustiarum redacti Sumus, ut durissima quaeq Agere et pati, destituti amicorum Principum Ope, Cincti undiq Armis, nullis Rplcae Viribus freti, inviti etiam Cogamur.

Hac pro nostra in Auctoritate et Justitia M^ttis V^rae fiducia, iterum atq iterum Rogantes, prosperum ei ac diuturnum Regimen ex Animo Comprecamur. Dat. Varsaviae d. 17^a Feby 1773° A^o. Regni Vero nostri IX.

Majestatis Vestrae Bonus Frater et Amicus
Stanislaus Augustus Rex Poloniae.
Andreas Młodziejowski Cancel. Regni
Lis Krola

89

List Krola JMci do Krola Hiszpanskiego.

List Krola do Krola Hiszpanskiego

Quanto Cum Rpblicae damno atque injuria Vicini Principes nobilissimas ejusdem Provincias, nullo nisi Potentiorum jure, armis in potestatem Suam redegerunt, exposuimus Mti Vrae in Literis Nostris exeunte Anno ex Voto Congregati Senatus Scriptis.

Praecipua Scribendi Occasio fuit, ut a Potentissimo terra Mariq Principe, Rege Aequitatis Amantissimo et (quod Caput est) Olivensium Pactorum Assertore, Auxilium Contra Vim et Summam injuriam deposceremus. Sed labentibus quotidie in deterius Rebus Nostris, nec hoc quidem Solatij Accepimus, ut Nobis de Acceptis A Mte Vra Literis Nostris, innotesceat.

Ex Sententia ejusdem Senatus denuo Congregati, et hodierna ad Te venit Epistola, cujus quidem Argumentum Eo magis Te Rex Catholice ad Opem Nobis Celeriter praestandam Commovere debet, quo propius intelliges hoc Regnum majore in dies Vicinorum Principum Conatu labefactatum, exitio est Constitutum.

Non Satis illis fuerat nullo Nostro demerito, inani praetensi Juris Specie, insidiose restituendae tranquillitatis praetextu, tertiam ferme Poloniae partem, Reliquis longe florentiorem invadere, nisi etiam Miserae Genti atrocissimis Cladibus turpiter illuderent, atque in ipsa Calamitate miseros Simul et proprij detrimenti Spontaneos assertores facient. Quid porro novissima illa declaratione (cujus exemplum Epistolae huic apponimus:) in facie Orbis Universi perniciosius, et portentiosius!

Ab Exteris apud Nos indicuntur Comitia idque quam Citissime, definitur tempus et Cum Armatis inermes adempta Omni loquendi Sentiendique (nisi quod illis Conduceret) facultate, ipsa Vi et injuria Rerum Arbitra, de iis pro

Eorum

L.

Eorum Voluntate decernamus, quae Nobis auferri non sine gravissimo querimur dolore, quae nobis ipsis juncti tot Pactionibus et Foederibus asseruerunt, quae denique tot Saeculorum tranquilla Possessio abunde comprobavit. Adjiciuntur minae et nisi eorum Voluntati morem geramus, Omnia nobis deterrima esse proculdubio pertimescenda.

In tanto malorum turbine constituti, Regio muneri in Nostram deessemus Rempublicam Te Rex Potentissime non etenim invocare, dum Superest exiguum licet, aliquod tamen adhuc nobis Succurrendi Spatium temporis.

Haec Semper fuerat Augustae Borbonorum Domus Laus et Gloria, quod Nunquam a Potentioribus minores Opprimi Sineret, afflictisque Regibus ac Gentibus potissimo auxilio adfuerunt.

Ita quidem hodie et Nobiscum agendi Mtti Vrae est locus et expedit. Imminenti Malo premimur, et ni praesto nobis auxilium adsit, exitio non nobis solum fatali Succubituri.

Hoc Te Rex augustissime memorem Velleum, et promptum opto experiri Adjutorem, Tuaque Gloria Nostrum cedet Solatium. Caeterum precamur Deum O. Maximum in Cujus manibus Sunt Corda Regum, ut Mtem Vram benevolam nobis reddat eamque quam diutissime incolumem Servet. Dabantur Varsaviae d. 14ta Febr. 1773° Aeti anno, Regni Vero nostri A°. IX°.

Majestatis Vestrae Bonus Frater.
Stanislaus Augustus Rex Pol.

Andreas Młodziejowski Canc. Reg.

Lisi Krola

List Krola JMci do Krola Angielskiego.

List Krola do Krola Angielskiego

Solliciti de Regni Nostri in Summum discrimen adducti luctuoso Statu, Scripsimus ad Mttem Vram in decursu Superioris Anni, Opem ejusdem ac bona apud Vicinos Principes Officia enixe postulantes. Percepimus non mediocre Solatium quod Mtas Vra in Sua ad Nos Responsoria Casibus Poloniae indolendo, Causam Ejus aequissimam Nostramque justam Sollicitudinem luculenter agnoverit probaveritque. Si vero non permisit Mti Vrae hucusque fatalis illa iniquissimi temporis Ratio, ut benevolus Ejus in Gentem Polonam Animus, clarioribus Certioribusque Se Se demonstret Argumentis; Non tamen adduci nunc etiam possumus Rex Serenissime, ut non eadem quam Concepimus Spe erigamur, Mttem Vram Rerum Polonicarum Studio, Cura, et Sollicitudine tangi, Opemque imploranti Regi Cum Rpblica ferre, ac pro insita Sibi benignitate et justitia Oliviensem Pactionem tueri Velle.

Quem in locum Vicinorum Nobis Principum pervenerit Potentia, quidve Illi de inermi Constituerint Polonia, ex adjecto Declarationis Eorum Exemplo Mtas Vra facile Cognoscere poterit. Modus proponitur, Res designatur quo ditiones Poloniae injuria Occupatae, praescripta ac Si forma ab imbelli Rpblica iisdem tradantur et asserantur. Quod nisi fuerit, minae jactantur extrema quaeque perpessura; Atque ejusmodi Minas non fore Vanas, et anteacta et quae aguntur Ostendunt.

His Malis pressi et novissima quaeque ad tempus propositum, nisi Omnia in Comitiis pro Voluntate Armatorum Principum peragantur, expectantes, ad Mttem Vram manus tendimus, Auxilium Opemque per Sacra Regii nominis et Foederum ac aequitatis Jura implorantes; Ut Regnum hoc a Ja

Rex Optime

Rex Optime jamjam impendenti Cladi eripi possit Sua cum Gloria totiusq Europæ bono. Deum interea Optimum Maximumq precamur, ut Mtem Vram ad Populorum Solatium Regumque Exemplum quam diutissime incolumem servet. Datum Varsaviæ d 17a Febr 1773 Ao Regni Vero Nostri IXo

Majestatis Vestræ Bonus Frater Consanguineus et amicus.

Stanislaus Augustus Rex Poloniarum

Mlodziejowski Cancellarius Regni

List Krola do Krola Szwedzkiego

List Krola JMci do Krola Szwedzkiego.

Cum nullas à Mte Vra literas ad Nostras ex Senatus Voto exeunte Anno Scriptas acceperimus, intimo Animi Sensu afflicti Sumus. Non tamen Rex Serenissime Spe destituimur, Mtem Vram licet in hac literarum taciturnitate, afflictas Res Poloniæ cogitatione Versari, Studio prosequi, Cura et benevolentia fovere.

Occupatis Amplissimis Nostris Provincijs Trium Principes, quem exitum Suis Ceptis proposuerint? ex Eorundem Declaratione, cujus Exemplum Mti Vræ mittimus, non Animo Solum verum Oculis facile perspici potest. Comitia requiruntur, tempus Eorundem designatur, negotio conficiendo et Ratio et dies præscribitur, quæ nisi ad Nutum et Arbitrium Eorum fiant, extrema Omnia timenda palam declarantur. Rex Regi fidejussori Tractatus Olivensis fidei deferenda Censuit et Senatus Noster.

Hæc Sunt quæ Nos induxerunt iterum atq iterum Mti Vræ Antiquorum Fæderum memoriam repetere, Gentium Vincula et Necessitudines recolere, Commodorum Societatem afferre, et in Extremis periculis nostris, ipsum Regium idest Sacrum et Justitiæ propugnaculum Nomen invocare. Tuisti

Gloriosas

Gloriosus et felix Omnia alia, fac totum quod reliquum est. Deum Optimum Maximum precamur, ut Mtti Vrae ad Summa quaeq[ue] peragenda, diuturna aetate ac Valetudine perfrui concedat. Datum Varsaviae d. 17a Febr. 1773o Regni Vero Nostri Ao IXo. Majestatis Vrae Bonus Frater Vicinus et Amicus.

Stanislaus Augustus Rex Poloniarum
Mlodziejowski Cancellarius Regni.

List Xcia Soltyka Biskupa Krakowskiego do Papieża Klemensa XIV. Za powrotem z niewoli Moskiewskiey. W Warszawie d. 17a Febr. 1773o pisany z Włoskiego na Polski tłumaczony.

List Bpa Krakowskiego do Papieża.

Nayświętszy Oycze

Z osobliwszego Miłosierdzia Boskiego po pięcioletniey i więcey niewoli przywrocony do wolnosci, w pierwszych momentach tey zażywania, wznoszę głos do Tronu Waszey Swiątobliwosci, jako Syn do nayukochańszego Oyca, jako Biskup do głowy Kościoła Chrystusowego, w ktorego Hierarchij naywyższe wyroki pomieścić się lubo niegodnemu mnie pozwoliły. Przybywszy do Oyczyzny dowiedziałem się jako W. S. idąc torem nayszczęśliwszego dla mnie Poprzednika Swego, do Jego Staranności Zabiegow o wolność moią czynionych, Swoie naysilnieysze przyłączałeś. Wiarą gdy te nayskutecznicy mi dopomogły, powinnością iest przeto moią nayżywsze i nayobowiązańsze u Tronu Jego złożyć podziękowanie.

Niewola moja Nayświętszy Oycze bynaymniey mi niedokuczała, bo nayzacnieysze pobudki Wiara S. i Wolność Narodowa, dla ktorych porwany byłem, wlewały obficie radość w Serce moie każdego momentu, zawsze dla tych

gotowo iestem

94. gotow jestem ponowić Ofiarę z Osoby moiey. Muszę iednak
wyznać iż początki Wolności moiey Stały mi się nieskończenie
Miłe; gdy bowiem teraz większą mam Sposobność dowiedzenia
się o Nayzwyższych W. S. przymiotach, ktore w nim Swiat Cały
z podziwieniem Szanuie, i ktoremi naydoskonaley Kościoł S.
Rządzisz, Sądzę się za Arcy Szczęśliwego iż ię widzieć mogę, i tak
doskonałego Rządu doświadczać Nayslodszych Skutkow.

Bog Kościoła Swego Fundator nayskrytycznieyszym
okolicznościom Zwykł dobierać Godnych w Namiestniku Swoim
doskonałości; Niemogły bydź przykrzeysze na Religią, Kościoł
i Prawa Jego, jak Są dzisiay, ale też niemogły wyższe ta:
lenta zasiąść na Stolicy Rzymskiey nad te, ktoremi W. S.
Czynisz Chwałę i Sławę Całego Katolictwa. W tych iedyna Na
dzieja, że w Wielkiey Jego Duszy i Umyśle Znaydą Srodki do
uśmierzenia powstałey wszelkiego gatunku Burzy; niech tylko
Bog dobrotliwy przedłuża Naydroższe dni Jego.

Racz teraz W. S. Oycowskiey Swoiey Łaski uczynić
mi Zaszczyt, ta Naylepiey Osłodzi Wszystkie przykrości moie,
a jeżeli mnie Widzisz Zdolnym do Odbierania Nayzwyższych
Rozkazow Swoich, masz mnie do nich Gotowego, krew nawet
i Zycie moie na pogotowiu gdy tego potrzeba dla Dobra
Religii i Kościoła. Udziel W. S. Błogosławieństwa Swego
Rządom Owczarni Moiey ktorey po długiey Niewoli moiey
Obeymuię, do ktorego odebrania Schylam Głowę do Nog
Swiętych Jego, i te z wylaniem Serca Całuiąc wyznawam
się z nayglębszym uczczeniem, Uniżonością i uszanowaniem.

Waszey Swiątobliwości

Nayposłusznieyszy i Nayuniżeńszy

w Warszawie d. 17a Febr.
1773.

Sługa
Kajetan Biskup Kr.
Xsię Siewierskiego

List Lipskiego do Krasińskiego

List Lipskiego Kasztelana Łęczyckiego do JmXa Krasińskiego Bpa Kamienieckiego d. 14o Febr. 1773. Z Warszawy.

Nic mi niejest milszego jako to wykonywać co każą Miłośnicy Oyczyzny, których naywięcey nad sam nawet Związek Krwi, kocham, czczę i wielbię. Z tych upewniam Równie z Bpem Krakowskim w Sercu moim trzymasz pierwsze miejsce.

Rada Senatu według nalegania Ostatniey Dworow Sąsiedzkich Deklaracyi, uradziła Zwołanie Seymu, ale Ministrowie Nasi konkludowali nawet Zwołanie Jego na takiż termin, jaki jest w Nieyże wyrażony, aby Rzeczonym Potencyom niedać naymnieyszey przyczyny wykonywania owey pogroźki, którą w teyże na końcu wyrazili.

Niektorzy iedni mniey drudzy więcey Radzielniey z Senatu, konkludowali wydanie Mandatu Kroloboycom, Complicibus, i Suspicioni nawet Complicitatis podpadaiącym, aby na tymże Seymie Sądzeni i karani byli. Lecz Ministrowie pominęli daley swą Żwawość, bo konkludowali nawet pozywanie Sądzenie i Karę na Autorow Obwołanego Bezkrolewia, oraz na wszystkich w Konfederacyą Barską wchodzących. Czego się tu spodziewać mamy na Seymie. jeżeli go jaka Zwadka między trzema na nas Zażądnemi nieuprzedzi lub nie Zkazi.

(Co może nastąpić i bogday by nastąpiło.) jeżeli to iest prawda, w czym mnie taiemnie dnia wczorayszego upewniono, że Ministrowie Cesarski i Moskiewski chcą koniecznie nową w Warszawie

Z królem

Z Krolem Konfederacyą robić i pod tą Seym odprawiać; Chcę zaś to czynić bez Twoiego, chybaby i On poczytywając na daley frantostwa swoie, jedno jeszcze z niemi trzymał.

Jaczekam i Swiatła i Rozkazow JWWMPana jak mam tu postępować sobie, z kim znosić się i trzymać, a kogo się strzedz i unikać. Upewniam że i Rada i Swiatło w mym Sercu utopione będą jako wzajemnie cokolwiek doniosę lub doniosę. Spodziewam się i JWWMPana uważ [?] Rzeczesz [?], i ważnego na zniszczenie postępow. Nieradbym aby i Ci, co każdey Rzeczy tykają się* o tym wiedzieli. Adieu Tout a Vous

Kastellin

*to iest Krasiński Oboźny W. Koronny.

List Lipskiego do Kossakowskiey

List Lipskiego Kasztelana Łęczyckiego do JmPani Kossakowskiey Kasztelanowy Kamińskiey

Czyniąc zadosyć Rozkazom Kochaney Pani, donoszę; iż Senatu Rada Zaczęta 8° teraznieyszego o południu. Zagajona zwykłą dla Krola pochwałą przez X^a^ Kanclerza W^o^ Koron^o^, i dopraszaniem się czytania tych expedycyi, ktore po ostatniey przeszłoroczney Senatu Radzie nastąpiły. Te zaczowszy od Resultatum Rzeczonego Senatu, czytał X^dz^ Sekretarz Duchowny Koronny, jako to: Listy Krolewskie do Monarchow, Xiążąt i Rzpltych Europeyskich, o zabranych Prowincyach Polskich pisane. Po tych, odpisy od niektorych tylko Krolow i Elektorow, tudzież od Rzpltych Weneckiey, Genueńskiey i Hollenderskiey polityczne a nic nieznaczące czytał Sekretarz Swiecki Koronny. Cesarzowa

Poniatowski Brat Rodzony Krolewski:

Ogrodzki:

Zaś

Zaś Krolowa Węgierska, Cesarz, Imperatorowa Mo=
skiewska i Krol Pruski niedali Responsum, czyli też onych
czytać niekazano. Potym Krol cesty własnemi wyraził
iż Krolowie z Domu Burbońskiego nieraczyli nawet
odpisać, i natym o godzinie 2giey po południu Solwo=
wana Sessya.

Ta znowu dnia 9o Zaczęta, od czytania Insty=
gatorskiego Manifestu przeciw Dworom Polskie Zabiera=
iącym kraie, po nim, rożne Noty od Ministrow Naro=
dowych Ministrom Cudzoziemskim o rożne Szkody i uciś=
zania przez Woyska Ich Monarchow czynione, podawa=
ne, jako też odpowiedzi na nie, czytane były przez
Xcia Sekretarza Koronnego. Zakończono zaś tę Sessyą
na na głosach JmXX. Biskupow Kujawskiego, Wileń=
skiego, Łuckiego i Chełmskiego o godzinie 2giey po
południu.

Dnia 10.o o Południu także Zaczęta Sessya na
samych ~~na samych~~ mowach Ichmciow PP. Kaliskiego Kijow=
skiego, Smoleńskiego i Płockiego Wdow; Poznańskiego Łęczyckiego,
Kijowskiego Samochwałey, Połockiego, Nowogrodzkiego, Podlaskiego,
Rawskiego i Czerniechowskiego Kasztelanow Wyższych, do 2giey
po południu trwała.

Dnia 11.o także Zaczęta o Południu Sessya, głosami
Ichmciow PP. Kasztelanow Mnieyszych, Zarnowskiego, Chełmskiego,
Przemęckiego, Kowalskiego, Gostyńskiego, Wizkiego, Slońskiego
Wyszogrodzkiego i Ciechanowskiego, o 2giey po południu Zakoń=
czona.

Tegoż dnia o 4tey po południu przybiegła do JmXa Ole=
chowskiego Administratora Bpstwa Krakowskiego Sztaffeta, dnia
6.o teraznieyszego, z Minska od Xcia Bpa Krakowskiego wyprawiona,
z doniesieniem

M.

98. Z doniesieniem iż z niewoli Moskiewskiey wypuszczony spieszy pocztą do Warszawy.

Dnia 12° Zaczęta Sessya znowu o południu na głosach ministrowskich do Izby przeciągnęła się, po których do czytania Rezultatum zalimitowana do poniedziałku.

Tegoż dnia rano przybiegła Sztaffeta od Xcia Bpa Krakowskiego do JmXa Olechowskiego z Grodna, deklaruiąca przybycie tu Jego na wieczór, jakoż wyiechałem zaraz z JmPanem Starostą Czernogrodzkim Bratem Rodzonym Xcia zabiegaiąc onemuż drogę, a pod samym Okuniowem o mil trzy powitawszy się ze łzami, przesiadł się Xiążę z swey kolaski do sani naszych. Pod Grochowem witali Xcia Ciastkowsky Podkomorstwo Krzemienieckie, Potocki [illegible] Lwowski; Drohojowski Woyski Lwowski; Karłowski Szambelan Saski; JchMSci XX. Rybiński Krakowski; Wąsowicz Łowicki Kanonicy i kilkudziesiąt innych to duchownych to świeckich mnie niewiele znajomych, w assystencyi których po większey części konnych, zastąpiony Xżę na drodze nietylko od tłumu rożnego stanu i płci Ludu nań czekaiącego, ale też od JchMciów XX. Garampi Nuncyusza Apostolskiego, Ostrowskiego Kujawskiego i Młodziejowskiego Poznańskiego Bpow nad Wisłą powitany, przesiadłszy się z sani do karety Nuncyuszowskiey, w znaczney assystencyi karet i konnych, a osobliwie ludu to klękaiącego, to ręce w górę podnoszącego, przed, przy, i za karetą bieżącego a krzyczącego: <u>Vivat Ofiara Wiary i Oyczyzny, Vivat Xżę Bp Krakowski.</u> Jechał od tey po południu z Pragi przez półtory godziny do Pałacu swego. Z karety niewysiadł, ale niesiony na ręku ludzi do swych pokoiów, które już natłoczone były rożnego stanu osobami witaiącemi go okrzykiem

Witay

Witay Wiary Naszey i Oyczyzny Ofiaro. Już zastał na pokojach z Dam Żonę moią, i Sołtykową Kasztelanicową Warszawską Jeyże Siostrzenicę rodzoną, zaraz nadjechały Kasztelanowa Wileńska Ogińska, i Zamoyska Wwdzina Lubelska Wdowa. Potym ieden po drugim przybyli Podoski Płocki, Granowski Rawski, Sosnowski Smoleński Wwdowie. Xże Lubomirski Marszałek W. Koronny, Borch Podkanclerzy Koronny, Kasztelanowie i Urzędnicy rożni, nakoniec Jmść Pani Branicka Kasztelanowa Krakowska Wdowa, z Wdową Godzką Wwdziną Podlaską. A o iedenastey w noc musiał sam Xże Biskup po pokojach chodząc upraszać zgromadzonego ludu, (który mu ze łzami ręce i szaty całował) aby mu dozwolił nietylko pięcioletnią niewolą, ale i dwóchset mil podróżą strudzonemu spoczynku i czasu, upewniając że go codziennie widzieć będą. J tak dopiero w tenczas odeszli.

Dnia 13° Od Rana do Nocy to rożnemi Państwa Wizytami, to rożnego Stanu ludem znowu napełnione pokoie Xiążęce były, a na Mszy Stey u Augustynianów ledwie kościoł mogł ludzi obiąć.

Dnia 14° po odprawioney Mszy S. u Kapucynów pojechał na Audyencyą do Króla, a obiad jadł u Nuncyusza, zawsze jednak tłumem ludu czy w kościele czy w swym Pałacu, czy jadąc po ulicach do dziś dnia otoczony. Rożne niewoli swojey i kollegów swoich opowiada przypadki i niebezpieczeństwa, kończy jednak mowę swoią zawsze tym upewnieniem; że dręczona niewola nieodmieniła bynaymniey Jego Stałości przy Wierze S. i Oyczyźnie, i że gotów jest nietylko znowu na gorszą niewolą ale też iść i na śmierć samą, niżeli przedsięwziętych dla Wiary i Oyczyzny odstąpić kroków.

Wwda Krakowski i z Synem Starostą Dolińskim

z Swey

100. Z Swey własney Woli pozostali Się w Granicy Moskiewskiey mil 17 od naszey dawney, tak dla Słabości konwoiuiącego Ich Półkownika, iako i dla Swoiey wygodnieyszey podroży. Ksp. Kijowski Rozłączywszy Się z Niemi w Mińsku, obrocił Swoy Szpak na Wilno.

Dnia Wczorayszego było czytane Resultatum Senatu ktorego Copii otrzymać ieszcze niemogłem. Punkta iednak Onego w krotkości wyrażam.

1mo Seym Wyznaczony według Deklaraciy Ostatniey trzech Kontencyi na dzień 19ty Kwietnia.

2do Przed Czasem Onego Ministrowie pisać maią do Gwarantow Oliwskiego i Welawskiego Traktatow.

3tio Instygatorowie za Informacyą Laski W. Koron. Wydawać maią Mandaty Krolobóycom.

4to Skarb Rzpltey ma łożyć na Sustentacyą Krolobóycow w Areszcie Osadzonych

5to Przeciwko piszącym Się na Bezkrolewie Instygatorowie Manifest zaniesć maią.

6to Ministrowie maią podać Notę Posłowi Moskiewskiemu z prozbą o uwolnienie Wszystkich niewolnikow Osobliwie Czackiego Podcz. Koron.

7mo Ciż Ministrowie podadzą Notę trzech Ministrom, o Ewakuacyą Woysk z Polski Ich Monarchow.

Ale nierzecz aby dwa Ostatnie Punkta pochodziły z Szczerości Serca. Oddaię mi Statecznej Łasce

W Warszawie d. 16 Febr. 1773.

Lipski K. Dux

Odpowiedź na Deklaracye

Odpowiedź na Deklaracye Dworow Wiedenskiego, Peterburgskiego i Berlinskiego dnia 2 Lutego podane.

Krol Jegomość uwiadomiony przez niżey podpisanych, o Deklaracyach

o Deklaracyach dnia 2 lutego przez Jchmciow PP. Ministrow Pełnomocnych Wiedeńskiego, Peterburgskiego i Berlińskiego podanych, Zasiągnowszy Rady Senatu, Rozkazał niżey podpisanym następuiącą dać Odpowiedź.

Uleganie Krola Jgo Mci Polskiego i Senatu, podług ktorego w teraznieyszych Okolicznosciach Widzą Się obligowanemi Niarkować Krolu Swoie względem trzech Potencyi wyzey wspomnionych, będąc dostatecznie okazane w Nocie Ministeryalney 14o. Grudnia 1772o. daney, Za Odpowiedź na Deklaracye Jednosłowne de 4 Ejusdem i w Czynnosciach po tym Oswiadczeniu Następuiących, niżey podpisani Referuią Się do tey Noty, tylko ten Cel maią w teraznieyszey.

1mo Żeby dać do Zrozumienia Jchmciom PP. Ministrom trzech Dworow, Że osrość Jch Nalegania będąc powiększona w pomienionych Deklaracyach Żywością wyrazow, Tonem Oburzenia i Wymyślnego Wyrzutu, przeraziła Sprawiedliwie Czułość Krola Jmci i Senatu, i Rownie iest daleka od względow winnych godnosci Krola i Rptey, iak od przyzwoitego postępowania, ktore Sobie Krol Jmść przeciwnym Obchodzeniem Się Ziednać u nich byłby powinien.

2do Żeby uwiadomić Wspomnionych PP. Ministrow, Że Krol Jmść Za Radą Senatu, i wziowszy na uwagę grozby i Wiszące niebezpieczeństwa ktore mu Zapowiedziano w przypadku Zwłoki, Skłonił Się do Żądania trzech Potencyi, i in Sequelam tychże naznaczył Seym na dzień 19ty Kwietnia.

3tio Na koniec niżey podpisani maią Rozkaz przesłać Jchmcpanom Ministrom wspomnionym Solenną Deklaracyą, ktorą Krol Jmść Z Rady Senatu Czyni trzem Dworom

Durrom Zprzymierzonym, o wyprowadzenie z Polski Woysk Swich przed Zaczęciem Seymików Przedseymowych, ażeby te, i Seym w Zupełney Wolności były odprawione, i Żeby Życzenia Narodowe niedoznawały przeszkody i niebezpieczeństwa.

Działo Się w Warszawie dnia 19° Lutego 1773°.

And: Stan: Kost: Młodziejowski B. P. K. W. Koronny

Mich: Xżę Czartoryski K. W. W. X. L.

Jan Borch Podkanclerzy Koronny

Uniwersał na Seymiki Przedseymowy Polski.

Uniwersał na Seymiki Przedseymowy Polski.

Stanisław August Z Bożey Łaski Krol Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czerniechowski.

Wszem w Obec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym i Urodzonym Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim i Całemu Rycerstwu, Uprzeymie i Wiernie Nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski naszey Krolewskiey, do Wiadomości podajemy.

Wielmożni i Urodzeni, Uprzeymie i Wiernie Nam Mili. W tak długim od lat Siedmiu trosków i nieszczęśliwości przeciągu, tę jednostaynie chęć Zachowywaliśmy, aby ten Zacny Narod, a od nas tak Szczerze ukochany, chciał przy nas i wraz z nami, Zaradzić o Zaleczeniu juz Zadanych Ran Oyczyznie, o odwroceniu Urosłych nad nią dalszych niebezpieczeństw.

Lecz Zbyt były jawne Zawady, ktore Się tey Żądzy naszey Sprzeciwiały aby niebyły pamiętne. Część Obywatelow Cnotliwych, ale przez własną Otwartość Sztuczney Obłudzie

podległeyszą

podległeyſza, nietylko dała Się nakłonić ku Szukaniu oſobnych bez nas, a przeto mylnych drog do Ratunku Oyczyzny, ale przez to Stała Się przyczyną, i tym, ktorych nieporuſzona Wierność i prawdziwa ku Oyczyznie miłość do Nas wiązała, że bez wspoł-Wladzy nic Uczynić pomyſlnie, bydź w Stanie nieſądzili Się.

Rada Senatu przez Nas w Roku 1769tym Złożona lubo tak dowodnie okazała, że Nas nikt nieczkuie w Ochronie gorliwey ku Zamierzeniom Prawowiernego i Wolnego Ludu, niebyła jednak doſtateczną na przeſwiadczenia Zaięttych potwarzami Umysłow, i owſzem za pochop prawie wziętą Zoſtała do Nayſroższych przeciw Nam Zapędow. Pomnożył Się Zamęt tak dalece, iż z Zgorſzeniem wſzyſtkich dobrze myſlących, z ohydą kraju i Wieku Naſzego, pokazał Się tandem Zapamiętały Akt Bezkrolewia z nakazem Smierci Naſzey.

Nieumnieyſzyła Się w prawdzie przez to w Sercu Naſzym miłość ku Oyczyznie, tchnęliśmy nieprzerwanie Żądzą Dodałom Acz niewdzięcznym dobrze Czynienia, ale Spoſoby uſługi publiczney tępiały i kruczyły Się co dzień w Ręku Naſzych przez te uſtawne domowe przeciwnoſci.

Jednak choć iuż i na własney Osobie okropnym przypadkiem doſwiadczyliſmy, co może moc Zaslepienia, gdy Złoſliwa przewrotność Cnotę nawet odważnych i ludzkoſcią Ziemie tak Znamienitych ludzi na Swe kończe Złudzić potrafi, w pierwſzych dniach własnie po odnieſioney Ranie, to Zaraz było nayżywſzym Staraniem Naſzym, z iedney Strony przełożyć Woiuiącey Obcey w Kraju Naſzym mocy, że Wina niektorych niepowinna oſtrzyć Zemſty na Wielu przez omamienie tylko grzeſzących, a z drugiey, aby przez udanie Się tych Samych

Dworow na ktorych naywięcey polegać zdała się znaczna część
Obywatelow, uchylonym zostać mogło, cokolwiek Narodowego nie-
ukontentowania było przyczyną.

Alisci w tym samym Roku, gdy po przebytych Woyny,
Powietrza, Buntu Chłopskiego, i osobistych niebezpieczeństwach mie-
lismy iuż dochodzić dni pogodnieyszych dla strapioney Oyczyzny,
Az gorsza jeszcze i od wszystkich naymniey spodziewana wznie-
cila się nawalność. Ozwały się razem trzy sąsiedzkie Chrze-
scianskie Potencye z Pretensyami do naywyżnieyszych i nayobfi-
tszych Państw Rzpltey Części. Tych rozbior między sobą uprzed
umowiwszy sekretnie, tenże wykonali razem w biegu lata
przeszłego, i dopiero po wykonaniu onego, Nam oznaymili że
go czynią, i że naszego Nań przyzwolenia żądaią. Deklaracye
jednosłowne Dworow Rossyyskiego, Berlinskiego, a potym Austry-
ackiego, przez Ministrow Ich u Dworu Naszego rezydujących
podpisane, na dniach 18 i 26tym 7bris nam oddane, są tey wie-
kopomnie dla Oyczyzny naszey, Załosney tranzakcyi monumentem.

W tak nieprzeyrzatym, nagłym i okropnym razie, tey
zasięgnęlismy Rady, ktorą Nam Oyczyste Prawa do Boku przydały.
Tey Rady powodem daliśmy Respons trzem wyż wzmiankowanym
Dworom, ciężkość krzywdy, niesłuszność cierpienia i dotkliwość
Zalu naszego dowodnie oznaczaiący. Tym chętniey ten krok uczy-
nilismy, żesmy nietylko w prawney Radzie naszey własne znay-
dowali czucia i zdania, ale i dla tego że się być sądziemy Stro-
żem Praw i całości Krajow Rzpltey, ktoremu lubo Prawa Narodowe
powierzyć niechciały żadney istotney siły do skuteczney Obrony,
jednak zleciły mu czuwać pilnie na grożące Oyczyznie niebez-
pieczeństwa i o tychże Naród przestrzegać. Co tedy wykonawszy
co Nam powinność Krolewska czynić kazała względem zaymu-
iących Kraje nasze Potencyi; uczyniliśmy razem odezwy do

Gwarantuiących

Gwarantuiących Traktaty i Dzierżawy Nasze Mocarstw, i do innych
wszystkich Chrześciańskich Dworow z żywym przełożeniem Na-
szych Strat, a powszechnych dla całey Europy z tąd wynikaią-
cych Niebezpieczeństw, i żebrzącą prozbą Ratunku, pomocy, i
wstawienia się dla nas i za Nami; a chcąc dać Czas tymże Dworom,
nietylko do wysłuchania, ale i do uskutecznienia prozb Naszych, odło-
żyliśmy złożenie Wielkiey Rady Senatu, z którey już przybliżone
do końca wypełnić miałyby Czynności. Lecz to samo było przy-
czyną trzem Dworom wyżey wspomnionym, podania Nam na dzień
4tym Grudnia jednosłowney Deklaracyi, w którey się u nas podpi-
sani na niey Ministrowie Imieniem Dworow swoich przyspieszenia
powtorney całego Senatu Rady domagaią.

Że Nam, jak nieraz, z martwiącą dotkliwością doznawać
przyszło, jak ciężko cudzey winy Nagana na nas spadać może. Po-
mnażane codziennie i Krajów Rzpltey zaymowanie i tych Szczą-
tków, którym Polska się nazywać jeszcze dozwalaią, już oczywi-
ście na nas obracano, jakobyśmy przez zwłokę kroków do zakoń-
czenia rozrywaiących Polskę Czynności dążących, na siebie winę za-
ciągali pogorszonych Rzpltey nieszczęśliwości. Wydaliśmy zatym O-
kolne Listy Wielką Senatu Radę na dzień 8my Lutego wzywaiące;
lecz i tę Radę poprzedziły nowe Sąsiedzkich Dworow jednosłowne
Deklaracye pod datą drugiego teraźnieyszego Miesiąca Lutego, od Mi-
nistrow tychże podpisane, w których, czego i w jakich wyrazach od
nas wyciągaią, dla czasu tu powtarzać niechcąc, do czytania O-
nychże Was odsyłamy.

Zgromadzony Senat dzielił nayżałośnieysze Duszy naszey
przeniknienia nad onych Osnową. Już zdaią się zapowiadać zgubę
Reszty Kraju i Imienia Polskiego, jeżeli Żądzy rzeczy Sąsiadow Naszych
niedogodziemy, i już aktualnie zbliżaią się zewsząd ku samey
Stolicy Woyska Ich, do wykonania grozb zapowiedzianych. Czytał

tenże

N.

Tenże Senat Responsa Obcych Dworow, ktore nam żadney nie obiecuią pomocy. Bolał wraz z Nami nad opuszczeniem wszystkich innych, ktore upornym milczeniem powtorzone nawet listy i prozby nasze bez responsu zostawuią. A żeby tym dokładniey byliście uwiadomieni o wspomnianych w ninieyszym Uniwersale, Deklaracyach i na nie odpowiedziach, rozkazaliśmy, aby wraz z nim do Akt wszystkich Grodow inserowane były.

Ta tedy iest okropna i niebezpieczna Rzpltey Naszey Sytuacya, własnego Zołnierza i własney Obrony zdawna mieć niechcącey i teraz niemaiącey. Niegodzi się jednak nigdy rozpaczać o Rzpltey, niegodzi się Sternikowi rzucać Steru, niegodzi się Żeglarzom odbiegać Sternika. Oyczyzna Nasza iest to Okręt Nam od Oycow Naszych powierzony, a z ktorego władania rachunek oddać powinniśmy potomności. Choć złamie fala maszty i potarga żagle, choć chciwemu Morzu i drogie skarby przyjdzie wyrzucić, jednak skołataną nawę do portu przybić należy, a przynaymniey go szukać. Ale go bez Seymowey Rady juz znaleść niemożemy, więc ten naznaczaiąc na dzień XIX Miesiąca Kwietnia Roku ninieyszego tu w Warszawie, Seymiki po Wdztwach, Ziemiach i Powiatach tenże poprzedzaiące na dzień XXII, a Generał Ziem Pruskich na dzień XXIX Miesiąca Marca na Mieyscach Prawem przepisanych naznaczamy, z ktorych zalecamy Uprzeymościom i Wiernościom Waszym wybranie na Seym takich Posłow, ktoryby dobrze znali Prawa i krzywdy Oyczyzny iako i okoliczności i potrzeby w ktorych się ona znayduie, i ktoryby według przypadkow za Waszych zleceniem chcieli i mogli potwierdzić, poprawić, odmienić cokolwiek do ocalenia i ulepszenia Rzpltey służyć będzie mogło. Wzywa Uprzeymości i Wierności Wasze, długością cierpienia strudzony, własną krwią niewinnie zbroczony, ale gotowy do darowania.

do darowania wszelkich swych uraz, i zawsze kochaiącey, ktory przytym uprzeymością i wiernością Waszym, nategż Seymiki swoie po Woiewodztwach, Ziemiach i Powiatach znaydować się na zadosyć uczynienie Uniwersałowi temu maiącym, przytomności Ducha S[o]. dla iak nayzbawienniejszego Obrad odprawienia, a oraz dobrego zdrowia i powodzenia życzac, Boskiey opiece wszystkich i każdego oddaie, i ten Uniwersał żeby do wiadomości wszystkich iak nayprędszey przyiść mogł, po Grodach Parafiach i mieyscach zwyczaynych publikować zleca. Dan w Warszawie dnia XXII[o] miesiąca Lutego R[u] Pańskiego M.DCCLXX.III. Panowania Naszego IX. Roku.

Stanisław August Krol

(L.S.)

Credentiales dla Posłow Krolewskich na Seymiki Przedseymowe. Credentiales

Stanisław August z Bożey Łaski Krol Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czerniechowski.

Wszem w obec i każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom Ziemskim i Grodzkim i całemu Rycerstwu Woiewodztwa Brzeskiego uprzeymie i wiernie Nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski Naszey Krolewskiey do wiadomości podaiemy.

Wielmożni, Urodzeni uprzeymie i wiernie Nam Mili. W teraźnieyszych dla każdego z uprzeymości i wierności Waszych widocznych okolicznościach pragnąc iak naydoskonalszey Narady,

Za Zdaniem

Za Zdaniem Zgromadzoney na dniu Ósmym teraznieyszego mie-
siąca Lutego Senatu Rady, Złożyliśmy Seym Extraordynaryjny
na dzien 19ty Miesiąca Kwietnia Roku teraznieyszego tu w War-
szawie. Żeby zaś Intencye Nasze jaśniey każdemu otwarte by-
ły, włożyliśmy Charakter Posła Naszego na Osobę Urodzonego
NN. Aby Nim zaszczycony, Uprzeymosciom i Wiernosciom Wa-
szym objaśnił Żądanie Nasze w Uniwersale i Instrukcyi
Wyrażone, i oraz żeby iak nayskutecznieyj do jednomyślnych
Sentymentow wszystkich Zachęcał umysły. Dobrego przystą-
pienia Uprzeymosciom i Wiernosciom Waszym od Boga Życzemy po-
wodzenia. Dan w Warszawie dnia XXII.o Miesiąca Lutego
R.u Pańskiego M.DCC.LXXIII. Panowania Naszego IX. Roku.

Stanisław August Krol

(L.S.) Antoni Sikorski J.o K. Mci
i Pieczęci W. Korony Sekretarz.

Instrukcya

Instrukcya dla Posłow Krolewskich na Seymiki.

Instrukcya J.o K. Mci P.a N.o Mił.o na Seymik Przedsey-
mowy Poselski dnia XXIII.o Miesiąca Marca Roku teraz-
nieyszego M.DCC.LXXIII.o przed Seymem Extraordynaryjnym
tu w Warszawie na dzień XIX Kwietnia naznaczonym,
przypadaiącey; Urodzonemu Posłowi J.o K. Mci na tenże Sey-
mik z Kancellaryi W. Korony dnia 22.o Miesiąca Lutego
w Roku tymże dana.

Dosyć jasny iest Uniwersał J.o K. Mci P.a N.o Mił.o ktory
Zacnym Wdztwom, Ziemiom i Powiatom Oznaymuie poprzedzaiącą
Radę Senatu dnia 8.o zaczętą, a dnia 15.o Currentis Mensis żeby za-
kończoną, Złożenie Seymu Extraordynaryjnego na dzień 19ty miesiąca
Kwietnia

Kwietnia w tym Roku wyznaczającą. Z tego uniwersału et ex annexis do niego, łatwo każdy pozna przyczyny, które J. K. Mość do złożenia rzeczonego Seymu i w tak prędkim czasie determinowały; ale i potrzeba jak nayprędszego uwolnienia całey Rzpltey od ciężarów i nieszczęśliwości, pod któremi nietylko jęczy, lecz i większych jeszcze obawiać się powinna, jest bardzo widoczna. A zatym zacne Wdztwa, Ziemie i Powiaty mają gotową, a wielkiey w samey rzeczy wagi materyą, do obrady Obywatelskiey na Seymikowym Ziezdzie; toiest obranie z pomiędzy siebie Posłów na Seym wzmiankowany, ludzi znajomością rzeczy i gorliwością obywatelską, uprzedzeniom niepodległą zalecanych; i tych umocowania, żeby o wyrwaniu Rzpltey z tak opłakanego stanu w jakim jest, i o całości jey granic jak tylko będzie można, wraz z Jego K. Mścią zaradzali, pokoy Oyczyznie naszey powszechny przywrócić starali się, oraz na przyszły czas Rząd wewnętrzny poprawą tego, co z obrębów praw wypadło, albo co te prawa przez naciąganie ich do interessów partykularnych przyćmiło i obojętnemi zrobiło, oraz ustawą nowych praw do stałego uszczęśliwienia Rzpltey, i Obywatelów pomocnych opatrzyli.

Z ogłoszenia Bezkrólewia przez Obywatelów w Związku będących, po nim nastąpione, boday pod Słońcem więcey nie praktykowane Królobóystwo, są to dwa ślady, którémi potomność zawsze dochodzić by mogła, jaka bezbożność tego oświeconego Wieku zdarzyła się w Polszcze, i znaleźli się tacy wyrodkowie, że się nie wzdrygali podeptać praw Boskich i ludzkich, a zatym karę Boską na całą Oyczyznę sprowadzili; więc żeby w tey niesławie Rzplta niezostała, i ślady rzeczone tak zatarte być mogły, żeby na potym nikt z tey Oyczyzny synów niemi chodzić nieważył się, jak nayjgorliwsze o to na Seymie staranie urodzony Poseł J. K. Mci na Seymiku Wdztwa swego usilnie

promować

promować ma w Instrukcyi Urodzonym Posłom na Seym, tey Okoliczności Zalecenie.

Na własne JKMći Lra Nro Mści Rozkazanie.

Antoni Sikorski, JKMci,
i Rzeczy W. Koron. Sekretarz.

Instrukcya Krola

Instrukcya Krola na Seymiki Przedseymowe, od JmśćDa Lipskiego Pisarza Łęczyckiego po Województwach Roze słana dnia 22. Febr. 1773o.

Ante Omnia niewzruszonych Obywatelow bojaźnią i datkiem w Żarliwości dla Wiary S. Katolickiey i w Gorliwości dla Oyczyzny na Posłow obrać, ktorym pod Obowiązkiem Sumienia Zalecić.

1mo Aby Zaraz i naypierwey, o Ewakuacyą Woysk Zagranicznych a przynaymniey z Warszawy dopomnieli się, inaczey bowiem to iest pod bronią Radzić i prawo i dostanowienie Zabrania.

2do Aby Dyssydentow ullatenus przynaymniey od magistraturas Legislationis niedopuszczać.

3tio Na Podział Kraju wcale niezezwalać, bo ani mamy nad współ-Braćią prawa w Poddaństwo Ich komu Zapisywać, Ani bydź możemy in propria Causa Judices.

4to O Nadgrodzenie krzywdy Jkmci przez Seym uczynioney, w Uwolnieniu przeszłego Roku Nuncyusza Jmści Durini bez onegoż kromeyi, dopomnieć się; Aby mu była dana niedowłocznie, inaczey bowiem i my dalszey Juryzdykcyi Nuncyaturskiey w Kraju naszym niedozwolemy.

List Prymasa do Xsa Krakowskiego

List Xcia Gabryela Podoskiego Prymasa Korony Polskiey i W. X. Litt.o do Xcia Sołtyka Xsa Krakows., z Gdańska de d. 23. Febr. 1773o.

Powrot

Powrot J.O. W. Xcy Mci do Strapioney Oyczyzny, powszechną wiadomością ogłoszony, niezmiernie mnie ucieszył, radbym ja był jednym z naypierwszych, ktorzy W. Xcą Mość w Granicach Oyczyzny powitali; ale kiedy nieszczęśliwe dla Oyczyzny Losy, tey satysfakcyi ubliżyły mi, żem Ja nawet i w Warszawie powitać niemogł mieć szczęścia, przyimiy W. Xca Mość dobrotliwie tę moią odezwę, ktorą życzę, aby Bog Zastępow użyczył W. Xcy Mci zdrowia jak nayczerstwieyszego i życia jak naydłuższego, potrzebnych Kościołowi Bożemu, nieszczęśliwey Oyczyznie naszey i prawdziwym Przyjaciołom Jego, w ktorych liczbie, abyś mię W.X. Mość stateczniè i nieodmiennie zachować raczył, dopraszam się, zostaiąc z dawnym szacunkiem i poważeniem,

J.O. W. Xcy Mci z Serca Życzliwym Bratem
i Uniżonym Sługą
Gabryel Podoski, Arcy Prymas.

List JmXa Adama Krasińskiego Bpa Kamienieckiego do Xcia Bpa Krakowsk. z Opola d. 23ta Febr. 1773o.

List Bpa Kamienieckiego do Xcia Bpa Krakowskiego

Jeden dzień zabawiwszy w Opolu wyieżdżam na Podole, z tą zawsze Intencyą, żebym mogł powrocić służyć Oyczyznie i Kościołowi; ale przyznam się W. Xcy Mci, że jak prędko żadna Potencya insza procz tych trzech, niebędzie gadała za mną za Oyczyzną, tak wszystkie moie usiłowania, perory w Senacie i Lamentacye obrocą się w pośmiewisko, tak jak się obrociło działanie JmXa Bpa Inflantskiego.

Trzy Potencye o Seym nalegaią, też trzy Potencye Polskę rozbieraią, te same znowu grożą, i na koniec te same każą sobie wierzyć, że nam dobrze życzą; kończę więc W. Xcy Mci racz pokombinować nadzieię pomocy albo pomyślności z opłakanym Stanem Naszym teraźnieyszym.

Usługi

112. Usługi dla Oyczyzny nigdy się niewydrygałem; Ale bardzo wątpię, aby na Seymie z kilku wodtko złożonym, i kilku wybiorkow można skutecznie ustawić; Podział podpisać, to iest Obsequium dla konaiącey Oyczyzny; Niechcieć podpisać, to iest chcieć nawiedzić Syberyą. Dwa złego, Złe bydź Don Kiszotem, jeszcze gorzey upartym, może się przewracać.

Pokoy Moskwy z Turczynem, lepszeby dla nas zrobił uspokoienie, a niżeli Rada nasza Seymowa, Ale i o tym spekulacie różne są wieści. Naród nie ma Oczów, z kędy ma wiedzieć prawdę. Jeżeli zaś będzie ślepo robił, to robota jego zawsze będzie ślepa, krzywa i niedoskonała.

Proszę W. Pana Mu rozważać dobrze wszystkie okoliczności, wcześnie i powoli uważać, co się z nami dzieie.

Jeżeli Oyczyzna musi ginąć, niechaymy jey do tu naszemi rękami, kto ią zabił niech ią pogrzebie, nasze ręce trzeba żeby były czyste przed Narodem i postronnemi Potencyami.

Za powrot iak tylko będzie można nayprędzey; Ale moie żądanie powiadam W. Panu Mu; że Wolę nic nierobić, niżeli się mazać zgubą Wolności, Albo nad nią kondukt śpiewać Pontificaliter.

Oddaię mnie Statecznej Łasce i przyiaźni i żegnam. Przyszlę z Opola moie Reflexye Super Formam Regiminis. A teraz iestem prawdziwy Przyiaciel i Sługa.

W Opolu d. 25tą Febr 1772.

Krasiński
Bp Kamien.
z Warszawy.

Z Warszawy d. 4. Marca

Martius

Kuryerowie do cudzoziemskich Dworow.

Dwor tuteyszy porozsyłał znowu Kuryerow do Dworow Europeyskich z Expedycyami, donoszącemi o różnych naleganiach i naciskach trzech Sąsiedzkich Potencyi do złożenia Seymu prędkiego, a że ten dla Jch pogrożek jest już w niebawnym czasie wyznaczony, przeto doprasza się u Gwarantow pomocy i medyacyi.

Uniwersały na Seymiki wysłane

Wyszły już przed kilku dniami Uniwersały na przedseymowe Seymiki z przyłączonemi do nich Deklaracyami Sąsiedzkich Potencyi i na nie odpowiedziami Ministrow Narodowych dla uwiadomienia całego Narodu o Natarczywościach i pogrożkach na nas wypadłych.

Moskwa przybywa.

Przed kilku dniami przymaszerowało tu kilka tysięcy Woyska Rossyyskiego od Krakowa Częstochowy i innych mieysc, ktore rozkwaterowane jest po przedmieściach Miasta tego, jeszcze i innych Woysk obiecują nam tu przybycie.

Nota o Ewakuacyi Woysk cudzoziemskich.

Ministrowie nasi Oboyga Narodow, podali Ministrom tu przytomnym Wiedeńskiego, Peterburgskiego i Berlinskiego Dworow ex Sancito Rady Senatu Notę; jż ponieważ ex Concluso tegoż, staie się zadosyć woli Jch Monarchow w determinowaniu Seymu na dzień 19 Kwietnia a Seymikow w Marcu, przeto żądają, aby mieysca obradom tym przyzwoite i tuteysza Stolica od Woysk Jch uwolnione były.

Sułkowski radzi gotować Dokumenta do obrony.

Z Odpisu Xcia Augusta Sułkowskiego Wwdy Gnieznińskgo na List okolny Krolewski, czytamy; jż dla niejakiey ochrony Wdztw Wielkopolskich od Woyska Pruskiego niemogł zjechać na Radę Senatu, życzy atoli tym listem aby Ministrowie Narodowi Oboyga Narodow, wszystkie Traktaty, Przymierza, Tranzakcye i dokumenta zebrali, dla okazania dowodow sprawiedliwey całości Państw naszych, a cudzey Uzurpacyi.

114.

Kuryer z Angliy tylko z kondolencyą

Nadbiegł tu przed kilku dniami z Angliy Kuryer do Krola z Respensem, ale tylko z ubolewaniem nad nieszczęściem teraznieyszym Polski, radby do odwrocenia złey dopomodz, ale obawia się powszechney w Europie Woyny, ktorąby chyba sama Prawica Boska uśmierzyć potrafiła.

Austryacy Sandomirz obieli

Z Sandomirza donoszą; iż to Miasto Woysko Austryackie dnia 20o Zeszłego. w Swoią objęło Possessyą.

Moskwa Sekwestruie Dobra Xcia Starosty Rzeczyckieg.

Z Litwy piszą: że Moskwa nietylko Xcia Radziwiła Wdwy Wilenskiego Sekwestrowała Dobra, ale w tenże Sekwestr Obięć poszła wszystkie Dobra Xcia Radziwiła Starosty Rzeczyckiego. Też Listy dodaią, że Woyska Moskiewskie sciągaią ku Rydze.

Slub Krzostowski z Potockim.

Z Wilna piszą; że Jmx Biskup Kijowski zatyski dawał tam Slub JmPannie Krzostowski Podskarbiance Litewskiey z Jmś Pdm Potockim Starostą Tłumackim w przytomności Wielu zgromadzonego Państwa, jako też z Niezwoli Moskiewskiey wypoczywającego tamże JmPdna Rzewuskiego Wdy Krakowskiego Hetmana Polnego Koronno z Synem Starostą Dolinskim.

Nadmorskie Potencye armuią; konfederaci Barskiey w roznych Państwach

Pułaski Rekrutuie.

Cudzoziemskie Gazety prawie wszystkie głoszą; że Francya i Hiszpania mocno werbuią, i swe uzbraiaią Okręty, toż samo czynią i inne nadmorskie Potencye. Konfederaci zaś Barskiey Rzeszowie i niektorzy Rotmmendani, to w Francyi, to w Szwaycaryi, jako też w Bawaryi i Saxonij znayduią się. Między ktoremi w Szwaycaryi JPdn Pułaski ma mieć pozwolenie Rekrutowania Woyska Czyli Regimentu od swego Jmienia. Ale ta Ostatnia powieść potrzebuie konfirmacyi, i Czas ią dalszy bydź prawdziwą lub fałszywą odkryie.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 11. Marca

Zastraszeni tu byliśmy przybyciem pod Warszawę na następuiący Seym po 5 m. Woyska od każdey pretenduiącey Podziału Potencyi, ale Zapytani o to Tychże Monarchow Posłowie, jednostaynie odpowiedzieli; Że bynaymniey o tym niewiedzą, chyba Żeby nowe do tego potym odebrali dyspozycye. A lubo w Ciemności wszystkich do tąd Zdania o losach Polski przyszłych Zostaią, wnoszą iednak niektorzy a Państwy wmowić chcą; Jż Podział Polski Ztwierdzony będzie. Krol teraznieyszy na Tronie utrzyma Się. Temu Z resztuiącey Polski kilka Millionow na Subsystencyą wyznaczone będą. Woyska 15 m. krajowego ustanowią i Żołd dla niego wyznaczą. Na końcu liberum Veto Zostanie Się.

Postrach upada

Wieszczba o przyszłych Losach Polski.

Expedycye na Seymiki Przedseymowe wyszły, a Dwor tuteyszy Zdaie Się niewdawać Się do Seymikow względem Elekcyi Posłow, Zostawuiąc Jch Obranie Samym Wojewodztwom. A lubo Seymiki Rzeczone niebędą pod Konfederacyą odprawiały Się, Seym jednak ma bydź pod Konfederacyą.

Wieść o Seymie pod Konfederacyą.

Poseł Austryacki Graff Ryszkur, i Poseł Pruski Lentulus, obadwa w Assystencyi kilkuset Huzarow tu przybyli. Co o następuiącym Seymie niedobrą Sprawuie wrożkę.

Posłowie Austryacki i Pruski przybyli

O Traktacie między Moskwą a Portą Zawrzeć Się maiącym, mowić tu w przeszłym tygodniu Zaczęto, lecz teraz przez Kuryera tu nadeszłego Z Wołoszczyzny inotuit; Że nic jeszcze względem Pokoju niepostanowiono, Owszem Woyska Ottomańskie Zgromadzaią Się nad Dunay, jako też i Moskiewskie stoiące na Ukraińskich Konsystencyach przez połowę idą na Wołoszczyznę, a przez połowę do Rygi, a na Jch mieysce Rekrutow na Wołoszczyznę od Kijowa pędzą.

Woyska Tureckie i Moskiewskie gromadzą Się nad Dunay

a Na Konsyency

Na konferencyi u Xcia Marszałka W. Koron. Moskiewskiego Posła Zdanie.

Na konferencyi u Xcia Marszałka W. Koron. w przeszłą Sobotę z Ministrami Narodowemi i Cudzoziemskie-mi, kiedy także Xże Jmść Biskup Krakowski znaydował się, Oświadczył JmćPan Stackelberg Minister Rossyyski: iż Monarchini Jego z Potencyami niewchodzącemi do Podziału Polski gotowa pracować skutecznie o Zaspokojenie Oneyże, i przywrócenia do Jey całości; dla czego Seymu złożenie lubo nie sądzi bydź potrzebnie skwapliwe, jednakże Oney nieodradza, gdy tak wymagaią Sąsiedzi. O takim Zdaniu Zaraz przez kuryerow Znać dali Swym Dworom Wiedeński i Berliński Posłowie.

Odpowiedź Branickiemu od Konfederatów Barskich.

Piszą tu, że JPan Branicki doniosł Królowi Jmci z Paryża; iż chciał mieć konferencyą z Jmością Radzącą Oney przybycie do Warszawy na Seym następujący, ale Jmość odpowiedziała, że gdy od Dworu Warszawskiego za Polską Zkonfederowaną niejest uznana, tedy ani w konferencyę wchodzić, ani zieżdżać na Pseudo Seymy niemoże i niepowinna. A pobudzał przez list do Reklamowania Actu Interregni odebrał odpowiedź; iż bez Woli innych Potencyi uczynić tego niemoże.

Austryacy kommendanci na swych mieyscach.

Ze Lwowa piszą, że JmćPan Pergen Gubernator Cesarski, miał z tamtąd przenieść Swą Rezydencyą do Krakowa, a JmćPan Mirowski miał z Swą kommendą iść ku Warszawie, ale za odebraną od Wiednia Dyspozycyą, w Swoich zatrzymali się mieyscach.

Z Wielkiey Polski donoszą, iż kordony Pruskie, znowu znaczną część Województwa Kaliskiego zajęły, i Orłami Pruskiemi zagraniczyli, a furażami i kontrybucyami te, które nie są zagraniczone, bez uproszenia i folgi uciskaią.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 18. Marca

O Stanie krytycznym Rzpltey Polskiey, Zdaią
Dwory Europeyskie Zaradzać i pracować, i lubo okoliczno:
ści w Zamieniu jeszcze ukryte, to wszystko dzieje się z
uporczywości jednych na perswazye drugich. Tak właśnie
dzieje się jak we młynie, gdzie Impet Wody gdy naywięk:
szy do Obrotu wzruszy koło, Zaraz inne pomnieysze w
narzędziu porusza, a gdy cokolwiek w naymnieyszym z
tych pokazuie się Zepsucia, tedy i owe naywiększe Zastano:
wić się musi. Podobnym Sposobem między Dworami Eu:
ropy dzieie się, Że lubo Zgadza się wielu, już Pokoy, i
koniec nieszczęśliwościom Polski uczynić, to ieden ułożeniu tam:
tych przeciwny, całą Zastanawia osnowę, i do nowego Zara:
dzenia Staie się powodem. Seym więc następuiący, po:

Nie Patwa i niezgoda między Gabinetami na iedno Zgoda

zumieią iedni, być uradzony i Wyznaczony końcem uła:
twienia i Zaspokoienia Zamieszków Polski. Inni zaś
tłumaczą go być Celem większey Ruiny i Zamieszania.
Inni przytym konkluduią, Że jeszcze pocierpieć potrzeba,

Porne o Seymie następuiącym Zdania

nim przyidzie Czas według przepowiedzenia Polakom S.p.
Klemensa XIII. Papieża; Salutem ex inimicis Vestris
dabit Vobis Dominus.

przepowiedzenie Klemensa XIII.

Wyszły już temi dniami drukowane mandaty
do Stawienia się tym wszystkim na Sądy Seymowe, kto:
rzy bądź osobiście bądź Radą przykładali się do Akcyi
Królobóystwa.

mandaty na Królobóyców.

Z Włoch ostatnie o Jezuitach niezgadzaią się
listy, jedne bowiem mowią, iż teraznieyszy Papież nakłania
się według Żądzy Domu Burbońskiego do kassowania Jezuitow.
Drugie przeciwnie twierdzą, iż tenże Papież dla desperacyi
innych Dworow, kassować niemoże.

o Kassowaniu Jezuitow przeciw: ne Wieści.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 25.o marca

Process na Supplikacye.

Za Wydanym w Zeszłym tygodniu Processem JmX.a Xdza Poznańskiego Kanclerza W.o Koron. Zaczęte Są Supplikacye po wszystkich Kościołach przed Wystawionym Sanctissimum i Mszą o Duchu S. na Ubłaganie m.tu Boskiego, o odwrocenie wszelkich nieszczęśliwości od Oyczyzny Naszey, o przywrocenie Pokoiu, tudzież aby dał Bóg na przyszłym Seymie Ducha Rady i Mądrości, do Nayskutecznieyszych a uszczęśliwiaiących Oyczyznę Obrad.

Szamocki i Staniszewski Posłami.

Cudzoziemcy na Seymiku przez ciekawość.

Dnia przedonegdayszego to iest 22 praesentis w Kościele XX Augustyanianow, odprawił się przedseymowy Seymik, na ktorym Obrani Posłami JmcPP. Szamocki Chorąży i Staniszewski Sędzia Ziemski Warszawscy. Na tymże Seymiku na Chorze Znaydowali się przez ciekawość; JmX Garampi Apostolski Nuncyusz, Rewitzki Cesarski, Stackelberg Moskiewski Posłowie, Bibikow Moskiewski, Lentulus Pruski Generałowie.

Pułaski i Zembrzuski pozwani.

Wyszły znowu Mandaty o Krolobóystwo Osobne, przeciw JP.nu Pułaskiemu w Urniarach kładziony, a w Czerskim Grodzie Relacya Zeznana, a przeciw JP.nu Zembrzuskiemu w Grodzie Płockim.

Furaż na Prusaków i Exekucye Wygor.

W Wdztwie Łęczyckim Woysko Pruskie, postanowiły, iż wiele kto brał Beczek Soli Suchedniowey, tyle dać ma Żyta Ćwierci Warszawskiey miary, a Jęczmienia od każdey Beczki Soli po 7 Ćwierci, Owsa po tyleż, Krup po garcy 2, Siana po Pudow 7, Słomy po podwod 5, i taki furaż co trzeci miesiąc dawać maią, ktoby zaś nie dostawił, tedy ile ćwierci do wymierzenia, tyle na Exekucyą ludzi mieć będzie, ktorym każdemu oprocz Wiktu po zł 2 Captain a Under Officerowi zł 4. Officerowi zaś po Talarowi jednemu.

Jest tu odgłos,

Jest tu odgłos, że między Peterburgskim i Berlińskim Dworami d. 15ª praesentis Alians miał się odmienić, gdy drugi z Francyą miał go zawrzeć Sekretnie.

o Odmianie Aliansu.

Słychać i to, że niektóre Stany Imperii, manifestować się miały przeciwko trzem Potencyom Kray Polski bierzącym.

o Manifeście Stanów Imperii.

Z Ukrainy smutną ale pewną odbieramy wiadomość, że w Berdyczewie, Winnicy i po innych na Ukrainie miey=scach, co przedtym a bardziey niedawno pozwolili Uniaci przez przymus Moskwy tam stoiącey, odprawiać Schyzma=tykom nabożeństwo w swoich Cerkwiach, to teraz Schyzma=tycy od tychże Cerkiew wcale Uniatów oddalili i odpędzili, a z tych niektórzy prześladowania boiąc się, przyimuią Schyzmę.

Schyzmatycy odbieraią Cerkwie.

Z Podola donoszą, iż już zapewne między Portą a Rossyą Traktat Pokoju nie doszedł, z przyczyn wielu ale z tey nayBardziey zabranego kraju w Polszcze, i już między obie=ma Woyskami utarczka na tey Stronie Dunaju była, gdyż 6^{m} Turków przeprawiwszy się, magazyn jeden Moskiewski spalili, i przy nim 1000 Moskwy wycięli, ale i samych Tur=ków ledwie połowa uszła, gdy otoczeni od Sukkursuiącey Moskwy zostali, nie maiąc od swoich odsieczy.

Moskwy zginie 1000. Turków ——— 3000

Z Paryża de 26ª Elapsi piszą, że Pani Ceron, Pani urodzenia zacnego w Prowincyi Turenskiey, dnia 26° Januarii zaczęła Rok Życia swego setny, który dzień osobliw=szą okazałością postanowiła uczcić, jakoż zaprosiła na ucztę 50 Dam i 51 Mężczyzn, z których nayStarszego dla siebie za Kompana i spół Gospodarza obrała, w całey zaś Kompanii młod=sza znaydować się nie mogła tylko lat nayMniey 50 maią=ca. Po obiedzie cała Kompania weszła do inney Sali wspa=niale przystroioney, gdzie wyborna zaraz zabrzmiała Kapela.

Dama Ceron w 100 Lecie Obchodzi wesoło Swoy Wiek Zaczęty.

120 Kapela, JmPani Cerow naypierwey z Swym Podgospo-
darzem Zaczęła Tanice, po niey inne parami skonczyły
przy obfitości rożnych delikatnych Napojow.

Z Wiednia piszą, Że tam powrocili Jnżynierowie
Chcę Austryakow miesca Krakowa i Kamienca. Z Polski, ktorzy upewnili Cesarstwo, iż dla ubezpieczenia i
Obrony nowey Possessyi w Polszcze, koniecznie potrzebne są
dwa Place Krakow i Kamieniec. Trzeto spodziewają się tam,
Że o tych dwoch miastach dla przyłączenia ich do Swoiego
Cesarz Spodziewany w Polszcze. działu pomyśli Austryackie Woysko. Cesarz też ma wyie-
chać w Miesiącu przyszłym dla przeyrzenia Zabranego Pol-
skiego kraju.

Z Konstantynopola de 9 7.ᵃ labeny piszą; Iż Por-
ta pozyskowała mocno z Armistitium teraznieyszego,
Porta przez czas Armistycyi Zmocniła Swe Siły ponieważ pomnożyła mocno swe Siły Woyskowe, na lą-
dzie i Morzu. Woysko jest w dostatecznym komplecie,
a Flotta w gotowości wypłynienia na Morze. I co
do tąd była nadzieja Pokoju z odmowioney potrzeby
była nadzieia Pokoju Zakupnienia Zboża od Europeyskich kupcow od nich
ofiarowanego, to teraz już bez ochyby znowu
spodziewana Zaczęcie Woyny, kiedy wszystkim Eu-
ropeyskim Okrętom nakazane jest Szaffowanie
potym upadła. 50m Łasztow Zboża, a do rożnych Baszow po-
stano, aby w gotowości 100m Woyska Za pier-
wszym Rozkazem mieli do ruszenia. W samym
Zaś Konstantynopolu wszelka panuie Spokoyność przez
wielką czułość tuteyszego Rządu, w oddalaniu i naymniey-
szey okoliczności, ktoraby Spokoyność publiczna Zamie-
szać mogła.

List Okolny.
Z Warszawy.

List Okolny

List Okolny Krola JMci do Senatorow.

Stanisław August Z Bozey Łaski Krol Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki, Kijowski, Wołynski, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski i Czerniechowski.

Wielmozny Uprzeymie Nam Miły.

Jeszcze od Roku 1767go w takiey Zostawaliśmy troskliwości o dobro powszechne tey Rptey a wraz ukochaney Oyczyzny Rządom naszym powierzoney, juz to Uprzeymości Waszey wiadomo było na ow czas Z Listu Okolnego, przed Seymikami Elekcyi Posłow na Seym Extraordynaryiny do Uprzeymości Waszey pisanego.

Przy dzisieyszym prawdziwie opłakanym Stanie Całey Polski i W. X. Litewskiego co się Z nami dzieje, jako Zewszad Serce nasze Oycowskie Cierpi, poźnie tego nieuprzedzoney uwadze i dobremu Obywatelstwu, a Oraz przezorności Uprzeymości Waszey poruczamy.

W Czasie ktory na Złozenie Seymu dla uleczenia Ran, Swobodom, Prawom, bezpieczenstwu publicznemu, z nam samym Zadanych, Sprawiedliwie był potrzebny, Staraliśmy się uprzątać do tegoz Seymu wszystkie przeszkody, tym Czasem jednak przymuszeni jesteśmy wszystkie myśl obrocić na Zaspokojenie Pretensyi do Rptey trzech Dworow Sąsiedzkich, i niezbawnie wszystkie Stany Zgromadzić.

Dowiesz się Uprzeymość Wasza o tym wszystkim Z Uniwersału naszego i Instrukcyi Z Kancellaryi Koronney na Seymiki Przedseymowe wydaney.

Poznasz i to Ze pełnienie Obowiązkow Krolewskich od początku Panowania Naszego, niemiało w Sobie i do tąd niema,

tylko

f.

tylko usilne staranie, żeby od Państw Rzpltey wszelkę nie-
szczęśliwość oddalić. Żądanie zatym nasze jest, żebyś i Uprzeymość
Wasza, na Seymiku dnia XXII miesiąca Marca przypadaią-
cym, za prawidło rozum i sumienie maiąc, przez miłość Oy-
czyzny do uspokojenia jey jako nayprędszego przykładał się,
i intencye nasze całym kredytem i powagą swoią wspierał.
Dobrego przytym zdrowia Uprzeymości Waszey życzemy.
Dan w Warszawie dnia XXII miesiąca Lutego Roku
Pańskiego M.DCC.LXX.III. Panowania naszego IX° roku.
Stanisław August Krol.

Odpis Xpa Krak. Prymasowi

Odpis Xcia Sołtyka Xpa Krakowskiego, Xciu Io-
dośkiemu Prymasowi. Z Warszawy d. 4a Martij 1773°.

Uprzedziłeś W. Xca Mość moie dla siebie obowiązki,
pełne uszanowania godności, a szczerego przywiązania do swey
osoby, łaskawym pisaniem de 23a elapsi, wyrażaiąc ukonten-
towanie swoie z powrotu mego z niewoli, ktory dowod znosi
wszystkie opaczne relacye, ktore tu od zazdrosnych zastałem,
a gruntuie mię na dalszy czas w pożądaney dla Kościoła Bożeg[o],
Oyczyzny, i dla nas samych między nami konfidencyi.

Dałem się uprzedzić nie przez niedbalstwo, zapo-
mnienie i inne przyczyny, lecz szczegulnie przez ustawiczne za-
trudnienia, ktore doskonałość W. Xcy Mci, po pięcioletnim mo-
im oddaleniu się z kraju, łatwo wnosić może, i moią opie-
szałość darować mi, za ktorą nayuniżeniey przepraszam a
rownie za wyrażenia jego dzięki.

Budowałem się nieskończenie i Bogu dziękowa-
łem, czytaiąc Copią Listu W. Xcy Mci, do Nayiaśn° Pana pisa-
nego, niechay usztymocnić Boskа Stwórca W. X. Mość i
na dalszy czas pomnaża gorliwość dla Wiary S., a gorliwość

dla Dobra

dla dobra Oyczyzny naszey.

Nieuwiadomiasz mię W. Xca Mość, czyli tu Ziedziesz lub nie, na następuiący Seym. Głos tylko publiczny uczy mnie; jeden, że wcale niemasz pewnosci przyiechania, drugi, że będziesz musiał przybydź, za mocnym Posłow Trzech Dworow Konfederowanych na zgubę naszą Naleganiem.

Pozwolisz W. Xca Mość, abym Zaszedł w tym punkcie przyrzeczoney po tyle kroć między nami Otwartości.

Jezeli W. Xca Mość masz obowiązki bydź posłusznym Ukazowi którego Dworu Zagranicznego, i ten Ukaz miałbyś wypełnić; to Radzę, proszę, i na Miłość Boga, Wiary i Oyczyzny zaklinam, abyś nieprzyieżdżał; albowiem nie tylko byś zgubił Wiarę, Oyczyznę, ale i Duszę swoią, pierwszy będąc do dania Votum, a zatym i przykładu innym. Jezeli Zaś W. Xca Mość natchniony i oświecony Swiatłem Ducha S.go będziesz miał Żarliwość dla Wiary i Kościoła Bożego, a gorliwość dla Dobra Oyczyzny, przybyway, pospieszay i przylatuy jak nayprędzey; w czym ci nieodwłoczną donoszam się Rezolucyą.

O mnie zaś W. Xca Mość bądź gruntownie upewnionym; iż przeszło pięcioletnie więzienie, bynaymniey nieumnieyszyło we mnie, wyżey wyrażonych Żarliwości i gorliwości, owszem ludzę się iż pomnożyło, tako też i Serdecznego a Respektuiącego do W. Xcy Mci przywiązania i uczciwego Uszanowania, w których zostawać pragnę na zawsze. etc:

N 5. Pewnie W. Xca Mość, będziesz pisał listy na Seymiki; pewnie od Różnych partykularne listy i ustne pytania mieć będziesz, co czynić w tym opłakanym Naszym Stanie. Racz W. Xca Mość z moim Zdaniem, daleko ważnieysze i poważnieysze swoie złączyć, zalecaiąc jak nayspilniey listownie i ustnie,

Żarliwość

Żarliwość dla Wiary S. i Gorliwość dla Oyczyzny. Sudziez aby jak naygodnieyszych ludzi na Kolleyską Funkcyą wybierano. Z ludzi bowiem Cnotliwych, możemy się wiele dobrego spodziewać, A po Złych, Ostatniey Zguby i Approbaty wszystkiego Złego, od Występnych Żądanego, obawiać się należy.

List Jmci Xa Bpa Krakows: do Wdztw.

List Xa Bpa Krakowskiego do Wodztw na Seymiki Przed-Seymowe. Z Warszawy d 8a Marty 1773o

Jaśnie Oświeceni, Jaśnie Wielmożni, Wielmożni,
Moi Wielce Mości Panowie i Bracia.

Statecznym Moim, a zawsze mi naymilszym było Zachowaniem, JJOO. JJWW. WW. WMciom Panom, na Obrady Seymikowe Zgromadzonym, powinne oświadczać uszanowanie. Tym chętniey i skwapliwiey to wykonywam, na Wyznaczonym od Mciu Ziedzie Ich na dniu 22gim bieżącego Miesiąca przypadającym, że Zacnych moich współObywatelów, po przeszło pięcioletniey niewoli mam honor powitać, i nayobowiązanszę JJOO. JJWW. WW. WMciom Panom wyrazić dzięki, żeście Instrukcye na Seym Ordynaryjny 1769o lubo niedoszły, łaskawą troskliwością o moie uwolnienie napełnili.

W Interessach publicznych, które są celem Zgromadzenia Seymikowego, jako świeżo przybyły, ucząc się dopiero Stanu toczących się rzeczy, otwierać Zdania mego nie potrafię, większe światła mając w tey mierze JJOO. JJWW. WW. WMciow Panowie, rozważaiąc okoliczności i wypadki w oczach Ich przez lat pięć zdarzane, a mnie uwięzionemu niewiadome.

Krytyczniejsze Interessów Rzpltey położenie, wyższych do Ratunku wyciąga przymiotów. Niemogło być nigdy okropniejsze jak dzisiay. Wszyscy JJOO. JJWW. WW. WMciow Panowie ozdobieni jesteście wielkiemi talentami; podług zwyczaynego jednak

Rzęlu

Ręki Boskiey Szczęśliwie, Znaydziecie między Sobą którym Się obficiey dostały. Jeżeli kiedy to teraz naybardziey, potrzebuie Oyczyzna Nasza, mężów naywiększey Cnoty, doskonałego Oświecenia, i pełnych doyrzałey Rady; abyście takowych J.OO. Jaśn. WW. Wmość Panowie takowych z pomiędzy Siebie na Seym przyszły wysłali; z osoby moiey nayusilniey upraszam, oraz łasce i przyiaźni Ich polecaiąc Się, Zostawam z powinnym poważeniem i przyzwoitym Szacunkiem

J.OO. Jaśn. WW. WMMMciwych Panow i Braci &c.

Manifest JW. Jmci Pana Krajewskiego Instygatora Koron.go przeciw piszącym Się na Bezkrólewie, podany d. 11a Marca 1773o. — Manifest Krajewskiego

Przed Aktami Metryki Kancellaryi Mnieyszey Koron. Osobiście stanowszy Urodzony Stanisław Kostka Krajewski, Instygator Koronny, i dopełniaiąc co mu jest zlecono per Resultatum Rady Senatu w Miesiącu Swieżo zeszłym Lutym odprawioney, względem zaskarżenia niezgodnego z Boskiemi i Ludzkiemi Prawami tych wszystkich Obywatelów Rzpltey Krolu, którzy w Konieczny Sub d. 9a Aug. 1770o A.o uformowali pod Jmieniem Aktu Interregni, bezbożny i zuchwały paszkwil, a potym po niektórych Grodach od Akta przyimować grozliwie rozkazali, wykonywa powinność." Manifestuie Się za tym i protestuie przeciwko tym wszystkim, którzy na wzmiankowane Bezkrólewie pisali Się albo zprzysięgali, i od niego zaniedbywaiąc pokazaney Sobie przez dobroć Krolewską in Circularibus drogi do wyiścia z tak niesprawiedliwey Roboty dotąd nieodstąpili, i przez Rewersa do Kancellaryi Respective Narodowych oddane niezrzekli, lub przed Seymem następuiącym niezrzekną Się; Deklaruie Się dopraszać u Stanów Rzpltey

na przyszły

na przyszły Seym Zgromadzonych, Sprawiedliwey i w miarę występków kary na twarzących w Zuchwałości, jako też o Eliminacyą z Ksiąg i palenie rzeczonego Aktu Bezkrolewia i wszystkich inszych Pism do niego sciągających się. Powiększenia zaś niniejszego Zaskarżenia gdy tego potrzeba wymagać będzie, Zachowuiąc sobie.

Stanisław Kostka Krajewski
Instygator Koronny.

Excerpt Listu Cesarza do Krola

Excerpt Listu Jozefa IIº Cesarza Niemieckiego do Krola JMci Polskiego, Z przyczyny Smierci Xięcia Poniatowskiego. Z Wiednia d. 13ª Martij 1773º.

Je pleure Sa Mort Come celle de mon Ami. Sa perte me coute autant qu'elle coutera à Votre Majesté; Mais ma Philosophie n'est pas auſsi forte que la Sienne, pour Supporter cette perte avec autant de resignation; Ou plutôt le Ciel n'a pas daigné encore pour rendre ma memoire immortelle, comme celle de Votre Majesté, me prouver par tant de revers. Mais nous vivons dans un tenes où l'On est contraint de mettre tout contre tout.

Relacya Pozwu Kudawskiemu

Relacya położonego Pozwu na Seym JMci Panu Kazimierzowi Kudawskiemu.

Actum in Arce Cremensi Sabbatho post Dominicam Reminiscere

Reminiscere Quadragesimalem, Videlicet die 13a Mensis Martij Ao. Dni 1773io.

Ad Officium et Acta praesentia Castrensia Capitanealia Cernensia, personaliter Veniens Ministerialis Regni Generalis, Nobilis Felix Jablonski, Authenticus et Juratus, palam publiceq Recognovit; Quia ipse Citationis huja infrascriptae Literarum Mandati, Copiam Sigillatam pro Judiciis Comitialibg Varsaviae Celebrandis, legitime Spectantem ex parte infrascriptae Partis Actoreae, contra Citatam inferius Nominatam partem, Sigillis Majoris Cancellariae Regni et Magni Ducatus Lithvaniae munitam, Manibus Illrum Secretariorum S.ae R.ae M.tis Subscriptam, Editam de tenore tali:

Stanislaus Augustus Dei Gratia Rex Poloniae etc. Tibi Generoso Casimiro Pulaski, de Persona, Causa infrascripta Bonisq Tuis Generaliter Omnibus mandamus, ut Coram Judicio Nostro Comitiali Varsaviae proxime Celebrando, a positione praesentis Citationis Nostrae, Recte in Sex Septimanis, Seu tunc dum et quando Causa praesens, ex Regestro Vocandarum Causarum publico, ad judicandum Acclamata inciderit, personaliter, Legitime ac peremptorie Compareas, ad Instantiam Generosorum Instigatorum Regni et Magni Ducatus Lithvaniae ex Munere Officij Sui Agentium, Eorumq Delatorum Generosorum Joannis Osmialowski et Francisci Przewuski Actorum. Qui Te insistendo Legibus Regni et Senatus Resultatorum, inhaerendo Visionibus et Obloutionibus Citant, Seu potius ad incidentiam Causae ex Actoratu et inscriptione modernorum Actorum, contra Generosos Stanislaum Strawinski, Valentinum Lukawski, aliosq Criminis Regicidij inculpatos, in praedicto Judicio Nostro Comitiali dependentes, adcitant de, et Super eo; Quia Tu, nescitur quo ex motivo et Odio, contra Serenissimum Regem Poloniae ductus, executionem

execrabilis

execrabilis facinoris Regicidii, praefatis Gmsis Strawinski et Lukawski Commisisti, cumq in finem Mandata tua ad Gmsum Lukawski dedisti. Qui Gmsi Strawinski et Lukawski cum aliis Complicibus, atrocissimum Crimen Regicidii Aº Dni 1771º 3ª 9bris hic Varsaviae in Serenissima Regia Persona expletes, in Eandem Sacram Personam Sacrilegas Manus injecerunt, Variaq Scelera et Conatus in Visionibus et Obductionibus Officiosis fusius expressa, futuro in termino proponenda et deducenda, in Saepefata Serenissima Regia Persona, Illiusq Aulicis et Curiensibus perpetrarunt, praefatamq Sacram Personam interficere (: Nisi illam Deus Omnipotens Salvasset :) Voluerunt. Post vero perpetratum hocce Crimen, Cum dictis Gmsis Strawinski et Lukawski Principalibus Regicidis Communicationem habuisti, ipsos pecuniis juvisti, nec Cum apud Te in Tortalitio Czestochoviensi fuerant, eosdem detinuisti, fautorq ipsorum extitisti, et primariam Complicitatem Criminis Regicidii in Se traxisti. Qua propter Citaris Sive aditaris ad Videndum et Audiendum, Te Criminis Lesae Mttis Regiae, Reum esse adinveniri Ac declarari, et pro Ejusmodi nefando Crimine, poenas Criminales Severissimas Super Te extendi, Caeteraq omnia, quae Jus et Justitia postulaverit, hac in Causa dici, Statui ac Sententiari, Citaris Sive aditaris. Sis igitur pariturus, Terminum Attenturus, et ad praemissa judicialiter Responsurus. Datt. Varsaviae 8 5º Martii 1773º Aº (: Locus Sigilli Majoris Regni :) (: Locus S Mjris M.D.L. :) Antonius Sikorski S. R. Mttis et Sigilli Mjris Regni Servus mpp Josephus Dulęba Praefectus Artium Ilg Brestens Lithvaniae, S. R. Mttis et Sigilli Mjris Magni D. Lithvaniae Serius

Ad Bona Villae Winiary, Curiamq ibidem Sitam, die hodierna in Actu Contenta, in praesentia Nobilium Adeo Morawiecki, et Joannis Matyjewski, Exportavit, posuit, et de positione eidem

Nobili

Nobili Morawicki Bonorum Winiary Administratori ad manus tradendo, notificavit, de quo praesentem fecit Relationem.

List Lipskiego Kasztelana Łęczyckiego do Mniszcha Grafa Wielkopolskiego.

Pamięć Żalu JW. Wmć Pana, nad Stratą nieodżałowaney S. p. Żony Jego, na Złocie i Srebrze wybitą, na dniu wczorayszym z Rąk JP. Wa Poniewskiego odebraliśmy, Za co wiernie oddaiemy dzięki Razem i upewnienie szczere, Że pamięć Naszą (: ktorą chyba Śmierć Sama zgładzić :) o Duszy, w Życiu na Nas łaskawey Pani, od czasu zaraz powziętey wiadomości Żałosney, na Sercach naszych zapisaliśmy. Teraz przystępuię do tego, co Obywatelskie JW. Wmć Pana Myśli dotknąć i pomnożyć może.

1mo Ministrowie trzech Dworow Sąsiedzkich, zgodnie na przeciw Krola i Jego Starey Familiy (: jak to i przedtym na Zdradę naszą czyniono :) powstaią i mowią, a przeciw

2do Zgadzaią się wszyscy trzey, a przynaymniey do tego, Żeby Jenże porosłał się na Tronie. Chcą jednak

3tio Jego umnieyszenia Władzy. Dla tego

4to Życzą aby Posłow Obrać, do ułożenia Nowego Rządu Zdolnych, ktoryby, razem obcięli władzę krolewską, razem tymże Sąsiadom był przygodny bo Słaby. Jeżeli tak będzie, tedy widocznie wnieść można; Że chcą, by i Krol i Naród między z Sobą w Zgodzie i jedności niebyli, a tak ieden bez drugiego byli Zawsze Słabi.

5to Gruchnęło tu było, Że Moskwa już Sobie niezyczy Seymu, a ta pogłoska gruntowała się na przebiegaiącym kuryerze z Peterburga do Wiednia a z tamtąd do Berlina. Lecz

upewniony

List Lipskiego do Mniszcha

Były numismata złoty wagey ✝ à srebrny Na ktorych, po iedney Stronie, herby Mniszchow i Brühlow, z napisem nad niemi: Ad perenn: memoriam, Sinc: Conjug: doloris, Georgius Comes de Mniszech, Maestissimus Maritus, hoc Numisma excudi fecit. a w koło tego: O! beatam mutui fideliq amoris Constantiam.

Po drugiey Stronie: Maria Amalia Comitiss: de Brühl Nata d 10. July 1736o. Dixit pietate, Virtutibq Clara. Obiit d 30o April 1772o. Cineres Terris, animam Coelis donavit a w koło tego: Non moritur, nam fama ejs in Aevum florebit

upewniony jestem, że owszem Wrażony Kuryer pobiegł z Ultimatum, aby tenże Seym nawet i mocą gdy tego potrzeba będzie, utrzymywać.

6to. Cieszyć mnie tu chcą, że Dwór Wiedeński ma być znowu Nam Sprzyiaiący, że na ułożenia Francyi przystaie, że oraz przyrzekła dać zupełną w krajach swoich Emigrantom ochronę i pomoc. JWWMPan tam bliższy, pewnie o tym Wiadomszy byłbyś, a przeto łatwiey osądzisz, do jakiego Stopnia Zaufać Dworowi tamtemu można, w czym ieżeli łaska, i mnie oświecisz. Już ja bowiem w Wiedniu, nie mam żadney wcale ufności, tak dla świeżych jego z Nami postępków, jako też dla chełpiącego się tuteyszego Dworu, iż mieć sobie w krótce wydanych będzie przez Wiedeń, podpisanych na Bezkrólewie, ospławie Kutaskiego.

7mo. Składu Rządu nowego, już w Gabinecie JPan. Stackelberg, układać. Kanclerz Poznański i Wileński Bpi, Wwda Gnieźnieński, Podskarbi W. Koron. i Marszałek Nadworny Litewski.

Młodziejowski. Massalski. August Sułkowski. Wessel. Sierakowski.

8vo. Congress w Bukareszcie już zerwany. Armistitium które się 19a kończy, nauczy Nas o obrotach Tureckich jakie im przepisze Francya.

9no. Mandaty porozsyłane Królobóycom, nawet i Kutaskiemu, powinien by jak nayprędzey przeciw temu zanieść manifest. Na koniec polecam mnie Stateczney przyiaźni.

JWWMMWMPana z Serca Życzliwy
Brat i Uniżony Sługa
Tadeusz Lipski

W Warszawie d. 15a Mart.
1773o

Regestr

Regestr Konfederatow Barskich Za granicą
z 19a martij 1773o Spisany.

W Bawaryi
w Munnich.

Krasinski Podkomorzy Koronny Marszałek Generalny Konfederacyi Koronney
Xże Radziwiłł Wwda Wilenski.
Suffczynski Kasztelan Czerski.
Potocki, Podczaszy Litewski Regimentarz Generalny Konfederacyi Koronney
Potocki Starosta Kaniowski.
Xże Radziwiłł Starosta Rzeczycki.
Xże Hieronim Wwdzic Wilenski.
Konarski Kasztelanic Bielski.
Stoinski
Ucyski
Domański.
Markowski.

W Lańcucie.

Pac Sta Ziołowski, Marszałek Generalny Konfederacyi Wo Xa Lito.
Tarnowski.
Karczewski.
Lninski.
Purkamer
Kurzynski
Tarnacki.
Wereszczynski.
Chreptowicz.
Suchodolski.
Łopuski.

w Francyi w Paryżu

Wielhorski Kuchmistrz Litewski.

Oginski

Regestr Konfederatow Za granicą

Ogiński Hetman W. Lit.
Mięczyński, Sta Łosicki
we Nancy
Kułaski Marszałek Łomżyński
Na granicy Francuskiey
Sapieha, Regimentarz Partiey Litews.
Bohusz Sekretarz Gniney Konfederacyi Litewskiey
we Wiedniu
Dzierzbicki Mszałek Łęczycki
Morstowski Mszałek Wieluński
w Saxonij
Marowiecki Mszałek Dobrzyński
w Bańskie
Medeksza Podkomorzy i Mszałek Kowieński

Manifest Wdztwa Kijowskiego

Manifest Obywatelow Wdztwa Kijowskiego przeciw Seymikowi, Seymowi przyszłemu, i Podziałowi w Zytomirzu d. 22 Marty 1773.

Gdy co raz większe w Oyczyznie wzmagaią się niebezpieczeństwa, gdy od Nich ani mieysca Obradom publicznym wyznaczone, ani osoby do Nich potrzebnie należące, nie są wzięte, ani z granic Polskich woyska exotyczne są wyciągnione, niepozwalaią na Obranie Posłow, aby ci, przymuszeni mocą niepotwierdzili i nieprzyspieszyli Zguby Rpltey; Maiąc z Nayiaśnieyszym Domem Austryackim Krolami Węgierskiemi Traktaty nayuroczyściey poprzysiężone, że ani Rusi, ani żadnych Państw Rpltey Polskiey, pretendować pewnie; Znaiąc Traktaty z Rosyą Oznaczaiące tym Państwom granice; Czytaiąc Deklaracyą Nayiaśnieyszey Imperatorowy Rossyi R. 1764. podaną, że

Żadnego

Żadnego czynić niebędzie Prawa do Rusi Polskiey i Litewskiey; Maiąc Traktaty poprzysiężone z Nayiaśn. Krolem Pruskim wzmiankuiące ktore do jakiego Państwa należą mieysca; Czytaiąc Deklaracye 1700, 1701° Oyca Nayiaśn.° Krola Jmci Pruskie° i Samego Krola Jmci w R.u 1764 tym dane, że do Prus Kpltey Polskiey Żadnego niebędzie formować Prawa. Wzatym ufać należy, że tak Wielcy Monarchowie pamięni poprzysiężonych przez Swych Przodkow Traktatow i Swich własnych Deklaracyi; niezechcą Kpltey krzywdzić, i kraie Jey między Siebie rozbierać, ktora Żadney do nieukontentowania i Urazy niedała przyczyny. Przeto Comparentes, na tę Stratę, i na żadną Rządu publiczne° odmianę niepozwalaiąc, na podanie Marszałka Seymikowego i nabożow niezgadzaiąc się iednomyślnie pod miłym i ukochanym od Obywatelow Zagaieniem W.° Jmci P.na Michała Steckiego Podkomorzego Kijowskiego, o nieważność Seymiku teraznieyszego manifestuią Się, prosząc o tey Manifestacyi do Akt nineyszych Grodzkich Żytomirskich Zapisanie. Datt w Żytomirzu d. 22.a Marty 1773.°

Stanisław Kruszyński, Sędzia Z. Żytomirski.
Jozef Stecki, Sędzia Z. Łucki.
Felix Złobocki, Stolnik Kijowski.
Michał Trzciński Cześnik Kijowski.

&c. &c. &c.

Manifest Woiewodztwa Wołyńskiego podobny pierwszemu uczyniony w Łucku d. 22. Marty. 1773.° — *Manifest Wudztwa Wołyńskiego*

Postanowiwszy Się Obywatela, WW. JchmP.t Urzędnicy Wdztwa Wołyńskiego Zadawnieni Obywatele, niżey na podpisach wyrażeni, nie dla Żadnego Partykularnego Zysku lub nieukontentowania, ale postrzegłszy, poruszenia Praw i Swobod Polskich ustaw, i iuż prawie ostatnie Kraiu Całego Zniszczenie, a tak Opłakanym Oyczyzny Swoiey Stanem przerażeni i do Żywego tknięci będąc, takowe Nineyszą

jak nayurocześciey

jak nayuroczystsze Zaniosą Oświadczenie; Iż lubo Uniwersałem
JKMci 1.ᵃ W. Mies.ᵒ dzień dzisieyszy do Obrania Posłow z Prze-
świetnego Wiadztwa na Seym przyszły Warszawski iest naznaczony,
i lubo podczas nawet Spokoyney Rpltey Seymy i Rady dla
Kraiu Są pożyteczne, tym potrzebnieysze to pewnie byłyby
w teraznieyszym krytycznym Rpltey Stanie. Ale gdy Prawa
tejże Rpltey dla tym Większego Wolności Szlacheckiey ubespie-
czenia, mieysca Seymikow i Seymow od wszelkiego Woyska,
Kray zaś cały od wszelkiego Cudzoziemskiego Zołnierza, wolnym
mieć chciały; Jakoż z powodu tego Prawa, in Rezultato Senator-
skiey Rady też same wydaią się Żądania, przez Ministrow Polskich
Ministrom Postronnym w Odpowiedzi na Deklaracyą Ich Dworow,
2ᵃ Febr. 1773ᵒ podaną, oświadczone. A że nietylko Prawu temu,
i Żądaniu Rpltey zadosyć się niedzieie, ale owszem Oczywiście
widziemy, Że Woyska postronnych Potencyi wkroczywszy w Kray
Polski, Znaczne Części tegoż objowszy, i coraz bardziey ieszcze Roz-
szerzaiąc się, do mieysca nawet Stołecznego Obrad całey Rpltey
zbliżaią się; przeto chcąc mieć tak Zbawienne Prawo w jak nay-
ścisleyszym zachowaniu, nietylko tu w Wdztwie naszym, ale i gdzie-
kolwiek takież Seymiki pod bronią Zołnierzy lub boiaźnią onęy odpra-
wić by się miały; Więc jako Są z obowiązkiem Prawa niezgadzaiące
się, owszem całości Rpltey, Wolności i Swobodom Szlacheckim Szko-
dliwe, tak Za czcze i nieważne takowe Obrady mieć chcą i bydź
Rozumieią, prosząc to Oświadczenie Actis Connotare. Datt w
Lublinie d. 22ᵃ Marty, 1773ᵒ

Relacya o
Proroctwie

Relacya o dawnym Proroctwie w Szląsku
Jest pewna Rzeka nazwana Lante, niedaleko Hirzberku
w Gorach Szląskich. Ta Rzeka niejest Szeroka ale bystra i zawiera
w Sobie moc Ryb. Dnia 9ᵒ Marca Roku teraznieyszego 1773ᵒ
Zatrzymała Się

Zatrzymała się Rzeczona Rzeka od godziny 5tey z Rana aż do 9tey Wieczorney. Wszystkie Młyny niemełły, i wszystkie Ryby uciekły tak daleko iż ludzie tysiącami one brali.

Teraz wystąpię się do Proroctwa.

Jest w Kronikach Slązkich napisano, iż przed Sto trzydziesto Lat pewny Bogobojny Starzec, Zostawił Sukcessorom Swoim pismo, w którym On wyraża, iż wzmiankowana Rzeka Lunte, trzy Razy w Swym biegu Zatrzyma się; Pierwsze Zatrzymanie Znaczyć będzie Straszne Powietrze, co i Nastąpiło. Drugie: iż Kray Slązka, odmieni Pana; i to się Ziściło. Trzecie które teraz było, ma bydź Znakiem Rozlania Krwie nayprzykszego, które wyniknąć będzie z Połnocnych Krajów i z Polski. Iż że Dom Austryacki utraci wiele Krajów, Polszcze wszystko będzie wzięto, które wszystko nazad odzyska, i w Swoim Zadawnionym Stanie Zostawać będzie.

Oświadczenie powtorne Jmć Pana Pułaskiego Marszałka Łomżyńskiego, i Narodo Podane. Do Rzpltey Polskiey

Oświadczenie Pułaskiego

Napełniwszy głosem mey Niewinności Europę, odzywam się teraz do Narodu mego, abym był od niego Sądzony. Kończąc prawie wiek młodzieński, udałem się do Partyi, do którey Oyca mego i Brata przykładem przywiązany byłem. Widziałem iż ci Obadwa, przypieczętowali Krwią własną przywiązanie do Strony którey się chwycili. Należało mi mścić się Ich Śmierci, ile gdy Oyczyznę moią widziałem Ztarganą. Sądziłem iż biorąc się do Broni, dopełniałem Razem powinności Syna i Obywatela, a tak ofiarowałem się na dwojaki przedmiot czyli Cel, lecz poświęciłem się na to iako przystało Szlachcicowi i Wojownikowi,

nie zaś

nie zaś na wzór Zohydzonego Zaboycy.

Tym czasem uknowany w Ciemnościach wybuchł Spisek, wykonany przez podłych ludzi, z których iden z tąd mi był tylko znajomy, iż był do mnie od moiey żony zesłany z wierzchności z rozkazem, abym go na mieysce jemu zamierzone konwoju dodał; drugiego anim znał kiedy anim widział. Powtórny jak mówią, mienił my być między społecznikami swemi, albo raczey ogłosił mnie głową i sterem. przedsięwzięcia tego, które bym zawsze w obrzydzeniu miał, gdybym w przód co o nim wiedział.

Jednakże przez Gazety ogłoszony iestem Zaboycą, lecz świadectwa które by mnie z wyznania Winowayców, i wywody które się między niemi działy, jako też wyrok uwolnienia lub potępienia ich, są dla mnie zagrzebane w naygłębszey skrytości.

Dowiedziawszy tedy o moim występku, dopiero przez onego wywołanie, natychmiast podniosłem głos moy odwołując się do praw Obywatelskich, iż być sądzonym nie mogę niebędąc słuchany, do tych praw których i naypodleyszym nieubliżaią winowaycom. Żądałem być przypuszczony do usprawiedliwienia się. Wyrzekałem nawet podeyrzenia, chcąc je zniszczyć. I lubo nieuwiadome mi były powody, które zemsta i potwarz przeciw mnie zarzuca, przecież one zbijałem mey niewinności dowodząc.

Tym czasem Oskarżenie mnie trwa rozgłoszone i lubo od niego sumienie moie wolnym mnie czyni, jednak Publicum jasno widząc, ledwie z pierwszego ocucone mniemania, swoy ieszcze zawiesza rozsądek przez wzgląd tey Ręki, z pod której one wynika. Zaślepiona zaś gorliwość, prześladując Woiownika zawsze z honorem broń noszącego, i którego sława

Żadnym

Żadnym nigdy przymiona niebyła Zakałem, rozumie, iż tym Zemście Się pokrzywdzoney przez Zbóyców Dostoyności Króla.

Jeżeli Króla Polskiego Sprawa, Stała Się wszystkich Królów Sprawą, tedy moja iest Całey Społeczności ludu, a w Szczególności własną Waszą Kraiu i Współ Obywatele moi, którzy w iedno Ciało Narodu Zebrani, macie teraz [illegible], uprzątaiąc z pomiędzy Siebie wszelaką nienawiść, umysł porywczy i uprzedzonego Ducha. Waszym bydz powinno dziełem, przywrócić Prawa do dawney Ważności. A co bardziey godnieyszego baczności Waszey, jako niedopuszczać pastwić Się nad Obywatelem i współ Ziomkiem Waszym przynaymniey poty, póki porządnym Sądem o takowy niejest przekonany występek.

Niedomagam Się od Was litości żadney ani łaski, Winowayców to iest własność uciekać Się do takich Sposobów dla uniknienia publiczney hańby. Ja owszem proszę abym był Sądzony, abyście weszli w przeuważenia moje poznanie które mi Złośliwość Zarzuca, aby mi z niego usprawiedliwić Się wolno było na tey zmazanie Zakały, która w prawdzie do mey nieprzystępa Cnoty, Zaczernia iednak mą Sławę.

Stawiam Się tedy w pośród Was Kraiu okryty Cnotą i niewinnością jako Tarczą, pod którey Zasłoną, natrząsam Się i uwagam Ze wszelkiey Zapalczywości potwarzy. Ah Kraiu moi! i Współ=Obywatele moi! jeżeli Ramie moie jedynie dla Waszego uzbroiło Się uszczęśliwienia; jeżelim pragnął wylać wszystkę do ostatniey kropli krew moią dla Sprawienia Wam Spokoyności, nie nieczyniłem w tey mierze nad powinność moią; Lecz Sądźcie mnie, to iest nayszacownieysza tytule

powagi

FR.

powagi, ktorey Wam Narod udziela.

Kazimierz Ludaszki —

Reflexye na Seymiki Przedseymowe

Reflexye Obywatela do Kraiu na Seymiki, okolicznosci następuiącego Seymu podane.

Strzegą się: że wszech stron nieszczęśliwość na Kray nasz tyle nawalnościami skołatany, ucisk Obywatelow nieludzki, krwi niewinney wspołkraian rozlanie, odięcie na koniec wszelkich Narodow ratowania się sposobow, kto nieprzyzna, że to są skutki ambicyi naszey. Kto z boleścią nieczuie, że to sprawiły Obywatelow rozdwoione duchy, a bardziey przeciw sobie wszelką zaiadłością tchnące. Kto na koniec będzie tak ciemnym, aby nieprzeglądał, że Duch panowania chciwy, z naszey podłości umysłu samą prywatą, albo raczey chciwą dobrego mienia łaskę, a niedobra pospolitego napoionego miłością pozierając, Wiarę w pośmiewisko, Wolność w rozpustę, Prawa kardynalne w mnogość bezwładnych przepisow zamieniwszy, cały kray wspieraiący się na tych nagruntowniejszych podporach, podał na łup i rozerwanie nieprzyiaciołom naszym. A gdy są widzialne własności upadku, ktoż nieradzi własnym przeświadczeniem przekonany, że swey ambicyi i chciwości uczynił ofiarę z Wolności i Wiary. Kto w smutnym nierozstanowi się zamyśleniu, że zemście i nienawiści dogadzaiąc, wzruszył i podeptał Prawa, Rząd i trwałość Rzpltey utrzymuiące. Kto na ostatek nayokrutnieyszych niepostrzega związkow, że prywatą władzy pragnący wyostrzył miecz, na rozcięcie własney Oyczyzny, i rozlanie krwi wspołkraian i Obywatelow swoich.

Czas więc Neymilsi wspołkraianie w tym

już

iuż Ostatnim Momencie, poznać Zbrodnie Nasze. Czas mowi, wstrzymać Żądzy własnych pożytkow, a iść tam gdzie nam przodkuie Cnota, Wabią Obowiązki Obywatela dobrego, woła upadaiąca Wiara i Wolność. Te Są właściwe Obowiązki Nasze, ta iest powinność Patryotyzmu, tych to powinności Żąda po Nas Potomność, Oczekuie Naywyższy Rządca Zelżony w tajemnicach Swoich, utrzymuiący Szalę ledwie nieprzeważaiącą iuż przestępstwami Naszemi.

WSzakże Czas teraźnieyszy Zdaie Się bydź dopełniaiącym nieszczęśliwość Krajową, Ktorej iednak Okoliczności, wrożą pomyślnieyszą, Losow Naszych odmianę; a chociaż nie iest moim czasem Rozszerzać Się w tey Materyi, iest iednak Obowiązkiem Oeucie uśpionych przemocą i Umysłem wspoł Obywatelow Moich.

Rozpaczać Albowiem w tym momencie, w ktorym Nayżywszą mieć powinniśmy Staranność około iuż dogorywaiącey Oyczyzny, byłoby to Naypodleyszych Dusz namiętnością, a nie własnością tego Narodu, ktory w Nayzawiłszych okolicznościach tyle razy nieoszczędzał kropli krwi, i tego co mogł mieć naymilszego a głaszczącego Umysł ludzki, dla Interessu Oyczyzny Miłey.

Niewyciągam ia Ukochani Współkraiania tych determinacyi od Was, gdyż podobne Lekarstwo w tym razie, byłoby Zarażaiącą trucizną dla Kraju tylu nieszczęściom Wystawionego. Chcę tylko do tego Celu podać Wam prawidła, maiące Za Oręż Miłość Oyczyzny, Za męstwo nieinteressowaną Duszę, Za Odwagę przyzwoitość okoliczności i niczym nieporuszoną Stałość Umysłu. Ten Zamiar

iest

jest jedynym Sposobem, który nas wyrwać może z ostatniey
nieszczęśliwości toni grożącego Samowładztwa.

Seym Następuiący, przepisany przemocą Zagra=
nicznych Potencyi, będzie Otwartym Grobem, dla Wia=
ry, Swobod i Wolności Narodowey, nietylko iednak niebez=
piecznym, żeby Cnota i nieprzełamana Wiara Cnotli=
wych Obywatelow, niebyła w Stanie Uchylić tey
przygotowaney na Wiarę, Wolność i Całość Krajową
przepaści.

Niech Nikt niemyśli; żeby to było Interessem
Potencyi Kray nasz Dorywaiących, żeby te Szczupłe
Zostawione Nam Ograniczenie, sczezło w iarzmie Trak=
tatow niedawno przez Warszawę na przyszły Seym
przygotowanych, a tychże nieznacznie Czyli nieostro=
żnie po między Obywatelow wyśliźniętych. Czyliż
każdy niewidzi, że żadna z tych Potencyi, z Niepod=
daności Naszych Chłopow, a z Zamienienia pierwszych
Szlachty w Stan Nikczemny i podły, pożytkować
niemoże. Czyliż powiększy która z nich Granic, że
u Nas nie Ziemstwo, nie Trybunały, ale Sądy Nadworne
decydować będą losami Naszych Majątkow i Osob. Mo=
żesz kto Sobie to wnosić, że za wydarte Nam Intra=
ty karczemne i inne całego Kraju pożytki, pomnożą
się pograniczne Skarby. Czyliż pomienione Potencye
założą na koniec nieprzełamaney twierdze Zabraniem
Krajow, przewroceniem z gruntu Praw, Swobod i Wolno=
ści Rzpltey, Zamienieniem Onych w Wiek niewolniczy, z
wylewu pychy tylko i Ambicyi Absolutyzmu Chciwey
wypływaiący. Słowem mowiąc; przebiżmy te wszystkie
Punkta przez Warszawę na Nasze Karki ukowane,

nieznaydziemy

nieznaydziemy tam Zagranicznych Celow, tylko jasne przygotowania do wprzężenia Wolnego Narodu w niewolnicze jarzmo.

A gdy iuż każdy tak ciemnym bydź niemoże, żeby niezostał przekonanym o tey prawdzie, wnosić więc przyszłość nieochybną należy, że żadna z tych Lotrowey wystawioney mocy, używać niebędzie, tylko na poparcie własnych Państw Interessow.

Gdzie za tym, że na przyszłym Seymie wewnętrzney Rzpltey Rządu, zostawiona nam będzie moc Seymowania Wolnego, a to iest ostatni moment, podaiący możność uchylenia wymierzonych na Oyczyznę razow; wtedy niech Cnota Wasza, niech stałość przy Wierze i Kardynalnych Prawach, niedaie się złudzić ani zysku chciwością uwodzić. Niech Was determinuie miłość Boga i Oyczyzny, na wszystkie blaskiem tylko gorzące im przeciwności. Dość nieczuli byliśmy przez cały opołog nieszczęść naszych; prywatay niechęć i żądza zysków zamraczała Oczy, że niemogliśmy przewidzieć tych to Srogich nieszczęśliwości skutkow. Daliśmy się w nayzbawienniey szych okolicznościach, chytrym w łonie Oyczyzny wykarmionym ludziom nieprzyiaciołom. Trzeba im było rwać Seymy, aby nieprzyszła Rzplta do legalney mocy i Rządu Dobrego. Ah to za sromota! Dla naypodleyszego zysku, szarpać jaszczurczym sposobem wnętrzności własney Oyczyzny. Dogadzaliśmy ich zajadłey na własny Narod wściekłości. Wspomniymy sobie Seym ostatni 1768o. gdzie Wiara Rzymska Katolicka, od kilkuset lat w tey Oyczyźnie panuiąca, z wszystkich Sekt opiniami porownana. Gdzie Forma Rządu Wolney Rzpltey, ukazom obcey potencyi zostaia poddana. Przez Boga ta blizna, potomne

zadziwiaiąca

zadziwiającą Wieki, żądana Oyczyznie. jeżeli nie przez nas samych. Sprzeciwialiżeśmy Się i Opierali wszyscy tey przemocy, która dokończy losow naszych nieszczęśliwych i zupełnie nas w przepaść bezdenną, z ktorey dobyć Się może nigdy niebędziemy w Stanie. Jest to mowię moment nadchodzi, który z Wolnego dziś Narodu, zamieni Nas w podłych Niewolnikow, a formę Rzpltey, przeniesie w Samowładztwo, Moc Swoią rozciągające nad Majątkami i Życiami Naszemi.

A że tych nieszczęśliwości odwrocenie w Naszych jeszcze Rękach jest Naymilsza Kraiu, przeto Staraycie Się z naywiększym Azardem, gorliwych i Cnotliwych wybierać z pomiędzy Siebie na przyszły Seym Posłow, którzyby mężnie Obstawając przy Wierze S. i Prawach, dzielnie grożącym Przemocy zamachom, Starali Się naśladować Wielkich Mężow, Bpow Krakowskiego i Kijowskiego, Hetmana Polnego Koronnego i Syna Jego, którzy Stali Się Ofiarą zemsty dla tego, że Sami tylko byli Cnotliwemi i gorliwemi Obywatelami. Owszem Źli i niebaczni Obywatele, grzebali Własnemi Rękami doły do Niewoli tym przykładnym Senatorom, tak właśnie jak mowi przez Proroka Mądrość Przedwieczna. Począł boleść i porodził nieprawość, doł otworzył i wykopał (: aby pogrążył Sprawiedliwego :) ale Sam wpadł w doł który uczynił, obrocili Się boleść jego na głowę jego. Ps: 7. Ver: 15. 16. 17.

Czyliż jawnym Sposobem nieiszczą Się tego Proroka Słowa, na tych wspomnienia niegodnych Obywatelach. Wszakże dogodzili Swoiey zemście i obrzydłey zrywanie, ale też razem z temi utopiwszy Wiarę i Wolność, Sami w prawy Rąk Swoich, z całą zmienionych Zyskow nadzieją, przepadli.

Układa

Układa już teraz Warszawa na przyszły Seym Swoie Subjekta, a bardziey interessowane i przedayne Dusze, idące tylko za własną korzyścią, i jey obłudnemi powabami; Ale czuli i gorliwi Obywatele, czyż damy jeszcze zdradzać tym niebacznym własną Oyczyznę podwodom? Czyliż ten ostatni punkt uszczęśliwienia albo zguby powierzyć tym bezsternym Nawom, nurzającym się w środku nawałności morskich, i nie dążącym tylko tam, gdzie ich wiatry i bałwany kierować zwykły? Ah popełniać taki błąd, było by iedno co zabijać własną Oyczyznę i siebie samych.

Wszak mamy jeszcze dosyć Cnotliwych Obywatelow, tych z troskliwością i pracą wybierajmy, a nie tym powierzaymy się, u których Wiara Fanatyzmem, Wolność, Swobody i Prawa Kardynalne, Czczym i bezrządnym wynalazkiem Nazywać się zwykły.

A lubo nieskażony niczym Charakter, ma w Sobie dosyć mocy, ~~Że w podobnych Razach~~ i trwałości, lecz gdy Nas doświadczenie uczy, że w podobnych Razach, przemoc, potęga i pokryta maską dobrego Patryotyzmu chytrość, pozyskować umie, Więc potrzeba, Abyście tymże wybranym od siebie Posłom, Moc w Instrukcyach określili i Ograniczyli, nad którąby więcey pozwalać Sobie niemogli; Nayściśleniejsze i nieodstępne wkładając na nich Obowiązki, ubezpieczenia Wiary S. K. R. panującey, Wolności Narodowych i innych Praw Kardynalnych. A takim zmocnieni będąc przepisem, już niebędą w Stania być przeciągnionemi do Szkodliwych Czynności.

Pokazałem Wam Zacni Obywatele w

Łaczeniu

w Zaięciu tych moich Reflexyi, Rozne przyczyny nie=
szczęśliwości krajowych, dowiodłem w Środku Świetle
Okropnych, podałem przy dokończeniu Szczęśliwych kro=
lestw podpory i twierdze, które ufność wspomaga, i
Staie Się Rownie gróntem Szczęśliwości w Narodach.

Mądrość wynaydzie Sposoby do utrzyma=
nia pospolitego Oyczyzny Dobra, Rada ją w O=
bradach wydaie. Jedność, Serca i umysły łączy,
Siły Spaia, Obrady do Skutku przyprowadzi, do któ=
rey przywiązuie Się Boska Opieka, aby z niemi utrzy=
mała Szczęśliwość. Bog jest miłością, a kto mie=
szka w miłości, w Bogu mieszka a Bog w nim.
Joan: 4o v. 16o.

z Warszawy

Z Warszawy d. 1. Kwietnia 1785

Podług nalegania Posłow trzech Potencyi Polskę dobieraiących, Dwor tuteyszy wydał powtorne Uniwersały na Seymiki Przedseymowe do tych Wodztw, Ziem i Powiatow, w których lub Seymiki pierwsze zerwane, lub dla niezjechania się Obywatelow wcale bydź niemogły. Tym Seymikom na dzień 5. Zaczętego wyznaczonym, dla słuszniejszego onych dojścia, pewnie trzech Naszych Sąsiadow Woyska (: jako tu nam grozą :) assystować mają.

W przeszły Poniedziałek, JW. Rewitzki, Cesarski jednego, Stackelberg Moskiewski dwoch, Benoit Pruski, Ministrowie, także jednego, od Swych Monarchow odebrali Kuryerow z Informacyami, jako Sobie na Następuiącym poczynać maią Seymie.

JW. Generał Moskiewski Bibikow wydawszy Ordynans aby półtora tysiąca Moskwy lokowało się po kwaterach Na przedmieściach Warszawy, Sam wyiechał dla przeyrzenia Kommend w rożnych mieyscach o mil kilkanaście od Warszawy stojących.

Z Zakroczymskiego zerwanego Seymiku przyprowadziła tu Moskwa kilku Szlachty, za zrwania tegoż Seymiku, ale za Reprezentacyą JXa Bpa Krakowskiego i JPa Kasztelana Łęczyckiego Posłowi Moskiewskiemu, iż niemogąc się wolnego i Spokoynego spodziewać Seymu, kiedy na Seymikach Moskwa znowu gwałty wyrządzać poczyna, wypuszczona zaraz pomieniona została Szlachta.

Z Lublina piszą, iż JMć Pani Hrabina Krasińska Kurlandska Krolewiczowa Polska Karolowa, z za granicy w przeszłym tygodniu stanęła w Opolu u JMci Xżny z Krasińskich Lubomirskiey Wdziny Lubelskiey Córki swoiey.

Z Warszawy

S.

Aprilis

Powtorne Uniwersały na Seymiki którym zagraniczne Woyska assystować maią.

Kuryerowie z Informacyami.

Generał Bibikow wyiezdza.

Aresztowana Szlachta za naleganiem Sołtyka i Lipskiego wypuszczona.

Krolewiczowa Karolowa w Opolu.

Z Warszawy d. 8.o Kwietnia

W przeszły Czwartek, Zaprosiwszy Xże Jmość na assamble wieczorne, nietylko tu przytomnych Panow, ale i wszystkich Cudzoziemskich Ministrow, we wszelkiey obfitości i Wesołości wspaniałą dał Im ucztę, od których o Samey Połnocy odłączył Się do Swoich Pokojow pod pozorem Zabrania Się do wczasu. Lecz gdy wszyscy Goście o drugiey po Połnocy rozjechali Się z Pałacu Jego, ten wtedy co nay-potrzebnieysze kazawszy ułożyć Papiery i Rzeczy, wyjechał Sekretnie o Godzinie 4tey z rana z Warszawy do Opola nie-pożegnawszy nikogo, dopiero o 10tey przed południem roz-wożone były po Panach tuteyszych i Ministrach Cudzoziem-skich pożegnania Bilety; X.u Zaś Kanclerzowi W.u Lit. i Ministrowi Moskiewskiemu, oddane były Listy: pierwszemu Zleca przeproszenie Krola, że bez pożegnania Jego wyje-chał, i prędkiego nieobiecuje do Warszawy powrotu, na inny czas skutecznieyszą z Swey Osoby Oyczyznie zacho-wując pomoc. Drugiemu toż Samo oświadcza, gdy nie pod obcą bronią ani gwałtem, ale we wszelkiey Wol-ności, Oyczyznie radzić pragnął i pragnie. Zadziwił Zupełnie Wszystkich tak niespodziewany tego Pana Wyjazd. Zawstydził Zaś mocno Stołecznych postrzegaczow i czułych Myśli nawet badaczow niedocieczony i nieprzewidziany Krola i umysł Xcia, rozgniewał i zapalił Ich Chęci i serca do Zemsty, że już w pogoń za nim wysyłać mieli. Ale pomy-ślawszy, iż może ten Pan oczekuje tych nowych gwałtow dla Zepsowania Ich na Oyczyznę zapędow, wstrzymali pomienio-ną porywczość, kontentując Się wysłaniem za nim Szpiegow co, gdzie, i jak mowić i czynić będzie, i w tenczas go dopiero Aresztować, gdyby za granicę wymykać Się zamyślał.

Xże Jmć Krakowski Sprawił wspaniałe assamble.

Potajemnie z Warszawy wyjazd.

Myślą pogoni za nim.

Ale tylko posyłają Szpiegow.

W Przeszły

W przeszły Piątek przybiegło dwoch kuryerow z Peter=burga do JmŚćPanow Stackelberga Ministra i Bibikow Gnrła Mo=skiewskich, po ktorych tegoż dnia Ci dway Sekretna odprawi=wszy konferencyę, Poseł kuryerow expedyował, a Gnrał do Obież=dżania kommend jak dawniey umyslił, wyiechał.

Kuryerowie z Peterburga.

Poprzedzając następuiący Seym, Woyska trzech Posses=syi w Okolice Warszawy zbliżaią Się; i iuż kommenda Pru=ska w Ziemi Sochaczewskiey Staneła, i na składanie Fura=żow porozdawała Kwity, dla czego dway kommissarze z teyże wyznaczeni Ziemi dla umowienia Się i wyznaczenia furażow.

Prusacy w Socha=czewskiey Ziemi.

Z Prus Polskich piszą; Iż krol Pruski w kraju od niego kordonem zaiętym, Zalecił Plebanom, aby każdy w Swoiey Parafiy od Gospodarza i Gospodyni wybrał dla niego podatku Wielkonocnego po gr 2, a od każdego Parobka i dziewki po gr 1. Na Biskupstwo zaś kujawskie naznaczył, aby wypłaciło kontrybucyi 40m Talarow, do Skarbu Jego.

Podatek dla Krola Pruskiego.

Od Dunaju piszą; iż na pomnożenie Sił Wo Weszyra przypłyneło pod Oczakow 100m Woyska Tureckiego, Co potwierdzaią i z Podola, że z tym doniesieniem przebiegał tamtędy z Wołoszczy=zny do Peterburga Setnik Kozakow Duńskich; dla czego mno=stwo Rekrutow od Kijowa na Wołoszczyznę idzie.

Nowe Posiłki dla Turka i Moskala.

Z Kamieńca piszą; że Cesarza tam bytność podobno odmieni Się. Wielu iednak z Officerow to Austryackich to Moskiewskich twierdzą, że może ieszcze w tym Roku Smutna Woyna Zacznie Się, a Polska pozbędzie tych kaydan pod ktoremi iuż tak dawno Stęka.

Offycerow o Woynie i Polszcze mniema=nie.

Minister Pruski w Hadze, podał Stanom Hollenderskim dń 24o Marca Notę, pretensyi Monarchy Swego do Miast Wezel &c. wynoszących na Summę Złot. Hollenderskich 4.141.660. to iest Złt. Polsk: 16.646.640. albo Trzey Czerwonych Złot. Milion. Ciekawa tych Stanow na to odpowiedź.

Pretensya Krola Pruskiego do Stanow Hollenderskich.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 15° Kwietnia.

Pretendenci do Laski Seymowey czyiey są Fakcyi.

JW. Poniński Kuchmistrz Koronny powrocił tu z Lwowa, kiedy za powtornemi Uniwersałami obrany iest Posłem teyże Ziemi. Trzech Pretendentow do Laski Seymowey wyznaczaią, a po tych poznawać maią ktora Fakcya mocnieysza będzie w Poselskiey Izbie. Jeżeli Marszałkiem zostanie Raczyński Pisarz W. Koronny Poseł Poznański, to Dworska. Jeżeli Antoni Sułkowski Poseł Łomżyński, to Pruska. Jeżeli Poniński Kuchmistrz Koronny, to Moskiewska, a z tą podobno i Austryacka. A Oyczystey Partyi ani słychać, podobno ta nie chce mieć towarzystwa z żadną przemocą na zgubę ostatnią swey kochaney Oyczyzny godzącą, a może też w czasie znaydzie się z iedną z tych, ktora nie na iey zepsowanie, ale owszem na ocalenie, swe dotąd ułożenia wykona.

Xże Adam Czartoryski do Peterburga.

Xże Adam Czartoryski Generał Podolski powróciwszy tu z Hollandyi, dnia 9° pospieszył do Peterburga, dla uczynienia Imperatorowey Moskiewskiey Homagium i wykonania przysięgi, aby Starostwa w Kordon Moskiewski wpadłe, i dobra dziedziczne, onemuż powrocone zostały.

Minister Pruski Prymasowi grozi.

JW. Benoit Minister Pruski wysłał Sztaffetę do Xcia Prymasa do Gdańska, pociągaiąc onego, aby się na Seym następuiący stawił, inaczey gdyby był uparty, grozi mu Sekwestracyą Dobr do Arcy Biskupstwa należących. Wielu iednak iest tego zdania, iż to tylko iest polityczna pogrożka. Wszakże dalszy czas to nam odkryie.

Woyska Zagraniczne w koło Warszawy.

Woyska trzech Potencyi Sąsiedzkich stanęły niedaleko tuteyszey Stolicy. Moskale na Pradze i blisko tysiąca na tuteyszych Przedmieściach, Prusacy o mil cztery a 300 na przedmieściu Bieliny, Austryacy w teyże odległości staną, których także kilkaset na Przedmieściu stanęło.

Po wyjeździe

Po wyiezdzie z Warszawy Xcia Bpa Krakowskiego, wyiechał także bez pożegnania z niey JmśćX. Załuski Bp Kijowski, a JmśćPan Rzewuski Hetman Polny Koronny Woiewoda Krakowski, trzeci Kollega pierwszych dwoch w niewoli Moskiewskiey, Ktory iakże przyiechadem iuż nie do Warszawy od ktorey o trzy mile w Olszowie nocował, ale na odwrot ku Litwie, a z tamtąd iadąc do Dobr swoich pospieszył. Pewnie przykładem tych Obywatelow Zacnych i Miłośnikow Oyczyzny poydzie i innych Senatorow wielu, że iedni do tey Smutney Niepewney Roboty, inni choc przytomni uniklac od niey będą.

Bp Kijowski umyka.

Woda Krakowski także.

Ze Lwowa donoszą, że tam 8.a praesentis ustanowiony iest przez JmśćPana Pergen na Ratuszu Miasta, Nayw...y Trybunał Galicyi, w ktorym wszystkie sprawy Ziemian i Obywatelow z Kraiu przez Kordon Austryacki Zabranego, per appellationem od niższych Sądow przychodzące, iako w Sądzie ultimae Instantiae, pod imieniem Maryi Teressy Cesarzowey Wdowey Krolowey Węgierskiey i Cze: skiey decydowane będą. Sędziami Trybunału tego przy JmśćPanu Pergen Gubernatorze Zabranego Kraiu, bez ktorego także przytomności Sądzić będą i mogą, postanowieni Są: Jch Mość Panowie Marcin Lipski Podstoli Bielski Starosta Jabłonowski, Potetyło Podczaszy Bielski, a Skwarczyńska Sędzia Ziemski Lwowski, i Krukowiecki Pisarz Grodzki Lwowski, ktory także i Nieznanego Trybunału Pisarzem. Patronowie w tym Trybunale stawać maiący, zwykłą nazaiutrz wykonali przysięgę.

Trybunał Galicyi we Lwowie ustanowiony.

Sędziami
Lipski.
Potetyło.
Skwarczyńska
Krukowiecki.

Z Kijowskiego i Wołyńskiego Wiadomo piszą iż tam Obywatele, nietylko Seymików niedopuścili, ale też Manifest zaniesli przeciw temu wszystkiemu, cokolwiek na następuiącym Seymie ułożą.

Manifest przeciw przyszłemu Seymowi.

Co lubo iest

Takie Manifesta niepraktykowane ale w tych okolicznosciach godziwe i ważne.

Co lubo jest nowym i jeszcze niepraktykowanym w Rządzie
Rpltey Naszey przykładom, jednak teraz jest dobrze wymyślo-
nym, potrzebnym i bydź może użytecznym, pierwszy bowiem
też przykład, aby Rplta pod bronią trzech Woysk Zagrani-
cznych Swe odprawiała Seymy, przeto gdy wyraźne Zabra-
nia prawo pod mocą Woysk obcych Seymować, tedy i Mani-
festa Seym taki poprzedzające, mogą wcześną przeciw Usta-
wom pod tąż mocą wypadłym, zarzucać tamę, i nieważ-
ność onych ogłaszać. Podobnyż przeciw Rzeczonemu

Prymasa takiż głoszą manifest

Seymowi (: jak głoszą:) i wszystkim na nim ustawom, Za-
niesć miał Manifest Jże JMść Prymas do Akt Starego
Miasta Gdańska.

Od Dniestru piszą iż tam codziennie wyglądaią
wielkiey jakiey między dwoma Woyskami potyczki, do ktorey
i z Tureckiey i Moskiewskiey Strony nietylko gotowość ale

Oczekiwana między Turkiem i Moskwą potyczka

i ochota patrzących na siebie nieprzyiaciół do Boiu zapala.
Jednak z nad Dunaju głoszą; że Plenipotentiaryusze Moskiew-
scy i Tureccy, ktorzy w Bukareszcie traktowali z Sobą o Pokoy, na
rozjezdzie z tamtąd umowili Się z Sobą, aby jeszcze przez resztę
Miesiąca Marca i jako tydzien Kwietnia, mieli między Sobą o
tenże Pokoy korrespondencyą; i na ten koniec JW.n Obreskow w

Obreskow i Soliman jeszcze o pokoy traktuią.

Miasteczku małym na Wołoszczyznie Roman nad Rzeką Sereth,
a Soliman Bey w Ruszczyku nad brzegiem Dunaju zatrzy-
mali Się i Osiedli.

Z za granicy donoszą; że Jmrlność'' w Swoich z Dwo-
rami przyiaznemi Czynnosciach pracować i znosić Się nieu-

Jmrlność'' Czuwa na Wszystko.

staie, i w krotce ma przysłać Manifest przeciw wszelkim
Czynnosciom Warszawskim, jako iuż przeciwko tymże, osobliwie
przeciw Podziałowi Polski, jeszcze w przeszłym Manifestowała
Się Roku, i tenże manifest do Porty posłała.

Z Warszawy

Z Warszawy d. 22º Kwietnia.

JmX. Garampi Arcybiskup Berytu Nuncyusz Apostolski do tuteyszego Dworu, odprawił wiazd swoy Publiczny do Zamku, w Assystencyi poprzedzaiących przed nim Biskupich i niektorych Senatorow karet, Sam zaś JmX Nuncyusz w Assystencyi delegowanego od Krola Jmci JmX^a Bpa Łuckiego Turskiego w karecie Krolewskiey wiezdzał, za ktorą przy Nuncyaturskie szły paradne z Audytorem i Officialistami Jego karety. Na Audyencyi po oddanych Credentiales i Liście Oyca Swiętego przez pół godziny bawił, a na Obiedzie Ministeryalnym był u Xcia Marszałka W. Koron^o Lubomirskiego. Rze-czony wiazd o samym południu we Czwartek Ze-szły odprawił się.

Wiazd publiczny Nuncyusza Garampi

Turski Bp Łucki Onego wprowadzał

Lubomirski Marszałek W. K. Onego Częstował.

W Piątek Zeszły niespodziana i niepraktyko-wana tajemnie w Gabinecie JmX^a Młodziejowskiego za powodztwem tegoż tudzież JmXX Bpow Ostrowskiego Kujawskiego i Massalskiego Wileńskiego, spisywała się Konfederacya z przybywaiących do Warszawy Posłow, z ktorych Część daleko większa, namowić się do tego dzieła niedała, mieniąc: iż Konfederacye nie w Pała-cach ani ukrytych Gabinetach Ministrow, ktorzy wszel-kim prywatnym Spiskom sprzeciwiać się powinni, a tym bardziey nie sami onych Autorami bydź i dowodz-cami: ale w mieyscach publicznym Ziazdom wyznaczo-nych spisywać się i podnosić powinny. Powtore że przyiechali jako wysłani Posłowie na Seym, a nie jako Konfederaci, gdy też i Władztwa Ich ani się konfederowały, ani w Uniwersałach na Seymiki wydanych, wzmianki ża-dney o mianey bydź Konfederacyi nieczytali.

Konfederacya przeciw Zwyczaiom i Prawie Spisuie się w Gabinecie X^a Kanclerza W. K^o

Większa część Posłow pisać się niechce.

W Sobotę.

Xpi apostolcuy:

W Sobotę równy przymus i hałas na Pokojach X[ię]cia Kanclerza W[ielkiego] Koron[nego] Posłowie czynili, grożąc przeciw takowym Spiskom i Podstępom Manifestami; ale gdy XX[ięża] Biskupi rzeczeni, Zarzeli na Dusze Swoie Zaklinać się, że to wszystko dzieje się dla Oyczyzny dobra, wielu mniey uważnych do konfederacyi pociągneli podpisu przecież jeszcze niedociągneli Posłowy.

Posłowie Zwabieni do Moskiewskiego Posła, mało się niepobili:

W Niedzielę dopiero to iest w Wilię Seymu Zaproszeni byli Posłowie do JmPa Stackelberg Ministra Moskiewskiego, tam mowię dopiero wszystkie Szturmy na Posłow wypuszczono, perswazyi, prozby, Obietnice i groźby ale nietylko mały pożytek to z mniey uczonych, to z miejskich, to z łakomych, to z boiazliwych odnieśli, lecz ledwo Historyi na Pokojach Poselskich niezrobili gdy się żwawie sprzeczaiąc się kiwać sobie Posłowie, wymyślać wziątek a daley i grozić poczeli, dla czego obawiaiąc się Poset by się u niego i niepobili; musiał drzwi kazać otworzyć, i wolnego każdemu dozwolić odeyścia. Jnni zaś odważnieysi pytali się Posła Moskiewskiego; przeciw komu rzeczona ma bydź konfederacya? Jeżeli przeciw innym dwom innym Potencyom Kray Polski biorącym? tedy trzeba aby naprzod Moskwa to co wzięła Polszcze wróciła, a potym trzeciało dwom deklarowada się Potencyom. Jeżeli zaś tey konfederacyi życzą wszystkie trzy Potencye? tedy ona będzie przeciw Narodowi własnemu. A czyż byłoby rozsądną obywatelską nawłasny następować Narod, i dla tego konfederować się, aby Oyczyznę ćwiertować. Te i tym podobne z Posłem Moskiewskim rozmowy, dały mu poznać niepewny Sukcess ułożoney roboty.

Dyaryusz Seymu
W Poniedziałek

Dyaryusz Seymu Extraordynaryinego Warszawskiego, Zaczętego dnia 19go Kwietnia Roku 1773go.

Dyaryusz Seymu.

W Poniedziałek, dnia 19go Kwietnia jako w dzień pierwszy Zaczynaiącego się, nadzwyczaynego Seymu, o godzinie 11tey przed Południem, udał się Krol Jmość z Senatem i Posłami do Kościoła Kollegiaty S. Jana, gdzie Pontificaliter Spiewał Wmość, JmX Antoni Ostrowski Bp Kuiawski, a miał Kazanie JmX Jan Alexandrowicz Dziekan Kathedralny Przemyski, Proboszcz Kathedralny Kamieniecki i Kanonik Archikathedry Lwowskiey, Zagrzewaiące do uszczęśliwiaiących Oyczyznę Obrad, a to iest:

Ostrowski Bp Kuiawski Wotywę Spiewa. Alexandrowicz ma Kazanie.

Kazanie.

Kazanie

Wszedł w Radę z Xiążętami . . . y całego Zgromadzeń Izraela. Są Słowa z Księgi pierwszych Salamona, Paralipomenow Nazwanych w Rozdziale 13.

Thema.

Nayiaśnieyszy Panie.

Pełen pobożności Krol Dawid, chcąc Arkę Pańską, ktora błogosławieństwo dla ludu Izraelskiego w Sobie Zamykała, z Domu iednego prywatnego do okazałey Stolicy przenieść i wystawić ią ku większey Czci i chwale, Złożył Radę z przednieyszemi, wysłał do wszystkich krain, wezwał Obywatelow, Zgromadził Kapłany, i Stało się chwalebne Arki Pańskiey uwielbienie.

Coś podobnego ia dziś upatruię. Oto gorliwości pełny Krolu i Panie Nasz; pragniesz Strapioną Oyczyznę, na ktorey wszystkich uszczęśliwienie polega, z niesłychanego Jey poniżenia, do Nayschwalebnieyszego wynieść Stanu; z tale Okropnego upadku podnieść w gorę; z utrapienia i nieszczęśliwości Natężonych oswobodzić; a Skołataną iuż kilkoletniemi

burzami

burzami, jako Sternik jaki do Szczęśliwego doprowadzić portu, i w pewnym ją Sławy i Honoru postawić Stopniu.

Przeto na ten koniec, złożyłeś naypierwey Miłościwy Panie Znaczną Senatu Radę, Iniit Consilium Cum Principibus, a z postanowienia Jey, na Generalny wezwałeś Kongress przez Uniwersał do Oboyga przesławny Narodow, ze wszystkich Prowincyi, Województw, Ziem i Powiatów, Cnych Obywatelów w Osobie Obranych i Wybranych Posłów, Przeswietne Obiey Stany Senatorski i Rycerski, a to końcem Ratowania i Dźwigania Oyczyzny, Ut Reducamus Arcam ad Nos. Jakoż Stało Się; Zgromadziłeś je na dzień dzisieyszy Szczęśliwie od Ciebie wyznaczony.

Macie więc Przeswietne Stany Waszego tu dzisiay Ziazdu jawną przyczynę i oczywisty koniec. Przyczynę jawną z potrzeby wynikaiącą Strapioney wielce Oyczyzny. Oczywisty koniec dążący ku obmyśleniu publicznego Jey dobra.

Żeby Zapędy Wasze daremne niebyły, oto z tego prawdy Mieysca za darem Naywyższego będę usiłował mowić; Abyście na wzor owego ludu w przeniesieniu Arki Pańskiey za Krolem Swoim Dawidem idącego, Rownie w podniesieniu Oyczyzny Naszey, Ochoczo w Ślady wzywaiącego Was Krola Stanisława Augusta J. K. M.ci wstępowali, do Jego myśli Oycowskich i Starannosci naygorliwszych, Wasze myśli i Starania Stosowali, a z tąd chcę koniecznie w Was wmowić dwie nayszczegulnieysze Rezolucye do Słusznego Zaradzenia.

Ponieważ w każdym naradzeniu Się Słusznym, trzeba wprzod uprzątnąć przeszkody, a potym założyć to istotne dobro którego niedostaie; trzeba do pierwszego dzieła, mieć dosyć męztwa; do drugiego mieć dosyć Ochoty.

Ale ach! jak dziś Rzeczy Nasze Stanęły w tym

Stopniu

stopniu, że zdają się sposoby ludzkie upadać, więc potrzeba na to miejsce, niezbitą mieć w Bogu ufność. Dziś serca nasze stanęły w tey oziębłości, że się zdają swey doli nieczuć, więc trzeba na to miejsce gorącą mieć ku Oyczyznie miłość.

Ufność w Bogu uzbroi Was przeciw wszelkim trudnościom, które Wam koniecznie przebołeć trzeba. Miłość Oyczyzny zagrzeje Was do gorliwego starania się o to wszystko, cokolwiek do Jey dobra należy.

Założenie podwayne.

Słowem mówiąc: Ufność w Bogu, gdzie czego niedołamy uczynić. Miłość Oyczyzny, gdzie nam co będzie należało sprawić. Dwie istotne powinności z strony Waszey, a z strony mojey dwie do wytłumaczenia pobudki.

Duchu Przenayświętszy, Duchu Naymędrszy, Duchu Miłości, a przeto nayskutecznieyszy, jeden Duchu Rady, spraw w nas te dwa przygotowania, o które Cię tak uroczyście dziś prosiemy, wszakże na wystawienie Imienia Twoiego Boskiego, a na naprawę naszych Interessow mówić zaczynam.

Część pierwsza.

Wielorakie są w tym życiu przeciwności, niedostatek, ubostwo, choroba, to prywatne; o publicznych mówiąc, woyna, głód, powietrze, prześladowanie od obcych, zamieszania domowe i tym podobne, rzecz pewna że z woli Boga pochodzą, za świadectwem wiary naszey, albowiem we wszystkim zachodzi wola Boska dopuszczająca albo chcąca, bez którey nic się na tym niedzieje świecie. Jużto w szczegulności mówiąc według mędrca; Życie i śmierć, ubostwo i uczciwość od Boga są. Jużto w powszechności wszystkie sprawy i rozrządzenia biorąc, jako upewnia Apostoł: Sprawuie wszystko według rady woli swoiey. Więc jeżeli z instynktu Religiji tak mocna wypływa pobudka do pokładania ufności w Bogu, toć jeszcze

"Vita et mors, paupertas et honestas a Deo sunt Eccles: 11° v. 14°

Operatur omnia secundum Consilium Voluntatis suae. ad Eph: c. 1. v. 7°

taé jeszcze wyższa będzie z przyczyny Samego Człowieka, kiedy te utrapienia, od Boga Są dopuszczone, Szczegulnie na własne dobro Jego. Bo albo Są Zesłane na doświadczenie Cnoty, więc mu do Zasługi i Nadgrody pomagaią; Albo na Ukaranie Za grzech, i te mu do wypłacenia długu wiecznego pożytecznie Służą. Kocha Bog Człowieka i dobro Jego, kiedy Częstokroć i Naylepszych dotyka mocno, iako mowi Doktor Narodow: Podoba Się Bogu doświadczać Sprawiedliwych przez utrapienia.

Placuit Deo probare justos per Calamitates. ad Ephes. C. 2.

Uwagi te przystosuymy, niepodchlebnie do Nas i Oyczyzny Naszey. Stan Jey dzisieyszy nietayny każdemu, żalu i politowania godny. Powietrze i Bunty, Kray po większey części Spustoszyły, pograniczna Woyna koniecznie nas dotyka. Maiątki wyniszczone, bezpieczeństwo fortun i Osob Zgwałcone. Na Osobie poświęconey Krola i Oyca Oyczyzny Szkaradne /: bodaj nigdy w Narodzie Naszym Słychane niebyło :/ Świętokradztwo popełnione, Kray rozerwany, Rozterki i niezgoda tak w całym rozniecona Krolestwie, że Się na Prawa i Ustawy Nayświętsze targnąć odważyła.

Foris gladius et Domi mors. Jeren:

Mamże daley Serca Wasze rozrzewniać, wystawieniem Żałosnego Obrazu, utrapień dopuszczonych na dni Nasze. Nieczuiemyż tego aż nazbyt. Gdzie jest Obywatelska Dusza żeby nie jęczała na Rany Oyczyzny Swoiey. Gdzie tak nieczuły na to Co go dotyka Człowiek, żeby właśnie z powszechney wypływaiąca dolegliwości nieszczęśliwość, nienapełniła Smutkiem. Coż wszędzie w posiedzeniach Słyszemy, Czego Się w pismach dzisieyszych doczytamy, jeżeli nie żalow i Narzekania. Zgoła; Otoczeni zewsząd Nieszczęśliwościami jesteśmy.

To Słysząc, mamyż tracić Serce i Rozpaczać o podźwignieniu Strapioney Oyczyzny. Bynaymniey. Prawda

Że

Że niemamy tyle Sił i mocy do dania odporu Zwalonym Na-
Nas przeciwnosciom, ale Nam nikt nie odjął ufnosci, ktorą nay-
Żywszą w Panu Bogu Naszym mieć powinnismy, tą uzbrojeni
do wspolnego Ratunku powinnismy należeć, i w dzisieyszych go o-
bradach troskliwie Szukać.

Zapala Nas do tego nietylko Wiara Nasza, Z ktorey
pewni iestesmy o Woli Boskiey, że na Nas utrapienia dopuszcza-
iącey, ale przez Wzgląd Nas Samych, Że Nam to na dobre wy-
nidzie, Wątpić niemożemy. Bo ieżeli to od Boga iest, iak iest
pewna; Wierzyć mamy Z Mądrą Judythą; Że na poprawienie — Ad Emendationem et non ad perditionem avenisse Credamus.
a nie na Zatracenie Nasze. Te Same Złe, tez utrapienia i
dolegliwosci, gotują Nam pozytki, kiedy nas do Pana i Boga pro-
sto Wiodą, Mowi S. Grzegorz. — Mala quae Nos premunt ire ad Deum Compellunt.

Zaprzedany w Niewolą od Braci Jozef, aby nad Niemi
nieprzewodził, Panem Się Całego Egyptu Staie. Na Zgubną
śmierć Rzucony w Sitowiu Moyżesz w Wodę by utonął, inaczey
Nim Naywyższa Rozrządza Opatrznosć; nietylko Go przy Życiu
Zachowuie, ale Wodzem i Wybawicielem tak mnogiego Oyczy-
Ludu. Niezbożny Saul, Na Zgubę Dawida Nieludzkich uży-
wa Sposobow, Żeby po nim nieotrzymał Korony, lecz te Sa-
me Sposoby, Stały Się Dawidowi do Tronu Stopniem.

Żywszy nad insze u Nas Samych przykład ma-
my, w przypadku na Osobie Krola i Pana Naszego w Roku
1771 tuszym, Z trzeciego na 4ty dzień Listopada Zdarzonym,
ktorego niesłychana Złosć Zboycow, Z Życia i Z Tronu wy-
Zuć chciała, i iuż Go nam była Z tey Stolicy uniosła. A-
le niewysławiona dobroć Boska, przy Tronie i drogim Życiu
Zachowała, i Szczęsliwie nam Go powrociła, Że właśnie
Z Jozefem Patryarchą może o sobie mowić; Wyscie Złe my- — Vos cogitastis de me malum Sed Deus Vertit illud in bonum
sleli o mnie, ale Bog ie przemienił na dobre, aby mnie wywyższył. — ut exaltaret me. Gen: 50. v. 20

Bo Go

Bo go z tym Większą chwałą i całego Narodu uwielbieniem na
Tronie osadzonego Widziemy, i Czciwiemy; w poświęconey Osobie
Jego Pańskiey Żywe dowody ufności w Bogu mamy, który w Sa-
mych Na Życie Swoie godzonych Niebezpieczeństwach, Zadanych
Ranach, i Naydotkliwszey boleści; nieprzestawał bydź troskliwym
o Oyczyznę, a w Naywyższym Zaufany, Ratunku Jey nieza-
niedbał Szukać, to w Złożonych Radach, to w pisaniu do
Postronnych przyiaznych Dworow.

Takim więc przykładem Oyca Krola i Pana Naszego
pociągnieni, możemyż opuszczać Ręce? Miey jeno ufność w

Habe fiduciam in Domino ex toto Corde tuo. Prov: 3o

Bogu Zupełną Cny Prawowierny Narodzie, jak Cię do tego Pan
Bog wzywa, a Zwyciężysz trudności, przełamiesz wszystkie prze-
szkody, i tak gdy Się będziesz rozumiał bydź Zniszczonym, jako po-

Cum te consumptum putaveris Orieris ut Lucifer. Job 2. v. 2

wanna Zajaśniejesz jutrzenka. Mężnie tylko Czyńcie, i z ufnością
wzmacniaycie Się ani Się trwożcie, albowiem Pan i Bog nasz
nigdy nieodstąpi; Wierny i niezawodny w Wyrokach, jak przedtym
Ratował i teraz Ratować będzie. Dobędzie wszechmocney Ręki,
pokaże na Nowo Swiatu dzieła mocy i dobroci Swoiey, nic mu do tego

Nec paveatis quia Dominus Deus non dimittet nec derelinquet Vos.

trudnego niebyło i Niejest. Czyliż Mądrością Swoią nieprzeniknął
Zdatnych do Ratunku Sposobow? Czyliż dobrocią Naywyższą
niepoda Onych Rzpltey Rządcom? A nieograniczoną Wszechmocno-
ścią Niesprawi tego aby Skutecznie utrzymały Oyczyznę?

Tą w Bogu ufnością Moyżesz Rozdzielił Wody, że
Całemu Ludowi przez Morze uczynił drogę. Tą jeden Dawid
uzbrojony, Strasznego Goliata z nog zwalił. Tą iedna Judith
Swiątobliwa, od licznych Nieprzyjaciół Obroniła już prawie
ginącą Betulię i Cały Narod. Przypatrzcie Się Synowie, narodom

Respicite Filij Nationes hominum, et Scitote quia nullus est confusus qui speravit in Domino. Eccl: 2. v. 11o

Ludzkim /: Woła Mędrzec :/ a Widźcie, że niemasz Żadnego zhań-
bionego który miał Nadzieję w Panu.

A małoż Nasza Starożytność Rozumiała, że już ginąć było

potrzeba

potrzeba w tylu nieszczęśliwościach i niezliczonych przypadkach
dotykających Oyczyznę całą. Co się niedziało za Mieczysła-
wa IIo. całe Królestwo Bóg cięzkim Ukaraniem nawiedził,
dopuścił Straszną Woynę, przez którą Polska utraciła Mo-
rawę, Ruś, Prussy, Kaszuby, i inne obszerne Ziemie, orę-
żem Przodków Nabyte, do tego Wielkopolska i Podlasie
zostały spustoszone około Roku 1030o, potym w następu-
jących Latach, to Strasznym trzęsieniem Ziemi jakie
było za Mieczysława Starego i Bolesława Kędzyka oko-
ło Roku 1252o, to cięzkim po całym kraju głodem, jaki
był za Leszka Czarnego Roku 1282o a jeszcze cięższym
za Władysława Łokietka około Roku 1315o przez kilka lat
trwającym, w którym lud nędzny do ostatniey rozpaczy,
Zabóystwa Samych Siebie przychodził; to Ogniem i Mie-
czem Nieprzyiacielskim Królestwo pustoszącym za Ludwi-
ka około Roku 1380; to wielkiemi nad Zwyczay po-
wodziami wsie i miasta zalewającemi; to Szarańczą i Mo-
rowym powietrzem za Władysława Jagełły około Roku
1450o to liczenmi od Nieprzyiaciół Najazdami i Ucie-
miężeniem za Jana Olbrychta i Alexandra około Roku
1500; to Zarazliwemi błędami a z tąd niezmiernym
w Narodzie Zamieszaniem za Zygmunta Augusta w Ro-
ku 1540 mym; to daley Woyną domową i buntami w
Roku 1607 mym za Zygmunta IIIo, mało pózniey potym
za Jana Kazimierza; jako daley że te nieszczęścia przez
kilka Panowania ledwie mało lat wyjąwszy trwały w
Polszcze naszey.

Jako na burzliwym Morzu jedna fala po-
pędza drugą, tak na ów Czas jedno Utrapienie nastę-
powało po drugim, przystępując aż do naszego Wieku,

wszczęsemi

wszczętemi między Stanami niezgodami, a z tąd na cały Kray wylanemi nieszczęśliwościami Bóg dotykał i trapił. Ale kiedy się żywą do Boga ufnością udawali Krewni Nasi, zawsze ich ratował, dodawał rady i pomocy tyle, że się z nieszczęścia wydobyli, i nierówno jak przed tym szczęśliwemi i chwalebnemi zostawali.

Niechże nam niebędzie dziwno że za dni naszych tak okropne Oyczyznę Naszą scięgnęły utrapienia, bo te bywały i dawnym wiekiem. Niech nas niebierze (: broń Boże:) rozpacz jaka o Stanie Rzplitey, bo oto w podobnych wypadkach Przodkowie Nasi nigdy o nim nierozpaczali i owszem z ufnością wołali do Pana i On ich wyrwał.

Clamaverunt ad Dominum cum tribularentur et eripuit eos. Ps.

Staśmy na tym, a pobudźmy się szczerze do gorącey ufności w Bogu, niestałbieyą, który w nim nadzieję swoią pokładaią. A tak żywą ufnością w Bogu uzbroieni, iuż się śmiało możemy spodziewać uprzątnienia wszystkich przeszkod i zwyciężenia wszystkich przeciwności, które się Wam w dzisieyszym zaradzeniu, dźwiganiu, i ratowaniu Oyczyzny stawić mogą. Żebyście zaś skutecznie do zakończenia tego wszystkiego, cokolwiek do Jey dobra służy, przystąpili; oto w Was iednostayną ku Tey Oyczyźnie miłość wzbudzić należy, abyście pokrzepieni pierwszą cnotą, gdzie czego nierdołacie uczynić, byli wsparani drugą, gdzie nam lo będzie naterało sprawić. Co raczcie posłuchać z uwagą, do oto o tym.

Quia omnes qui sperant in eum non infirmantur. Machab: 2.

Część Druga

Część Druga Kazania.

Wątpić niemożna że ściśle obowiązani jesteśmy do miłości Oyczyzny; bo że inszych z natury, wiary i praw narodowych, wypływaiących obowiązkow niewspomnę, niedosyć że nam na tym, że w tey tak pięknie wychowani żyjemy

Oyczyźnie

Oyczyznie. Honor ktorym się dystyngwuiemy, Fortunę, dobra, i Maiętności, ktore posiadamy, Zgoła Całe powodzenie i Szczęśliwość Naszą, po Bogu Jey winniśmy.

Dziś większy Obowiązek miłości jak w Synach ku Matce: chyba by się kto wyzuł z wszelkiey ludzkości, Żeby niekochał Oyczyzny Swoiey. Ale rozumiem że niemamy takiego Obywatela, ktory się ku niey tym przywiązaniem zaklina, ktorym niegdyś Dawid ku Swoiey Jerozolimie: Jeżeli zapomnę o tobie Jeruzalem, niech w zapomnienie idzie prawica moia. Tego nam tylko niedostaie, jak to o Niey, teraz w tey miłości radzić przynależy.

Si oblitus fuero tui Jerusalem, oblivioni detur dextera mea. Ps.

Lecz mnie się zdaie, miarkuiąc wszelkie okoliczności, tudzież przeglądaiąc dalsze wypłynienia, niemożna inaczey tylko naprzod Sumiennie, powtore Rostropnie, potrzecie wspolnie.

Nauczyło nas tyle doświadczenia, co to iest leczyć Rany Oyczyzny bez tych trzech dziwnie potrzebnych uwag, bo iedni idąc za powodem Swego Sumienia niebiorąc przed się przyzwoitych Sposobow, Zgrzeszyli wiele przeciw Rostropności.

Drudzy, trochę lepiey, bo stanowszy przy Prawach Boskich i nieskazitelnym Sumienia Swego Swiadectwie, ale że się oddzielili od Swoiey Głowy i innych Spolbraci Swoich, z ktoremi się trzeba było koniecznie trzymać, Zgrzeszyli ciężko przeciw wspolności.

Inni znowu i Rostropnie i Spolnie radzili się do Sposobow ratowania Oyczyzny, ale zapomniawszy o Swoich Obowiązkach ku Bogu i Religii, Zgrzeszyli niemało przeciwko Sumieniu.

A tak rozdzieliwszy te trzy kondycye istotnie z sobą

Złączone

U.

Złączone, to iest Sumienie, Rostropność i Wspolność, mießto poparcia Swoiey Sprawy, ięszcze Się w głębszą pogrążyli przepaść. Widzę ia wiele przykładow takich, ale niewidzę jak jeden Naylepszy w Judzie Machabeuszu, ktory by Razem Zamykał w Sobie wszystkie te trzy przymioty. Naypierwsze Jego hasło było, Bog i Sumienie, Za Dusze Nasze i Za Prawa Nasze. Drugie porządne Sobie postępowanie, w tak wielkiey Wagi Sprawie, Zgromadzając Stany i Naradzając Się Z niemi. Trzecia Wspolność Że wszystkiemi Wspołkrajowcami, nieodstępując Się w Szczęściu lub nieszczęściu. I coż Za skutek w tak wielkiey potrzebie Ratowania Swoiey Oyczyzny, iuż upadaiącey, i Zewsząd Nieprzyiacielem Otoczoney. Oto, Sprostowane iest wybawienie do Ręki Jego.

Pro Animabus nostris et legibus nostris.

Congregans Conventus ut essent parati.

Et adiuvabant eum omnes fratres ejus.

Et directa est Salus in manu ejus.

Już to ten przykład minął, ale nam Się Zawsze Zostaie Nauka. Niechcha Oyczyzny, kto o niey niechce Zaradzać Sumiennie, podaiąc Radę ktoraby Się Zgadzała Z Prawami Religii, Z Prawami Narodowemi i Z prawdziwemi naszemi Obowiązkami; ktorey to Radzie tyle Zaufał Cyrus, Że śmiał mowić publicznie: Daycie mi takich poddanych ktorzy Się na boiaźń bożą oglądaią, tacy i Sami Sobie i mnie nic Złego uczynić niemogą. A to czemu? bo tacy piszące, Stanowiące, lub Odmieniaiące Prawa, naypierwey na to całą Swoią Obrocą Mądrość, ieżeli chcą mieć Szczęśliwe Krolestwo, aby Się poddani bali Boga, a Ustawy Jch do tego Jm dodawały pomocy. Przeto pospolicie na to obierano ludzi w Prawie biegłych, w obyczaiach Chwalebnych, a co Naywiększa pobożnych i Ducha Bożego Słuchaiących. Nawet mowiąc co do tey opinii Sumienności; Ci ktorzy wchodzili u Pogaństwa w Zaradzenia kraiowe i w przepisywanie Jemu Prawa, pospolicie Się udawali Za ludzi Scisło Z Bogiem Rozmawiaiących; tak u Egypcyan Trimegistus Zaszczycał Się Merkuryuszem, Minos u Kretensow Jowiszem, Solon

u Ateńczykow

u Ateńczyków Minerwą, że z niemi rozmawiali; zasłaniając się jakąś świętością gdy prawa dawali, a tym samym pokazując, że je z ich wyroków wzięli, i do ich czci powinni byli stosować. Ale pomijam pogan. Oto Bóg sam co miał za przyczynę posłania Moyżesza w charakterze posła od Boga i cudotwórcy do Egiptu, kiedy szło o wybawienie ludu Bożego, tylko żeby tym znakiem zjednał sobie jakieś poważenie i skutek.

Dziś Oyczyzna Nasza w podobnym uciśnieniu. Posyła Was Bóg na wydźwignienie jey, z tey przepaści w którą wpadła, macie więc radzić sumiennie, tak jakbyście od samego Boga swoie zdania wzięli; i jeżeli co do sumienia waszego ma należeć, to naypierwey to sprostować w czym świętość praw Boskich połamana. I nic mi łatwieyszego jako spodziewać się po Was iako prawowiernych Katolikach, że będziecie radzić sumiennie, lecz trzeba jeszcze do tego i roztropnie.

Roztropność jest to cnota jak nay ~~[illegible]~~ celnieysza tak naypotrzebnieysza dla prawodawcy. Radzić sumiennie, jest się tylko oglądać na jedno prawo Boskie które jest nieodmienne, i na drugie zbawienie które jest końcem naszym. Ale radzić roztropnie; jest to oglądać się na okoliczności nieskończone i wynikłości niepewne.

Na przykład: Kto to jest ten Naród, który się dziś chce dźwigać z nieszczęśliwości swoich. Jest to prawda Naród wolny i nikomu niepodległy, ale jak go dziś widzicie od Boga dotknięty. Dopieroż cóż to on chce dźwigać? Oto nachyloną wiarę i wolność, i spustoszone kraie własne. Za jaką pomocą? Oto własnego żołnierza i własney obrony zdawna nie mający, majątki prywatne i skarb utraciwszy, porządek, męstwo i subordynacyą w sobie

Zgasiwszy

Zgasiwszy, niema tylko Boga, a po Bogu Szczere i gorące do Obrony Serce Króla.

Nieśmiertelną mamy Ci wdzięczność Miłościwy Panie, Żeś ku temu końcowi w Uniwersale Twoim obowiązał Naród do Wybrania na Seym dzisieyszy takich Posłów, którzyby dawno znali prawa i krzywdy Oyczyzny, jako też okoliczności i potrzeby w których się ona znayduie, a tak Wybranym, tenże Naród dał Zlecenie chcieć i móc potwierdzić, poprawić, odmienić, cokolwiek do Ocalenia i Wesprzenia Rzpltey służyć będzie mogło. Uczyniłeś to jako dobry Król kochający Oyczyznę Twoią. Lecz czyliż Nam przeto wlałeś Roztropność której dziś potrzeba. Gdybyć i to było w Mocy Twoiey, i to byś dla Ratunku Oyczyzny uczynił pewnie. Z tym wszystkim odsyłasz nas po nię do Boga, jako do Naypierwszego Źródła. Jeżeli który Roztropności potrzebuie niech o nię prosi Boga a dana mu będzie. Jesteśmy w tych Okolicznościach gdzie wszystkie ludzkie tempieją przemysły, więc do Boga po to Światło, a On go udzieli proszącym dobroczynnie, Rada strzedz Cię będzie a Roztropność ustrzeży. Z tym wszystkim chociażbyśmy roztropnie zasiadali przez Obmyślenie przyzwoitych do końca Środków, jeszcze Nam tu potrzeba trzeciey kondycyi, aby radzić wspólnie.

Si quis indiget Sapientia, postulet a Deo et dabi- bi.

Consilium custodiet Te, et prudentia servet tibi.

Ta albowiem Spólność jest gruntem Szczęśliwości w Narodach. Mądrość wynayduie Sposoby do utrzymania pospolitego Oyczyzny dobra, Roztropność je miarkuie i obiera, a Wspólność Serca i Umysły łączy, Siły wzmacnia, Rzeczy te do Skutku przyprowadza Obrady. Jako przeciwnie Rozdział Domy wywraca, Królestwa wali, Naymocnieysze Narody w niewolą daie. Tym albowiem samym w całości się Rzeczy utrzymuią, czym się Rozpadaią. Więc że Królestwa Wolne, jakim jest nasze, nieinaczey

tylko

tylko Zobopolną Synow Oyczyzny Miłością, iednością, i Zgodą powstały, temi Samemi utrzymywane bydź mogą w szczęśliwości na potomne czasy. Ciężar ktorego iedna Ręka utrzymać niemoże, utrzyma Rąk wiele, tak też i pospolite Oyczyzny Dobro przeciwko wszelkim trudnościom utrzymuią Ziednoczone narodu Serca, jako mowi Pismo: Brat pomagaiący Bratu jest jako Miasto mocne, a Sądy Ich jakoby Zapory Miast.

Frater qui adjuvatur à fratre quasi Civitas firma, et judicia eorum, quasi vectes Urbium. Proverb. 18.

Czytam ja w Piśmie o jakimsiś troistym Sznurku, ktory Się nie łatwo rozerwać może. Funiculus triplex difficile rumpitur, i pomyśliłem Sobie, że to iest całe podobieństwo do trzech Stanow Naszych Składaiących Obradę, gdyby Się Zawsze był w kupie trzymał, byłby po dziś dzień nieprzerwany, ale że Się rozdzielił, Zaraz w przod słabnieć, potym Się wikłać, na koniec kiedy przyszło do rozwiązania i Zerwać.

Nic Oczywistszego nad tę potrzebę wspolności, więc potrzeba Się do niey koniecznie skłonić. Ale jak? pewnie nie jak do tychczas wiązaliśmy Się kupami bez uczestnictwa innych wspołbraci Naszych, a co naywiększa bez dependencyi i dołożenia Się głowy Krola i Pana Naszego. Ah czy też jusz niedoświadczamy, co to iest udać Się na szukanie osobnych a przeto mylnych drog do ratunku Oyczyzny. Oto krew Ze krwi Naszey, i kość z kości Naszych jest Nasz Panuiący, Na tymże łonie Oyczyzny wychowany co i My, rownie Jey wdzięczny Za dobrodzieystwa jak i My, lubo śmiem powiedzieć nierownie ją więcey kochaiący, ile Oyciec niżeli My. Możemyż mieć mniey w nim ufności?

Koniec

Nayjaśnieyszy Panie, jak Się to te Sprawdziły Słowa Chrystusowe; Kto nie jest ze mną przeciw mnie jest

Qui non est mecum, contra me est.

mnie iest, kiedy niektorych Skryta namiętność przywiodła do tego aby niebyli z Sobą, pomału Ich odwodziła od Siebie na to aby Się Stali przeciwko Sobie. Pamiętny Nam Ów bezbożny akt Bezkrólewia, a drugi Swiętokradzki Zamach na poświęconey Osobie Twoiey; O! gdyby iuż Ostatni raz wspomniony! Wielki Boże! do czego to Rzeczy na=sze przyszły! A miarkuiąc Ich Zrodło, niebyło insze tylko Rozdwoienie Serc i umysłów. Z tym wszystkim i na ten Czas Miłościwy Krolu, umnieyszyłaż Się przeto w Sercu Twoim Miłość ku Oyczyźnie? Niechciałżeś nieprzerwanie Żądzą Poddanym Swoim dobrze czynić? A w przewinie=niu drugim, gdy iuż krew wyrzana mogła Cię była pobudzić do Surowości, niezastąpiłżeś Ich Swoim u Mocarstw przeleda=daniem od tylu Zemst mogących Się zwalić na Winnych i niewinnych.

Qui non colligit mecum, dispergit.

Niepoznaliście widzę Gruntu Serca Jego, poznay=cież ieszcze dalsze Szkody Wasze: Kto ze mną niezbiera, Rozprasza. Nigdybyśmy byli nieprzyszli do tych Strat, kto=rych dziś doświadczamy, gdybyśmy chcieli byli łączyć Rady Nasze z Radą i Zdaniem Jego. Odstąpiliśmy Steru, do którego Zapłynąć Naszey Nawy Okręt? Wypowiedzieliśmy Subordynacyą i posłuszeństwo Kommendzie, komuż Się dostała Nasza Forteca? Odstąpiliśmy od Głowy, w co poszły inne Człon=ki? Płakać by potrzeba nad dzisieyszym Stanem Oyczyzny Naszey, iak przedtym płakał Jeremiasz nad Sytuacyą Swoiey.

Quomodo sedet sola civitas plena populo, facta est quasi vidua domina gentium, princeps provinciarum, facta est sub tributo.

Ale Ociera Wam te Łzy Oyciec i Pan nasz Miłościwy, Wzywa Was do wspólney Rady, iuż długim przeciągiem Cierpienia Strudzony, Własną krwią niewinnie Zbroczony, gotowy wszystkim daro=wać urazy wszelkie. Czegoż czekamy, mówmy z Izraelem; Słyszeliśmy że król łaskawy iest, wynidźmy do Krola, pewnie

On

On Zbawi Dusze nasze. Tak jest zapewne niemasz wybawienia naszego tylko przy Krolu, niemasz rady tylko z nim, nie będzie skutku pociechy tylko z nim.

Audivimus quod Reges Clementes sint, egrediamur ad Regem forsitan salvabit Animas nostras. 3 Reg: Cap: 20.

O Duchu Przenayświętszy! od ktoregośmy wezwania zaczęli, z Tobą zakończyć chcemy, Wiesz że nam dnia dzisieyszego tego Swiatła, ktore nayskuteczniejsze sądzisz do zbawiennych obrad naszych. Gotowe serce nasze do przyjęcia Twego natchnienia. Odrzucamy prywatę, złość i podchlebstwo stronom przeciwnym. Chwytamy się ile już tonący nayprzyzwoitszych sposobow, byleśmy mieli skutek ten, ktoryś Ty nam przeznaczył z przedwiecznych wyrokow Twoich. Wszak jeżeli pomyślny, przypiszemy go wielkiemu miłosierdziu Twoiemu. Jeżeli mniey pomyślny, to grzechom naszym. Zawsze jednak kontenci będziemy cokolwiek postanowi Nayświętsza Wola Twoja.

Amen.

Po skończonym Nabożeństwie Krol JMść poszedł do swoich pokojow, gdzie JMć Pan Łętowski Podkomorzy i pierwszy Poseł Krakowski, zabrawszy audyencyą u Krola JMci, prosił go o łaskawe dozwolenie podniesienia Laski Seymowey równie jako i zagajenia tegoż Seymu. Po odebranym Krola JMci dozwoleniu, udał się tenże JMć Pan Poseł Krakowski z wszystkiemi kollegami swemi do Izby Poselskiey, gdzie mieysca zwykłe zasiedli Posłowie, między ktoremi znaydowali się i Arbitrowie, ale większa ich część na chorach, między ktoremi byli także przytomni JchMść Pan Rewitzki Minister Cesarski, Bibikow Moskiewski, Lentulus Pruski Generał, i kilku innych Officerow Moskiewskich.

Łętowski Podkomorzy Krakowski pierwszy in Ordine Poseł do podniesienia Starey Laski.

Cudzoziemcy zagajeniu Seymu w Izbie Poselskiey przytomni.

Tu dołożyć jest rzecz potrzebna, że dnia 15° praesentis JMć Pan

Sposob niepraktykowany czynienia konfederacyi.

Poniński Koronney, Radziwiłł Litewskiey Konfederacyi Marszałkami.

Drewnowski Sekretarzem Koronney.

JMć Pan Poniński Kuchmistrz Koronny Poseł Ziemi Liwskiey zbieraiąc liczbę na tenże Seym przybywaiących Posłów, zaczął formować z niemi nową Konfederacyą, którey Sekretarzem JW. Pana Drewnowskiego Cześnika Łomżyńskiego sobie przybrawszy, liczbę Posłów na Konfederacyą podpisuiących się w Osobach 86 zjednoczył, którzy konfederuiąc się qua Posłowie, Akt Konfederacyi /: który osobno jest wydrukowany :/ podpisali, i Marszałkiem Konfederacyi tegoż JMć Pana Ponińskiego sobie obrali, od Prowincyi zaś Litewskiey, Xcia Michała Radziwiłła Posła z Województwa Brzeskiego Litewskiego, tęż Konfederacyą Marszałkiem obrała. Nigdy by jednak ta Konfederacya złożona nie była, gdyby oney Król tajemnie nie żądał, Posłowie Cesarski, Moskiewski osobliwiey, i Pruski, Assystencyi Woysk Monarchów swoich jey nie przyrzekli, a XX. Bpi Kujawski, Poznański i Wileński od

XX. Bpi Kujawski, Poznański i Wileński motores i authores Konfederacyi.

Moskiewskiego Posła wyżey, do mieysc Posłów nie zagrzewali obietnicami i perswazyami swoiemi, niektórych i datkiem. Jakoż tak podpisy Posłów na rzeczoną Konfederacyą, jako i Akt Konfederacyi, w Pałacu XBpa Poznańskiego Kanclerza W. Koronnego nastąpiły, owszem ci trzey Prałaci naypierwsi do podpisania oney, i zaczęcia, przykładem byli.

Kondemnaty szkodzić konfederatom nie maią.

Do Dnia Zagaienia Seymowego, dzieło Konfederacyi nowey powiększone nie zostało, przez że od tyrz Konfederacyi Deklaracya wypadła, aby nikt nie ważył się ani mogł, konfederuiącym się kondemnatami szkodzić i one zanosić.

Łętowski Seym zagaia.

JMć Pan Łętowski więc Podkomorzy Krakowski wziąwszy Laskę Marszałkowską, koło godziny pierwszey z południa obchodził Wodztwami siedzących Kollegów, witaiąc każdego partykularnie w szczegulności, a potym usiadłszy na Marszałkowskim mieyscu i uderzywszy po trzykroć Laską, zaczął mówić od tego

Pisania;

Pytania; „Czy iestże Zgoda J.OO. JWW. Waszeciów Mo-
ściwych Panów, na Zagaienie teraznieyszego Seymu, i abym
podniosł Marszałkowską Laskę.„ Na to JmćPan Koninski
Poseł Liwski z kilko Kollegami Swemi odpowiedział, „Zgo-
da, prosiemy o Zagaienie Seymu„ Przez tych Cała Izba
była w Cichości.

Tandem przez JmćPana Krakowskiego Zagaienie Seymu
nastąpiło w tych Słowach:

„ Kiedy Laska Seymowa, Ziemi tuteyszey Liwskiey i Woje-
„wodztwa mego Krakowskiego, będąc pierwszym z tegoż Wydztwa
„Posłem Obranym, z Uniwersałow od Nayiaśnieyszego Pana Szczęśliwie
„Nam panuiącego, na Seymiki Seymu Extraordynaryinego
„dziś poczynaiącego się, wpada w małomocne ręce moie,
„niedolność dowcipu mego, nadstawiam wyznaniem winney
„Pokorności Nayiaśnieyszemu Panu Naszemu. Witam oraz wszystkich
„w Szczegulności i Ogolności JOO. JWW. Waszeć Mościwych Pa-
„now, wyznaiąc powinne dziękczynienie, i Maiestatowi za
„pozwolenie podniesienia mi tey Laski, i Waszeć Mciwym
„Panom za iednostayną Ich Zgodę, abym Seym Zagaił. Aże
„w Nieszczęśliwościach Oyczyzny Naszey, że wszędy nieustannych,
„Srodki Zapobiegania licznieyszym Nieszczęśliwościom Kraju
„Naszego, od Samychże Waszeć Mciwych Panow są iuż wzięte
„przez ułożony Akt Konfederacyi, i Obranie za Marszałka tego
Związku, Zacnego w Oyczyznie męża, JW. Kuchmistrza Koron-
„nego z Ziemi Liwskiey Obranego, pytam się o iednomyślną
„Waszeć Mciwych Panow Zgodę; Czy mam temuż Mężowi qua
„Marszałkowi Konfederacyi Generalney, oddać tę laskę, ktorą dopiero
„podniosłem„

Po takowym Zagaieniu podniosł się w mieyscu Swoim
JmćPan Reytan z Kollegą Swoim JmćPanem Korsakiem Posłowie
z Wydztwa

Słowa Zagaiaiącego
Krakowskiego
Co za Krasomowstwo!

W.

Z Wdztwa Nowogrodzkiego :/ i rzekł „Niemasz Zgody, pro-
szę o głos„ Ten gdy mu od JmP^a Żołtowskiego był dany,
Zaczął mowić w te słowa:

Reytan Poseł Nowogrodzki niepozwala, na oddanie Laski tylko Marszałkowi z Prowincyi Litewskiey.

„Poniewaz Turnus i Alternata prawem wymierzają
„Zdanie Starey Laski na Marszałka Prowincyi Naszey, tedy
„Obstawać jest moią powinnością, aby krzywda w tey mierze
„Prowincyi Naszey niedziała się, i upraszam tym mocniey
„JWW. Kollegow, w szczegulności WmPana Mcianie
„Krakowskie, jako podnoszącego Starą Laskę, abyś przystą-
„pić raczył do rozdawania głosow na obranie z Prowin-
„cyi Naszey Litewskiey Marszałka.„

Potym zabrał głos i dany iest JmP^{cu} Korsakowi
ktory popieraiąc Zadanie Kollegi swego, przydał:

Korsak Poseł Nowogrodzki i na Konfederacyą niepozwala.

„Iż o Konfederacyi ani słuchać możemy, aniśmy po-
„winni, poniewaz w Instrukcyi od Współbraci sobie daney,
„niemamy tego zlecenia, owszem przeciwnie mamy sobie
„zlecono, niedozwalać na Seymie Konfederacyi żadney, gdyż
„im podobne, nieszczęśliwości krajowych stały się przy-
„ną„

Dany głos potym JmP^a Duninowi Stolnikowi Orłow-
skiemu, Wdztwa Łęczyckiego Posłowi, ktory temi słowy
mowił:

Dunin Poseł Łęczycki sprzeciwia się Konfederacyi i Lewskiemu Posłowi, Koninskiemu.

„Wielokrotne w Narodzie Naszym z dawnych Zwy-
„czajow bywały Konfederacye, te wszystkie poprzedzone
„zostawały wiadomością po Wdztwach i Domach Współbraci
„Naszey, z ktorych obrani w Wdztwach, Ziemiach i Powiatach
„Marszałkowie, uczynili wybranie jednego z pomiędzy siebie Ge-
„neralnego Marszałka. Dziwie mi JmP^a Lewski, iż zadziwiam
„się, jakowym by sposobem tę miał osiągnąć władzę, bez
„wiadomości Seymikowych Marszałkow i Narodu całego. Nowość„

ta

„ta, a przytym wysłanie Nas na Seym Wolny Posłow, ja-
„ko stawiłaby w Oczach każdemu Obywatelowi przeciwień-
„stwo, tak myśli Instrukcyi mowiąc, pozwolić niemogę,
„na te ktore z Żalem widzieć mi przychodzi ułożenie i
„Zamach, nieszczęśliwość" przyśpieszający Oyczyznie."

Ten Głos wsparty był danym Głosem JmPana Kozu-
chowskiemu Podczaszemu Orłowskiemu tegoż Wdztwa Po-
słowi drugiemu. A po Nim tegoż Wdztwa Czwarty Poseł,
JmPan Jeżmanowski Pisarz Grodzki Brzeski (: bo trzeci w
kolei JmPan Gomoliński, Vice Instygator Koronny, w niczym uło-
żeniom Dworu Warszawskiego przeciwiać Się niechcąc, milczał :)
temi mowił Słowy:

„W Wolnym Narodzie Urodzony Szlachcic, naywię-
„cey Skutkow Wolności Zaśięga, gdy w istocie do używania Jey
„pożądaną upatruie Porę. J. K. Mość I. M. Miłuy przez
„Uniwersały Swoie Przedseymowe na Seymiki wydane, uczynił
„Nam Nadzieję Seymowania Wolnego, Co Instrukcya na Sey-
„miki Posłowi Swemu daną utwierdził, a o potrzebie dziś tu
„odzywaiącey Się Konfederacyi ani wspomnienia uczynił;
„przeto też każde Wdztwo, Ziemia i Powiat, wybrali Posłow
„nie pod Konfederacyą, ale na Wolnych Seymikach, Wolnie. Dzi-
„siejsza zaś tu wspomniona Konfederacya i przez niektorych
„już podpisana, i przytłumia Słodkie Nasze nadzieje, i podstęp
„to pod Obywatelami, to pod Samąż Czyni Oyczyzną. Instrukcye
„Nasze, Spodziewam Się podobnych i wielu innych, upomnieć Się
„każą Woysk Cudzoziemskich od Nas Wyiścia; Koronacye Każdz-
„kie, dziś jakieś Czynią do Rpltey Urosczenia, w tych gdy od-
„bierą jakie pod Konfederacyą ułatwienie, tedy dla tego Samego
„Że One pod Konfederacyą odbierą, Woysk Swoich z Naszego Kraju
„niewyprowadzą poty, poki to wszystko Seymem Wolnym utwierdzone
niebędzie.

Koziukowski Poseł Zakroczy-
ki też popiera.

Gomoliński Poseł Zakroczyski,
Partyzant Dworu, milczy.

Jeżmanowski Poseł
Zakroczyski mowi zgodnie
z Kollegami Swemi.

„ niebędzie. Więc aby te Woyska tym prędzey wyszły, tedy
„ na to nie pod Konfederacyą, ale wolnego trzeba Seymu.
„ Konstytucya nawet 1768vi, w tym pewnie przyięta bydź
„ może, każe Materias Status, Unanimitate a nie plurali-
„ tate kończyć, iako Konfederacya wyciągać tego będzie; Zaczym
„ i według Prawa, i według Instrukcyi Wiadomey mego, z Seymiku
„ Wolnego na Seym Wolny wysłanemu Posłowi daney, nie tylko
„ na wzmiankowaną Konfederacyą niepozwalam, ale nawet ta-
„ miiąc Iey Zapędy, z Protestacyą wynidź z Izby gotowy iestem„

Po tych głosach, a Naybardziey nieuważaiąc na nie, JmP. Poniński Kuchmistrz Koronny Poseł Liwski, powstawszy z mieysca swego, szedł do odebrania Marszałkowskiey Laski, ale obruszywszy się na taką absolutność wielu Posłów, krzyknęli; Nie ma zgody Mu Panie Liwski, abyś się sam iakoweyś Konfederacyi obrał Marszałkiem. Przeto zawstydzony, powrócić się musiał na swoie mieysce, i prosił o głos, ale i ten mu póty pozwolony niebył, póki nieoświadczył się, iż iako Poseł, a nie iak mniemany Marszałek mówić będzie, przeto na Ławie Poselskiey usiadłszy w te mówił słowa:

Poniński Zuchwale mówi:

„ Niepraktykowana nigdy daie się słyszeć od JmPa-
„ nów Nowogrodzkich i Łęczyckich Sprzeczność, aby mnie Mar-
„ szałkowi Konfederacyi od Posłów a kollegów Konfederowanych
„ obranemu, głos tamowany i Laski Konfederackiey podniesie-
„ nie wstrzymane bydź mogło; Nie idzie mi o moią Prerogaty-
„ wę, o powagę dostoieństwa i Charakteru moiego w którym iuż
„ iestem, gdy obraniem i Spisaniem się przez liczbę osób 76
„ Posłów, stawam tu teraz qua Marszałek Konfederowanego
„ Koła Rycerskiego, ale idzie mi o samey honoru i powagę wię-
„ cy tych, którzy mnie nim postanowili i z między siebie wybra-
„ li; oddaię więc Miłości i obronie tych wszystkich JchMościów
Spisanych

„ Spisanych na Konfederacyą, własny Jch Honor i Dostojeństwo
„ Prerogatywy, którą Dasławie Zaszczycić raczyli Osobę moią,
„ Złoczyłem.„

Potym głośie niektórzy z Posłów wołać poczeli, Niemasz Zgody na Żadną Konfederacyą, inni o głosy się dopraszali, i dany iest JmćPanu Jezierskiemu Miecznikowi Łukowskiemu Posłowi Nurskiemu, który, potrzebę Związku Krótko przełożywszy z powodu aby Seym doyść mogł, i oświadczywszy że gdy iuż Konfederacya podpisana od tylu Posłów Została, dopraszał się o podniesienie Laski Konfederackiey przez JmćPana Liwskiego iako Marszałka Konfederacyi Koronney.

Jezierski Poseł Nurski Za Konfederacyą.

Po Nim JmćPan Zabłocki Podczaszy Gombiński, Poseł Gostyński w danym Sobie głosie, wyraził potrzebę ratowania Oyczyzny, a tą iedynie w Związku Konfederacyi Za Skuteczną osądzona, ieżeli przykrości w narodzie praktykowanych uniknąć chcemy, więc o przeczytanie Aktu Konfederacyi domagał się.

Zabłocki Poseł Gostyński Za Konfederacyą.

Prosili i inni Posłowie o głosy, ale po tylekroć ujrzywszy Stary Laskę JmćPan Krakowski, mowił w te Słowa;

„ Ponieważ iuż Związek Konfederacyi Stanął niewątpliwy przez Zkonfederowanie się wielu Osób Szanownych Panów, którzy, wielu Zasługami w Oyczyznie i talentami uprzyiemniowanego J.W. Liwskiego, obraliście Sobie Za Marszałka Związku Konfederacyi, Oddaję Ci więc wspomniany Godny Marszałku Laskę, Życząc aby w Ręku Twoich Zasłużona ku pomyślnościom i Szczęściu Nayważnieyszemu Oyczyzny Naszey.„

Łętowski Poseł Krakowski Złośliwie mowi; a niegodziwie oddaie Laskę Ponińskiemu.

Oddał Laskę Zbliżonemu Obok Siebie JmćPanu Ponińskiemu, na którego wołać poczeli Posłowie; Niemasz Zgody na Żadną Konfederacyą, niemasz Zgody na podniesienie Tey Laski, Ani na to mu Panie Liwski abyś z mieysca Swego się ruszał. Rozruch Zatym powstał

Rozruch wielki i hałas w Izbie.

powstał mocny, wychodzić poczęli z miejsc swoich Posłowie na środek, większa część po kilkakroć okrzykiwała Jmć Pana Liwskiego, aby porwał Laskę, ale ta, raz od niego wzięta, trzymana była.

Zwadka Mokronowskiego z Jezierskim.

Po ten czas JPan Mokronowski Starościc Nieborowski, Xięciu Lubomirskiemu Marszałkowi W. Koron. Assystującey, gdy mówił z Posłem przyjacielem swoim, aby tey nieprzytomności i gwałtowności Jmć Panu Ponińskiemu niedozwalał, JPan Jezierski wyżey rzeczony Poseł Nurski, to usłyszawszy, z krzykiem rzekł; Mości Panie, Pióra Waszeci Sekretarskiego pilnować należy, a nie tu się wdawać. Na to zaraz usłyszał odpowiedź od tegoż JPana Starościca; A Waszeci przystoyniey jest krowy doić Kymasowskie, niżeli być Posłem. ponieważ tenże JPan Jezierski, był po ów czas Kommissarzem Kymasowskim.

Reytan Poseł Nowogr. sprzeciwia się Ponińskiemu wzięciem drugiey Laski i rozśmiesza Izbę.

Tandem z okrzykiem wyskoczył z miejsca swego na środek Izby Poselskiey Jmć Pan Poseł Nowogrodzki, i przyszedłszy do Jmć Pana Liwskiego rzekł; Równey mocy i równey prerogatywy będąc Marszałkiem co i WMć Pan, równie jak WMć Pan tak i ja głoszę się Związkowym Marszałkiem. Przeto porwawszy Laskę która dla Marszałka Litewskiego przygotowana była, i zasiadłszy Marszałkowskie miejsce, wołać począł; i ja Marszałek tak jak Jmć Pan Poniński. Na to cała Izba śmiechem i klaskaniem w ręce ukontentowanie swoie pokazała. Lukta za tym wielka i rozhowor w całey Izbie był powszechny. Jmć Pan Liwski wołać począł na Sekretarza Konfederacyi, aby Akt Konfederacyi czytał. a Jmć Pan Reytan wołał, a ja przystępuję ad Turnum in Ordine do Obrania z kreatury moiey Marszałka. Za co tak w Izbie jako i na Chorku Arbitrzy klaskaniem w ręce powtóre, i okrzykiem applaudowali

applaudowali JMć Panu Reytanowi. Trwało to zamieszanie aży do Godziny 3ciey z Południa, przychodziło wiele z perswazyami do JMć Pana Nowogrodzkiego, ale ten niechciał od swego przedsięwzięcia odstąpić. Między innemi przyszedł Xże Sułkowski Antoni, demonstruiąc JMć Panu Nowogrodzkiemu, iż tą przeciwnością nietylko na siebie, ale i na cały kray sciągnąć wielką nieszczęśliwość może. Wszak wiadomo być WmPanu powinno, że nie Naród dobrowolnie, ale potencye ten Seym formuią i składaią. Na to JMć Pan Nowogrodzki odpowiedział: Radbym aby patrzyły się na nas wszystkich teraz te potencye, radbym aby widziały jaka się nam dzieje krzywda i gwałtowność, byłbym w przytomności ich teyże dezolucyi co i w tym momencie, skonwinkowane by łatwiey zostały patrząc na takie oczywistą bezprawność. W tenczas gdyby te potencye rzekły, że chcą gwałtem wymusić na nas co im się podoba, odstąpiłbym zaraz od moiey konwikcyi, jako nie mający do oparcia się im mocy; Lecz skoro Ministrowie ich upewniaią nas, że mamy w zupełney wolności Seymować, zaliż niemamy przy sprawiedliwych moich obstawać żądaniach!

Sułkowski Poseł Łomżyński perswaduie Reytanowi.

Jego odpowiedź Sułkowskiemu.

Widząc tedy JMć Pan Poniński nieodstępność JMć Pana Reytana, solwował Sessyą na dzień jutrzeyszy na godzinę dziewiątą, JMć Pan zaś Reytan uderzywszy laską, którą zawsze trzymał, zawołał; a ja solwuię Sessyą na godzinę jutrzeyszą pierwszą, bo o tey pewniey się WmPanowie ziedziecie, nie na wyznaczoną od Pana Ponińskiego. I na tym się zakończył pierwszy dzień i Sessya pierwsza Seymowa.

Poniński i Reytan solwuią Sessyą.

Sessya Druga

Sessya Druga.

We Wtorek dnia 20. kwietnia, o Godzinie 11tey przed po-
łudniem Zjechali się do Izby Poselskiey Posłowie, a liczba
Zgromadzonych Arbitrow napełniła całą Izbę Poselską i Geyss
Ganki, a JMć Pan Poniński Poseł Łucki jeszcze z Kollegami
Swemi był nieprzyiechał; po niedługim Czasie, Stanął na
Ławie Swoiey JMć Pan Kurzeniecki Sędzia Grodzki i Poseł
z Powiatu Pinskiego, mowiąc interlocutorie; Mci Panie
Krakowski Ziechaliśmy tu na Obrady publiczne, nie na
próżne Czasu trawienie, prosiemy WMPana o Zagaienie
Kurzeniecki Poseł Pinski prosi o Głosy na Obranie Marszałka. Sessyi dzisieyszey i przystąpienia do Podawania Głosow
etc. Iurno do Obrania Marszałka Seymowego, niemniey
Żądamy mieysca dla Posłow, ktorego dla natłoku Arbitrow
niemamy. Kilka Głosow Posłow z Prowincyi Litew-
skiey, dały się razem Słyszeć, wspieraiących Żądania
Rzeczonego Posła, a Sami Arbitrowie z Krzesłami ustą-
pili i mieysce uczynili Posłom. Ac tandem interlocuto-
rie Zaczął mowić, JMć Pan Podkomorzy i pierwszy Poseł
Krakowski; Nasi wielce Mci Panowie, dnia
Zelowski Poseł Krakowski wymawia się od Zagaiania i Podawania Głosow. wczorayszego podniosłem prawnie Starą Laskę, jako
pierwszy Poseł Prowincyi moiey Małopolskiey, do ktorey
też Laska z Alternaty należała. Lecz Zaraz dnia wczo-
rayszego JMć Pan Poniński Kuchmistrz Koronny, Poseł Ziemi
Łuckiey, skonfederowawszy się z niektoremi Kollegami na-
szemi, jak nam dał się Słyszeć obrany jest Generalnym Mar-
szałkiem, Dałem mu więc tę Laskę w Obecności wszystkich
WMPanow, wracać się dziś do niey prawnie niemogę, ani
Zagaiać, ani per Turnum Podawać głosy, gdyż niejestem
Marszałkiem, ani mamy Seymowey Laski. Ale odezwali
się Posłowie Rzeczyccy i Litewscy, iż nie uznaią Marszałkiem
Ponińskiego

Koninskiego, ani na Konfederacyą w brew Instrukcyom Swoim Zezwolić mogą. W tych okrzykach Zabrał Głos interlocutoriè JmĆ Pan Korsak Poseł Nowogrodzki w te Słowa:

Mowa JmĆ Pana Samuela Korsaka Posła Nowogrodzkiego.

" Niezabierałem Głosu, poniewaz niewidzę według Pra-
" wa podniesioney Laski. Niemowię activè lecz tylko pas-
" sivè, co mi powinność Obywatelska, nieznośny gwałt Pra-
" wa, a miła Swobod Naszych całość mowić każe. To w
" czystych myślach i Intencyach moich Oświadczyć JJOO. Jww.
" Wmciowym Panom, przedsiębiorę.

" Dzień wczorayszy Zawiadomił nas o utworzo-
" ney zaliczyć się prywatney Konfederacyi Z Posłow na Seym
" Wolny wybranych; Lecz że Sam, usiłowania JmĆ Pana Ko-
" ninskiego, Posła Ziemi Liwskiey, do Laski Konfederackiey
" a Oraz i Seymowey tym boleśniey Nam odkrył, im Skli-
" wey każdy Obywatel duchem prawdy Żadnym fałszywym
" uprzedzeniom niepodległey tchnący, niecierpiany gwałt
" Praw, nayglownieyszych Oyczyzny Naszey, czuć i pozna-
" wać musi. To gdy mowię, odwołuję się do Zupeł-
" ney wiadomości Waszey o ustawach Narodu Naszego. JJ.OO.
" Jww. Posłowie Koronni! Znaydujecie w Zbiorze Praw
" Koronnych i W. X. Lit. przynaymniey Slad takiego Związ-
" ku, jaki na Nas dopiero wymaga się.

" Zasłyszane Na pomoc do wymyślnego przypadku
" wzięcie Konfederacyi Za panowania Nayiaśnieyszego Krola Mi-
" chała w Roku 1673cim Zaszłey, pozwolić Rzetelnie Objaś-
" nić, a uznaie Rozność tamtey, od teraz przez niektorych Na
" ostatnią Zgubę Oyczyzny Żądaney Konfederacyi. Tamta
" Konfederacya podniesiona prawnie po Wdztwach Ziemiach i
" Powiatach, a o teraznieyszey pozostali tysiącami w domach
" Bracia Nasi, Żadney wiadomości Ani mieli, ani mają.

W tenczas

178. „ W tenczas był Ziazd Zprzymierzonych Obywatelow do War-
„ szawy, dla Utwierdzenia poczynionych po Województwach, Ziemiach,
„ i Powiatach Konfederacyi, Z których jawnie Stałych, Seym dla
„ Utwierdzenia Związku Został Złożony; Teraznieyszy Zaś
„ nasz Ziazd na tez Mieysce, mocą poprzedzonych Uniwersałow
„ Nayiaśnieyszego Pana, na Wolny Seym Zwołujących, bez naymniey-
„ szey w onych wyraznośći o Konfederowaniu Się, i po odpra-
„ wionych w Zupełney wolnośći Powiatowych Seymikach
„ nastąpił.
„ Pamtna Konfederacya, nieodbitych potrzeb Rzeczypospolitey
„ była Skutkiem; dzisieysza Zaś do dogodzenia tylko passy-
„ om prywatnych osob w Zniesieniu Dekretow, i osobistym
„ Zyskowaniu w osobie wdzierającego Się gwałtownie do
„ Marszałkostwa JWo Ponińskiego Posła Lwskiego, dość
„ jaśnie przeświadcza. Dawnieysza tyle krot wspomniona
„ Konfederacya, była rozmyślna, dobrowolna, widzialny Koniec
„ uszczęśliwienia krajowego Mająca; teraznieysza Zaś, Skrytą
„ podstępna, i nieopłakaną Rzeczypospolitey Naszey krajow Stratą gro-
„ Żąca. Słowem, Nieświadoma o co, przeciwko komu, i Z
„ kim podnosi Się.
„ W tak dowodnym inszośći rozkroju między Kon-
„ federacyą Za Panowania Michała Zaszłą, a teraznieyszą du-
„ chem Ambicyi i fałszu uprojektowaną, a Zaliż możem
„ przyimować na Się więzy, a w przyięciu onych Korone
„ oraz Całego kraju Obywatelow. Na Sprawiedliwy w
„ tym każdego dobrego i poczciwego Obywatela Zdaię Się
„ rozsądek.
„ Sądź mnie Strapiona w Czasie ninieyszym ucie-
„ chana Oyczyzno! azali Zaćmiam Się przy obronie two-
„ iey. Do tey ja wspolney obrony Ze mną wzywam Miłością
Boga

„ Boga i Oyczyzny każdego z osobna i w powszechności wszy-
„ stkich JOO. WW. Waszeciów Mciwych Panów i Dobrodzieiów,
„ zostali wszyscy razem na Seym Wolny zebrani gwałt cier-
„ piemy, razem też miéymy się do obrony. Ja z siebie
„ oświadczam się, że pierwey życie moie postradać, lub na
„ nayokrutnieysze nieszczęśliwości pod losy gotów jestem,
„ a niżeli pozwolić na naymnieyszy związek niniéyszego Sey-
„ mowania czasu.

„ Stawaymy się czystą ofiarą ulubioney Oyczyźnie,
„ bo inaczey czeka nas słuszny przed Bogiem i Oyczyzną ra-
„ chunek, a szukaiąc ulgi w nieszczęśliwościach, przystąpmy
„ do Obradowania Wolnego.„

Trzeba wiedzieć iż ten głos po pierwszym peryo-
dzie, przerwany od JW. Imci Pana Staniszewskiego Posła i Sędziego
Ziemskiego Warszawskiego temi słowy: Niepotrzebnie Wa-
szeć Mciwy Pan otwierasz usta, ani możesz mieć do
nas głosu, gdy Sessya Seymowa od nikogo zagaiona
nie iest, gdy niema Laski, nikt mieć głosu prawa niema.
Ale gdy został okrzykniętym od wielu Posłów osobliwie
Łęczyckich i Litewskich, że choć już stary, a niema
miłości Oyczyzny ani boiaźni Boga, gdy i sam nie chce
i drugim broni radzić o Oyczystym dobru, przeto że wsty-
dem umilknąć musiał, a JW. Imć Pan Korsak zaczęty głos
kończył.

Przy konkluzyi rzeczonego głosu, stanął we
drzwiach Izby Poselskiey z Marszałkowską Laską JW. Imć Pan
Poniński, i tamże a nie na mieyscu Marszałkom przy-
zwoitym [illegible] w Izbie [illegible]; Solwował Ses-
syą na dzień jutrzeyszy na godzinę 10tą z rana, i zaraz
poszedł, za którym wyszli także JW. Panowie Warszawscy
Łomżyńscy

Staniszewski Poseł Warszawski głos przerywa Nowogrodz-kiemu.

Ale od Posłów okrzykniony że wstydem milczy.

Poniński solwuie Sessyą we drzwiach

Łomżyńskiey i innych kilku; ale imi Posłowie oświadczyli, że ani widzieli ani wiedzą kto solwował Sessyą, Jmć Panowie Łęczyccy zaś powiedzieli; że to dla naszych hayduków i lokajów tudzież Pokojów Solwowana Sessyą, bo za drzwiami. Zaczym upraszali Jmć Pana Krakowskiego pierwszego aby niewychodził, ale przystąpił do dania koleyą głosów na obranie Seymowego Marszałka, lecz ten odpowiedziawszy, iż tego uczynić niemoże, bo niema ani laski, ani mocy, ani prawa oddawania, wyszedł także z Izby z kilku innemi kollegami.

Żart Łęczyckich na Łomżyńskiego

Ożarowski Podkomorzy i Poseł Krakowski wyszedł z Izby

Tandem pozostali w większey Liczbie Posłowie upraszali Jmć Pana Ożarowskiego Podczaszego Krakowskiego a drugiego w koley Województwa Krakowskiego Posła, aby on raczył podnieść laskę i przystąpić do wotowania na obranie Marszałka. A Jmć Pan Zaręba Poseł Sieradzki wyniosłym rzekł głosem: „Zjechaliśmy Mćiwi Panowie zaradzać o dobro publiczne, osądziliśmy prywatnie, że też dobro i rady nasze; skutku swoiego brać niemogą, jeżeli zjednoczeni węzłem konfederacyi dla niezerwania Seymu niebędziemy. Na ten koniec niektórzy z nas podpisaliśmy akt tego Związku. Lecz skoro dowiaduiemy się, że na dniu wczorayszym, przeciwko samemu aktowi konfederacyi z nami postąpiono, że też konfederacyą nie tylko dla utrzymania czyli niezerwania Seymu stanowią jak przyrzeczenie było, ale już na dniu wczorayszym sądy jakoweś konfederackie uformować miano, konsyliarzow do nich postanowić, i aby subselia wszystkie w kraju naszym ustały publikować zamyślaią; zaczym oświadczamy się, że gotowiśmy iść od aktu, i publiczny od takowey konfederacyi, contra fidem publicam z nami

Głos Zaremby Posła Sieradzkiego

postępuiącey.

„ postępuiącey, Zaniesc Recess."

Ktorym głosem tym bardziey Posłowie pobudzeni, obligowali JmćPa Podczaszego i Posła Krakowskiego, aby podnosił Laskę, a gdy uciszyła się Izba, JPan Poseł Krakowski w swoim mieyscu siedząc, rzekł:

Głos Żołtowskiego Podczaszego i Posła Krakowskiego.

„ Ani jako pierwszy Poseł, ani jako Marszałek
„ Seymowy, Zagaiać lub podnosić Laskę niemogę, tym
„ bardziey wchodzić w Ważność lub Nieważność Obranego
„ Konfederacyi Marszałka, kiedy bez Laski Seymowey którą
„ ktiry bydź Posłowie niemożemy. Łaskawie tylko prze-
„ kładam WmPanom, że dało się nam słyszeć solwo-
„ wanie Sessyi na dzień jutrzeyszy, i widzieliśmy że wy-
„ szli z Izby, za JmPanem Szewskim niektorzy Koledzy

Wymawia się od Zagajenia i podniesienia Laski.

„ Nasi, bez nich nic czynić niemożemy, Wotować na
„ Marszałka byłoby z Ich Urazą, byłoby rzeczą nieprawną
„ i Nadaremną. Mamy jeszcze dzień trzeci według Prawa
„ na Obranie Marszałka, możemy jutro dopełnić to Prawo
„ i wymowić in Activitate Zupełney Wolności kto co
„ myśli i czuie, dziś Zas Zdaje mi się Rozjechać się
„ z tey Izby, ktora Activa niejest ani bydź może."

Na ten Głos cała prawie Izba a w szczegolności JmćPan Dunin Poseł Rzeczycki odpowiedział;

Głos Dunina odpowiadający

„ Cała Izba pragnie, abyś WmPan mi Panie
„ Krakowski, przywrócił Nam Activitatem, ktorą niepotrze-
„ bnie ani prawnie Kollega Jego na dniu wczorayszym Dał
„ Nam się utracić oddając Laskę Marszałkowską, mimo
„ woli Naszey JmćPanu Szewskiemu, Zaczym prosiemy Koniec-
„ cznie o podniesienie tey Laski, gdyż o Konfederacyi Żad-
„ ney ani nazwanym Marszałku słyszeć niechcemy."

Ten Głos, interlocutorie poparli głosami swemi

Pilkaszkiewicz

Jch Mość Panowie Kożuchowski i Jerzmanowski Łęczyccy, Bułharyn Wołkowyjski, Kurzeniecki Kijski, Posłowie, a JMć Pan Tyszkowski Sędzia Wiski a Poseł Ciechanowski Zawołał; Mći Panie Krakowski, dziś z mieysca mego

Tyszkowski przecze na niektorym.

upraszam przystąpić do Wotowania i Obrania Seymowego Marszałka, gdyż na dniu jutrzeyszym może zmnieyszy się nas Poczciwych Ludzi liczba. Ale gdy Podczaszy Krakowski odpowiedział, iż jednostayne nas wszystkich rozumiem bydź Sentymenta, ale do Wotowania dziś przystąpić żadnego w Charakterze mim nieznayduię Prawa. Ruszyli się wszyscy Posłowie z Mieysc swoich, trwały w tey Materyi długie między niemi Sprzeczki, tandem zgodzili się, aby iuż niewotować, ale przynaymniey in Ordine do Wotowania na dzień jutrzeyszy aby JMć Pan

Załuski Podczaszy Krakowski i Poseł Solwuie Sessyą.

Krakowski Drugi Solwował Seymową Sessyą, który po długich od tego wymawianiach się, musiał na koniec publicznie Solwować Sessyą na dzień jutrzeyszy na godzinę Osmą z rana.

Tegoż Samego dnia po południu JMć Pan Poniński

Poniński upraszа sobie Wartę z Moskwy i Puszkarow.

Kuchmistrz Koronny, dla Powagi Swoiey i bezpieczeństwa, Pałac Ossolińskiego Wdy Wołyńskiego w którym Stał, uproszonemi mając napełniony Żołnierzami Moskiewskiemi z Piechoty i Puszkiemi z Huzarow, Jurysdykcyą Sądu

Jurysdykcyą Sądow Konfederackich Funduie.

Konfederackiego (przybrawszy większą Liczbę przysięgłych Konsyliarzow) Woźnemu przed tymże Pałacem Obwołać kazał, i one ufundował, czyniąc onych złączenie z Xciem Michałem Radziwiłłem Miecznikiem Litewskim i tymże Sposobem jak Poniński obranym Jeyże

Radziwiłł pokazuie się bydź Marszałkiem Konfederacyi Litewskiey.

Koronney Generalney Konfederacyi Marszałkiem. Na tey Sessyi Konfederackiey Conclusum Stanęło, aby wysłać

dnia

Delegacye wyznaczona Do Krola. Kommissyi Skarbowey i Woyskowey. i do Marszałka Wo Korony.

dnia następuiącego do Jo K. Mci Delegacya z Szesciu Posłow z kazdey Prowincyi po dwoch złozona. Niemniey do Kommis: syi Skarbowey Xcia Marcina Lubomirskiego Posła Wdztwa Sandomirskiego, i Łaszczkiego Stolnika i Posła Sochaczewskiego. Do Woyskowey Kommissyi JmPanow Zaręba Jmta Majora i Posła Wdztwa Sieradzkiego i Sieraszewskiego Jmta Adjutan: ta Jo K. Mci Posła Kaliskiego.

Abij Arbitry do Izb Poselskiey i Senatorskiey wpuszczani niebyli.

Rownie do Xcia Marszał: ka Wo Korony, z obwieszczeniem aby Warty od niego depen: duiące, niepuszczały juz wiecey Arbitrow do Izby Poselskiey jako tez i Senatorskiey. Tegoz dnia posłano z Polikiem do JmPana Reytana, zapozywaiąc onego na Sądy Konfederac: kie qua Wzruszyciela Spokoynosci publiczney, ktorego Pozwu ten Poseł nieprzyiął.

Pozew dany Reytanowi.

Tegoz dnia Ministrowie Cudzoziemscy, to iest Austryacki, Moskiewski i Pruski, podali Notę Xciu Lubo: mirskiemu Marszałkowi W. Kr. aby niekazał Arbitrow wpuszczać do Izb Senatorskiey i Poselskiey, w te Słowa:

Ministrowie Cudzoziemscy nastaią, aby Arbitrow niewpuszczać o co Nota.

Note.

Parce que l'Ancienne Cabale et intrigue fomente encore la Confusion et les troubles, Les Sous-Signés Ministres prient S. A. M. le Prince Gd Marechal de faire dissiper la Rumeur qui s'eleve Contre la Confederation soutenuë par les Cours. La Pologne en Général et les person: nes Suspectes en particulier Seront les Victimes au Cas que Cette Confederation ne Soit soutenuë,

Nota.

. soutenue, et qu'on ne fasse sortir le monde de la Chambre des Nonces, le Marechal Poninski ayant limité la Seance. Si S. A. M. le Prince G.d Marechal ne seroit pas assés en force pour Appaiser l'espece de tumulte qui existe deja et qui Expose même la Personne du Roi, Les Sous-Signés Lui preteront main forte. Fait à Varsovie le 20. Avril 1773.
Rewizki, Stackelberg, Benoit.

Odpowiedź

La Repons.

Le Sous-Signé G.d Marechal de la Couronne, Repond à la Note Ministeriale de M.rs les Ministres Plenipot: des Cours de Vienne, Petersbourg et Berlin, qui a eu l'honneur de recevoir dans le Cours de la journé d'aujourd'hui; qu'autant que le devoir de sa Charge prescrit par les Loix l'Oblige et lui permet il Veillera à la Sureté de la Personne du Roi et de la Chambre des Nonces assemblés, il empechera les Arbitres de s'y trouver. Mais les loix du Pays ne lui donnent pas le droit

d'en

d'en defendre l'entré aux Nonces. Fait à Varsovie le 20. Avril 1773.

Lubomirski G. Mar. de la Couronne.

Sessya Trzecia

We Srode dnia 21. Kwietnia Z rana JmP. Reytan Poseł Wdztwa Nowogrodzkiego, podawał do Xiąg Grodu Warszawskiego manifest w następujące słowa:

Manifest Posłow Nowogrodzkich

„My Posłowie z Wdztw Ziem i Powiatow Ko-
„ronnych i WoXa Lito na Seym teraznieyszy Wolny, z powo-
„du Uniwersałow JoK. Mci i Xa No Mco wysłani, oświad-
„czamy się przed Nayjaśnię Krolem Jmcią i całą Rzpltą Zgro-
„madzoną; iż Prawom Narodowym, głos wolny Posłow na
„Seymie, a Szlachcie na Seymikach ubezpieczającym,
„gwałt, a Charakterowi Poselskiemu Zniewaga dzieje się;
„gdy JW. Poninski Kuchmistrz Koronny Poseł Ziemi Liwskiey
„przez niesłychaną uzurpacyą Laski Seymowey, biorąc śmia-
„łość do dalszey nieprzyzwoitosci, JW. Reytana Posła No-
„wogrodzkiego, z przyczyny tamowania Jemu teyże uzurpowa-
„ney Funkcyi Marszałkowskiey Seymowey, Pokować, Jurys-
„dykcyą Marszałka Konfederackiego i Sądu Seymowego, przy-
„właszczać sobie ważył się; przeto z mocy wspomnionych
„Praw, a mianowicie Konstytucyi 1669o wolny głos każdemu
„Posłowi na Seymie warujący, nietamując jednak dalszych Obrad
„Seymowych in quantum Wolnych, owszem chcąc mieć one
„do ratunku Oyczyzny przystosowane, o wzmiankowane prze-
„stępstwo Praw protestuiemy się. W Warszawie d. 21o Kwie-
„tnia 1773o.

Tadeusz Reytan Poseł Wdztwa Nowog.
Samuel Korsak Poseł Wdztwa Nowog.

Krz. JK.

Y.

Poniński Zakazuie Rzeczony Manifest przyimować.

Lecz JW. Sobolewski Pisarz Warszawski wstrzymawszy Mani=
festu tego przyięcie, uwiadomił o tym JmćPa Ponińskiego,
który zakazawszy iako Marszałek Generalny Konfederacyi onego
przyięcie, udał się z Konsyliarzami do Izby w mieszkaniu
swoim wyznaczoney Sądowey, i tam po zapisanym akcie i przy=
wołanym wpisie Instygatora Sądu Konfederackiego przeciw JmćPanu

Owszem Reytana pierwszą Infamią okrywa.

Reytanowi, onegoż niestawaiącego wzdać kazał sub poe=
nis Legibus Regni descriptis, to iest sub poena Infamiae.

Niektórzy zaś Posłowie Prowincyi Litewskiey i Ko=
ronney udali się do Izby Poselskiey, o Ośmey zamkniętey, gdzie prócz
Posłów, żadnego z Arbitrów Warta Marszałkowska niepuszczała.

O Godzinie pierwszey z Południa, z mieszkania JmćPana
Ponińskiego iako Marszałka Konfederackiego przyiechało na Za=
mek Trzech Delegatów do JKMci wysłanych, tam przed Au=
dyencyonalnym Pokoiem, gdy Król Jmść w drzwiach tegoż Pokoiu
stanął, po danym głosie od JW. Marszałka W. Koronnego w to sło=
wa: Jch Mść Delegaci Skonfederowanego Stanu Rycerskiego.
Pierwszy z Delegatów Koronnych, JW. Antoni Sułkowski Poseł Łom=
żyński tem słowy:

Mowa JW. Antoniego Sułkowskiego

„Nayjaśnieyszy Królu Panie nasz Miłościwy.
„Stan nasz Rycerski, widząc okropny swóy Los Oyczyzny, zgwałcone
„Prawa, Naród z bogactw, maiątków, i wszelkiego wyzuty szczę=
„ścia, kiedy pozorem ratowania Jey, rozwiązane ręce były niektórym,
„na wykonanie naygorszych zbrodni, to przez obwieszczenie i roz=
„rzucanie Pism niegodziwych, to przez rozlanie krwi wielu spółbra=
„ci naszych, to przez dopełnienie na samey Osobie W.KMci Zbro=
„dniey świętokradzkiey bezbożności, i innych niezliczonych złości.
„My za poprzedniczym Uniwersałem W.KMci na Seym i Radę z
„pobudki zabieżenia tym gwałtom, zaspokoienia wewnętrznego za=
„mieszania, i zakończenia wszelkich z tąd wynikaiących nieszczęśliwości,

ziechali;

„ Ziechali. Aby Zaś to dzieło, nieprzerwanie stało się osnowę, idąc
„ za wzorem konstytucyi 1677.° za króla Michała Antecessora W. K.
„ Mci w Księdze Praw Vol: 5.° od Nas znalezioney, do jednego złączenia
„ niało względu, przy Dostoieństwie W. K. Mci, przy Wierze S. Katolickiey
„ Rzymskiey, przy ucaleniu Praw i Swobod naszych, podnieśliśmy
„ konfederacyę, do ktorey wybraliśmy za Marszałka Jmć Pana
„ Poninskiego Podczaszego Koronny, Cnotami i Rozumem zaszczyconego,
„ Funkcyami dawniey zaleconego.

„ Oświadczamy się więc, że póty w tym Związku
„ trwać będziemy, krew wylewać nieprzestaniemy, póki Spo-
„ koyność wewnętrzna, szczęśliwość powszechna, w kraiu na-
„ szym zostawać nie będzie; do czego i Prześwit.° Senatu (: jako
„ in Actis wiadomo :) znaczną łączących się części mając,
„ mamy nadzieię, że i całe Zgromadzenie iego przystąpi.

„ Na naywiększe zaś umocowania tych czynności
„ naszych, mamy honor prosić W. K. Mci i P. Prześ.° Mc, abyś Nas
„ jako prawdziwych Patryotów, gorliwych Oyczyzny Synów, nie-
„ odstępnych W. K. Mci poddanych, ucałowaniem szczodrobliwey
Ręki uszczęśliwić pozwolił. „

Po tey mowie, zaczął drugi Jmć Pan Zyniew Po-
seł Starodubowski, jako Delegat od Generalney Litewskiey, sło-
wami temi:

Naiiaśnieyszy Krolu Panie Nasz Miłościwy. „
„ W.° X.° Litewskie jako w nierozdzielnym Spoieniu zostawać
„ zawsze zwykło z Koroną, tak gdy wspolnie nieszczęścia i
„ dolegliwości do tąd znosić musiało, koniecznie bydź uznało
„ przyczynę łączenia się z nią, i podobną uczyniwszy konfe-
„ deracyę, obrało Marszałkiem Xcia Michała Radziwiłła
„ Miecznika W.° X.° Lit.°, męża, ktory dowodem Rozumu swego,
„ wysokiego Urodzenia i przyzwoitego dostoieństwa zaszczytem,

moc...

Kasztelaństwo.

Kasztelaństwo to tylko tytułem było Senatorowi

Mowa Jmć Pana Zyniew.

" mocną w przyszłych Czynach Stać Się Zdoła. Tak Złączo-
" ne doprasza Się W. K. Mci P. No Mgo abyś dzieło to, tak
" zbawienne, i w gwałtowney Oyczyzny potrzebie, potrzebnie
" konieczne, potwierdzić raczył, i z Prześwietnym Senatem
" iuż po części złączonym, do Wspolności Konfederacyi Naszey
" przystęp Swoy uczynił; W czym pełni ufności Zostaiące,
" o pocałowanie ręki W. K. Mci P. No Mgo doprasżamy Się. "

Po tey mowie, Za daniem przez Xcia Marszałka Głosu, od J. K. Mci; JmX. Młodziejowski Bp Poznański Kanclerz W. Koronny temi odpowiedział Słowy:

Mowa od Krola X. Kanclerza W. Koron.

" Nieuprzedzonym umysłem, na Zewnętrzne i wewnętrzne krajowe Intrygi, doznaiącym tyle nieszczęścia, i na nie
" boleiącym Sercem, oddaie J. K. Mość P. M. M. widomy rozrzewnie-
" nia tey prawdy, ktora Ze Zmysła powszechność Narodu, tym
" bardziey Jego Monarchę dotyka. Uniwersały na Seymiki wy-
" dane, Opisały dostatecznie postać Oyczyzny Naszey w iakiey Zo-
" staie, i troskliwość Naywyższego Pana Z Jego chęcią Złączoną, aby
" nieszczęśliwościom Narodowym Zaradzić można. Chęci Stanu
" Rycerskiego przychylać będą Wolę J. K. Mci do postępowania
" w obradach Seymowych, i do rozrzaśnienia [illegible] Dez-
" sow Postronnych do Naszego kraju; a teraz J. K. Mość P.
" M. Miły, nieumyka Waszmościom Nayłaskawszey Swoiey Łaski
" i owszem Mile do niey przypuszcza, oświadczaiąc dać Swoią
" Rezolucyą, od [illegible] Izbie Poselskiey. "

Po tey Audyencyi, i podaniu do pocałowania Delegatom ręki, Krol JMść udał Się do Swoich Pokoiow, A JchMść Delegowani do mieszkania JmćPana Ponińskiego Marszałka Kon-

niepraktykowanym Sposobem Solwowana Sessya.

federacyi, ktory niepraktykowanym Znowu Sposobem, to iuż nie Sam, ale Imieniem Swoim, posłał do Izby Poselskiey, (w ktorey kilkudziesiąt Siedziało Posłow) Xcia Lubomirskiego Posła

Posła Sandomirskiego, limitować Sessyą na dzień jutrzeyszy, którą, gdy ogłosił i miał wychodzić z Izby, wszakże we drzwiach przed nim Jmć Pan Reytan, zaklinając na miłość Oyczyzny, aby ni On ni inni niewychodzili z Izby, ale raczey do Stołu przystąpili Marszałka. Ale z żalem patrzeć trzeba było, na umnieyszających się codzień życzliwych Oyczyznie Obywatelów, gdy z kilkudziesiąt Sześciu tylko Posłów pozostało się w Izbie z Jmć Panem Reytanem, aż do nocy.

O Godzinie 10tey w Noc przysłał Jmć Pan Stackelberg Minister Rossyyski, prosząc do Siebie JJWW. Posłów w Izbie Siedzących, ale Ci od wyiścia z Izby, to późną nocą, to że Im idzie o bezpieczeństwo własne, wymowili się; lecz gdy powtornie był przysłany Officer z Sekretarzem Legacyi, zaręczając na honor Posełski, iż obawiać się żadney niemają zdrady, w tedy JW. Pan Korsak z JW. Panem Bohuszewiczem Posłem Mińskim, poiechali do JW. Pana Ministra Rossyyskiego, ktoremu na wszystkie Jego demonstracye, perswazye, prozby i groźby jednostaynie odpowiedzieli; że Instrukcye Ich niekażą Im odmieniać Rezolucyi, i że tegoż są gotowi z utratą nawet własnego nieodstąpić życia, a przeto na tego Marszałka i Konfederacyą niezezwolić. Z czym gdy na odwrot powrócili do Izby, zastali ją przez Officera Marszałkowskiey warty a w niey samego JW. Pana Reytana (bo innych Czterech Posłów poiechali do Stancyi swoich) zamkniętą, przeto musieli do swoich Rezydencyi odjechać się.

Tejże Nocy na Konferencyi Ministrow trzech Dworow z Ministrami Naszemi, oświadczyli się pierwsi, że jeżeli te przeciwności zaspokojone niebędą, tedy po 50 Woyska od każdey Koronnej wnidzie w kray pozostały Polski, z wyrządzaniem ostatnich przykrości. Ale ta pogrożka podobno zmowna.

Sessya Czwarta

Reytan w progu leżąc prosi, ale nieuprasza

Poseł Moskiewski przysyła do Posłów

jadą do niego za powtornym przysłaniem.

Na żadne prozby i groźby nieustraszeni

Izba Poselska z Reytanem Zamknięta.

Pogrożka Cudzoziemskich Ministrow.

Sessya Czwarta

We Czwartek dnia 22go Kwietnia, dowiedziaw=
szy się Krol JMość Rano, o Zamknięcey Izbie Po=
selskiey, kazał ią natychmiast Otworzyć, przeto Zaraz
do Szesnastu Posłow przybyło do Kompanij JPa Reytana,
ale więcey nikogo doczekać się niemogli, ponieważ o
godzinie 11tey przed Południem, przyiechawszy Minister
Moskiewski do Krola JMci, Oświadczył Swoim i drugich

Poseł Moskiewski Krolowi grozi ieżeli do Konfederacyi nieprzystąpi się.

dwoch Dworow Ministrow Imieniem; Że jeżeli Krol JMość
dnia dzisieyszego nieprzystąpi do Konfederacyi, tedy od każde=
go z dzielących się Monarchow, po 50 tysięcy Woyska przyb=
dzie do niezabranego Polskiego Kraju, a tak Krol JMość
Sam z Osoby Swoiey, Zostanie przyczyną nieszczęśliwości
własnego Kraju, ktorey za wkroczeniem Woyska doświadczać
będzie. Na to gdy Krol JMość odpowiedział; iż na dniu
wczorayszym obiecał, dać dnia dzisieyszego Skonfederowanym
Rezolucyą do Izby; odpowiedział Minister Moskiewski, Że Skon=

Krol pozwala.

federowani iuż nieprzyidą do Izby Poselskiey, ale w Pokoiu Au=
dyencyalnym przyiną odebrać od Krola JMci Żądaniom Swoim
uskutecznienie. Na to Krol gdy Zezwolił,

O Samym Południu przytomnemu na Pokoiach Se=
natowi z Ministrami Narodowemi, wniść kazał do Audyencyal=
nego Pokoju, do ktorego Sam niebawiąc przyszedłszy, własnemi

Senat wołowany

usty tłumaczył nieszczęśliwą Sytuacyą Oyczyzny i Swoią, a
przytym rozkazał JMci X. Kanclerzowi W. Koronnemu opowiedzieć
jaką z Ministrami naszemi Ministrowie Cudzoziemscy na dniu

Oznaymione pogrozki cum Emphasi.

wczorayszym Konferencyą mieli. Więc JMX Kanclerz Oznay=
mił o nayśurowszych groźbach tychże Ministrow na Kray po=
Zostały, i Że 50 tysięcy Woyska sprowadzić do Warszawy obiecali; je=
Żeli Krol JMość Akcessu z Senatem do teraznieyszey Konfederacyi

Stanu

Stanu Rycerskiego nieczyni, i gdyby Seym nieszedł podług Ich Zamysłow i Zadania. Znowu Krol JMość rzekł do Senatu: „Teraz Zasiegam Wierna Rada, Waszego „Zdania, co mam uczynić abym niesciągnął większego nieszczę„scia na ten Narod ktoremu panuię, i abym nie niezostał „w odpowiedzi? A gdy nieslyszę Zadnego Zdania W. Panow, „domyslam Się Że mi wybrać należy abym przystąpił „do tey Konfederacyi, niechcąc bydz przyczyną Zguby i Zgu„by Oyczyzny Naszey.„ Wtedy Podoski Wwda Płocki odezwał Się: „ Wierna Rada będąc przeświadczona „Że w Osobie Monarchy Swego, ma naydoskonalsze prawi„dła, Czeka tylko tey Rezolucyi, ktorą W. K. Mość obie„rzesz, nieodstępność Swoią od Swego Pana Ofiaruiąc w „naygorszych Razach i w nayprzykrzeyszych na nasz „Kray Zamachach.„ Po nim Jabłonowski Wwda Po=znański w podobnych Słowach oswiadczył Krolowi Kom=plement. Zatym Krol Rezyterował Się do Swoich Pokoiow, i po Konfederowanych Żeby przyieżdzali do Zamku posłał.

Rozmowa Krola z Senatorami

Wwda Płocki odpowiada pod=chlebnie.

Krol po Konfederowanych posyła

Konfederaci Niezwłocznie Z mieszkania Ponińskiego Marszałka Swego do Zamku przyiechali; maiąc na Czele Marszałkow Swoich Szli prosto do Audyencyonalnego Pokoiu, w ktorym Sam Senat tylko na Nich Czekał. Gdy już o przybyciu Konfederowanych Znać dano Krolowi, przyszedł, do ktorego Marszałek Konfederowanych Posłow Za danym Sobie przez JWa Sanguszka Marszałka W. Litt. w nieprzytomności JWa Marszałka W. Koron. Lubomirskiego głosem; mowi do Krola porząd:

Ci na Pokoie przybywaią.

Mowa Ponińskiego do Krola

Nayiasnieyszy Krolu
Panie Nasz Miłościwy

Stan Rycerski

„Stan Rycerski, zawsze Monarchom swoim
„wierny, gdy nieszczęśliwość Oyczyzny swoiey, od lat kilku
„nayprzykrzeyszemi dolegliwościami przyciśnioney, kończącą
„się do tąd nie widzi, udał się do wynalezionego ostatniego
„przez siebie środka, aby oddalił te wszystkie Narodu nie
„szczęścia, które mnożą się zawsze a nigdy niekończą
„i z tego iedynego powodu skonfederował się Stan nasz Ry-
„cerski przy dostoieństwie W. K. Mci, przy całości Religii Kato-
„lickiey Rzymskiey nam panuiącey, przy Prawach i Swobodach
„Wolności Naszey, przy Prerogatywach na koniec każdego w
„Wolnym Narodzie Obywatela. Szukamy w zamysłach
„Naszych do Ratunku Oyczyzny w iedno związanych Powagi
„Maiestatu, maiąc iuż złączony z sobą i Senat. Spodziewa-
„my się że W. K. Mość nieubliżysz autoryzować nam osobą
„swoią to dzieło, nad które wynaleść niemogli lepszego Wierni
„zawsze W. K. Mci poddani."

Po Jmci Panu Ponińskim za danym sobie głosem, mó-
wił Xże Radziwiłł w krotkich tych słowach:

Głos Xcia Radziwiłła do Krola

„Prowincya W. X. Lit. idzie Nayjaśnieyszy Krolu Panie
„M. Miłościwy torem Korony tak w czczeniu Monarchy swego, ja-
„ko i w zaradach około publicznego dobra, to ią związało w kon-
„federacyi Generalney ogniwo, i to ią tęgszą będzie do Stanowienia
„Praw teyże [illegible] Seymu."

Po [illegible] tym obydwom Marszałkom odpowiedział
JmX Młodziejowski Kanclerz W. Kor. temi słowy:

Odpowiedź Kanclerza Jmieniem Krola.

„J. K. Mość Pan moy Miłościwy przychyla się łaskawie
„do uczynionego Stanu Rycerskiego tego związku, który może bydź
„Oyczyźnie Naszey zbawiennym, ieżeli iednomyślnością w radach
„około dobra publicznego, postępować będzie z uchyleniem
„wszelkiey prywaty."

Po takim przystąpieniu Króla JMci do Konfederacyi, podaniu do pocałowania Ręki Marszałkom i Posłom, Król JMść wrócił się do Swoich Pokojów, a Posłowie rozjechali się do mieszkań Swoich.

Król do Konfederacyi Accedit.

Kilkunastu zaś Posłów w Izbie Poselskiey dotrzymywali jeszcze kompaniy JMCiPanu Reytanowi, ale dowiedziawszy się, już o Akcessie Królewskim do Konfederacyi, a obawiając się jakiey niepomyślności dla Osób Swoich, a więcey jeszcze jakiey zemsty dla Województw z których byli Posłami, pożegnawszy z żalem JMCiPana Reytana wyszli z Izby dla uczynienia Akcessu do tejże Konfederacyi. Starał się w prawdzie i pracował JMCiPan Lipski Kasztelan Łęczycki Posłów Województwa Swego dotąd Statecznie trwających, przykładem Swoim i przykładem JMCiPanów Posłów Nowogrodzkich, wstrzymać od zrobionego Akcessu, ale pogróżki dzielących się Dworów Posłów, i przybywająca do Warszawy Woyska Cudzoziemskich kompania, więcey miały do zastraszenia dzielności, tak dalece, że w Izbie Poselskiey trzech tylko Statecznych (: Reytan i Korsak Nowogrodzcy, oraz Bohuszewicz Miński :) pozostało się Posłów, których Stateczności JchMść PP. Podoski Wda Płocki i Gurowski Marszałek Nadworny Litewski, perswazyami Swemi do uczynienia do Konfederacyi Akcessu nakłaniającemi poruszyć niemogli. Gdy zaś JMCiPan Reytan z rzeczonemi dwoma Kollegami, już widział daremne w Izbie Poselskiey Siedzenie (: zwłaszcza że w niey, przez 36 Godzin niewychodząc przemieszkał :) wyszedł z niey po zachodzie Słońca do Swoiey Stancyi.

Posłowie odstępują Reytana.

Samotrzeć tylko zostaie się.

Lipski daremno nad Posłami pracuie.

Podoski i Gurowski niewzruszają Reytana i innych.

Tegoż samego dnia chciał wyjechać zaraz z Warszawy JMCiPan Korsak, ale niemógł bo od przewozu Bagaże jego wrócone zostały, ponieważ niemiał z Kancellaryi Królewskiey do wyjechania Biletu.

Korsak od przewozu wrócony.

Sessya Piąta

Z.

Sessya Piąta.

W Sobotę dnia 24. Kwietnia, (Piątek bowiem walkował dla Swięta Woyciecha S.) poniewaz Konfederacya przez Akces do niey Krolewski umocowana Zostala, pokazaly się in publico dawniey uczynione Actus, jako to:

Assekuracya Senatorow dana Posłom.

Assekuracya Senatorow dana Zkonfederowanym Posłom. d 16. Aprilis 1773.

Actum in Curia Regia Varsaviensi, Feria 3. post Dominicam Conductus Paschae, Videlicet die 20. mensis Aprilis A. D. 1773.

Ad Officium et Acta praesentia Castrensia Capitanealia Varsavien, personaliter Veniens Mateus Florianus Drewnowski, Cincerna Terrae Lomzen, Confederationis Generalis Secretarius Juratus, Eidem Officio et Actis praesentibus, Actum infrascriptum Obtulit, et ad ingrossandum in Acta praesentia porrexit, Cujus Tenor talis.

My Senatorowie i Ministrowie nizey podpisani, dajemy Sobie i JW. Posłom Ziemskim Stipulatam Manum, iż przekonani jesteśmy, że Seymowi blisko następującemu, koniecznie i nieodwłocznie bezpieczeństwo obmyślić należy. A poniewaz srodek obmyślenia bydz niemoze inszy, jak zaczęć i konczyć Seym pod Konfederacyą, do ktorey Stan Rycerski przyzwoite obmyślił sposoby, akt do tey zięgający się potrzeby spisał i podpisał. Przeto My przychylaiąc się do tak zbawiennego Dzieła, Dania nasze do myśli w tymże akcie obszernie wyrazionych łączemy, i lubo podpisy nasze na akt Konfederacyi ad interim wstrzymiemy, a to unikając zamieszania obrządkow Seymowych, jednak iz w iednomyślności z Stanem Rycerskim i nierozerwanym węzłe Konfederacyi zostaiemy, niniejszym pismem naszym fide publica assekuruiemy, i gdyby Stan Rycerski widział tego potrzebę, aby

ta myśl

ta myśl nasza odkryta była, do Jego to własney mocy na-
leżeć będzie: iż i My Konfederowani jesteśmy Stanom Rzpltey
każdego Czasu donieść, a jednomyślność naszą i Konfederowa-
nie Się nasze oświadczyć, ktore upewnienie Rękami własnemi Na-
szemi podpisawszy, w Ręce JWW: Posłow Ziemskich oddajemy. Dzia-
ło Się w Warszawie dnia 16° M-ca Kwietnia R[u] P. [do] 1773°.

Antoni Kazimierz Ostrowski, BP Kujawski i Pomorski.
Ignacy Xiąże Massalski, BP Wileński.
Andrzey St: Kostka Młodziejowski, BP Poznański K.W.K.
Teodor Wessel, Podskarbi W. Koronny.
Ignacy Twardowski, Wda Kaliski.
Jan Borch, Podkanclerzy Koronny.
Władysław Gurowski Marszałek Nadworny Litewski.
Jozef Mielżyński Kasztelan Poznański.
Rafał Gurowski Kasztelan Przemęcki.

Post Cujus quidem Actus Superius praeinserti in Acta praesentia ingrossationem, Originale ejusdem Idem Offerens circa Acta reliquit.

Puchała.

Lectum per Kurczewski.

Akt Konfederacyi Posłow, w Warszawie d. 16[a] Aprilis 1773°.

Actum in Curia Regia Varsaviensi Feria 3[a] post Dominicam Conductus Paschae, Videlicet die 20° Mensis Aprilis A°. Dni 1773°.

Ad Officium et Acta praesentia Castren Capitanealia Varsavien personaliter Veniens Mag[cu]s Florianus Drewnowski Pincerna Terrae Lomzen Confoederationis Gnlis Secretarius Juratus Eidem Officio et Actis praesentibus *Actum Confoederationis Gnlis* infrascriptum obtulit, et ad ingrossandum in Acta praesentia porrexit; Cujus Tenor talis:

My ~~Senatorowie~~ Posłowie

Akt Konfederacyi

My Posłowie na Seym blisko następujący od Województw
i Ziem tak Korony Polskiey, jako też W. X. Lit. Obrani; Do-
znaliśmy przez przeciąg przeszło pięcioletni czasu Nayniesz-
częśliwszych Skutków Rewolucyi, to przez przechody Woysk Za-
granicznych i Konsystencyą Onych, to przez wyniszczenie
Bogactw Kraiowych, to przez Rozlanie Krwi Obywatelów i
Braci Naszych, to przez niezliczone Rozdwoienie umysłów, to przez
Zatamowaną i Upadłą Kraiową Sprawiedliwość, to na koniec
przez Straszne i nieużywane przedsięwzięcie Sąsiedzkich Dwo-
rów, a widząc to wszystko, niemogliśmy tych Okropnych wi-
doków i Otaczaiących Nas Z wszelkich Stron nieszczęśliwo-
ści, bez osobliwszego Zmiesz. Żalu i uczucia, tym więcey gdy
w Radach Kraiowych Zamieszania pełnych, na te wszystkie
przypadki, dostatecznego i Zaspokoienie przynoszącego, upa-
trzyć niemogliśmy i niemożemy końca.

Zaczym Zważywszy jak wiele Zależy na tym,
aŻeby Seym przyszły dnia 19go Miesiąca i Roku teraźnieyszych
Zaczynać Się maiący, Żadnemu Zerwaniu niepodlegał niebez-
pieczeństwu, który w teraźnieyszych Nayniesz. szczęśliwszych Okoli-
cznościach Rpltey, i Zadanych Jey Ranach, bydź powinien
Nay pewnieyszym lekarstwem, jakoż ten jeden Szczególnie
Seym przyszły, kraiowe Nieszczęśliwości, przeciągiem lat kilku
pomnożone Zastanowić, płaczom i Narzekaniom Każdego lu-
du w Kraiach Rpltey, koniec uczynić, Oraz leiące Się do tego
prawie Czasu Strumienie Krwi Krwi naszych Zatamować,
a na mieysce tych wszystkich Okropnie doznanych Skutków
pokóy powszechny przywrócić, Edukacyą Narodową porzą-
dnie i ułożyć, a w Szczególności uboższey Szlachcie, Spo-
sób Życia i Wychowania opatrzyć, Rząd wewnętrzny i Ze-
wnętrzny, Żadną nieuciśnioną Niewolą w Rpltey postanowić,

i bezpieczeństwo

i bezpieczeństwo Jey powszechne na Zawsze umocnić, Szczęśliwość i Stan kwitnący krajowi przynieść może. A ten gdyby zwyczaynym in Unanimitate Sposobem odprawiać się miał, pożądanych uszczęśliwienia Skutków przynieść by niemogł, i kto wie gdzieby niebył przyczyny Ostatniego aż do Imienia Królestwa Polskiego Zniszczenia. Trzeba koniec czyniąc przeszłym, a Zapobiegając przyszłym fatalnościom, aby wyżey wyrażony Seym przez kogożkolwiek Zerwany bydź niemogł, gdy inney nad przepisane nam już Prawem wynaleźć niemożna drogi nad tę, która w nayburzliwszych okolicznościach i Zamieszaniach krajowych, przodków Naszych okazują Ślady, i które przez Króli naszych w poprzedniczych Czasach, Za nayskutecznieysze uszczęśliwienia Środki i uspokojenia Szlachty wzięte były, i Szczęśliwie kray nasz Uspokoiły. Trzeba biorąc też same Sposoby przez poprzedników Naszych Zażyte Spokoyność krajową gruntujące, niechcąc bydź Straszną grożących nam Dworów (: jako Ich ostrzegaią Deklaracye :) ofiarą dla bojaźni Zerwania przyszłego Seymu, a Z tąd wyniknąć mogących nieszczęśliwych Skutków, Konfederacyą Generalną Stanów Korony Polskiey i W. X. Lit. podnieść umyśliliśmy, jakoż niniejszym Dziełem Naszym i Spisaniem Się podnosiemy i konfederujemy Się, a na wspólną Obronę nierozerwanym Ogniwem, przy Dostojeństwie Majestatu J. K. Mci Pna No Miło, przy Wierze S. Katolickiey Rzymskiey panuiącey, przy Prawach i Wolnościach Naszych, porzuciwszy wszelkie Rozróżnienia prywatne, w duchu Zobopolney Miłości Braterskiey łączemy Się, Spajamy i nierozerwanie Jednoczemy.

Chcąc Zaś Żeby niniejsze Skonfederowanie Się nasze do nieodwłoczney przyszło wiadomości i pożądanego Skutku,

Za

Za Marszałkow Generalnych Konfederacyi, jako to w Koronie Polskiey i przyległych do niey Prowincyach, J. Wo Adama Łodzia Ponińskiego Kuchmistrza Koron.o Zaś w W. X. Lit. J. O. Xcia Jmci Michała Radziwiłła, Miecznika Wo Xa Litto obieramy, i onych na Wykonanie Funkcyi Marszałkowskich, Przysięgą obowiązuiemy w tę Rotę:

Przysięga dla Marszałkow Konfederackich

„ Ja Adam, i ja Michał, Przysięgamy Pą Bogu
„ Wszechmogącemu w Troycy S. Jedynemu, iż będąc o-
„ brani Generalnemi Marszałkami Konfederacyi Korony Polskiey
„ i Wo Xa Litto tudzież przyległych do Niey Prowincyi,
„ wszelkie do tych Urzędow należące obowiązki, z pilnością
„ wykonywać będziemy, pod czas zaś następuiącego Seymu,
„ żadney Konstytucyi, któraby Pluralitate Votorum udecydo-
„ wana niebyła, nieprzyimiemy, niepodpiszemy, do Grodu ani
„ w Księgę Praw niepodamy, dependencyą od całey Rpltey i Zgro-
„ madzonych Stanow Zupełnie Zachowamy, w Sądzeniu po-
„ dług Boga i Sprawiedliwości, tudzież pisanych dowodow
„ bez względu na bogatego i ubogiego, Swoiego czyli przy-
„ chodnia, Zdanie nasze dawać będziemy, i we wszystkich
„ powinnościach przez Funkcyę Marszałkowskie na nas
„ włożonych i do nas ściągaiących się, podług Boga, Pra-
„ wa i Sumienia sprawować się będziemy. Tak nam Pa-
„ nie Boże dopomoż i niewinna Męka Syna Jego."

A ponieważ Ciż J. W. i J. O. Marszałkowie, przed pierwszym in Ordine Postem Przysięgę Rotą wyżey wyrażoną w przytomności nas Wszystkich wykonali, przeto Zlecamy Onym, aby doniesli przez Uniwersały Swoie o teraznieyszym Związku, na wspolne uszczęśliwienie Oyczyzny uczynionym, pozostałym w Domach Krain Naszym, Onych do Rownego Zatunku Oyczyzny Zachęcili,

Jurysdykcyą

Jurysdykcyą swoią Sądow Gmitney Konfederacyi otworzyli, Delegatow do Tronu J. K. Mci i Sta N. Mdo wysłali, i o łaskawe utwierdzenie Konfederacyi Gmitney upraszali.

Ktorym to JWu i J. Ou Marszałkom, wraz z przydanemi Konsyliarzami Zlecamy, a Żeby przysięgi na Wierność Konfederacyi i posłuszeństwo oney, od wszelkich Magistratur i Jurysdykcyi odebrali, i one w Aktach Swoich Konfederackich Zapisać rozkazali.

Niewątpiemy bynaymniey o tym, iż do tak Zbawiennego dzieła, Wszyscy kochaiący Dobro publiczne, i Życzący porządanego pokoiu, wraz z nami na Wspolne uszczęśliwienie Strapioney Oyczyzny Naszey, Siły, prace, Starania, i Rady łączyć będą, ile gdy Całość wewnętrznego Pokoiu i uszczęśliwienia Rzpltey od tego Zawisła momentu. Zaczym Związawszy Się nierozerwanym węzłem jedności, Zapraszamy wszystkich do jednego z nami rozumienia i łączemy Się z tym ostrzeżeniem; Iż kto niejest z nami jest przeciwko nam. Gdyby więc takowy z liczby Obywatelow Korony Polskiey i W. X. Litt. znaleść Się miał, ktoryby niniejszemu Związkowi Naszemu był przeciwny; i Sił Swoich do wspolnego z nami ratunku Oyczyzny Ratunku, takiego każdego za nieprzyjaciela Oyczyzny deklaruiemy, i z nim jako publicznym wzruszycielem Pokoiu i Buntownikiem przeciwko własney Oyczyznie, postąpiemy i nayśrowsze kary na niego Sciągniemy.

Że Zaś niniejszy Związek dla boiaźni Zerwania przyszłego Seymu, a z tąd wyniknąć mogących nieszczęśliwości Czyniemy, przeto podajemy do wiadomości wszystkim w Koronie Polskiey i w Wielkim Xięstwie Litewskim Obywatelom, iż Seym blisko następujący pod Konfederacyą i Marszałkami przez Nas Obranemi, Zaczynać Się i kończyć będzie, i wszystkie Interessa

Rzpltey,

Rpltey, Sposobem Seymom takowym przyzwoitym, konkludowane będą. Nad to, iż Konfederacya teraz uczyniona do Zupełnego U-Spokoienia Oyczyzny i Wymagających Jch Jnteressow przeciągniona będzie.

Żeby zaś Seym Zbliżający się żadnemi przeszkodami ani Obiekcyami trudniony niebył, przeto Processa wszelkie i Kondemnaty na Posłach będące, aż do Skończenia ich Funkcyi zawieszamy, i że zarzucanie Kondemnatami Posłom, Activitatem tamować nie będzie, deklaruiemy.

Gruntując zaś Krajową Spokoyność przez przyzwoite administrowania Sprawiedliwości mieć chcemy, a żeby wszelkie Jurysdykcye Prawami ustanowione zadosyć czyniąc powinności swoiey, Sądy w Czasach i miejscach zwyczaynych odprawowały i powszechney Spokoyności Skutecznie pilnowały, ktorym to Jurysdykcyom zalecamy, a żeby Osobom w niniejszy Związek wchodzącym, do jakichkolwiek Sądów pociągnionym zawieszenia Spraw, aż do Skończenia Jch Funkcyi, nietamowały; ktorą Konfederacyą Rękami własnemi podpisawszy, i Podouitemi Pieczęciami stwierdziwszy, Sposobem Oblaty do Akt Publicznych podać zlecamy. Działo się w Warszawie dnia 16° M^ca^ Kwietnia R^u^ P^go^ 1773.

Podpisy Posłow.

August z Lubrania Dąbski, Sta i Poseł Ziemi Gostynskiey.
Wawrzyniec z Zabłocia Zabłocki, Podczaszy Gdinski, Poseł z Gostyns:
Jozef Narbutt, Chorąży i Poseł Powiatu Lidzkiego.
Mateusz Zyniew, Sta Berznicki, Poseł Powiatu Starodubowskieg:
Antoni Jołoczko, Woyski, Podsta Sądowy i Poseł Pwtu Wołkowyskgo
Franciszek Ursyn Niemcewicz, Sędzia Z: i Poseł Wdztwa Brzesk: Litewsgo
Jerzy Wirpsza, Krayczy i Poseł Pdtu Rzeczyckiego.
Jerzy Szauman, Sędzia Gr: i Poseł Powiatu Krasławskiego.
9 — Bogusław Dunin Tomaszewicz, Sędzia Gr: i Poseł Pwtu Krasławgo

Jerzy

Jerzy Marcin Lubomirski, Poseł Wdztwa Sandomirskiego.
Jan Krasnowski, Podstoli Opoczyński, Poseł Wdztwa Sandomirsk.go
Stefan Xawery Kochanowski, Woyski Radomski, Poseł W.a Sandomirs.
Antoni Radoński, Pisarz Z. Radomski, Poseł W.a Sandomirskiego
Stefan Chomentowski, Woyski Stężycki, Poseł W.a Sandomirsk.go
Jakub Chadziewicz, Poseł Wdztwa Sandomirskiego.
Józef Wincenty Gołuchowski, Poseł Wdztwa Sandomirsk.o
Józef Zaręba, Genał Major, Sta Sokolnicki, Poseł W.a Sieradz.
Ignacy Suchecki, Stolnik i Poseł Wdztwa Sieradzk.o
Jan Dymowski, Stolnik, i Podsta Piotrkowski Poseł W.a Sieradzk.o
Xawery Kolumna Walewski, Podcz: Ostrzesz: Poseł Z: Wieluńskiey
Felix Wierusz Niemojewski, Cześnik i Poseł Ziemi Wieluńskiey
Stanisław z Lubrania Dąbski, Chorąży i Poseł W.a Brz: Kujaws.
Kazimierz Rybiński Podcz: Brz: Kujaw: Poseł W.a Inowrocławs.o
Ignacy Rychłowski, Chorąży Piotrkowski, Poseł Ziemi Czerskiey.

Przykładem J. WW: Senatorow i Ministrow Status nie tę Konfederacyą, osobnym Exemplarzem przepisaną podpisanych, przypisuię się, Szamocki, Poseł Ziemi Warszaws: — Szamocki tym podpisem wydaie Senatorow bydz Authorami Konfederacyi.
Zygmunt Staniszewski, Sędzia Ziemi i Poseł Warszawski.
Franciszek Xawery Wilczewski, Podkomorzy i Poseł Z. Wiskiey.
Woyciech Rydzewski, Miecznik i Poseł Ziemi Wiskiey.
Jakub Gorski, Regent Z: Grodzki, Poseł Ziemi Zakroczymskiey.
Krzysztof Frankowski, Poseł Ziemi Zakroczymskiey.
Xiążę Antoni Sułkowski, Poseł Ziemi Łomżyńskiey.
Tomasz Krzysiewski, Miecznik i Poseł Ziemi Łomżyńskiey.
Jan Junosza Łempicki, Starosta i Poseł Różański.
Wiktoryn Tadeusz na Karniewie Karniewski Pis: Z. G. i Poseł Różański
Adam Łodzia Poniński, Kuchmistrz Koronny Poseł Ziemi Liwskiey
Ignacy Zieliński, Sędzia Ziemski i Poseł Liwski.
Jacek Jezierski, Miecznik Łukowski, Poseł Ziemi Nurskiey. 28.

Woyciech

202. Woyciech Wnorowski Podsta Brański, Poseł Ziemi Bielskiey.
Ludwik Kruszewski, Chorąży i Poseł Ziemi Bielskiey.
Michał Kiełczewski, Sta Korabiowski, Poseł Ziemi Rawskiey
Jan Bogatko, Regent i Poseł Ziemi Rawskiey.
Józef Antoni na Łuszczewie Łuszczewski, Sędzia i Poseł Ziemi Sochaczew.
Adam Łasocki, Stolnik i Poseł Ziemi Sochaczewskiey.
Kazimierz Nałęcz z Raczyna Raczyński, Pisarz W.K. Poseł Wdztwa Poznańs.
Michał Radziwiłł Miecznik W. X. Lit. Poseł Wdztwa Wr. Litews.
Adam Sariusz Zakrzewski, Miecznik W. Kalisk. Poseł Wdztwa Poznańsko.
Filip Raczyński, Pułkownik i Chef Regimentu Dragonii, Poseł Wdztwa Poznańsko.
Floryan Wyssogota Zakrzewski, Podczaszy i Poseł Ziemi Wschowskiey
Adam Trzsimski, Sta Nieszczewicki, Poseł Ziemi Wschowskiey
Franciszek Salezy Bonza Miaskowski, Sta Gnieźn., Poseł Wdztwa Kalisk.
Antoni Suchorzewski Generał Adju. J.K.Mci Poseł Wdztwa Kaliskiego.
Alexander Gurowski, Podkomorzy Gnieźnień., Poseł Pow. Konińsko.
Piotr Korytowski, Podsędek Z. Gnieźnień. Poseł Pow. Konińsk.
Jan Korytowski, Chorąży Wschowski, Poseł Powiatu Pyzdrskiego.
Adam Kwilecki Pisarz Łęczki, Poseł Pow. Pyzdrskiego.
Jan z Lipego Lipski, Oboźny W. Korony, Poseł Wdztwa Gnieźnieńs.
Marcellin Niczychowski, Poseł Wdztwa Gnieźnieńs.
Józef Lubicz z Radzymina Radzimiński, Sę. Z. Gn. Poseł Pow. Kcyńsko.
Antoni Stanisław Swiatopełk Xiąże Czetwertyński, Poseł Wdztwa Bracławsko.
Paweł Sudymuntowicz Czeczel, Horodn. Pow. Zwinogrod. Poseł Wdztwa Bracławs.
24. Michał Swiatopełk Xiąże Czetwertyński, Poseł Wdztwa Bracławskiey.

Post Cujus quidem Actus Confoederationis Generalis Superius de tenore inserti in Acta Praesentia ingrossationem, Originale Ejusdem Circa Acta Idem Offerens Reliquit.

Cum Rata

In Summa podpisanych Posłów 61.
niedostaie. 52.
Bo wszystkich na ten Seym było 113.

Mathias Sobolewski,
Notarius Praesidis et
Castrensis Varsaviens.

(L.S.)

Lectum per Burzewski.

O. Podzinie

O Godzinie 11tey przed Południem Marszałkowie Konfederacyi Korony i Litewskiey, posłali Sekretarzow tychże Konfederacyi, aby w Izbie Senatorskiey odbierali podpisy na Konfederacyą od Senatorow dotąd niepodpisanych, jakoż tamże wielu podpisało się, procz niektorych, ktorzy do Senatu przyść niechcieli aż z Krolem.

Senatorowie Konfederacyą podpisuią.

Tegoż dnia Pan JMć Podoski Wwda Płocki, Prezes Kommissyi Woyskowey, wykonał Jurament przed Marszałkiem Konfederacyi Korony, i pojechawszy z Delegatami od tegoż Marszałka wyznaczonemi na Sessyą swoią Woyskową, odebrał podobnyż Jurament od wszystkich Kollegow swoich Kommissarzow, jako i tejże Kommissyi Officyalistow, względem posłuszeństwa Ordynansom Konfederacyi.

Podoski Konfederacyi przysięga.

Tegoż dnia wypadło Sancitum od Konfederacyi, uwalniające Jurysdykcyą Ł.W.K. od przysięgi sobie, z powodu że ta Jurysdykcya bezpieczeństwa tylko Osoby Krolewskiey przestrzegać ma, atoli obwieszczono też Jurysdykcyą, aby Osoby w Konfederacyą wchodzące, w Sądach Marszałkowskich sądzone niebyły.

Mrszałka W.o Korony obwieszczaią że Konfederatow sądzić niemoże.

Wypadło oraz drugie Sancitum, aby w Izbie Senatorskiey przez cały Seym, Arbitrowie procz Osob tych, ktorzy z prawa przy Tronie stać powinni, nieznaydowali się.

Arbitrowie znaydować się niemaią.

O Południu samym Posłowie z Marszałkami swemi przyiechali do Zamku, i udali się prosto do Senatorskiey Izby, przy drzwiach ktorey, Sekretarze Konfederacyi, poznawali Osoby funkcyą Poselską charakteryzowane, i tych tylko samych wpuszczać do Senatu Warcie Marszałkowskiey rozkazywali.

Posłowie sami do Izby Senatu wpuszczani.

W pół do pierwszey, J.o K. Mość z Senatorami

przyszedł

przyszedł do Senatu, za którym tylko Sekretarzów koron. i Li-
tewsk. Referendarza Lit. i Instygatora koron. wpuszczono.
Inni wszyscy Arbitrowie wstrzymani byli, i drzwi Izby Se-
natorskiey zamknięto.

Przy tym weyściu Króla JMci do Senatu, Arc Marszałek

Konfederacyi Marszałkowie z swemi Laskami w Senacie musieli je rzucać

W. K. ostrzegł Króla, iż Marszałkowie konfederacyi z Laskami
swemi do Senatu weszli. Król stojąc przy Tronie posłał
JmX. Kanclerza W. koron. z JmPanem Wessłem Podskarbim
W. Koronnym do Marszałków Związkowych, aby swe Laski
za Izbę oddali, co subsecutum. Dopiero Król JMść u-
siadł na Tronie, a Arc Marszałek uderzywszy Laską, zawo-
łał Senat na mieysca, który swoie zasiadł krzesła,
a Posłowie stali razem w środku Senatu, maiąc na czele
Marszałków swoich, Ministrowie zaś przy Tronie stali i
Urzędnicy wyżey urzędniey. Na Chorągwiach i Oknach Izby Se-
natorskiey nikt z Cudzoziemców i Dam nieznaydowało się.

Tandem Arc Marszałek W. koron. uderzywszy Laską
rzekł; Urodzony Marszałek konfederacyi koronney. Ten
Stoiący mówić zaczął w te słowa:

Głos Ponińskiego Marszałka konfederacyi koronney przy zaczęciu Seymu do Króla

"Stawa Stan Rycerski przed Tronem W. K. Mci
"w nayczynnieyszych dla Monarchy swego obowiązkach, wita
"swego Króla na Tronie po doświadczonych nayprzykrzeyszych
"nieszczęśliwościach, które dosięgnęły każdego w kraju Obywa-
"tela. Rozeszły się były dotykaiące samą Osobę W. K. Mci
"złośliwe Pisma, uwłaczaiące Dostoynosci Maiestatu Jego.
"Poszła zajadłość niektórych daley, że Rozboynicze ręce targnęły
"się na samo życie W. K. Mci; dochodzić tak szkaradney ca-
"łego Narodu plamy, ukarać równym wymiarem popełnioną
"złość i krzywdę uczynioną swoiemu Panu, jest powinność
"swoiego nayiaśn. Króla Rycerskiego Stanu; który widząc

gwałtowne

„gwałtowne Obrad ninieyszego Seymowania potrzeby, a nie=
„mogąc znaleść bezpieczeństwa doyścia tego Seymu, umyślił
„zjednoczyć się jednym węzłem na nierozerwanie Rady publi=
„czney koło dobra Oyczyzny Swoiey. Mijam Mtwy Królu
„te wszystkie czucia, które przerażały aż dotąd kilkoletnie
„Stan Rycerski, tego jednak minąć niemogę, że bezczynność
„trwająca do tego momentu, nie skroiła by była niewątpliwie
„cierpienie powszechne, gdyby zostawała w jakieyś irrezo=
„lucyi Kraju. Te wszystkie pobudki determinowały Stan
„Rycerski przy Dostoieństwie W.K.Mci Tronu, przy Religii na=
„szey Katolickiey, przy Wolnościach i Prerogatywach każdego
„Obywatela, Związek Konfederacyi naszey uczynić, i z między
„godnych Osobow, mnie Marszałkiem Konfederacyi Generalney wy=
„brać, któremu przewodnikiem w postępowaniu w usłudze pu=
„bliczney, będzie wola W.K.Mci. Na znak Swoiey Łaski
„pozwolisz W.K.Mość powtórnie ucałować Łaskawą Swą Rękę,
„przystępuiącemu do Siebie Rycerskiemu Stanowi.

Po tey Mowie skonczoney, Jmć Pan Gurowski Marszałek
Nadworny Litewski, ucałowawszy Łaskę, Rękę; Obrany zaś
Marszałek Konfederacyi Litewskiey; który tak mówił:

„Czyż może bydź szczęśliwszy moment nad ten,
„w którym Stan nasz Rycerski widzieć i witać może Swoiego
„Króla w zupełnym Tron zasiadaiącego zdrowiu. Do Rady pu=
„bliczney Prowincya Litewska jednym węzłem z Koroną spoiona
„witaiąc ustami moiemi W.K.Mość Pana Mego Miłościwego tym weseley
„dziś przy nim Stawa, kiedy znalazła Konfederacyi Swoiey
„od W.K.Mci approbacyą, Supplikuie też Prowincya moia
„przezemnie, aby równie łaskawie z Koroną przypuszczo=
„na bydź mogła do powtórnego ucałowania dobroczynney
„Ręki Swoiego Pana."

Głos Radziwiłła do Króla

nietęgi

Po tym

Po tym Głosie Xiążę Marszałek koronny Odeb: Od J. K. Mci i Zaraz JmćPan Kanclerz W. koronny mowił:

Odpowiedź od Krola

„ Ponawia J. K. Mć, Oświadczone na dniu wczoray-
„ szym Stanowi Rycerskiemu Skonfederowanemu Zaufanie Swoie,
„ Że Zbawienne Rady koło Dobra powszechnego wyniknąć mo-
„ gą dla Oyczyzny na tym poczynaiącym Się Seymie, jeżeli jedno-
„ myślność i miłość Oyczyzny weźmie gorę nad prywatnemi In-
„ teressami w Szczególności Każdego. Na Znak Złączonego Mtu
„ Z Związkiem Skonfederowanego Stanu Rycerskiego, przypuszcza
„ Krol JMć powtornie Wmciow Koła Rycerskiego Posłow do Ca-
„ łowania Pańskiey Ręki."

Czytał potym Marszałek Konfederacyi koronny Wmciow wami przystępuiących do Tronu Posłow, ktorzy porządkiem Całowali Rękę Krolewską iako i Sekretarze Seymowi, i Obsiadali mieysca Sobie Zwykłe Za Senatorami.

Po tey Ceremonii, poszli także od Tronu ministrowie na mieysca Swoie, a Xiążę Marszałek W. koronny dał Głos Marszałkowi Konfederacyi koronny, ktory Seym temi Słowy Zagaił.

Głos Poninskiego Seym Zaczynaiące.

„ Kiedy już Konfederacya Nasza, w przedsięwzięciach Swo-
„ ich Zbawienna, końcem uspokojenia całego Narodu jest Zrobiona;
„ kiedy iuż dzieło nasze, końcem tak Zbawiennym przedsięwzięte,
„ Znalazło u Tronu W. K. Mci naylaskawszą approbacyą; Zaczym
„ Naypierwszy Projekt Aktu Konfederacyi Naszey i tey Obrady Seymowey
„ Approbacyą Zawieraiący, pozwolisz Nayiaśnieyszy Panie aby JPan
„ Sekretarz przeczytał."

Wyszedł Zaraz na Srodek JmćPan Drewnowski Sekretarz Konfederacyi i Seymowy i Czytał Projekt tey treści maiący:

Projekt approbaty Aktu Konfederacyi

„ My Krol widząc Stan Rycerski dla doyścia Obrad pu-
„ blicznych Seymu niniejszego Skonfederowany i Senat nasz przez
„ Osobny Akcess do niego przystąpiony, Zaczym to Dzieło Aktu

Konfederacyi

" Konfederacyi Generalney Nam w niczym nieprzeciwne approbuiemy
" i do niego własną naszą Osobą przystępuiemy. "

Po przeczytaniu tego Proiektu, pytał się JmćPan Marszałek Konfederacyi Koronny; Czy jest Zgoda WmPanow, aby ten Proiekt był przyięty i odemnie podpisany. Atte JmćX Turski Biskup Łucki podniosłszy się prosił o Głos, który mu był Zaraz dany od JmciPana Marszałka W. Koronnego.

Mowa JW. JmćXa Felixa Turskiego Bpa Łuckiego miana na Sessyi Seymu w Senacie, dnia 24° Kwiet. 1773°

Mowa Turskiego Bpa Łuckiego

Radzić (: a day Boże użytecznie :) dla uszczęśliwienia Kraju Swego, i Jemu Życzyć dobrze, jest u mnie Rzeczą przyrodzoną, jest powinnością z Obowiązku Wierney Rady i Obywatelstwa Narodu. Mam ufność w Oycowskiey W.K.mci (: Pana N. Mił. :) Opiece, że ten Naród który się Obrał za Pana Swego, Staraniem Swoim uszczęśliwi, przeto determinowanie się W.K.mci przystąpić do Konfederacyi, będzie prawidłem Czynności moiey.

Mowiąc jednak o tym Proiekcie Aktu, należy mi się dopraszać, aby Nam były podane przyczyny Konfederowania się, Sposób tey Czynności, i jakowy Cel uszczęśliwienia ma bydź Narodu. Mowię o przyczyny, abyśmy poznać mogli, czy ta Czynność użyteczna będzie dla Narodu: i czyli inaczey traktowana bydź nie może. Mowię o Sposob Czynienia, ażebyśmy Szukając Oyczyznie naszey Lekarstwa, na truciznę nie trafili.

Zdawałoby mi się Obrocić myśli na nayfundamentalnieysze i kardynalne Prawa (: o których niżey mowić będę :) i na Sprawiedliwość, Skarb i moc, to iest Woysko

Narodowe

Narodowe. Są to Sprężyny fundament porządku i uszczęśliwienia Naszego trzymaiące. Jeżeli jedne z nich naruszemy, machynę porządku i Szczęścia Naszego obalemy.

Zaczym co do Sprawiedliwości, ta według Opisu Prawa przez Sędziów na mieyscu i w czasie wyznaczonym, niech będzie Administrowana. Skarb Rzpltey przez Kommissyą Skarbową Seymami ustanowioną a mianowicie Seymem 1766 kiedy kalkulacyą Rzpltey zdawała, pochwaloną, aby był rządzony. Podobnież Woysko koronne od Kommissyi Woyskowey aby dependowało, zdanie moie jest.

Należy także ostrzedz aby Sancita konfederacyi inaczey niebyły stanowione i mocy swoiey niemiały, tylko przez Seym in plenis Ordinibus ustanowione. Biedna by była kondycya dwoch pierwszych Stanów, aby im trzeci miał Prawa stanowić, ile potrzeby niewidzę tey konfederacyi iedynie tylko dla doyścia Seymu ninieyszego per pluralitatem, abyśmy Suspiciey niedali trzem Potencyom, groźne nam Deklaracye wydaiącym, że traktować z niemi w Materyi zamknięty w tychże Deklaracyach, unikamy. W którey Materyi zamawiam Sobie głos mówienia, gdyż teraz tylko co do konfederacyi mówię.

Namieniłem o Naypryncypalnieyszych i kardynalnych Prawach, a te są przy których Stan Rycerski konfederuie się, to iest przy Wierze Królu i Wolności. Zaczym nayprzyncypalniey to Sobie ostrzegam, a żeby Materye Fidei, Libertatis, et Jura Maiestatica, żadnym Sposobem i żadnym pretextem sub pluralitatem podciągane niebyły, ale unanimitate konkludowane. Przy tym aby ten węzeł jedności Stanu Rycerskiego, w mnieysze nierozwiązywał się węzełki, jaśniey mówię aby się niedzielił na Delegacye. Wszakże wiadomym mówię, co za pożytek i co za Prawa ostatnia Delegacya nam przyniosła.

Po tym

Po tym, za danym sobie głosem, mówił JmX Bp Smoleński.

Mowa J.W.o JmX.a Gabryela Wodzińskiego, Bpa Smoleńskiego, na zaczynającym się Seymie miana w Senacie dnia 24o April: 1773o.

Mowa Wodzińs. Bpa Smoleńsk.

Zapatrując się na gwałtowne podcięcie, rozporządzeniom w czasie teraźnieyszym wyznaczonego Seymu od JW. K. Mci 1.a N.o Mbo. nieczytaiąc innych deklaracyi od przytomnych JJWW Posłów Potencyi postronnych nad te, które przed wyściem Uniwersałów do wiadomości wszystkim podane były, poiąć niemogę z kąd ta potrzeba urosła, aby się Konfederacyia sposobem nigdy niepraktykowanym uczyniła taka, która moc wzięła rozkazać Posłom z Województw wyznaczonym, niewchodzić do Izby Poselskiey cum activitate etiam obrania Marszałka z Stanu Rycerskiego, lecz tegoż Seymowym Marszałkiem uznać, którego w kilkunastu Osobach, w prywatnym Domu Związek, Marszałkiem Konfederacyi zapisał.

Nieczytam, niesłyszę, i dowiedzieć się niemogę, przeciwko komu ten Związek Konfederacyi jest uczyniony, który od początku tey ustanowioney Rzpltey, nigdy się inaczey nieczynił, jak tylko na przeciw przemagającey mocy.

Doświadczenie z przeciągiem kilkuletniego ucisku całego Narodu, a co raz więcey i ścisley pomnażające się wszystko trzech Potencyi, całemu Swiatu na oko pokazuią, że nietylko to Królestwo Polskie do szczętu niszczą, ale i nayżyznieysze Prowincye Polskie gwałtownie zabrawszy, hołd wierności od wolnego Narodu i poprzysiężone wyznać rozkazali poddaństwo.

Izali przeciwko tym trzema Naypotężnieyszym Mocarstwom, zamyślona Konfederacya może bydź zdolna do

odparcia

6.

do Odparcia Żadnym iescze przykładem na Zgubę Krole-
stwa Polskiego niepraktykowanym, Zpojoney mocy.

Dziękuię jeszcze Opatrznosci Boskiey, wyznać i
uszanować powinienem Ludzkość Dzieła pochodzącego na
Respekt Tronu i osoby W. K. Mci P.a N.o M.o Że te Nayiaśniey
i Naypotężnieysze Monarchie wzywaią W. K. Mci, azebyś z
Stanami Rpltey dał odpowiedź na założone Pretensye do
Prowincyi Polskich, iuż w aktualną od nich Zabranych
Possessyą.

Przyzwoitość to Rozkazała i troskliwość o dobro po-
spolite, unikaiąca od Zagrożonych Deklaracyami dalszych
pocisków, Że W. K. Mość P. N. Mściwy wezwałeś Stany na Seym
teraznieyszy do Zaradzenia i dania odpowiedzi. Wszak w tak
krytycznym Rzeczy Krolestwa Zamieszaniu, Nayprzynaypilniey-
sze Objectum Czynności bydź powinno, abyśmy iak nayprę-
dzey Z pogranicznemi Państwami upewnili Pokoy.

Wszystkie bowiem naydokładnieysze Ustawy co do
wewnętrznego Rządu Państwa prożne są i będą, ieżeli od po-
stronnych pewnego mieć niebędziemy bezpieczeństwa.

Spytani Zatym o Prawa, iakie mamy do Całości
Krolestwa Polskiego, w odpowiedzi uczynimy położyć wszystkie
dowody, ktore Rzecz własną Krolestwa Polskiego ukazują przy
Possessyi kilko wiekami od Żadney Strony niekwestyonowaney
Nigdy.

Że Zaś takowe Rpltey dowody, Zkładaią się z Paktow,
Traktatow, Z Swiadectw poprzysiężonych przy Gwarancyach po-
średniczych i Ubezpieczeniach Krolow i Monarchow Europeyskich
Polskiey, Więc idzie Z naturalnych konsekwencyi, iż umiarko-
wanie Pretensyi Uroszczonych od pogranicznych Dworow do
Rpltey, mieć powinno mieysce wyznaczone przy Ostateczney

i decyzyi

i decyzyi gwarantuiących Monarchow Pokoy, do tąd szczęśliwie
przy Possessyi wszystkich Prowincyi z Polską dochowany.

Ani też między Stronami Spor Prawa z Sobą, czyniącemi żaden inszy Sąd nastąpić niemoże, iak tylko z Osoby nie-
należącey do Sprawy do Rozsądzenia zaproszoney, według owego
Axioma Nemo in propria Causa Judex.

Idzie za tym, iż Seym teraźnieyszy zawołany od W. K.
Mci y. Rzeczy Pospolitey nieuchybioną Subsystencyi swoiey potrzebą,
żąda abyś W. K. Mość do umocowania Pełnomocnych Posłow
wyznaczył Osoby i do Dworow Pretensye Rościących, i do kro-
low Coalicyi Rzeczy Polskiey gwarantuiących, z Jnstrukcyą
do okazania Rzetelnych Całości Krolestwa Wywodow, z umowie-
niem Miejsca na uczynienie Traktatu, z zachowaniem Spra-
wiedliwości i ubezpieczonego Krolestwu Polskiemu pokoiu.

Takowa potrzeba od całego Narodu Polskiego dostatecznie znana, uczyniła pewność iż Seym zaczynaiący się na
terminie Uniwersałami przepisanym, mimo związku Konfe-
derackiego, niemógł by bydź zerwany. Lecz gdy się atrocyi
Wiadomości i Powodow posyłaiących Posłow na Seym Wolny, w
odmianie Rzeczy nigdy niespodzianych, zawodzą i Rozpacz roście
i w każdym drętwieie Serce przystąpić do tego związku,
ktorego i powodow i końca, nikt dostatecznie poiąć, porozu-
mieć i determinować niepotrafi.

W przytomności Boga przenikaiącego nayskrytsze
Serca i Myśli taiemnice, oświadczam to właśnego Sumienia
moiego świadectwo, że nigdy w tak potrzebney Radzie, Ducha
przeciwieństwa niecierpię, ani się od ustawy Seymu teraźniey-
szego nieoddalę, jeżeli Rada ta, przed wszystkiemi czynnościami, nayprzierwsze opisze i postanowi Konstytucye, a żeby wia-
ra S. Rzymska Katolicka Panuiąca w Krolestwie Polskim

nieporuszona

nieporuszenie konserwowana była. Że Ichmość Dyssydenci in Religione Christiana inszych praw mieć niemogą i żądać niepowinni; tylko te bez wszelkiey odmiany konserwować mają które Im są przepisane konstytucyami aż do Roku 1766°. Że Rplta do żadnego podziału kraiu Polskiego na Seymie teraźnieyszym przystępować niebędzie, jak tylko szczególnie W. K. Mość wyznaczysz do wszystkich Europeyskich Dworow Posłow Wielkich, tak do tych które czynią Pretensye do kraiow Rpltey, jako i do tych które guarantowały Traktaty Wolności i Całości Possessyi Rpltey, z uproszeniem wyznaczenia mieysca do pozyskania Sprawiedliwości i uczynienia przymierza:

Inaczey, cżeli Rada teraźnieysza, na początkach wraz swoiey czynności, nieposłanowi takowych konstytucyi Seymowych, ile w nayniebezpiecznieyszey i naydelikatnieyszey materyi od jednomyślności zawisłey: ledy z wyznaniem poprzysiężoney moiey Oyczyznie wierności, i szczerego przywiązania do Tronu i Osoby W. K. mu Pana mego Młciwego, z nayglębszym Respektem i winnym uszanowaniem Monarchom Nayiaśnieyszym pretensye do Rpltey oświadczaiącym, w obecności Boga, w przytomności wszystkich Stanow w tey Izbie Senatu zgromadzonych, do żadney rzeczy inney przystąpić nie chcę, protestując się teste Conscientia przeciwko wszelkim czynnościom następującym, używając prawami danego i Polskiemu Narodowi uprzywileiowanego Liberum Veto słowa Niepozwalam.

Po skończonym tym Głosie, maiąc sobie dany Głos JmP. Marszałek Konfederacyi Koronny, mowić począł

Głos Ponińskiego przeciw Xsiu Sołtyk.

„Wyznać Nayiaśnieyszy Królu, żem niedopełnił obowiązkow wszystkich na mnie włożonych od Skonfederowanego

Rycerskiego

„Rycerskiego Stanu, wyznaię że co tylko w nichem się nie=
„co Spoznił, Zaraz Inkonweniencya popełnia się. Jest w Akcie
„Związku Naszego, że kto niejest z Nami, i niepisał się na
„Akt Konfederacyi Naszey, ten jest przeciwko Nam. Włożył
„na mnie Obowiązek Stan Rycerski, którego iestem Mar=
„szałkiem, abym niepiszącym się na Konfederacyą naszą
„i JWW Senatorom niedozwalał in Activitate mowić,
„ani się z niemi znaydować. JW. JmX Bp Smoleński
„niewiem quo titulo zabrał Głos, i krytykować dzieło na=
„sze umyślił, kiedy nieczytam podpisu Jego na Akcie Kon=
„federacyi Naszey. Więc Imieniem Skonfederowanego
„Koła Rycerskiego, mam honor dopomnieć się, aby
„JmX Biskup Smoleński, albo się podpisał na akt nasz,
„i w ten czas mogł będzie wotować, albo też niejest
„i niebędzie z Nami.„

Po tym głosie Chciał mowić powtore JmX
Bp Łucki, ale JmPan Poniński rzekł; Niemasz Nayjak-
lanie podpisu i JmXa Bpa Łuckiego na Akcie naszym
więc wotować niemoże. Niektorzy także Posłowie odezwa-
li się; Prosiemy JchMciow Xięży Bpow do podpisania
Aktu niniejszego, aby mogli bydź teraz z Nami in
Activitate. A JPan Łuszczewski Sędzia i Poseł Sochaczew=
ski wynieślejszym z pomiędzy nich rzekł głosem: Ja z mieys=
sca mego proszę albo pisać się na Konfederacyą, albo kto się
niepisze niech wyidzie z Senatu. JPan Bohusiewicz Poseł
Minski prosił o głos ale mu także JX Marszałek Konfederacyi
Litewskiey, dla tegoż w niepodpisaniu Konfederacyi przyczyny
dać niechciał; Ten odpowiedział: Kiedy będę Posłem a nie=
jestem in Activitate mowienia, tedy sądzę z WmPanami
niemogę bydź dobrym Posłem.

Łuszczewski Poseł Socha=
czewski

Bohusiewicz Poseł
Minski odpowiada
dorzecznie.

Tandem ponowił znowu JW^m Poniński pytanie; Czyli jest zgoda aby Projekt dopiero przeczytany był przyjęty i podpisany. ale gdy JW^o Szamocki Chorąży i Poseł Warszawski dopominał się aby według Prawa, Projekta na Seymie czytane w Izbie Posłom ad deliberandum rozdawane były, tedy i ten aby dany był, upraszał, o co razem wiele innych domówiło się Posłów, tedy już o drugiey z południa, ruszyło się Ministerium z mieysc swoich zawołane od Krola i poszło do Tronu, a Krol JMść przez usta JmX^a Kanclerza W^o Kor^o Solwował Sessyą na dzień Poniedziałkowy na godzinę 10. ranną.

Buława Wielka Koronna Rzewuskiemu. Buława Polna Koronna Branickiemu. Łowiectwo W. Koronne Czaplicowi. Generalstwo Artylleryi Litew. Sapieże.

Tego dnia w wieczor oddana była wakuiąca Buława Wielka JmP^u Rzewuskiemu Woiewodzie Krakowskiemu Hetmanowi Polnemu Kor^o, po nim Buława Polna JmP^u Branickiemu Łowczemu Kor^u a Generał Artylleryi Litew. po Tym, Łowiectwo Koronne JW^u Czaplicowi Podkomorzemu Łukowskiemu, a Generalstwo Artylleryi JW^u Sapieże Woiewody Mścisławskiego Synowi, Siestrzeńcowi rodzonemu JmP^a Branickiego a Pułkownikowi Koronnemu tyże Artylleryi, Kawalerowi dopiero lat 18. maiącemu. Na co Stary Generał Pruski w Warszawie przytomny Lentulus powiedział. Znać że Krol Polski nietylko nie chce woyny, ale ani myśli o niey, kiedy takim Chłopcom Generalstwa rozdaie

Generała Pruskiego Żart.

Dzień następuiący 25 Kwietnia, lubo dla Święta Niedzieli wakował od Sessyi Seymowey, jednakże do Izby Senatorskiey, posłany był Sekretarz Konfederacyi dla odbierania Podpisow od Senatorow do aktu Konfederacyi, jakoż też ten dzień przystąpili do tyże Konfederacyi podpisami swemi JJmść Xiąże Turski Łucki, Okęcki Chełmski Bpi, i Xiąże Lubomirski Marszałek W. Koronny i Czartoryski Kanclerz W. W. X. Lit. tudzież Stępkowski Kijowski i Szydłowski Żarnowski Kasztelanowie.

Senatorowie niektorzy accedunt.

Żeby zaś

Żeby zas JMć Pan Lipski Kasztelan Łęczycki, przeciwny i Czynnościom Konfederacyi Warszawskiey był pociągniony do pisania na nią, taki od JW. Ponińskiego przez Dworzanina Jego odebrał Bilet.

d. 25. Kwietnia 1773.

Bilet Ponińskiego do Lipskiego

Uwiadomia się J.W. Lipski Kasztelan Łęczycki, Imieniem Konfederacyi Generalney i Jey Marszałka J.W. Ponińskiego Kuchmistrza Koron., a żeby dnia dzisieyszego to iest 25o Kwietnia znaydować się chciał w Izbie Senatorskiey, i tam Akcessu do Konfederacyi podpisać nie ubliżył, gdzie JMć Pan Sekretarz Konfederacyi Generalney od godziny 11tey z rana do godziny pierwszey po południu, z Aktem do podpisania przygotowanym czekać będzie.

Poniński Marszałek Konfederacyi

Na taki Bilet, danym Biletem przez Pokojowego Swego, odpisał JMć Pan Kasztelan w te słowa.

d. 25. Kwietnia 1773.

Odpis Lipskiego Ponińskiemu.

Uwiadomia się wzaiemnie J.W. Poniński Kuchmistrz Koronny Marszałek Konfederacyi wzmiankowaney, iż Lipski Kasztelan Łęczycki, znaydować się do podpisu Akcessu w Izbie Senatorskiey niebędzie.

Tadeusz Lipski Kasztelan Łęczycki.

Sessya Szósta.

W Poniedziałek dnia 26o Kwietnia, o samym południu Król JMość Zasiadł na Tronie w Senacie, w którym ani JMć XBp Smoleński, ani Kasztelan Łęczycki znaydowali się. Dany był głos od JWo Marszałka Wo Koronnego JMć Panu Marszałkowi Seymowemu in Ordine do Zagajenia Seymowey Sessyi.

XBp Smoleński i Kasztelan Łęczycki nieznayduią się w Senacie.

Sessyi, ktory w zwykłych Oswiadczeniach Uległości Maje-Statowi, wyznał potym swą niepamięć, iż Exceptionalnych niektorych Punktow, w projekcie Onegday przeczytanym nie dołożył, a jako teraz Projekt na Sessyi kombinacyjnalney Stanu Rycerskiego, jest poprawiony, całe pragnie przystąpić do Czytania Onego.

Po Zagajeniu JmćPana Marszałka, JPan Łaszcz Stolnik i Poseł Sochaczewski dopraszał się głosu, ktory mu był dany. Ale gdy Krol JegoMość wezwał Ministerium do Tronu Swego, kazał oswiadczyć Panu Marszałkowi W. Koronnemu Że Sam do Stanow Zgromadzonych mowić będzie, jakoż za daniem Znaku Laską, mowił Krol JegoMość; Iż chcąc dopełnić obowiązkow Należących z Prawa, w rozdaniu Wakujących jeszcze Wakansow, przeto Konferuie Pieczęć mnieyszą Litewską JmćPanu Chreptowiczowi Sekretarzowi Litewskiemu, ktoremu, też Pieczęć zaraz z Rąk swoich oddał. Sekretarzem Litewskim mianował JPana Ogińskiego Referendarza Litewskiego Referendarzem Litewskim JPana Moszyńskiego Oboźnego W. Litewskiego. A Oboźeństwo JPanu Tyszkiewiczowi Ciwunowi Wileńskiemu konferował. Od ktorych JchMciow i przysięgi wykonane zaraz mieć chciał, ktore JchMcie: Podkanclerzy Litewski, Sekretarz i Referendarz każdy z osobna wykonali. A JmćPan Podkanclerzy Litewski zasiadłszy swe mieysce między Ministrami, z niego za danym sobie głosem przez JmćPana Gurowskiego Mszałka Nadwornego Litewskiego, wyborną mową powinne wyraził JegoK.Mci za konferowaną sobie Pieczęć podziękowanie.

Notandum Że tym pospieszeniem się oddania Pieczęci mnieyszey Litewskiey Chreptowiczowi, zażartował Krol z Xdza Massalskiego Xpa Wileńskiego, ktory

Krol w mowie swoiey konferuie Wakanse.

Podkanclerstwo Litewskie Chreptowiczowi.

Sekretarya Litewska Ogińskiemu.

Referendarya Litewska Moszyńskiemu.

Oboźeństwo W. Litewskie Tyszkiewiczowi.

Xdz Wileński w swoich zamysłach oszukany

koniecznie

koniecznie usiłował otrzymać tę kięzgę dla Siebie na wzór Ministrow Koronnych, aby i w Litwie Xięzi Xięzgarza mi bydź mogli, a będąc o Skutku tey Swoiey Żądzy prawie upewnionym od Moskiewskiego Posła przygotował Się do podziękowania Za nię, a wielu Posłow Litewskich Z namowy Jego i dopraszać Się o nię dla Rzeczonego Xa gotowych było, i Za daną dziękować. Uważyć proszę co Za piorun przeszył Serce Jego, gdy tak Sztucznie oszukanym Się bydź obaczył. A Z czego dobrzy Patryoci ukontentowani byli, że Ambicya wyniosłego Xa a Oyczyznie Swoiey dla własnych Interessow dobra, Zdradnego, upokorzona Została.

Po Skończoney wyżey wyrażoney Ceremonij i Mowy Nowego Podkanclerzego Litewskiego, JP. Lasocki Poseł Sochaczewski dopraszał Się o dany głos Sobie, jakoż go miał Z wyznaniem Rekognicyi Krolowi JMści od Ziemi Swoiey, dziękując Za Oycowskie pieczołowanie około Dobra powszechnego w teraznieyszych Koniunkturach Krytycznych, oświadczał publiczny Żal Obywatelow Ziemi Swoiey nad nieszczęściem ktore Krol JMść od Swiętokradzkich Rąk Zniosł miesiąc, dopraszając Się aby takowy występek niewątpliwie był karany przez Sąd na to Złożony. Przytym aby JW. Marszałek Rzeszy podpisow Senatorow i Ministrow na Konfederacyą przeczytać kazał, a ktoby iszcze niepodpisał do tey, do podpisania Zapraszał. Oraz aby Proiekt początkowy Seymowy w niektorych Punktach iuż poprawiony, przed Stanami był czytany i przyięty. Lasocki Poseł mowi.

Potym Zabrał głos JPan Kroszowski Poseł Sandomirski Z podobnym oświadczeniem od Wodztwa Swego powinney Maiestatowi Rekognicyi, rownie iak i Z podziękowaniem Za Oycowskie Kroszowski Poseł mowi.

Krola JMci

Króla JMci koło Dobra publicznego staranie, upraszał przy=
tym o przeczytanie podpisów Senatorów od Accessum Konfede=
racyi, dla wiadomości kto w wspólne Rady Seymowe wcho=
dzić ma, a kto nie.

Turzeniewski Poseł mówi.

Po nim JP. Turzeniewski Poseł Pinski, z tąż Delo=
gnicyą podziękowanie oświadczył JKMci, za konferowaną
pieczęć Litewską JWu Chreptowiczowi, domawiał się przytym
o czytanie Projektu poprawionego, w którym żeby i to dodane
było, aby Konfederacya wraz z Seymem kończyła się.

Dalsze w tey materyi głosy zabierane były, przez
JchMciów Posłów, Dąbskiego Brzeskiego, Chwaliboga Kra=
kowskiego, Xcia Czetwertyńskiego Bracławskiego, Staniszewskiego
Warszawskiego, Suchodolskiego i Rymowskiego Sieradzkich, z
użaleniem nad nieszczęśliwym przypadkiem Króla JMci od
Królobóyców popełnionym, aby na nich sąd był wyznaczony
i niedowłocznie przykładnie karani. O to także w ostatnim
głosie dopominał się JP. Wirpsza Poseł Chełmiński.

Po skończonych tych głosach przeczytane były pod=
pisy Senatorów i Ministrów na Accessie do Konfederacyi, a że

Na Xa Wileńskiego nalegają o podpisanie Konfederacyi Posłowie.

JMX. Biskup Wileński siedzący w Senacie, nie był w podpi=
sach czytany, przeto upraszali tegoż JMXa Biskupa Posłowie
aby gdy innych do uczynienia Konfederacyi i pisania się na nię
animował, gdy dał Rewers z przyrzeczeniem dawniey, pisania
się na tęż Konfederacyą, teraz tę sponsyą dopełnić raczył;
Xp deklarował dnia jutrzeyszego podpisać, a tym czasem o

Xp z Senatu wychodzi cicho.

danie sobie głosu prosił, ale gdy żadną miarą Stan Rycerski
na danie głosu Xpiu nie dozwalał, póki by się nie podpisał, i gdy
co raz większa wznieciła się w Posłach w naleganiu o podpis
żarliwość, tedy Xp wyszedł z Senatu cichaczem.

Czytano więc meliorowany Projekt, po przeczytaniu którego

Zabrał

Zabrał głos JW Zieliński Poseł Krakowski, wyrażając w nim podobnie jako pierwszy, dziękczynienie Majestatowi od Województwa Swego, wraz i podziękowanie za złożenie Seymu tak potrzebnego dla ratunku Oyczyzny, upraszając przytym Króla JMci, aby doskonałością Swoią, więcey jak zaradzeniem Seymowym, Sam wynalazł środki i sposoby do odwrócenia tych gwałtowności i nawałności, które na Oyczyznę spadaią. Do przeczytanego zaś Proiektu chciał już mentionowanego pilnie się domawiać, iż w nim jeszcze naypotrzebnieysze punkta dołożone i umieszczone bydz powinny, iako to porządek Seymowania teraznieyszego, Warunek Dostoieństwa Króla JMci z nienaruszoną Prerogatywą Praw Majestatycznych, iako też żeby teraznieysza Konfederacya, iako jest końcem ubespieczenia Seymu, tak aby wraz z Seymem zakończona i rozwiązana była, inaczey gdyby w tym trudność jakowa zachodzić miała, tedy dopraszać się będzie o decyzyą przez Vota per turnum secreta.

Zieliński Poseł mowi aby per turnum decydował

Po takowey Mowie JW Krakowskiego, Zabrał głos JW Przytulski Sędzia Ziemski Kujawski a Poseł Województwa Inowrocławskiego, popieraiąc głos JW Krakowskiego w dołożeniu nadmienionych punktów, dodał że iako każdemu Posłowi wolno Proiekta formować i od siebie nawet Stanom zgromadzonym podać, tak on swoy dokładnieyszy nad podany od Laski, mając przygotowany, do Laski także oddaie i o przeczytanie dopraszać się. Na którą prozbę od niektórych Posłów zachodziły zarzuty aby Proiekta tylko od Laski podawane, przyimowane i czytane były. JMci zaś w większey liczbie Posłowie interlocutoria, a JW Bogatko Regent Ziemski i Poseł Rawski w zabranym głosie instantissime dopraszał się o czytanie i turnum na Proiekt JW Przytulskiego

Przytulski Poseł popiera zdania Krakowskiego Posła i podaie Proiekt od siebie

o którego czytanie Bogatko Poseł dopra sza się i o turnum

Przytulskiego. Widząc Zatym JW. Marszałek Konfedera-
cyi usilne ~~nalegamiu~~ o to naleganie Posłów, kazał rzeczony
Projekt JW. Przytulskiego czytać JW. Sekretarzowi Seymo-
wemu, w którym gdy wszystkie wyrazone Punkta do upodo-

Tandem ad delibe-randum tenże Pro-jekt dany.

bania większey części Posłom były, i tylko niektorzy obsta-
wali przy pierwszym od Laski podanym, przeto stał się w
Izbie Spor mocny, ktory ułatwiając, deklarował JW. Mar-
szałek Konfederacyi, oddać tenże Projekt ad deliberandum.
A Krol JmćPan wezwawszy Ministerium do Tronu, Solwowac
kazał Sessyą na dzień jutrzeyszy na godzinę 10tą.

Sessya Siodma

We Wtorek dnia 27o Kwietnia. Krol JmćPan po o-
debraney wiadomości o podanych Notach od Ministrow Cudzo-

Przyczyna dla ktorey pozno Krol w Senacie Zasiadł.

ziemskich względem niewątpliwey Konfederacyi upewnienia,
i aby do tąd trwała, poki wszelkie Zewnętrzne i wewnętrzne
Interessa Zaspokoione niebędą; miał z Ministrami Narodowe-
mi Konferencyą, dla ktorey i Zasiadanie w Senacie spoźnić
musiał aż do godziny pierwszey po południu. A o tey Zasiadł-
szy w Senacie, Zagajona Sessya przez JW. Poninskiego Mar-
szałka Seymowego, z oswiadczeniem czytania Projektu od
Laski podanego.

Po Zagaieniu, JmX Kanclerz W. Koronny Zabrał głos
z użaleniem się nad nieszczęśliwą Sytuacyą Oyczyzny, ktora

X. Kanclerz W. Koronny donosi Seymowi o pogrozkach Cudzoziemskich Ministrow.

co raz z niejednomyślności w większe wchodząc Zamieszania,
ściąga co raz większe na siebie Zamachy, te, jako mu są
wiadome z rozmowy z nimi na dniu wczorayszym Ministrow
Cudzoziemskich, jako też od nich podanych Not, tak sądził się
być Obligowanym z obowiązku urzędu Swego donieść naprzod
o tym JKMci, a teraz one Skonfederowanym kommunikować

Stanom

Stanom, co mu było od trzech ministrow Cudzoziemskich na trzech jednostownych podane notach, z których maiąc iedną notę od Posła Rossyiskiego z Francuzkiego tłumaczoną po Polsku, uprasza aby taż Nota coram Statibus przez Sekretarza Konfederacyi czytana była, jakoż ią zaraz JP. Sekretarz czytał w te słowa.

Nota od trzech Ministrow Wiedenskiego, Moskiewskiego i Pruskiego.

Note.

Comme il paroit qu'on emploie toutes sortes de moyens pour soumettre la presente Confederation Generale à differens evenemens arbitraires et pour la faire dependre de la Diete, le Soussigné Ministre Plenipotentiaire de Sa M^te l'Imperatrice de toutes les Russies se voit obligé de declarer qu'il ne permettra aucune restriction de cette nature, mais que la Confederation ne finira que lorsque les Circonstances n'exigeront plus sa durée; lorsque les Traités de cession avec les trois Puissances seront conclus, et que les arrangemens par rapport au Gouvernement auront été reglés en entier, de concert avec ces Puissances. Fait à Varsovie le 15/26 Avril 1773.

Le B. de Stackelberg.

Nota.

Poniewaz zdaią się do tego zmierzać usiłowania, żeby konfederacya teraźnieysza Jeneralna, podlegała różnym wątpliwym przypadkom, a osobliwie żeby oddana była władzy Seymowey. Zaczym niżey podpisany Minister Pełnomocny Imperatorowey Jeymci wszech Rossyi, przymuszony iest oświadczyć się, iż niepozwoli wcale na takowe restrykcye i na rozwiązanie konfederacyi, póki okoliczności, związku Jey potrzebować będą, póki traktat z trzema potencyami o ustąpieniu Kraju nienastąpi, i póki ustanowienia względem wszystkiego rządu nie będą z dołożeniem się tych że trzech Dworów. Dan w Warszawie d. 15/26 Kwietnia 1773.

Baron Stackelberg.

Po którym przeczytaniu takowey Noty, kontynuiąc głos Swoy JMć X. Kanclerz W. Koronny wyraził Skonfederowanym Stanom, aby

nieściągaiąc

X. Kanclerz W. Koron. Godzi [?] przyięcia, i podpisanie Projektu podanego od Rossyi

niescigaiąc większey na Kray cały nieszczęśliwości, Raczyli się w lepszey trzymać iednomyślności, widząc takowe przemocy którym się żadną miarą niemożna oprzeć, Czyniąc nadzieię, iż jako wie Świat cały i widzi gwałtowne nalegdanie do którego się stosować potrzeba, tak jeżeli Bóg zmiłuie się i nadarzy porę odzyskania zabranych części Kraju, tedy niezaszkodzi teraz wymuszone na ten koniec zezwolenie. Upraszał za tym przychylić się do Projektu od Rossyi podanego, który aby jeszcze raz przeczytany, podpisanym był rekommendował.

Po skończoney takowey JmX^a Kanclerza W. Koron^o Repre-zentacyi, JW^m Marszałek Konfederacki rozkazał Sekretarzowi tenże Projekt przeczytać, a po przeczytaniu pytał się o powszechną Zgodę, jeżeliby go miał podpisać? ale zaczęło zaraz wielu Posłów domawiać się o głosy, z których JW^m Sumiński Poseł Dobrzyński w mocnych dosyć wyrazach przełożył Skonfederowanym Stanom podeyrzenie takowego Projektu, kiedy Konfederacya z Seymem kończyć się nie ma, przydaiąc i to, że wszelkie Projekta ugodzone nietylko przez samego Marszałka podpisywane bydź maią ale i przez Deputatów do Konstytucyi, których jeszcze wyznaczonych niemasz, i o wyznaczenie onych dopraszał się, a JW^u Marszałkowi niedawno wykonaną przypomniał przysięgę, iako nic do Konstytucyi nieprzyimie, coby niebyło od Skonfederowanych Stanów Rplitey przyięte. Upraszał więc o przydanie do Projektu Warunku Praw i Prerogatyw maiestatycznych, i upewnienia z kończącym się Seymem rozwiązania Konfederacyi.

Sumiński Poseł Dobrzyński przeciw Projektowi od Rossyi

Wszczynała się zatym coraz większa Animositas w Posłach i podeyrzenia z czytaney od Posłów [illegible] Noty. Dwoiakie więc pro et contra odzywały się głosy, a JW. Zatowski

Podkomorzy

Podkomorzy i Poseł Krakowski w Zabranym Swym głosie chcąc dogodzić pro et Contra Żądaniom, radził iż gdy będzie wyciągała potrzeba, tedy Seym prolongować można, a gdy sie skończy Się będzie, tedy i o rozwiązaniu Konfederacyi plenitas dopomnieć Się może a tym czasem radził przyjęcie i podpisanie Projektu od Laski. Drudzy zaś Posłowie, jako to Niemcewicz Sędzia Ziemski i Poseł Brzeski Litewski, Skirmont Sędzia Ziemski i Poseł Pinski, Gozimirski Woyski Wschowski Poseł Powiatu Kcyńskiego, Stypałkowski Sędzia Grodzki i Poseł Liwski, Walewski Podkomorzy Sieradzki i Poseł Krakowski, Niemojewski Cześnik i Poseł Wieluński, Radoszewski Sta i Poseł Krakowski, Wolmer Sędzia Ziemski i Poseł Grodzieński, i Zieliński Sta Wyski Poseł Krakowski, Zezwalali na przyjęcie Projektu od Laski, tak aby w nim koniecznie Kończenie Się Konfederacyi wraz z Seymem wyrażone było. Panowie zaś Sierowski Podkomorzy i Poseł Kaliski, Chomentowski Woyski Stężycki i Poseł Sandomirski, Rzychtowski Chorąży Ostrzeszowski a Poseł Czerski, jako też JmP Sierowski Mszałek Nadworny Litewski, w głosach Swoich reprezentowali dłużey trwać powinną Konfederacyą dla nieprzeyrzanych na Rptą przypadków, w których nie mogłaby tak zaraz przyiść do podniesienia Konfederacyi drugiey, przeto radzili aby się w tey mierze nie sprzeciwiać Żądaniom i Naleganiom Cudzoziemskich Posłów. JmPanowie zaś Posłowie interlokutorzy dla ułatwienia tey dyfficultacyi, prosili o dawanie głosów per Turnum. JmX Cieszki Bp Łucki w krótkiey Swey przemowie oświadczył Zdania Swoie do rozwiązania Konfederacyi rowno z Seymem. A tak gdy już była Godzina czwarta po południu, a ta Materya zupełnie ułatwić Się nie mogła, Krol JMść wezwawszy do Tronu ministerium, Solwować kazał JmX Kanclerzowi Sessyą na dzień jutrzeyszy.

JmX Massalski

Zatowski Podkomorzy i Poseł Krakowski życzy tym czasem podpisania Projektu od Laski.

Niemcewicz, Skirmont, Gozimirski, Stypałkowski, Walewski, Niemojewski, Radoszewski, Wolmer, Zieliński, aby Konfederacya kończyła Się z Seymem.

Sierowski, Chomentowski, Rzychtowski, i Sierowski Mszałek Nadworny Lit, aby Konfederacya i po Skończonym trwała Seymie.

JmPanowie Posłowie prosili o Turnum.

Bp Łucki aby Konfederacya kończyła Się z Seymem.

Bp Wileński podpisuie Akces.

JmX Massalski Bp Wileński, podpisał się także na Akt konfederacyi, jednakże nie siedział w Izbie Seymowey na dzisieyszey Sessyi.

Szczkowski nie chce podpisać i wyjeżdża.

JW.[Pan] Szczkowski Stolnik Czerski a Poseł Ziemi Ciechanowskiey, niechcąc się podpisać na Akt konfederacyi, wyjechał z Warszawy.

Sessya Osma.

Poniński w Zagaieniu pytania się o Zgodę do podpisania dawniey podanego proiektu.

We Srodę dnia 28.o Kwietnia. Nayiaśnieyszy Krol JMść o samey godzinie południowey zasiadłszy na Tronie, dozwolił zagaić Sessyą JW.[Pa]nu Marszałkowi Konfederacyi, ktory oświadczywszy użalenie nad troskliwością Krola JMci, dopraszał się zezwolenia do podpisania podanego iuż dawniey od Laski proiektu. Dziękował oraz JmX[ię]ż[ę]tu Kanclerzowi za rzetelne remonstracye przy podanych od Ministrow Cudzoziemskich Notach, a będąc w nadziei znalezienia do przyięcia rzeczonego proiektu łatwości, pytał się o Zgodę do przeczytania i podpisania onego. Wzruszyli się zaraz niektorzy Posłowie dopraszaiąc się głosow, ale JmX Bp Wileński zabrawszy głos, tłumaczył się; iż na dniu oneydayszym nie z przeczywnym umysłem wstrzymał się od podpisu Akcessu do Konfederacyi, ale szczegulnie aby dla tak mocnego należenia, nie zdawał się być przymuszonym do tego, co z dobrey woli chciał uczynić i uczynił. Remonstrował przytym Skonfederowanym

Bp Wileński daie przyczyny niepodpisaniu oneydayszemu Akcessu.

Zyczy przyięcia proiektu od Laski.

Stanom, nieodbite żądania i przedsięwzięcie Cudzoziemskich Dworow aby Materya w należytym była uważeniu, tedy trzeba by tak długo trwała, poki Interessa Rzpltey zaspokoione nie będą; życzył zatym przyiąć przeczytany proiekt, i o podpis onego upraszał.

Po nim zabrał głos JW.[Pa]n Dzierżbicki Wojski Brzeziński

dziękuiąc

dziękuiąc Krolowi JMci za konferowaną sobie Kasztelanią Brzezińską, a po pocałowaniu ręki Krolewskiey, kontynuiąc swoy głos, upraszał Skonfederowanych Stanow, aby maiąc wzgląd na szczęśliwość Kraiową, niechcieli oney pomnażać niezgodą swoią, a dla większey konwikcyi, w iakim prze-ciw nam natężeniu Sąsiedzkie zostaią Dworey, i iak u-silnego Krol JMość dokładał starania na odwrocenie gwał-towności wszelkich, prosił o czytanie korrespondencyi, kto-re były na dwoch Radach Senatu czytane, stosował na koniec zdanie swoie do zdania JW Xdza Wileńskiego Bpa aby proiekt od Laski był przyięty i podpisany.

Dzierzbicki Kaszt. Brzezinski za Kasztelanią dziękuie, o czytanie korrespondencyi prosi, i o podpisanie Proiektu od Laski daney.

Mowił potym Xże Marszałek Konfederacyi W. X. Lit. dziękuiąc z ukontentowaniem imieniem całey Prowincyi za konferowaną Pieczęć mnieyszą Litewską JW Xdzu Chreptowiczowi byłemu Sekretarzowi Litewskiemu, a względem pro-iektu prosił aby był przyięty i podpisany.

Radziwiłł dziękuie za oddaną Pieczęć i o podpisanie tegoż Proiektu prosi.

Potym mowił JW Imć Swardowski Wda Kaliski nayżywsze czyniąc reprezentacye, aby przeciwnością zdań niewrażać Sąsiedzkich Dworow, i niedawać im pobudek do większey zemsty i powiększenia żądań, przywodząc na pamięć, że im więcey w interessie Dyssydentow zachodziło trudności tym sroższe potym widzieć dały się skutki, dla czego radził aby zaniechać dalszych o poprawę proiektu kontrowersyi, ale raczey przychylić się do przyięcia i podpisania onego.

Swardowski Wda Kaliski mowi iak boiaźliwy prywatnik, nie iak Senator powinien Życząc podpisanie Proiektu od Laski.

Po nim mowił JW Imć Stępkowski Kasztelan Kijowski oświadczaiąc, iż lubo tak srogie dzieią się gwałtowności od Sąsiedzkich Dworow w przymuszaniu do wszelkich czynności, gdy iednak miłość Obywatelska Kray ratować każe, nie był tego zdania aby się koniecznie dać im powodować, ale raczey

Stępkowski Kasztel. Kijowski mowi iak powinien odważny Senator.

formy

d.

i o Turnum prosi.

formę dawnego Seymowania utrzymywać, i gdy niemasz powszechney na Proiekta Zgody, tedy czasu nietracąc daremnie, decydować przyięcie z tych iednego potrafi pluralitas, zaczym o Turnum dopraszał się.

Sułkowski za Wdztwo dziękuie i o podpisanie Proiektu upraszа.

Zabrał potym głos Xiążę Sułkowski Wda Gnieznienski dziękując Krolowi Jmci za konserwowanie sobie Wdztwa, a po pocałowaniu Ręki, remonstrował w swym głosie nieznośne uciski Wielkopolskich Wdztw od Pruskiego Woyska, a chcąc one jakokolwiek od nich uwolnić, radził powolność żądaniom Sąsiedzkich Potencyi i o podpisanie Proiektu upraszał.

Krajewski Kierla Xiążki dawny kadzielnik i podchlebca

Potym mowił Jmć Xdz Krajewski Kierla Xiążki, oświadczając Skonfederowanym Stanom nieprzerwaną Krola Jmci Staranność dla odwrocenia wszelkich na Kray fatalności, ktore z powodu niezgodow Obywatelskich, do tego aż nieszczęśliwego przyszły terminu gdy utratę Kraju tak znacznego sprawiły. A gdy Stan Rycerski, obmyślił przed się ostatni Sposob Salwowania przynaymniey Resztującego Kraju przez podniesienie Konfederacyi Cywilney, ktora że się z samych tylko składa Posłow, i taż Konfederacya gdy zaraz naturę Seymu na się bierze, a Seym w tęż Konfederacyą wpływa, tedy życzył aby przykładem przeszłych Seymow pod Konfederacyą traktujących się, i teraznieyszy agitował się, ile gdy się już Posłowie z Senatem złączyli, aby nie od formowania Proiektow zaczynać, ale wprzod porządek zwyczayny ustanowić, dopraszał się zatym o wy-

upraszа o wyznaczenie deputatow do Konstytucyi.

znaczenie Deputatow do Konstytucyi, ktorym to będzie należało potym, formować i układać cum Ministerio wszelkie Proiekta, a tak te żadnemu podeyrzeniu podlegać niebędą. U-

o dzień Sądu na Krolobóycow

praszał o determinacyą dnia Sądu na Krolobóycow, i o delegacyą Sędziow do tego Sądu z Rycerskiego Stanu. Przytym o Delegacyą

tam ex

tam ex Equestri quam ex Senatorio Ordine do Rachunków Skarbowych, które preliminaria uprzątnowszy, nie niezatrudni formowania dalszych Projektów, a te, gdy niebędą mogły być unanimitate przyięte, tedy pluralitate pogodzone będą.

> o delegacyą do Rachunków Skarbowych.

Po Skończonych Senatorskich głosach, znowu JJW. Panowie Posłowie wzięli się do swoich głosów tak jak na wczorayszey Sessyi pro et contra z sobą kontrowertuiąc; JJW. Panowie Jabłecki Podczaszy Dzbiński a Poseł Gostyński, Wołodkowicz Krayczy i Poseł Miński, Zyniew Starodubowski, Sułkowski Łomżyński i Brzeziński Miecznik i Poseł Łomżyński, Piekarski Sta Korabiowski a Poseł Rawski, Kurzeniecki Sędzia Grodzki i Poseł Kijski, o przyięcie i podpisanie Projektu domawiali się bez wszelkiego przydatku. A zaś JJW. Słaski Sta Bocheński a Poseł Krakowski i Zieliński Sta Ujski także Poseł Krakowski dopominali się o podanie ad acta per Oblatam czytaney od Ministrów Noty. JJW. Orzeszewski Półkownik a Poseł Krakowski, Sieraszewski Generał Adjutant i Poseł Kaliski, Jelski Chorąży i Poseł Grodzieński, tudzież inni interlocutorie o wyrażenie w tymże Projekcie aby wraz z Seymem Konfederacya rozwiązana była domawiali się, upraszali o wyznaczenie Deputatów do Konstytucyi, o wyznaczenie Sądu na kryminalistów; A jeżeli w żądaniach swoich, nieznayda w Laski Marszałkowskiey akceptacyi, tedy o decyzyą per Turnum doprasząią się koniecznie. A gdy iuż była godzina trzecia z południa, a niewidząc Ministrowie żadnego sposobu do ułatwienia wszczętey między Posłami kontrowersyi, i wcale trwałey, ruszywszy się z mieysc swoich poszli do Tronu, prosząc Króla JMci o solwowanie Sessyi, którą z woli Królewskiey JMX Kanclerz odłożył na dzień jutrzeyszy na godzinie 10tey.

> Jabłecki, Wołodkowicz, Zyniew, Sułkowski, Brzeziński, Piekarski, Kurzeniecki, o przyięcie i podpisanie Projektu.
>
> Słaski i Zieliński o podanie do Akt czytaney Ministrów Noty.
>
> Orzeszewski, Sieraszewski, Jelski, i inni o rozwiązanie końca Konfederacyi z Seymem, o wyznaczenie Deputatów do Konstytucyi i do Sądu domawiali się, oraz o Turnum.

Tegoż dnia o godzinie 5tey po południu, przystał

JX. Poniński

Poniński deleguie do kommissyi skarbowey posłów, Krasinowskiego, Łaszczewskiego, Rydzewskiego i Frankowskiego, dla odebrania od niey przysięgi.

Tegoż dnia o godzinie 5tey po południu przysłał JW. Poniński qua Marszałek Konfederacyi Generalney do Kommissyi Skarbu Koronnego JW. Podskarbiego W. Koron. już Konfederacyi przysięgłego, że z czterema Delegatami Posłami, Krasinowskim Sędzią Ziemskim i Posłem Czerskim, Łaszczem Stolnikiem i Posłem Sochaczewskim, Rydzewskim Miecznikiem i Posłem Ziemi Wiskiey, Frankowskim Burgrabią Warszawskim a Posłem Zakroczymskim. Ichmość mając Instrument od JW. Marszałka podpisany do wysłuchania przysięgi kommissarzów skarbowych, należał o tę przysięgę. Lecz kommissya zważywszy rotę większą nad tę która od Katedry Radomskiey wprzód przepisana była, oświadczyła Ichmściom Delegatom, iż rezolucyą swoią JW. Marszałkowi Konfederacyi poda na piśmie i one przez Delegatów z swey izby oświadczy, dla czego zaraz po odeyściu delegowanych od Konfederacyi, Ichmość PP. Kommissarze weszli się do rozmowy nad potrzebą lub nie wykonania pretendowaney przysięgi. Na to swą na piśmie ułożywszy rezolucyą, wyznaczyli się do oddania oney Konfederacyi z pomiędzy siebie Delegatami Ichmościów Panów Walickiego Kasztelana Rawskiego i Dłuskiego Podkomorzego Lubelskiego.

Kommissya wzbrania się przysięgi dla Konfederacyi, i z refleksyą swoią wyznacza wzajemnie delegatów kommissarzów do Ponińskiego JmćPP. Walickiego i Dłuskiego.

Sessya Dziewiąta

Poniński w zagaieniu prosi o podpisanie proiektu tak długo dysputowaney.

We Czwartek dnia 29. Kwietnia. O południowey godzinie zasiadszy Król JMość na Tronie, zagaił JW. Marszałek Konfederacyi, użaleniem nad troskliwym oczekiwaniem Króla JMci jednomyślności w chęciach i umysłach Obywatelskich, a mając nadzieię, że te przeszłe sporne dni, to jedna nadgrodzić może godzina, a za tym jeszcze raz projekt wiadomy kazał przeczytać, mając nadzieię że po zaszłych nad nim

kontrowersyach

Kontrowersyach, Zaydzie powszechna Zgoda do podpisu Onego, upewniając Skonfederowane Stany, Że Się Naród Cały trwożyć niemoże w jakimkolwiek podeyściu, owszem bezpiecznym bydź może o czułości Jego w tak krytycznych okolicznościach.

Zabrał Zaraz głos JmPan Lanckoroński Wwda Bracławski wyrażając w nim, iż lubo Skonfederowany Stan Rycerski ma przyczynę obawiania Się jakiegoś z opisu Aktu Konfedera= cyi, Że ta ma trwać tak długo aż poki wszelkie Interessa krajowe Zaspokoione niebędą, przez co by długość takiey Kon= federacyi, mogła potym Sciągnąć na kray jakie Konsequen= cye Szkodliwe, gdy iednak Nalegania gwałtowne Cudzo= ziemskich Posłow o podpis Projektu tegoż Zachodzą, więc uni= kając Szkodliwości bliższych, lepiey tychże Posłow Żąda= niom dogodzić teraz i Projekt podpisać, a w dalszym Czasie potrzebne Czynić Warunki. A jeżeliby wcale w tym iedno= stayney niebyło Zgody, tedy Zbraczając Zatargi i przewło= ki, prosił o przystąpienie do Terminu.

Wwda Bracławski Radzi podpisania Projektu, a w Reszcie upraszą o Terminu.

